

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**MECMU‘ATÜ’L – EŞ‘ÂR SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ
GALATA MEVLEVÎHÂNESİ KOLEKSİYONU
170 NUMARALI MECMUA (72-142)
İNCELEME-KARŞILAŞTIRMALI METİN**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih ATAĞ

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Orhan Kaplan

NİSAN-2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MECMU'ATÜ'L-EŞ'ÂR SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ
GALATA MEVLEVÎHÂNESİ KOLEKSİYONU
170 NUMARALI MECMUA(72-142)
İNCELEME-KARŞILAŞTIRMALI METİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih ATAĞ

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

“Bu tez 09/04/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA
Prof. Dr. Bayram Ali KAYA	BAŞARILI	
Dr. Öğr. Üyesi Orhan KARLAN	BAŞARILI	
Dr. Öğr. Üyesi Eda TOK	BAŞARILI	

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	Fatih ATAK
Öğrenci Numarası	:	1460Y11009
Enstitü Anabilim Dalı	:	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
Enstitü Bilim Dalı	:	ESKİ TÜRK EDEBİYATI
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	Mecmu'atü'l- Eş'âr Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihânesi Koleksiyonu 170 Numaralı Mecmua (72-142) İnceleme-Karşılaştırmalı Metin
Benzerlik Oranı	:	%19

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

☒ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

04.04/2019
Öğrenci İmza

☒ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

04.04/2019
Öğrenci İmza
Fatih ATAK

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN

Tarih:

İmza:

☐ KABUL EDİLMİŞTİR

☐ REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖN SÖZ

Divan şiiri ve edebiyat, kültürel değerlerimizi taçlandıran en önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Türk edebiyatı tarihinin kültürel bir mirası olan mecmualar da günümüzde bilinmeyen şairlerin/şiirlerin ortaya çıkmasında ve karşılaştırma yapabilmeyi imkân kılan önemli bir mihenk taşıdır. Klasik edebiyatın aşkla örülmüş gizemli duvarlarındaki sırrı çözmek ve bilmek için araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu araştırmalardan birisi de edebiyat tarihine katkı sağlayıp kişiler veya dönem hakkında bilgiler veren mecmualardır. Şairlerin şiirlerini belli bir sıra gözetmeksizin yer vermesiyle oluşturulan bir nevi antolojik özellikler göstermektedir. Bu türde oluşturulan kitaplar; dönemin sevilen şiirlerini, bu şiirlerin anlayışını ve portresini ortaya koyması açısından da önemli bir rol üstlenmektedir.

Bu çerçevede derlenip ele alınanlardan biri de Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu 170 numarada kayıtlı bulunan mecmuanın 72-142 arasındaki varaklarıdır. Üç bölüm halinde ele alınan mecmuanın giriş bölümünde mecmua hakkında genel-geçer bilgiler; devamında bu çalışmanın amacı, yöntemi ve muhtevası hakkında bilgiler sunulmuştur. Mecmuanın ilk bölümünde tanıtım ve dış özellikleri belirtilmiş, sonrasında ise mecmuanın içeriği ve şiirlerin dil özellikleri verilmiştir. Birinci bölüm Prof. Dr. M. Fatih Köksal tarafından oluşturulan ve MESTAP projesi kapsamında tasnif edilen örneğe göre işlenmiştir. Sonraki kısımda, kimlikleri bilinen şairler hakkında kısa bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde metnin kuruluşu, imlası ve transkripsiyonu yer almaktadır. Bu kısım ile ilgili yöntemler belirtilmiş; devamında mecmuanın transkripsiyonlu metni verilmiştir. İncelenen bu metinlerde, divanlar öncelikli olmak üzere ilmî/bilimsel eserler kapsamında değerlendirilen akademik kaynaklarla karşılaştırma yapılarak benzerlik ve farklılıkları gün yüzüne çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın son kısmında ise mecmuanın orijinal şekline yer verilmiştir.

Bu çalışma hazırlanırken desteğini ve sabrını esirgemeyen, çalışma esnasında her daim yanımda olan ve beni yönlendiren değerli hocam ve danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Orhan KAPLAN'a; ilmî bilgisinden istifade ettiğim ve uzun bir eğitim süreci içerisinde bana hep yol haritası belirlememde öncü olan kıymetli hocam Prof. Dr. Bayram Ali KAYA'ya; akademik anlamda bana katkı sağlayan, ilmini ve ahlakını kendime şiar edindiğim kıymetli hocam Doç Dr. Ozan YILMAZ'a; bu çalışmada emeği olan, fikir alışverişinde bulunduğum değerli meslektaş/arkadaşlarım Mehmet KILIÇ ve Cihan İÇLEK'e; Zorlu-çetin olan bu "Divan Yolu Selamlığı"nda yürürken çalışmalarım süresince ihmal ettiğim eşim Ümran ATAĞ'a ve aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Fatih ATAĞ
24/03/2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	I
TABLO LİSTESİ	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: MECMUANIN TANITIMI.....	3
1.1. Mecmuanın Tanıtımı, Dış Özellikleri, İç Özellikleri	3
1.2. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Biyografileri	16
1.3. Şiirlerde Kullanılan Vezinler	28
1.3.1. Aruz Vezinleri ve Bahirleri	28
1.3.1.1. Remel Bahri	28
1.3.1.2. Hezec Bahri.....	28
1.3.1.3. Recez Bahri	29
1.3.1.4. Muzâri Bahri	29
1.3.1.5. Hafif Bahri	29
1.3.1.6. Seri' Bahri.....	29
1.3.2. Hece Vezinleri.....	30
1.3.2.1. 11'li Hece Ölçüsü 3	30
BÖLÜM 2: METNİN KURULUŞ VE İMLASINDA İZLENEN YOL.....	31
2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol	31
2.2. Metnin İmlasında İzlenen Yol.....	32
2.3. Metnin İşaret Sistemi	35
2.4. Karşılaştırmalı Metin.....	36
SONUÇ.....	295
KAYNAKÇA	298
EKLER.....	303
ÖZGEÇMİŞ.....	340

KISALTMALAR

- Aynî D.** : Antepli Aynî Divanı, Mehmet Arslan, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2004.
- Azbî D.** : Azbî Baba Hayatı-Eserleri-Sanatı ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin), Sibel Bayram, DT, Edirne, 2006.
- Cesârî D.** : Benderli Cesârî'nin Divanı ve Divançesi (İnceleme-Tenkitli Metin), Yasemin Akkuş, DT, İstanbul, 2010.
- Ecrî D.** : Ecrî, Alevî-Bektâşî Şiirleri Antolojisi, c.4, İsmail Özmen, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.
- Hatâyî D.** : Şah İsmail Safevî Divanı Edebi Hayatı ve Nefesleri, Sadeddin Nüzhet Ergun, İstanbul Maarif Kitaphanesi, İstanbul, 1956
- Hayretî D.** : Hayretî Divan-Tenkidli Basım, Mehmed Çavuşoğlu-M.Ali Tanyeri, İstanbul, 1981.
- Kanberî D.** : Kanberî, Alevî-Bektâşî Şiirleri Antolojisi, c.2, İsmail Özmen, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.
- Kenzî D.** : Kenzî, Alevî-Bektâşî Şiirleri Antolojisi, c.4, İsmail Özmen, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.
- Kul Nesîmî** : On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî, Cahit Öztelli, Türk Etnografya, Folklor ve Turizm Derneği Yayını: 3, Ankara, 1969.
- Leylâ D.** : Leylâ Hanım Divanının Gramatikal İndeksi, Güner Yılmaz, YLT, Aydın, 2016.
- Misâlî D.** : Misâlî Divanı (İnceleme-Metin), Deva Güneş, YLT, Kütahya, 2011.
- Molla Murâd D.** : Molla Murâd ve Türkçe Divanı (İnceleme-Metin), Mehmet Çetiner, YLT, Kırıkkale, 2010.

- Nahîfî D.** : Nahîfî Süleyman Efendi Divanı (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni), A. İrfan Aypay, DT, Konya, 1992
- Nakşî D.** : Nakşî Ali Akkirmânî Divanı (İnceleme-Metin), Hikmet Atık, DT, Ankara, 2003.
- Nazîm D.** : Yahya Nazîm Divanı (İnceleme-Metin), Mehmet Şimşek, YLT, Kayseri, 2007.
- Nesîmî D.** : Nesîmî Hayatı-Edebi Kişiliği-Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni, Hüseyin Ayan, TDK Yayınları, Ankara, 2014.
- Niyâzî-i** : Divan-ı İlahiyat ve Açıklaması, Hacı İsmail Hakkı Altuntaş, Gözde
- Mısırî D.** Matbaacılık, İstanbul, 2009
- Rızâ D.** : Neccarzâde Rızâ Divanının Edisyon Kritiği, Mehmet Özdemir, YLT, Afyon 1999.
- Şem'î D.** : Âşık Şem'i Hayatı ve Şiirleri, Feyzi Halıcı, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 531, Ankara, 1982.
- Galib D.** : Şeyh Gâlib Divanı, Muhsin Kalkışım, Akçağ Yayınları, Ankara, 2013.
- Viranî D.** : Virânî Divanı ve Risalesi (Buyruğu) Derleyen: Adil Ali Atalay Vaktidolu, İstanbul, 1998.
- Yesârî D.** : Yesârî Baba, Ali Ertan, Sinop Muharrem Matbaası, Sinop, 1941.

GENEL KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
b.	: Beyit
bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
D.	: Divan
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
DT.	: Doktora Tezi
g.	: Gazel
k.	: Kaside
M.	: Mecmua
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
mh.	: Muhammes
mr.	: Muraba
msd.	: Müseddes
N.	: Nazm
Nfs	: Nefes
Nu/Nr	: Numara
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SAÜ	: Sakarya Üniversitesi
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tb.	: Tıpkı Basım
Trcb.	: Tercî-i Bend
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
th.	: Tahmis
v.	: Varak
Yay.	: Yayınları
YL.	: Yüksek Lisans Tezi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairler, Şiirlerin Sayısı ve Kullanılan Nazım Şekli.....	6
Tablo 2: 170 Numaralı Mecmuanın MESTAP’a Göre Muhteva Tablosu	7
Tablo 3: Transkripsiyon Tablosu	35

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	☒	Doktora	☐
Tezin Başlığı: Mecmu'âtü'l-Eş'âr, Süleymâniye Kütüphanesi Galata Mevlevihânesi, 170 Numara (72-142) (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)			
Tezin Yazarı: Fatih ATAĞ		Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Orhan Kaplan	
Kabul Tarihi: 09/04/2019		Sayfa Sayısı: viii (Ön kısım)+297 (Tez)	
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı			
Yapılan bu tez çalışması Süleymâniye Kütüphanesi'nin Galata Mevlevihânesi Koleksiyonu'nda 170 numarada <i>Mecmu'âtü'l-Eş'âr</i> adıyla kayıtlanmış mecmuanın 72-142 arası varakların incelenmesi ve transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır. Mecmua incelendiğinde, müstensihin yalnızca bir döneme ait değil çeşitli yüzyıllardan şair seçtiği görülmektedir. Bu süre geniş bir zaman dilimini kapsayıp 14. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar toplam 36 şairin 154 şiirini içermektedir. Bu şiirlerin yazıldığı mecmuadaki varakların satır sayısı ortalama 29 ile 58 arasında değişmektedir. Çalışmaya başlamadan önce mecmua MESTAP'a göre tasnif edilmiştir; daha sonra mecmuanın dış özellikleri başta olmak üzere, muhteva ve dil özellikleri de tanıtılmış ve mecmuanın transkripsiyonlu metnine yer verilmiştir. Şiirlerde yer alan mahlaslardan hareketle karşılaştırma yapabilmemizi sağlayacak eserleri/divanları bulunan şairlerin şiirlerinde mukayese yoluna gidilmiş ve aradaki farklar ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda, haklarında bilgi sahibi olduğumuz şairlerle ilgili kısa biyografiler hazırlanmıştır. Hazırlanan çalışmanın sonunda sonuç bölümü, kaynakça, orijinal metin ve öz geçmiş bulunmaktadır.			
Anahtar Kelimeler: Süleymâniye Kütüphanesi, Galata Mevlevihânesi, Şiir Mecmuası, Dîvân Şiiri, Mestap.			

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	✓	Ph.D.	
Title of Thesis: Thesis Title: Mecmu'âtü'l-Eş'âr, Süleymâniye Library Galata Mevlevi House, Number 170 (72-142) (Research-Comparative Text)			
Author of Thesis: Fatih ATAĞ		Supervisor: Asst. Prof Orhan Kaplan	
Accepted Date: 09/04/2019		Number of Pages: viii (Description Page)+297 (Thesis)	
Department: Turkish Language and Literature			
This thesis consists of the examination and transcription of the pages between 72 and 142 in the journal recorded under the name of <i>Mecmu'âtü'l-Eş'âr</i> with the number of 170 in the collection of the Galata Mevlevi House in Süleymaniye Library. When we examine the journal, we see that the scribal included different poets of various centuries in addition to the poems chosen from the same poets. This period covers a large period of time and includes 154 poems of 36 poets from the 14th century to the 19th century. The number of lines on the pages of this journal where the poems are written on varies between 29 and 58. Before starting the work, the journal was classified according to MESTAP; then, the content of the material and its features, especially the outer features of the material, were introduced and the transcribed text of the journal was presented. On the basis of pseudonyms used by the poets, certain differences have been revealed in the poems of the poets having literal works/diwans which enable us to make comparisons. At the end of the research, short biographies were prepared about the poets that we have information about. Conclusion part, bibliography, original text, and curriculum vitae could be seen at the end of the thesis.			
Keywords: Süleymaniye Library, Galata Mevlevi House, Poetry Journal, Diwan Poetry, MESTAP.			

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

İncelenen bu mecmua çalışmasının amacı; Süleymâniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu'nda 170 numara ile kayıtlanmış olan Mecnû'atü'l-Eş'âr adlı şiir mecmuasının 72-142 varakları arasında yer almış olan şiirleri transkribe edip bu şiirlerin şairlerini, öncelikle yayımlanmış divanlar olmak üzere akademik çalışmalardan da yararlanarak tespit etmek, divanı bulunan şairlerin şiirlerini karşılaştırarak var olan farkları ortaya koyup araştırmacıların dikkatine sunmak ve yapılacak daha sonraki akademik, bilimsel çalışmaların inkişâfı için katkı sağlamaktır.

Çalışmanın Önemi

Mecmualar, içerisinde belli dönemlere ait birçok şiir ve şair barındırır. Bu şairlerden bazılarının divanlarına ulaşılmasına rağmen bazılarının adı ve şiirleri hiç duyulmamıştır. Bazen de divanı olan bir şairin bilinmeyen şiirlerine mecmualar aracılığı ile ulaşırız. Mecmua çalışmalarının katkısı divanı olan fakat divanın içerisinde yer almayan şiirlerin ilim âlemine tanıtılması ya da mecmuada adı geçen ama divanı bulunmayan şairlerin şiirlerine farklı kaynaklardan ulaşmaya çalışarak şairin kaynaklarda geçmeyen şiirlerini gün yüzüne çıkarmasıyla olur.

Çalışmanın Yöntemi

Süleymâniye Kütüphanesi'nin Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu'nda 170 numara ile kaydedilmiş olan Mecnû'atü'l-Eş'âr adlı şiir mecmuasının metnini oluştururken öncelikle daha önce buna benzer yapılmış olan tezleri inceleyerek bu doğrultuda veriler ortaya koymaya çalıştık.

Çalışmanın giriş bölümünde mecmualar hakkında bilgi, yapılan bu çalışmanın amacı, yöntemi ve konusu hakkında bilgiler verilmiştir. Giriş bölümünden sonra gelen birinci bölümde ele alınan bu mecmuanın tanıtımı yapılmıştır. Dış özelliklerinden başlanarak mecmuanın muhtevası, şiirlerin dil özellikleri örnekler de gösterilerek verilmiştir. Yine birinci bölümde anlatılanların daha iyi anlaşılması için mecmuada yer alan şairler ile şairlerin müstensih tarafından derlenen şiirlerinin nazım şeklini ve mecmuadaki şiir sayısını gösteren bir tablo ile görsellik kazandırılmıştır. Bu tablo hazırlanırken alfabetik sıralama dikkate alınmıştır. Ayrıca birinci bölümde Prof. Dr. M. Fatih Köksal tarafından yapılmış olan MESTAP sınıflandırılması örnek alınarak tasnif yapılmıştır. Bu tasnif ile mecmuada bulunan şairleri, şaire ait şiirlerin matla', makta', mahlas beyitleri, şiirlerin nazım şekli ve nazım birimi ve şiirlerin vezni tek tablo halinde araştırmacıların dikkatine

sunulmuştur. Bu tablo oluşturulurken varak numaraları dikkate alınmıştır. Daha sonra mecmuada kimlikleri tespit edilen şairler hakkında kısa bilgilere yer verilmiştir. Sonrasında şiirde kullanılan aruz bahirleri ve kalıpları gösterilmiştir. İkinci bölümde metnin kuruluşunda izlenen yol ayrıntılı şekilde izah edilmiştir. Ardından da metnin transkripsiyonunda ve imlası hakkında izlenen yol maddeler halinde belirtilmiştir.

İkinci bölümün devamında ise Süleymâniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu'nda yer alan 170 numarayla kayıtlı mecmuanın transkripsiyonlu metni verilmiş ve bu metinler başta divan çalışmaları olmak üzere yayımlanan başka akademik çalışmalar ile karşılaştırılarak farkları/benzerlikleri ortaya konmuştur. Belirlenen bu farklar dipnot ile sayfanın alt kısmında gösterilmiştir. Ayrıca metin içinde geçen âyetlerin orijinal halleri ve Türkçe meâli yine dipnot ile gösterilmiştir. Mecmuadaki bazı şairlerin hayatlarına ve şiirlerine ulaşılmışken bazı şairlerin hayatlarına ve divanlarına ulaşamamıştır. Bölümün sonunda ise yararlanılan kaynaklar alfabetik sırayla verilmiştir. En sonda ise mecmuanın orijinal şekli verilmiştir.

Çalışmanın Konusu

Çalışmanın konusu olan mecmua, “1. Toplanmış, bir araya getirilerek düzenlenmiş şey. 2. muhtelif yazılardan oluşan yazma kitap, 3. dergi” (Devellioğlu, 2006: 596) anlamlarına gelmektedir. Sözlük anlamından ziyade bir edebi açılım olarak mecmualar, muhtevasında pek çok farklı türde yazar ve şairlerden oluşmuş; muhtelif şekil ve hacimlerden meydana gelen dinî/din dışı nesir ya da şiirlerden teşekkül etmiş derleme kitaplardır. (Uzun, 2003: 265-268). Klasik Türk edebiyatında da mecmualar toplama ve biriktirme görevi gördüğü için çok önemli kaynaklar haline gelmiştir. Bir nev'i ele aldığı dönemin aydınlatılmasında, Türk edebiyatının yönünün belirlenmesinde, yeni bilgilerin ortaya çıkarılmasında yol gösterici olabilmektedir. Mecmualar, adı tezkirelerde dahi geçmeyen şairlerin şiirlerine ulaşmakta önemli bir görev üstlenir. Ayrıca şairlerin divanlarına almadıkları şiirlere de mecmualar aracılığıyla ulaşılabilir.

Bu çalışmanın konusu da Süleymâniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu'nda 170 numarayla kayıtlı bulunan Mecmû'atü'l-Eş'âr adıyla kayıtlanmış eserin 72-142 varakları arasının incelenmesi ve transkripsiyonlu metnin hazırlanmasından oluşmaktadır.

BÖLÜM 1: MECMUANIN TANITIMI

1.1. Mecmuanın Tanıtımı, Dış Özellikleri, İç Özellikleri

İstanbul'da Süleymânîye Kütüphanesi'nin Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu'nda yer alan *Mecmû'atü'l-Eş'âr* adlı kısa künyesiyle 170 numarada kayıtlı bulunan şiir mecmuasının istinsah tarihi tam olarak bilinmemektedir. Yüzyıllara göre dağılım göstermiş olan şairlerin yer aldığı bu mecmuada 19. yüzyılda yaşayan şairlerin de bulunması eserin 19. yüzyılda yazıya geçirildiğini ortaya koymaktadır.

Eserin bütününe bakıldığında, 217 varaktan oluştuğu görülecektir. Bu çalışmada ise 72-142 arasındaki varaklar incelenmiştir. Mecmua, bilgisayar ortamında incelenmiş olup orijinaline ulaşamadığından cilt yapısı, ebatı ve boyu gibi vb. özellikler bilinmemektedir.

Mecmuanın şekil özelliklerinden biri, el yazması rık'a harfleriyle yazılmış olmasıdır. Ayrıca sütunlar şeklinde düzenlenmiş ve uzunlamasına açılması yönüyle bir cönk/dana dili gibi tanzim edilmiştir. Sayfa numaraları yine sayfanın en başında orta kısmında yer almaktadır. Her iki sayfaya bir numara verilmiş olup birinci kısmı "a", ikinci kısmı "b" olarak ifade edilmiştir. Mecmuada yer alan rık'a yazıların hemen hemen hepsi okunabilmişse de bazı bölümlerde müstensih'in el yazısından kaynaklanan veya muhtemelen yanlış yazıldığı düşüncesiyle karalanmış olması nedeniyle okunamamaktadır. İncelenen mecmuanın çalışılan sayfalarında bir varakta en az 29 en fazla 58 satır kullanılmıştır.

Mecmuada bulunan şiirlerde özellikle belli bir nazım biçimi tercih edilmemiş ancak yine de birinci sırada en fazla kullanılan nazım biçimi gazel olup ikinci sırada ise kaside yer almaktadır. Bunlar haricinde kullanılan başka nazım biçimleri de mecmuada bulunmaktadır. Eserdeki gazellerin bir kısmı iki beyiti birleştirilerek dörtlük şeklinde yazılmış ve mecmuaya cönk havası verilmiştir. Bütününe bakıldığında, genel olarak şiirlerden oluşan mecmuanın son kısımlarında yer yer uzun nesirlere de rastlanılmaktadır. Şiirlerin içeriğinde de bir dizi aksaklıklar ve değişiklikler mevcuttur. Müstensih, bazı şairlerin şiirlerinin bir bölümünü değiştirerek kendi istediği şekilde yazmıştır. (bkz. 110 numaralı şiir). Bu bölümlerde bulunan farklılıklar dipnotlar aracılığıyla gösterilmiştir. Müstensih bazı sayfalarda bir satır yazmış fakat satırı çizerek yan tarafına veya alt tarafına farklı bir satır yazmıştır. (bkz. 38, 60 numaralı şiirler). Bazen iki farklı şairden aynı kafiyeyle şiirlerin birleştirilerek yazıldığı görülmektedir. (bkz. 36 numaralı şiir). Bazen de şairlerin divanlarında olmayan şiirlerle karşılaşmaktadır. Ayrıca bu şiirlerden bir kısmı,

şairin divanında bulunmasa da daha sonra mecmualardan hareketle hazırlanan çeşitli çalışmalarda yer almıştır. Bu şiirlerin karşılaştırması yapılırken yararlanılan kaynak dipnot ile belirtilmiştir. (bkz. 14, 50 ve 111 numaralı şiir). Müstensih, bazen de şiirleri yazarken ya bilerek ya da karıştırdığı için aynı şaire ait, aynı kafiyeli iki şiiri tek şiir olarak yazmıştır. (bkz. 153 numaralı şiir). Mecmuada yer alan bazı şiirlere şairlerin divanlarında ve diğer yapılan akademik çalışmalarda bulunamamıştır. (bkz. 2, 37 ve 56 numaralı şiir). Ayrıca müstensih, şairin divanındaki şiiri kaleme alırken araya bazı beyitler eklemiştir ancak bu beyitler şairin divanında yer almamaktadır. (bkz. 67, 105 ve 108 numaralı şiir). Şiirlere bakıldığında, genellikle gazel tarzında kaleme alındığını görüyoruz. Şiirlerde aruz ölçüsü ağırlıklı olmasına karşın hece ölçüsü ile yazılan şiirlere de rastlanmaktadır. 118'e kadar genellikle şiirlerin başında "Destûr" ifadesi varken sonraki kısımlarda yer alan şiirlerin bir bölümünde bu ifadeler kullanılmamış, bir bölümünde ise "Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm", "Destûr Medh-i Nebî", "Destûr Yâ Resûlu'llâh", "Destûr Yâ Sultân-ı Risâlet" vb. kullanımlar yer almıştır. Şiirlerde tekrarlanan nakarat bölümleri ise tekrar tekrar yazılmamış, onun yerine "eyzan" kelimesi yazılmıştır. Genellikle şiirlerin son beyti kırmızı yazıyla yazılıp üzerine çizgi çekilerek şairin mahlası belirtilmiştir.

Mecmuada iki tane Farsça şiir yer almaktadır. Bu şiirler transkribe edilmemiş ve bu şiirlerin orijinal halleri incelenen metnin içerisine sıralamaya tâbi tutularak yerleştirilmiştir. Mecmuadaki önemli problemlerden biri, kelimelerin/harflerin yazılışında noksanlıkların olmasıdır. Örneğin müstensih bazı yerlerde "h" yerine "h" kullanmış, bazı yerlerde "n" yerine "n" kullanmış ve bazı yerlerde "j" yerine "z" kullanmıştır. Ayrıca müstensih, aynı kelime için bazen "h" bazen de "k" kullanmıştır. Klasik olarak metinlerde sürekli karşılaşılan m/b değişimi incelediğimiz mecmuada da bulunmaktadır. "Men" yerine "ben" kelimesi kullanılmıştır. Bunun gibi örneklerle genellikle Nesîmî'nin şiirlerinde rastlanılmaktadır. Diğer bir problem ise ع harfi kullanımındadır. Bazı yerde bu harf "i", bazı yerde tamlama "-i" si, bazı yerde de ölçüyü bir buçuk yapmak için kullanılmıştır. Bunu anlamak için de şiirin anlamından yola çıkılması gerekmektedir. İncelenen mecmuada da bu tarz hatalar düzeltilerek kelimenin orijinal yazılışı esas alınmıştır.

Şairlerin şiirlerinde âyet ve hadislerle de karşılaşılmaktadır. Âyetlerin orijinali ve anlamı dipnotta belirtilerek hangi anlamda kullanıldığı gösterilmiştir. Dil özelliklerine bakıldığında, 14-19. yüzyıl arası bir dizi şairlerin şiirleri bulunmaktadır. Bu yüzden mecmuada çeşitli yüzyılların dil özellikleri görülmektedir. 18. yüzyıla kadar olan şiirlerin

dil özellikleri ile 18. yüzyıl sonrasında yazılan şiirlerin ses özellikleri birbirinden farklıdır. Bu mecmua ele alınırken 18. yüzyıl öncesi dil özelliklerine göre incelenmiştir. Eserde incelenen şiirlere bakıldığında Alevî-Bektâşi şairlerin şiirlerine yer verildiği görülmektedir. Şiirlerdeki konular daha çok Hurûfilik ve Alevî-Bektâşi inancı üzerinedir. Ayrıca başta Ehl-i Beyt olmak üzere Hz. Ali ve oğulları olan Hz. Hasan-Hüseyin isimleriyle On İki İmam ve tarikat önderlerine duyulan sevgi ve saygı da şiirlerde işlenmiştir. Müstensih, Hurûfliğin en önemli şairlerinden birisi olan Seyyid Nesîmî'nin şiirlerine bir hayli yer vermiştir. Bundan sonra en fazla şiirlerine yer verdiği kişi Yahya Nazîm ve üçüncü sırada ise Hakkî yer almaktadır.

Genel olarak özetlemek gerekirse ikinci bölüm olarak aldığımız mecmuanın incelenen kısmında 154 şiir bulunmaktadır. Şiirler genellikle 18. yüzyıl ve öncesine aittir. Az da olsa 19. yüzyıla ait şiirler de bulunmaktadır. Şiirler yazılırken birçoğunda belli bir düzen gözetilmemiş ve şiirler karışık şekilde yazılmıştır. Aynı şaire ait birden fazla şiirle karşılaşılırken, bunların bir kısmı arka arkaya verilirken bir kısmında ise bu durum görülmemiştir. Mecmuadaki şairlerden bazıları hiç duyulmamış ve divanları yayımlanmamış şairlerken bazıları da divanlarının içerisinde yer almayan şiirlerdir. Bazılarının mahlaslarından hareketle ilmi çalışmalardan yararlanarak hangi şaire ait olduğu bulunmaya çalışılmıştır.

Sonuç olarak incelenen mecmua, içerisinde genellikle dini-tasavvufi mahiyetteki şiirleri, Alevî-Bektâşi inancı/geleneğine bağlı şiirleri, Ehli-Beyt ve On İki İmam sevgisinin işlendiği şiirleri içermektedir. Genel olarak gazel nazım şekli ve aruz ölçüsü ile yazılmış şiirlere yer verilse de koşma nazım şekli ve hece ölçüsü ile şiirler de bulunmaktadır. Dönemin ünlü şairlerinin yanında adına hiç rastlanılmayan şairlere de yer verilmiştir.

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairler, Şiirlerin Sayısı ve Kullanılan Nazım Şekli

‘Ārif	1 müseddes
‘Aynī	1 gazel
‘Az̤bī	1 tercî-i bend
Cesārī	1 kaside
Cevābī	1 gazel
Ecrī	1 müseddes
Fāzıl	1 gazel
Fikrī	1 muhammes
Ġaybī	1 muhammes
Ḥaḳḳī	21 gazel 1 murabba 1 nefes 1 şiir ¹
Ḥaṭāyī	2 gazel 1 murabba
Ḥayretī	1 kaside
Ḳanberī	1 müseddes
Kāşif	1 muhammes
Ḳayġusuz	1 gazel
Kenzī	1 nefes
Ḳul Nesīmī	1 gazel
Leylā	4 gazel 1 müseddes
Mışrī (Niyāzī)	4 gazel 1 müseddes
Miṣālī	2 gazel
Molla Murād	2 kaside 1 muhammes
Naḥīfī	1 gazel
Naḳṣī	1 gazel
Neccarzāde Rızā	3 gazel
Nesīmī	36 gazel 1 muhammes
Seḥerī	1 murabba
Şem‘ī	1 gazel
Şems-i Tebrīzī (Mevlana)	2 gazel (Farsça)
Şeyh Ġalib	1 tercî-i bend
Tāhirī	1 muhammes
Tā’ib	1 gazel
‘Ulvi	1 muhammes
Virānī	6 gazel 1 müseddes
Yahya Nazīm	36 kaside 1 tahmis
Yesārī	2 gazel
Yūsufī	1 murabba

¹ Kafiyeleşmiş şekli itibariyle gazel nazım biçiminde olan bu şiir 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Tablo 2: 170 Numaralı Mecmuanın MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu

Vr. Nu.	Mahlas	Matla' Beyti/Bendi	Mahlas/Makta' Beyti/Bendi	Nazım Şekli/Birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklama
72	Nesîmî	Nûn-ı 'aynuñ vahyine Hâkdan işâretdür bugün Leyletü'l-mi'râca zülfünden beşâretdür bugün	Ey Nesîmî Hâk Süleymân mülkini virdi saña Her sözüñ biñ âşaf-ı şâhib-vezâretdür bugün	Gazel/12		-.--/-.--/-.--/-.--	
72	Hâkkî	'Aşkınun gül-zârına efgâna geldüm ben bugün Şem'inün envârına pervâne geldüm ben bugün	Ölmeden bād-ı ecelden bu serây-ı ten harâb Hâkkîyâ ölmezden öñ vîrâne geldüm ben bugün	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-.--	
72-73	Nesîmî	Ey mükerrerem hûsn-i şüret vey muṭahhar mā'u tîn <i>Rahmeten li'l 'âlemînsün Rahmeten li'l 'âlemîn</i>	Mâlik-i hûsn oldu ey dilber cemâlün tâ-ebed 'Âşkınun dîni budur buldı Nesîmî yevm-i dîn	Gazel/10		-.--/-.--/-.--/-.--	
73	Hâkkî	Şol dili kim maḡhar-ı 'aşk itdi Rabbü'l-'âlemîn Sildi cārüb-ı 'inâyetle komadı kibr ü kîn	Hâkkîyâ hergiz gümânı eyleme hubbû'l-vaṭan Hicret it semt-i yakîne eylegil tahkîk-i dîn	Gazel/8		-.--/-.--/-.--/-.--	
73	Hâkkî	Haber bildün mi ey sâlik sülûkun intihâsından Hâkîkat üzre bildigi bu yoluñ reh-nümâsından	Çıkar lü'lü-i 'irfânı kelâm-ı Hâkdan ey Hâkkî Eger deryâ-yı 'ilmün olduk ise âşinâsından	Gazel/8		/..../..../.... -	
73-74	Hâkkî	Cenâb-ı Muṣṭafâ virdi haber kurb-ı kıyâmetden Haber-dâr eyledi bu ümmeti eşrât-ı sâ'atden	Fenâ-yı kevnîdür Hâkkî beḡa-yı câvidân iste Kıyâmetden muḡaddem 'aşk-ile tûy zevk cennetden	Gazel/11		/..../..../.... -	
74	Hâkkî	Garîzî baḡr-ı 'aşk olan haber bilmez kenârından Harîz-i nâr-ı şevk olan geçer hep cümle varından	Ümidün kesme ey Hâkkî şakin elṭâf-ı Mevlâdan Ki bülbüller degül hâlî bahârün intizârından	Gazel/7		/..../..../.... -	
74	Nesîmî	Şabâ her dem gelür müşḡîn şaṣun Çîn ü Tâtârından Cihânı 'anberin eyler nesîm-i müşḡ-bârından	Kulaḡı 'arifün tâ kim Nesîmînin sözün diñler Şadef tek inciler aḡzı toludur şeh-süvârından	Gazel/8		/..../..../.... -	
74	Nesîmî	Kıble-i imân görindi sen büt-i 'ayyâreden Âferîn olsun seni ne hoş yaratmış yaradan	Rûḡ-ı Quds oldu Nesîmînin hâkîkat sözleri Varlığın terk itdi çün kim kendi çıkdı aradan	Gazel/13		-.--/-.--/-.--/-.--	
75	Rızâ	Maḡv eyle sivâ-naḡsını mir'ât-i başardan Yek-reng-i muṣâfât ola dil zeng-i kederden	Taḡşîl-i kemâl eyle Rızâyâ 'uḡalâdan Erbâb-ı hîred feyz alur üstâd-ı hünlerden	Gazel/7		--./--./--./--	
75	Nesîmî	Zehî ol kimse kim vardur ḡabîbi sen gibi meh-rû Şeker-ḡüftâr ü gül-ruḡsâr u müşkîn-hâl u 'anber-bû	Aya kim kullarun çoḡdur Nesîmî kamudan kemter Besâ Türkî Besâ Kıpçak besâ Zengî besâ Hindû	Gazel/7		/..../..../.... -	
75-76	Cesârî	Cemâlün maṭla'ı şems ü ziyâdur yâ Resûlu'llâh Ne maṭla' pertev-i enver-nümâdur yâ Resûlu'llâh	Cesârî 'âşıkum pes menzilünde iftiḡârum var Kemâl ehline dilden merḡabâdur yâ Resûlu'llâh	Kaside/27	Na't	/..../..../.... -	
76	Hâkkî	Vücûduñ oldu cümle ḡalka rahmet yâ Resûlu'llâh Denildi vechûñe mir'ât-ı Ḥazret yâ Resûlu'llâh	Esir ki Hâkkî-i bî-çâre-i yanar gider Şefâ'at yâ Resûlu'llâh şefâ'at yâ Resûlu'llâh	Gazel/6		/..../..../.... -	
76	Rızâ	Mey-i lâlünle dil mestâne olsun yâ Resûlu'llâh Gönül kâşânesi mey-hâne olsun yâ Resûlu'llâh	Olursa bende-i bâbî Rızâ dergâh-ı devletde Senün gibi ulu sultâna olsun yâ Resûlu'llâh	Gazel/7		/..../..../.... -	
	Leylâ	Bu cismüm âteş-i 'aşkunla yansın yâ Resûlu'llâh Dü-çeşmüm ḡâb-ı ḡafletden uyansın yâ Resûlu'llâh	Kuluñ Leylâyı maḡşer ehline sen eyleme rûsvâ Günâhından bu dünyâda utansın yâ Resûlu'llâh	Gazel/7		/..../..../.... -	
77	Nesîmî	Yüzün gördüm didüm el-ḡamdüli'llâh Boyun gördüm okudum <i>kul hüvâ'llah</i>	Nesîmî kıldısa bir katle tevbe Naşûḡı tevbesi <i>tûbû ila'llah</i>	Gazel/8		/..../.... -	

77	Virānī	Ey Müvellā diñle imdi nuṭṭ-ı haḫḫ-ı feyṣ ile Âl u evlād-ı Nebidür şöyle bil bi-iştibāh Rüz-ı maḫşerde muḫaḫḫaḫ mü'mine püşt ü penāh İrdi çün mäh-ı muḫarrem ağladı şems-ile mäh Ey Hüseyinler bugündür mâtem-i evlād-ı şāh Gözyaşını kana döndür eylegil feryād u āh	Ben Virān 'Abdal faḫīrüm derd-mendüm bir gedā İsterem rüz-ı kıyâmetde 'Aliden ilticā Zerre deñlü buğz idenün cânına la'net-sezā La'net olsun kim ki oldı düşmen-i Âl-i 'Abā Ey Hüseyinler bugündür mâtem-i evlād-ı şāh Gözyaşını kana döndür eylegil feryād u āh	Müseddes/7		-.--/-.-/-.-/-.-	
77-78	Nesimī	Yüzünde nürünü gördi ezel gününde ilāh Didi kim eşhedü enlāilāhei 'llallāh	Cihān içinde Nesimī elif tek oldı ferd Eger inanmaz-iseñ uşda şer' u uşda güvāh	Gazel/10		.-.-/.../-.-/-.-	
78	Virānī	Gel ey tālib kulağ tut bu şadāya Gönüldeñ vir irādet Murtażāya	Virānī nuṭṭ-ı Haḫ böyle buyurdı Özin vir 'aşḫ-ile āl-i 'abāya	Gazel/5		...-/...-/..	
78	Yesārī	Fedā kıl cān ü başuñ Muştāfāya Daḫı şāhum 'Aliyü'l-Murtażāya	Be-Haḫḫ-ı çārdeh ma'sūm Hudāya Delil eyle Yesārī ben gedāya	Gazel/10		...-/...-/..	
78	Nesimī	Düşürmüş 'anberin zülfün hümāyün gölgesin aya Te'āla'llāh zehi sünbül te'āla'llāh zehi sāye	Nesimī tā seni buldı dü 'ālemdeñ vahīd oldı Kesildi māl ü mülkinden ulaşdı zāt-ı yektāya	Gazel/14		...-/...-/...-/..	
78-79	Naḫīfī	Çıksın ol cān kim bu rāh-ı 'aşḫa ḫurbān olmaya Dāḫil-i cem'iyet-i bezm-i şehīdān olmaya	Bu Naḫīfiden dirīğ itme nigāh u luṭfuñu Şerm ü cürm 'işyān-ile maḫşerde ḫayrān olmaya	Gazel/6		-.--/-.-/-.-/-.-	
79	Haḫḫī	Ey gönül murğı ḫaḫīkat āşiyān olmaḫ dile Maḫrem-i esrār-ı bezm-i ḫudsiyān olmaḫ dile	Haḫḫiyā āb-ı ḫayāt mu'anberin nüş eyleyüp Tā ebed görme fenāyı cāvidān olmaḫ dile	Gazel/6		-.--/-.-/-.-/-.-	
79	Haḫḫī	Ey gönül kāmīl elin tut şöḫbet-i 'irfān dile Rāh-ı 'irfāndan sülük it menzil-i vicdān dile	Haḫḫiyā gül-zār-ı 'aşḫa olalı dil 'andelīb Yaḫdı ḫār-ı māsivāyı cümle āh-ı serd-ile	Gazel/6		-.--/-.-/-.-/-.-	
79	Haḫḫī	Pāre pāre eylesem kendüm revād derd-ile Āteşe yaḫsam n'ola eflakı āh-ı serd-ile	Ma'rifetden ger tehi-dest olduñ ise ağlama Yād olursuñ Haḫḫī bir gün belki bir cömerd-ile	Gazel/5		-.--/-.-/-.-/-.-	
79-80	Haḫḫī	Feth iden dil ḫal'asın tevḫīd-i ḫāḫānı ile Pāk ide āyīnesin şirk ü riyāyı hep sile	Haḫḫiyā āḫir zamāndur söyleme Haḫ sırrını Bilmeyenler anı inkār ide şāyet kim bile	Gazel/10		-.--/-.-/-.-/-.-	
80	Nesimī	Dünyā durıcaḫ yir degül ey cān sefer eyle Aldanma anuñ āline andan ḫazer eyle	Şol piste-deḫānuñ ḫaberin bildi Nesimī Şirīnlere şol tengi şekerden ḫaber eyle	Gazel/9		--./..-/..-/..	
80	Nesimī	Gitmege 'azm eylemişseñ ey dil-ārām eyleme Ḥasbeten li'llāh beni bi-şabr u ārām eyleme	Çeşme-i la'lün şuyıdan bir kadeḫ şun sākīyā İştīyākından Nesiminün gözün cām eyleme	Gazel/7		-.--/-.-/-.-/-.-	
80	Nesimī	Berk-i nesrün üzre müşkin zülfünjı dām eyleme 'Āşık-ı āşüfteyi bi-şabr u ārām eyleme	Çün Nesiminün murādı sensün ey ārām-ı cān Ḥaḫ içinde anı düşmen-kām u bed-nām eyleme	Gazel/7		-.--/-.-/-.-/-.-	
80-81	Niyāzī Mışrī	Ey şāh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma Şem'i ruḫi nārına pervāne gibi yanma Fānīdür anuñ ḫüsnı var rengine boyanma Ahdine vü va'dine gönül virüp inanma Ḥaḫdur bu sözüm Haḫla inkāruña dayanma Gerçeklere teslim ol her sözi yavan şanma	Mışrī saḫadur bu söz cehd it alagör 'ibret Faḫr-ile idüp faḫrī itme aña sen minnet Emrāz-ı cehlden sen bulduñsa eger şıḫḫat Tutma şaḫın aşlā hiçbir kimseye küdüret Ḥaḫdur bu sözüm Haḫla inkāruña dayanma Gerçeklere teslim ol her sözi yavan şanma	Müseddes/5		--./.../.../.../...	
81	Haḫḫī	Dide-i fānī ile bākī cemālī gözleme İşbu noḫşān āleminde ol kemālī gözleme	Devlet-i didārdur faḫr-ı fenānuñ āḫiri Kıl nazar Haḫḫī satalum mülk ü mālī gözleme	Gazel/6		-.--/-.-/-.-/-.-	
81	Haḫḫī	Yār ol gönül ehline gaḫletden uyanınca Düş sāye-veş ayaḫa tur ḫizmete yanınca	Haḫḫī ḫarem-i 'aşḫa kaşd eyleyen 'āşıkḫlar Lebbeyk ile cehd eyler tā anı tolanınca	Gazel/6		--./.../.../...	
81	Haḫḫī	Salṭanat oldur ki sultanlar gele dergāhına Reşḫ ide ins ü melek 'ālemd e anuñ cāḫına	Bülbül ol bağ-ı cemālīne bu şāhuñ Haḫḫiyā Bu fenā gül-zārınun meyl itme nüzhetgāhına	Gazel/5		-.--/-.-/-.-/-.-	
81-82	Haḫḫī	Dünyānuñ varlığı ḫayāl içinde Māl ü mülki cümle zevāl içinde	Terk ehli olmadan Haḫ dileyenler Ḫalurlar Haḫḫiyā muḫāl içinde	Nefes/6		11'li Hece Ölçüsü	
82	Nesimī	Ey bi-naḫır ü vahīd ḫüsün cemāl içinde Yüzün kıyâmet eyler şol zülf ü ḫāl içinde	Yüzün kimi Nesimī ey ḫüblaruñ emiri Ḥurşid-i lem-yezeldür bedr ü hilāl içinde	Gazel/13		--./.../.../.../...	

82	Niyâzî Mısrî	Ey bî-mişâl-i vâhid hûsnûn mişâl içinde Âyinenün görindi şol hûb cemâl içinde	Vir serini Niyâzî sırrını virme yâda Nâdana sırrın viren kalur vebâl içinde	Gazel/15		--./--/--./--	
82-83	Gaybî	Sâkiyâ mey şun bize Bârî Hüdânun 'aşkına Sürelüm zevkî Muhammed Muştâfanun 'aşkına Eyleyelüm 'işreti Şâh Murtażânun 'aşkına Nûş idelüm Şâh Hasan hulk-ı Rızânun 'aşkına Cûş idelüm Şâh Hüseyin-i Kerbelânun 'aşkına	Bizdedür ma'nâsı Gaybî bizden olur fetḥ-i bâb Dem-be-dem kesb-i ziyâyı bizden alur âftâb Kılmışuz levḥe nazar hem bizdedür ümmü'l-kitâb Mest-i 'aşkuz isterüz la'l-i leb-i cām-ı şarâb Sâkî mey şun Zü'l Celâl-i Kibriyânun 'aşkına	Muhammes/12		-.--/-.--/-.--/-.--	
83-84	Fikrî	Sâkiyâ bir bâde şun a'le'l-alânun 'aşkına Def'-i gam itseñ Muhammed muktedânun 'aşkına Bezmi-i pür-nûr idelüm şîr-i Hüdânun 'aşkına İçelüm doldur Hasan şâhib-hayânun 'aşkına Kurretü'l-'ayn-ı Hüseyin-i Kerbelânun 'aşkına	Bizdedür Fikrî bilesün ol şeh-i vahyü'l hitâb Cümle 'âlimle mükellem hem kelâmuz hem cevâb Bilmişüz zât u şıfâtı hem bizüz hûsnü'l-me'âb Olmuşuz zâhir 'ayânuz eyledük ref'-i hicâb Sâkiyâ mey şun bize hâde'l-Hüdânun 'aşkına	Muhammes/12		-.--/-.--/-.--/-.--	
84	Nesîmî	Rahmeti geldi irişdi fazl-ı Rahmânun yine Çiçeği açıldı güldi şol gülîstânun yine	Çün Nesîminün şuşamış cânına yârın lebi N'oldi ey münkir şaḡa kim kaynadı kanın yine	Gazel/10		-.--/-.--/-.--/-.--	
84-85	Nesîmî	Şuşadı göñlüm nigârın la'l-i rûḥ-ezfâsına Tâle şevkî şol ḡabîbün şüret-i zîbâsına	Rûḥ-ı Kuds oldı Nesîmî cismîni tarḡ eyledi Cevher-i ferd oldı düşdi vahdetün deryâsına	Gazel/11		-.--/-.--/-.--/-.--	
85	Nesîmî	Sen şaḡa ger yâr isen var ey göñül yâr isteme Yâr u dil-dâr ol şaḡa sen yâr u dil-dâr isteme	Bir emîn maḡrem bulunmaz ey Nesîmî çün bugün Ḥalka fâş itme bu sırrı keşf-i esrâr isteme	Gazel/11		-.--/-.--/-.--/-.--	
85	Nesîmî	Derde müştâk olmayan kimdür ki dermân isteye Kable mevdi bilmeyen sen şanma kim cân isteye	Zülfinün küfrin egerçi ehl-i Ḥaḡ imân bilür Ey Nesîmî şanma sen kim kâfir imân isteye	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
85-86	Nesîmî	Dil bâzârcısı yalandur varmazam bâzârına Gerçek olmaz egri dil inanmazam ikrârına	Çün Nesîminün ḡamından Faẓl-ı Ḥaḡ vâkıf durur Ḡam degül ger kimse olmaz muṭtâlî esrârına	Gazel/9		-.--/-.--/-.--/-.--	
86	Nesîmî	Yandurıcı firkatün yaḡtı benî nârına Göñlüm ulaşmak diler yâr-ı vefâ-dârına	Yâre Nesîmî bugün cânını kurbân kılan Maḡrem olur tâ-ebed mahzen-i esrârına	Gazel/9		-.--/-.--/-.--/-.--	
86	Nesîmî	Yoḡdur vefâsı dünyânun aldanma anuñ âline Renginden oldı münfa'îl kim ki boyandı âline	Şol bî-mişâlün 'aşkına virdi Nesîmî cânını Dünyâ n'ola ya âḡiret kim kala mülk ü mâline	Gazel/11		--./--/--./--/--	
86-87	Nesîmî	El-ḡamdu li'llâh Aḡmedün girdük 'abâ vü şâline Bü'l-faẓl-ı Rabbü'l-'âlemîn oldı 'Alî vü âline	Cân-ile dilber yolına virdi Nesîmî göñlini 'Âlemde Raḡmân şüreti kim görse göñli alına	Gazel/16		--./--/--./--/--	
87	Nesîmî	Düşdi yine deli göñül gözlerinün hayâline Kim ne bilür bu göñlümün fikri nedür hayâli ne	Buldi Nesîmî çün seni geçdi ḡamudan ey şanem Koydı ḡarîr ü atlası girdi abâ vü şâline	Gazel/11		-.--/-.--/-.--/-.--	
87	Nesîmî	Kim ki aldıandı cihânun aḡulu lezzâtına Düşdi şol manşûbesi çok dünyânun şâh-mâtına	Çün cemâlünden Nesîmî ebcedi kıldı tamâm 'Ayn ü mîmün 'ammesinden irdi ve's-saffâtına	Gazel/10		-.--/-.--/-.--/-.--	
87-88	Niyâzî Mısrî	Eş-şalâ her kim gelür bâzâr-ı 'aşka eş-şalâ Eş-şalâ gelsin yanan bu nâr-ı 'aşka eş-şalâ	Varlîḡ-ı dâḡun delüp Şîrin iline yol açan Ey Niyâzî söyle ol mi'mâr-ı 'aşka eş-şalâ	Gazel/16		-.--/-.--/-.--/-.--	
88	Nesîmî	Şabr eyle göñül cevri seni itse zelîla Miftâh-ı ferecdür daḡı 'es-sabru cemîlâ	Dil-dâr olan itmez mi Nesîmiye muḡabbet El-ḡalbi min el-ḡalbi ile'l ḡalbi sebîlâ	Gazel/5		--./--/--./--/--	
88	Ḥaṡâyî	Bendeyüm ben cân-ı dilden pâdişâhumdur 'Alî Gözlerüm nûr-ı cihânda bedr-i mâhumdur 'Alî Yolına ḡaḡ oldıḡum nûr-ı sabâhumdur 'Alî Ḳıbleḡâhumdur Muḡammed secdegâhumdur 'Alî	Ey Ḥaṡâyî ḡâfil olma işbu dünyâ fânîdür Her ne kim geldi vücûda 'âlemün miḡmânîdur Bu kelâmı vird edinmek 'ârifün erkânîdur Ḳıbleḡâhumdur Muḡammed secdegâhumdur 'Alî	Murabba/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
88-89	Seḡerî	Bir gedâ abdâlüm 'âlem içre şâhumdur 'Alî Gayra yoḡdur ihtiyâcum çün penâhumdur 'Alî Zâr u giryânüm hemîşe dilde 'âhumdur 'Alî Ḳıbleḡâhumdur Muḡammed secdegâhumdur 'Alî	Çünkü bunlardan ezelden bendeye şâhenşâhân Nûr-ı vâḡidden zuḡur eyledi Mehdi-i zamân Seḡerî çün buḡları bilmekdür ancak 'âşîḡân Ḳıbleḡâhumdur Muḡammed secdegâhumdur 'Alî	Murabba/7		-.--/-.--/-.--/-.--	

89	Virānī	Enver-i bedr-i dūcāsūn yā ‘Alī cānum ‘Alī Nūr-ı pāk-i Muştāfāsūn yā ‘Alī cānum ‘Alī	Kıl teraḥḥum bu Virān ‘Abdāl senūñ bendūn durur Cümleye şeksiz Ḥudāsūn yā ‘Alī cānum ‘Alī	Gazel/7		-.--/-.-/-.-/-.-	
89	Mişālī	Lem-yezel mülkine sermed şāhı sensūn yā ‘Alī Zāt-ı muṭlaḳ hem şifātu’llāhı sensūn yā ‘Alī	‘Abd-i muḥlişdür Mişālī itme maḥrūmı cemāl Kim ‘ināyet kānı şāhenşāhı sensūn yā ‘Alī	Gazel/9		-.--/-.-/-.-/-.-	
89	Ḥatāyī	Hep erenler geldi geçdi evvel ü serden ‘Alī Yetmiş biñ yıl Cebrā’il andı şehper ‘Alī	Şāh Ḥatāyī medḥ-i şāhı gice gündüz vaşf ider Şundı bir kaṭre zülāl-i ḥavz-ı kevşerden ‘Alī	Gazel/5		-.--/-.-/-.-/-.-	Ḥatāyī mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir. Bir gazelin başlığında Gazel-i Ḥatāyī Baba yazılmaktadır. Şah İsmail’e Baba denmeyeceğine göre bu gazelin başka bir Ḥatāyī tarafından söylendiği belirtilmektedir.
89	‘Ulvī	Ey serir-i mülk-i ḥüsne şāh-ı ḥübānum ‘Alī Bende-i fermān-berüm raḥm eyle şulṭānum ‘Alī Zu’l-feḳār-ı ḡamzeñ öldürdi beni cānum ‘Alī La’l-i cān-baḥşuñla sensūn derde dermānum ‘Alī Daḳ beni zencir-i zülfe şir-i Yezdānum ‘Alī	Düldül-i ḥüsne kaçan kim nāz-ile olañ süvār Ḥizmetünđe ḳanberün olur şehā ‘Ulvī zārı Gel yetiş çek sīneme ‘aşḳ-ile şekl-i Zu’l-feḳār Ben gedāya yādıḡaruñ olsun arslanum ‘Alī Daḳ beni zencir-i zülfe şir-i Yezdānum ‘Alī	Murabba/3		-.--/-.-/-.-/-.-	
90	Ḥayretī	Ey reh-nümā-yı ḡayl-i muḥibbāna yā ‘Alī Vey pişvā-yı zümre-i merdān yā ‘Alī	Çek ḥün-ı luṭfunı ḳapuḡa geldi Ḥayretī Muḥtāc u ac u vālih ü ḡayrāna yā ‘Alī	Kaside/26		--./-.-./-.-./-.-	
90-91	‘Arif	Ben elestdē ḡānedāna ḳul olup didüm belī Gelüben bu āleme virdüm yedu’llāha eli ‘Aşḳ-ile şūrideyüm dā’im aḳar çeşmüm seli Bu kelāmı rüz u şeb evrād ider cümle veli Nesl-i pāk-i şāh-ı levlāk sırr-ı Sübhānum ‘Alī İbn-i evlādı Muḡammed şir-i Yezdānum ‘Alī	Vaşluñ ile ‘Arifün ḳalbini itdün şādmān Nūr-ı vechūnden senūñ buldı ziyā kevn ü mekān Sen velāyet şāhisun ḥükmünge rāmdur dü cihān Bābısun şer’-i ‘ulūmuñ sendedür dārü’l-emān Nesl-i pāk-i şāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum ‘Alī İbn-i evlādı Muḡammed şir-i Yezdānum ‘Alī	Müseddes/10		-.--/-.-/-.-/-.-	
91	Ḳanberī	Ey şeh-i mülk-i vilāyet ey Ḥaḳuñ ḳudret eli Āsitānuñ Ka’besine yüz sürüp didük belī Rūḡumuzdur eşıḡuñ ey bağ-ı rıdvānuñ güli Medḡin okur cān-ı dilden her şehē cān bülbüli Es-selām ey ḡādī-i rāh-ı Ḥudā nesl-i ‘Alī Es-selām ey ḳutb-ı ‘ālem Ḥacı Bektāş-ı Velī	Şāh Taḳī vü bā-Naḳī bedrū’d-dü-cānuñ ḡaḳḳı-çün ‘Askeri-i Meḡdī-i şāhib-zamānuñ ḡaḳḳı çün Süre-i Ṭāḡā vü Yāsīn <i>hel atānuñ</i> ḡaḳḳı çün Himmet eyle Ḳanberiye ḡānedānuñ ḡaḳḳı çün Es-selām ey ḡādī-i rāh-ı Ḥudā nesl-i ‘Alī Es-selām ey ḳutb-ı ‘ālem Ḥacı Bektāş-ı Velī	Müseddes/7		--./-.-./-.-./-.-	
92	Ṭāhirī	Ey ḡanī vehḡāb ma’nī noḳṭa-i sırr-ı celi Ḳıl’atā vü luṭf u baḡşuñ sırr-ı zāta ermeli ‘Āşḳ-ı bī-çāreler didār-ı vaşluñ ḡörmeli Ey ki nūr-ı cümle hep eşyālaruñ bed evveli Oldı mir’āt-ı cemālūnden ‘avālüm mūnceli	Ṭāhirī merd ü muḳārān ḳılma bī-idrāki ḡiç Ḥicr ü vaşluñla çıkarum devrini eflāke ḡiç Āḡ idüp virme keder her dem bu dil ḡamnāke ḡiç Ser-fürü itdürme yā Rabb cāhil-i nā-pāke ḡiç Fāzl-ı dānā ḡibi her bir zāt-ı pāke eḡdālī	Muhammes/12		--./-.-./-.-./-.-	
92-93	Leylā	Ey Fātūh-i Ḥayber ‘Alī Vey melce-i aḡḡar ‘Alī Kerrārı hem Ḥaydar ‘Alī Mevlā-yı her ḳanber ‘Alī Ey sāḳi-i kevşer ‘Alī Dāmād-ı Peyḡāmbēr ‘Alī	Oldum yine nefse esir Aḡvālūme sensūn ḡabir ‘Āşilere luṭfuñ keşir Leylāya sen ol dest-ḡir Ey sāḳi-i kevşer ‘Alī Dāmād-ı Peyḡāmbēr ‘Alī	Müseddes/5		--./--.-	
93	Ḥaḳḳī	İçmeden ey dil-i sermest-i şarāb-ı eceli ‘Aḳluñı başına cem’ eyle ḳo tül-i emeli	Ḥālī bulduñsa oku ‘ilm-i ilāhī dersün Ḥaḳḳiyā ḳālī biraḳ eyleme cenk ü cedeli	Gazel/8		..--/.../.../..-	
93	Virānī	‘Alidür ‘ālem-i ḡaybuñ şifātu ‘Alidür cümleñüñ vechinde zātı	Aliyi sevmek imiş ey Virānī Ḳamu ‘āşıḳlaruñ şavm u şalātı	Gazel/5		/..../..-	

93	Nesîmî	Muḥakkîr görme zâhid rûtbe-i erbâb-ı hâlâtı Dime zâyi' geçer fakr ehlinün sa'y ile tâ'âtı Hicâb-ı gafleti terk eyleyüp seyr it maḳâmâtı Fenâdârında gel gör şevket-i ehl-i ḥarâbâtı Ki Dârâ görmedi 'ömrinde hergiz böyle dârâtı	Sözüm âvâzesi erbâb-ı 'aşuḡ güşına dolsun Kelâm-ı noḡtasun fehm eyleyen 'âşıḡ şafâ bulsun Ḥasedden müdde'iler dâ'imâ açılımya şolsun Ḥarâbât ehline fenn-i fenâda bir sebaḡ olsun Nesîmî ehl-i diller taşa yazsınlar bu ebyâtı	Muhammes/5		---/---/---/--- -	
93-94	Rızâ	Cezbe-i feyz-i ilâhîdür gönüller hem-demi Şavkıdır ol şoḡbetün ḥâşş-ı kadîm-i maḥremi	Şimdi nevbet-ḥaneyi bostân-serây-ı yârda Gülşen-i râzuḡ Rızâdur 'andelîb-i ḥoş-demi	Gazel/6		---/---/---/--- -	
94	Tâ'ib	Eyâ gâfil uşa Ḥaḡdan ki zâyi' kılduḡ eyyâmı 'Ömür naḡdîn-ile virdün niye aldandun ey 'âmî	Erenler etegin dutup günâhlarına tevbe kıl Ki Tâ'ib kula artuḡdur Ḥudânun faḡl u ilhâmı	Gazel/14		---/---/---/--- -	
94	Nesîmî	Ger saḡa şerḥ eylesün ḥâşşıyyet-i esmâmuḡı Bilesün sırr-ı 'urûci leyletü'l-isrâmuḡı	Ey Nesîmî bürde-i gül aradan ḡaldurma kim Bî-ḡaberler virmesin ḡatletmeḡe fetvâmuḡı	Gazel/6		---/---/---/--- -	
94-95	Nesîmî	Yârûḡı şatduḡ bahâsuz bilmedün miḡdârını Hiçe degmez ol kişi kim hiçe şatar yârını	Ey Nesîmî inciye dürrî bilen şarrâfa şat Cevheri nâdâna şatma anlamaz şehvârını	Gazel/10		---/---/---/--- -	
95	Ḥaṡâyî	Ey gönül yâd it Ḥudâ-yı ekberi vü ekseri Ol-durur fettâḡı bâb-ı cümle âlem defteri	Cân fedâ kıl Ḥaṡâyî âline Peyḡamberün Tâ cehennem âteşinden olmaḡ istersen berî	Gazel/12		---/---/---/--- -	
95-96	Azbî	Ḥamdülü'llâh ki derûnum yine sildi kederi Mîvedâr oldu bu dem çünki zebânım seçeri	Kemter-i 'âşıḡ-ı zârı 'Azbî bî-kârda da var Yazmış hem Kâzî vü Keşşâf u Cerîr-i Taberî	Terci-i Bend/5		---/---/---/--- -	
96	Ḥaḡḡî	Bugün güş itmeyen ehl-i fenâdan naḡḡ-ı nâḡûrî Nedür bilmez yarın nef' olunan şol nûr-iden şûrî	Bu ḡükme Ḥaḡḡî râzî ol olasun ehl-i Ḥaḡdan tâ Vücüdün iki 'âlemde ebed görmeye maḡzûrî	Gazel/9		---/---/---/--- -	
96	Yesârî	Sirâc-ı mü'minânı Muştaḡâdan iste iḡsânı 'Atâ kânı 'Alîye'l-Murtazâdan iste iḡsânı	Mürüvvet kânıdır ḡaste Yesârî derd-mendâne Muḡammed mihr-i kânı 'atâdan iste iḡsânı	Gazel/9		---/---/---/--- -	
96-97	Nesîmî	Vaşluḡdur âb-ı ḡayvân ben Ḥızra şordum anı Cânsan yaḡîn velâkin 'ârif bilür bu cânı	Oldı lebün meyvünden ḡayy-i ebed Nesîmî Ḥızr âbını kim içdi ḡayy oldu câvidânı	Gazel/11		---/---/---/--- -	
97	Leylâ	Raḡm eyle bu dil-ḡaste-i nâ-ḡâra ilâhî Zaḡm-ı dilüme senden olur çâre ilâhî	Leylâ kuluḡı âteş-i 'aşuḡla kebâb it Düzaḡda ḡoyup yaḡma anı nâra ilâhî	Gazel/7		---/---/---/--- -	
97	Ḥaḡḡî	Tecelli kıl cemâlünle ilâhî Teselli kıl vişâlünle ilâhî	Vücüd-ı Ḥaḡḡiye yaḡ tekmi'l eyle Bugün sırr-ı kemâlünle ilâhî	Gazel/6		---/---/---/--- -	
97	Nesîmî	Ey kılan da'vî ki şâhum 'adl ü inşâfuḡ kanı Ger şafâ ehlinden olduḡ meşreb-i şâfuḡ kanı	Ey Nesîmî şeş cihetden çün ulaḡduḡ yâr-ile Bî-cihâd olduḡ ḡudüduḡ yoḡdur etḡrafuḡ kanı	Gazel/9		---/---/---/--- -	
97	Kul Nesîmî	Âsmân donandı atlas giydi dibâlar gibi Yeryüzi Şâh 'aşḡına donandı kemḡâlar gibi	Ey Nesîmî bir gönülde ḡubb-ı Ḥaydar olmasa Anda cânlar çalınur ḡüyâ kilisâlar gibi	Gazel/5		---/---/---/--- -	
97-98	Ḥaḡḡî	Bulmadan bir ḡatre 'aşḡıyem şanursun kendünḡi Feyz-ile çün îsî-i Meryem şanursun kendünḡi	Şol fenâ taḡtında Ḥaḡḡî olmadan sulṡânvar Terk-ile İbrâhim-i Edhem şanursun kendünḡi	Gazel/7		---/---/---/--- -	
98	Ḥaḡḡî	Ey gönül keşret yolından fâriḡ ol Âkil ol tenhâlara şal kendünḡi Muḡabbeti ḡo ḡalkla var Ḥaḡḡı bul Ḥaḡ ara aralara şal kendünḡi	Varlıḡı ḡo yoḡluḡa himmet dile Kendünḡi dermân-sikâr it derd-ile Şûreti ḡösterme şâhını dile Ḥaḡḡiye ma'nâlara şal kendünḡi	Şiir/4		11'li Hece Ölçüsü	Kafiyeleniş şekli itibariyle gazel nazım biçiminde olan bu şiir 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.
98	Naḡşî	İçmeyen la'lün şarâbın mest ü ḡayrân olmadı Düşmeyen zencîr-i 'aşḡa merd-i meydân olmadı	İçmeyen cânân elinden Naḡşî ḡudret câmını Gelmeyüp bu bezme âḡır ḡaldı 'irfân olmadı	Gazel/5		---/---/---/--- -	
98	Nesîmî	İki 'âlem anuḡdur kim gözine Ḥaḡ 'ayân oldu Ḥaḡı gördi Ḥaḡı bildi Ḥaḡa kim bî-ḡümân oldu	Mekâna şıḡmadı zâtum ezeldendür bidâyâtum Nesîminün bu ma'niden mekânı lâ-mekân oldu	Gazel/7		---/---/---/--- -	
98-99	Nesîmî	Sendedür şol genc-i pinhân gezmeye her vîrâneyi Denize tal anda iste ey gönül dür-dâneyi	Çün maḡâlîdû's-semâvât ey Nesîmî sendedür Ḳâf u lâmından ḡötür dil sîn ü şîn-dendâneyi	Gazel/12		---/---/---/--- -	
99	Nesîmî	Şûretün naḡşında her kim görmedi naḡḡâşını Vâhib-i şûret anuḡ gözsüz yaratmış başını	Ey Nesîmî ḡâlûḡı gör kimse bilmez ḡam degül Ḥaḡ bilür ḡalk-ı cihânun sırrını hem faşını	Gazel/12		---/---/---/--- -	

99	Nesîmî	Ne Tübâdur boyun bil kim irişdi 'arşa bālâsı Ne sünbüldür saçun gör kim cihânı dutdı sevdâsı	Nesîmî tâ seni gördi irişdi cümle maşşûda Murâdı vaşla hatm oldı tamâm oldı temennâsı	Gazel/12		---/---/---/--- -	
99	Nesîmî	Cemâlündür bu rencürün şifâsı Şifâ'ü'l-kalb-i mahbûbun likâsı	Nesîmidür vücûd-ı ferd-i muṭṭaḥ Bu tevḥîdün eḥdandur esâsı	Gazel/10		---/---/--- -	
99-100	Nesîmî	Merḥabâ ey baḥr-ı zâtuḡ gevher-i yek-dânesi Şem'i vaḥdetdür cemâlün <i>kün feḳân</i> pervânesi	Buldı la'lünden Nesîmî nefḥa-i Rûḥu'l-Kudûs Ey Nesîminün ḥayâtı cânınun cânânesi	Gazel/12		---/---/---/--- -	
100	Ḥaḳḳî	Kâmil insânun görenler levḥa-i sîmâsını Ḥaḳ Te'alânun okurlar cümle hep esmâsını	Ḥaḳḳiyâ tevḥîd-i ḥaḳḳânîdedür zevḳ u ḥuzûr Cennet-i taḥḳîḳ içinde kıl gönül me'vâsını	Gazel/6		---/---/---/--- -	
100	Ḥaḳḳî	Yâ Resûlu'llâhı Allâh itdi cün peydâ seni Kıldı vech-i pâküne âyine-i iclâsını	Yâ Resûlu'llâh bir nûr-ı ezelsün tâ ebed Virmez iki 'âleme bu Ḥaḳḳî şeydâ seni	Gazel/9		---/---/---/--- -	
100	Nesîmî	Cemâlün kıble-i imân degül mi Vücûdun mazhar-ı insân degül mi	Nesîmî sırr-ı er-Raḥmân ü tâḥâ Olupdur ortada mizân degül mi	Gazel/7		---/---/--- -	
100-101	Nesîmî	Yüzündür gülsitân bi'llâh degül mi Sözündür <i>kün feḳân</i> bi'llâh degül mi	Nesîmî cevher-i ferd oldı adın Mekânı lâ-mekân bi'llâh degül mi	Gazel/26		---/---/--- -	
101	Ḥaḳḳî	Uyan ey cân ki İsrâfîl-i vaktün ḥoş demi geldi Cesed kabrinde ḳalacak ki ḥaşrun mevsimi geldi	Cemâl-i Kibriyânun berḳ urup envârı ey Ḥaḳḳî Kemâl-i bezmine 'uṣṣâḳ için Câm-ı Cemi geldi	Gazel/9		---/---/---/--- -	
101	Niyâzî Mısrî	Bugün Ya'kûb-ı ḳalbe Yûsuf-ı cândan ḥaber geldi Ḳamîs-i pür-nesîm ile o cânândan ḥaber geldi	Bu Mısrînin vücûd-ı şehrinün oldur şehensâhı Ezelden tâ ebed ḥükm-i Süleymândan ḥaber geldi	Gazel/6		---/---/---/--- -	
102	Ḥaḳḳî	Yine bezm-i elestden cân ḳulaḡına şadâ geldi Vaṭandan ḡurbet eḥline yine bir âşinâ geldi	Bu bâḡ-ı ma'rifet ḥâli degüldür Ḥaḳḳî bûlbûlden Bu nûzhetgâḥ-ı 'irfâna hezâran ḥoş-nevâ geldi	Gazel/6		---/---/---/--- -	
102	Leylâ	Ey mâder-i şâḥ-ı şühedâ Ḥaḫret-i Zehrâ Maḫşerde mu'in-i fûḳarâ Ḥaḫret-i Zehrâ	Redd eyleme ṭurdum der-i luṭṭında daḫîlek Leylâyı kıl iḥsâna sezâ Ḥaḫret-i Zehrâ	Gazel/7		---/---/---/--- -	
102	Niyâzî Mısrî	Ey çarḡ-ı dñn n'itdüm saḡa ḥiç virmedün râḫat baḡa Güldürmedün önden şoḡa âḥ miḡnetâ vâḥ miḡnetâ	Yanar Niyâzî derd-ile ḥiç kimse yok ḥâlüm bile Nâlan olup girdi yola âḥ rıḫletâ vâḥ rıḫletâ	Gazel/7		---/---/---/--- -	
102	Leylâ	İki 'âlemde bize râḥ-nümâ Ḥaydardur Rûz-ı maḫşerde mu'in-i zu'afâ Ḥaydardur	Râfîzîdür diseler de ne gerek Leylâyâ Yine evrâd-ı anun şubḥ u mesâ Ḥaydardur	Gazel/5		---/---/---/--- -	
102-103	Ḥaḳḳî	Derdi sende 'âşîḳa dermân yine hem sendedür Ḥikmet-i loḡmân bilürsen zaḡm u merhem sendedür Câm elünde fi'l-ḥaḳḳa şerbet-i Cem sendedür Ger nefes istersen 'İsâ ibn-i Meryem sendedür	Dest-i luṭṭ-ı Ḥaḳ <i>evrâ</i> , eger açsa nîḳâb Zâ'il olurdı derün-ı dildeki ḳat ḳat ḥicâb İdelüm şimden-gerü bâb-ı Ḥudâyâ intisâb Ḥaḳḳiyâ ol ḳapuya miftaḥ-ı a'zam sendedür	Murabba/5		---/---/---/--- -	
103	Virânî	Gel ey mü'min bize farz-ı Ḥudâdur Ḥaḳḳı bilmek çü ḳulı Muṣṭafâdur	Naḳî 'asker şehâ meḫdî-i ḥârı Olaydı ey Virânî ol saḡadur	Gazel/5		---/---/--- -	
103	'Aynî	Meded kıl tevbe itdüm her günâha yâ Resûlu'llâh 'İnâyet eyle 'abd-i rû-siyâha yâ Resûlu'llâh	İrişdür menzil-i maşşûda 'Aynî rûz u şeb düşmiş Ṭariḳ-i ḥâlidide âḥ u vâḥa yâ Resûlu'llâh	Gazel/7		---/---/---/--- -	
103-104	Ġâlib	Ey dil ey dil yine bu rûtbede pür-ḡamsun sen Gerçi virâne isenḡ genc-i muṭalsamsun sen Secde-fermân-ı melek zât-ı mükerrermsün sen Bildigün gibi degül cümleden âḳdemsün sen Rûḫusun nefḥa-i Cibrîl-ile tev'emsün sen Sırr-ı Ḥaḳsun meşel-i İsâ-i Meryemsün sen Ḥoşca baḡ zâtuḡa kim zübde-i 'âlemsün sen Merdüm-i dide-i ekvân olan âdemsün sen	Berḳ-ı ḫâṭîf gibi bu ḳayd-ı sivâdan ḡuzer it İrişen ḥâr u ḥaşa âteş-i 'aşḳı siper it Dâmenün dutmaya âşâr-ı 'alâiyḳ ḫazer it Şems-veş ḥâ'hiş-i moḡla ile 'azm-i sefer it Şâf ḳıl âyineḡi ḳâbil-i 'aks-i şuver it Hele bir cem'i ḫavâs eyle de Ġâlib naḡar it Ḥoşca baḡ zâtuḡa kim zübde-i 'âlemsün sen Merdüm-i dide-i ekvân olan âdemsün sen	Tercî-i Bend/6		---/---/---/--- -	
104	Miṣâli	Ey esedu'llâh Ġâlib-i şâḥ-ı merdânun 'Alî Göḡnlümün taḫtında sensün mîr ü sultânun 'Alî	Pârelerlerse Miṣâli dönmeye senden şehâ Tâ ebed ḳâ'im senünḡle 'aḥd u peymânun 'Alî	Gazel/7		---/---/---/--- -	
104	Virânî	Ḥamdüli'llâh biz Muḫammedden okuduk defteri Nokṭa nokṭa ḥarf-be-ḥarf ḳavil-i rumûz u Ḥaydarı	Ḥâḳ-ı pây-i Ḥaydarum ismüm Virânîdür benüm Olmuşam ben cân ile uş ḳanberînin ḳanberî	Gazel/9		---/---/---/--- -	

104-105	Şem'î	Günâhum boydan 'aşkındur beğâyet yâ Resûlu'llâh Meger senden ola lutf u 'inâyet yâ Resûlu'llâh	Eger dersen ki Şem'î derdimend eglen civârunda Baña teslim-i rûh itmek sa'âdet yâ Resûlu'llâh	Gazel/11		---/---/---/--- -	
105	Cevâbî	Ey göñül geç gayrîden cânânı sen senden ara Destini tut mürşidün bürhânı sen senden ara	Ey Cevâbî aç gözün hâ'bdan uyan gâfil me-bâş Lâ fetâ illâ 'Alî sultânı sen senden ara	Gazel/5		---/---/---/--- -	
105-106	Ecrî	Okuyup muşhaf-ı hüsnündeki oldı haftı celî Cezbe-i 'aşk-ı elest ile didük şaňa belî Nokta-i sırr-ı Hudâ zâtınun oldı bedelî Sendedür bañr-ı vefâ sendeür ol kudret elî Yetiş ey şâh-ı velâyet Esedu'llâh-ı 'Alî Meded ey pîr-i tarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî	Hem Nakî 'Askerî-i tâcî-ı Ecrî kemter Mehdî-i mîr-i livâ mazharı nûr-ı Hayder Eyledüm cânım fedâ râhıña mişl-i kanber Olmuşam himem ü gam-ile dem-i hâkister Yetiş ey şâh-ı velâyet Esedu'llâh-ı 'Alî Meded ey pîr-i tarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî	Müseddes/6		---/---/---/--- -	
106	Kaygusu z Abdal	Yâ Resûl-i kibriyâsun sen figânım er yetiş Yâ Muhammed Muştafâ şâh-ı cihânım er yetiş	Yâ Hâcî Bektâş Velî 'Abdal Mûsî Seyyid 'Alî Kaygusuz sultân meded kenz-i nihânım er yetiş	Gazel/11		---/---/---/--- -	
106	Virânî	Şağın ey âdem-i zâde varup dünyâya meyl itme Özin kurtar o keşretten şağın gavgâya meyl itme	Virânî dervişün sözün kabûl it merd ü merdân ol Bugünü yarına koyma şağın ferdâya meyl itme	Gazel/7		---/---/---/--- -	
106-107	Kenzî	Sensün bizüm zâhir bâtın ulumuz Amân meded mürvet Pîr Hâcî Bektâş Her tarafdan şaňa çıkar yolumuz 'Alisün bir adın Pîr Hâcî Bektâş	Kul kemter Kenziyüm şaňa dayandım Himmetünle uyur idüm uyandım Çü gam istediğün virdün inandım Benüm de murâdım vir Hâcî Bektâş	Nefes/7		11'li Hece Ölçüsü	
107	Kâşif	Mücrimem rûy-ı siyâh ednâ giriftâr-ı hazin Senden özge kimse bilmem sensün erham-râhimîn Luţfuña ihsânuna fermânuna hikmet karîn Vir murâdım bâb-ı luţfından ile'l-âlemîn Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'in	Sen şefâ'at mahremisün kün fekanun kânusun Enbiyâ sırrında hâtem dü-cihân sultânusun Tâ ezel Kâşif gedânun derdinün dermânusun Vir murâdım bâb-ı luţfından ile'l-âlemîn Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'in	Muhammes/7		---/---/---/--- -	
107	Murâd	Ey göñül amâde ol kim geldi mäh-i gam-fezâ Başla feryâda ki oldur derd-i 'uşşâka devâ Ey felek lâyıf midur inşâf kıl gördün revâ İcdiler câm-ı şehâdet hânedân-ı Muştafâ Cân fedâ olsun yolunda ey Hüseyin-i Kerbelâ	Kim severse Muştafâ evlâdını 'izzet bulur Haşr olur anlar ile Hâkdan nice rahmet bulur Sinesin çâk eyleyenler kevser ü cennet bulur Gel Murâdâ Şâh Hüseyne ağılıyan devlet bulur Cân fedâ olsun yolunda ey Hüseyin-i Kerbelâ	Muhammes/6		---/---/---/--- -	
107	Nesîmî	Biz bu dünyâ mensûbundan 'uzlet itmişlerdenüz Şanma kim bu fânîye biz ragbet itmişlerdenüz	Ey Nesîmî müdde'iler cevri iderse gam degül Dost ucından zehr-i mârî şerbet itmişlerdenüz	Gazel/7		---/---/---/--- -	
107		Farsça Şiir				---/---/---/--- -	
108-109		Farsça Şiir				---/---/---/--- -	
109-110	Yahya Nazîm	Mariż-i 'aşkınam yok bende tâkat yâ Resûlu'llâh Düşüp kaldım yine bî-tâb u hayret yâ Resûlu'llâh Girince destüme genc-i hacâlet yâ Resûlu'llâh Girândur çeşm-i dilde hâ'b-ı gâflet yâ Resûlu'llâh Meger bîdâr ide şubh-ı hidâyet yâ Resûlu'llâh	Kemâl-i ihtiyâc-ı fakr eyler hâmemüz imâ Bu efkâr ile sinemde olur nâr-ı cahîm peydâ Tehî-dest bî-'amel mücrim kulundur hâtifün hâlâ Günehkârım günehkârım günehkârım Nazîm-âsâ Şefâ'at kıl şefâ'at kıl şefâ'at yâ Resûlu'llâh	Tahmis/10		---/---/---/--- -	
110-111- 112	Murâd	İlâhî 'afvuna mağrûrdur her dem bu dil-i şeydâ Cesâret itdi 'işyâna anuñçün şaňa ey Mevlâ	Aya şâh-ı rusûl rahîm it dil-i âvâre gelmişdür Murâd ardında tırnışdır hezârân şerm-ile ammâ	Kaside/61		---/---/---/--- -	
112	Fâzıl	Şem'-i 'aşk-ı Hâsaneyn benem 'ulviyüm 'ulvî Rûh-ı a'dâyı yakar âteş-i 'aşkum 'ulvî	Eyledi Fâzıl bûlbül gibi nâlan giryân Ol iki gonce-i şükûfte-i bağ-ı nebevî	Gazel/5		---/---/---/--- -	
113-114	Murâd	Gel ey 'âşık baña ayla gelen mäh-i maharremdür Bilürsün Kerbelânun vaq'ası emr-i mu'azzamdur	Murâd sen muhibb-i hânedânsun Hâkka şükr eyle Resûlün Âlinün hubb-i nuşûş ile muhabbetdür	Kaside/31		---/---/---/--- -	
114-115	Yûsuf	Gel berü ey mahrem-i Hâkğ 'ayn u cim erkândasun Sem'-i cân-ile cevâbum dinle dur meydândasun İmtihân ise murâdun eyvâ'llâhum var şaňa İbtidâ tâcum şorarsun meclis-i 'irfândasun	Hürde-i pîrânı gör kim sırr yok pâyânı yok Her biri bir güne koymuş rengi yok elvanı yok Yûsufi 'âlem ledündür zâhirâ 'irfânı yok Görmek istersen anı gör şor rahmandasun	Murabba/12		---/---/---/--- -	

115	Yahya Nazım	Ey kişver-i risâlete sultân-i enbiyâ Rûh-ı revân-ı cism-i rusûl cân-i enbiyâ	Yâ Rabb bi-ḥaḳḳ-ı [faḥr-i] rusûl tâ ki zindedür Cân-ı Nazîmî eyle şenâ-ḥân-i enbiyâ	Kaside/31	Na't	--/./././././.	
115	Yahya Nazım	Ey şehensâh-ı rusûl vey pâdisâh-ı enbiyâ Nâzenin-i bezm-i ḥâşşu'l-ḥâş-ı maḥbûb-ı Hudâ	Ol gül-i şad-berk-i gül-zâr-ı yakîniñ ey Nazîm Gül-bin-i na'tunda tab'um oldı murğ-ı hoş-nevâ	Kaside/11	Na't	---/./././././.	
115-116	Yahya Nazım	Âftâb şubḥ-ı mâ evḥâ Ḥabîb-i Kibriyâ Mâhitâb şâm-ı ev ednâ Ḥabîb-i Kibriyâ	İsterem ma'zûr ola evzâ-i küstâḥânesi Baḳma noḳşân-ı Nazîme yâ Ḥabîb-i Kibriyâ	Kaside/25	Na't	---/./././././.	
116-117-118-119	Yahya Nazım	Meryem-i fikrüm olup ḥâmîle-i feyz-i Hudâ Doğdı gehvâre-i tab'umda Mesîḥ-i ma'nâ	Hüccet-i vaşf-ı şîfâtunda ḥatâ itse Nazîm Keremün-den kâlem-i 'afv-ile eyle imzâ	Kaside/171	Na't	..././././././.	
119-120	Yahya Nazım	'Ala's-şabâ-geh-i feyz-i nesim-i ğâliye-sâ Cihânı eyledi 'anber şemim ü rûḥ-efzâ	Gel ey kâlem ḳo bu da'vâyı eyle ḥatm-i kelâm Yeter bu mertebe bast-ı sūḥan Nazîm-âsâ	Kaside/82	Na't	---/./././././.	
120	Yahya Nazım	Ey muḥîṭ-i kudretinde mihr ü mâḥ iki ḥabâb Çarḥ-ı atlas sâḥa-i şun'ında çetr-i bî-ṭnâb	Eşk-i ter müy-i sefid üzre dökülsün ey Nazîm Olsa bârân şubḥ-dem olur du'alar müstecâb	Kaside/10	Münâcât	---/./././././.	
120-121	Yahya Nazım	Faḥr-i 'âlem maḥrem-i râz oldıḡı şebdür bu şeb Kâ'inât envâr-ı rahmetle leb-â-lebdür bu şeb	Vaḳtîdür mi'râc-ı ümide 'urûc eyle Nazîm Vâsıl-ı maḳşûd olur herkes mücerrebdür bu şeb	Kaside/10		---/./././././.	
121-122	Yahya Nazım	Mihr ü mehdür şanma bezm-i çarḫa her rûz u şeb İki sâḳî câm-ı ber-kef devr iderler rûz u şeb	Mihr ü meh gibi sezâdur olsa pür-nür-i kemâl Vaşfunı eyler Nazîm-i nûkte-perver rûz u şeb	Kaside/43	Na't	---/./././././.	
122-123	Yahya Nazım	Kişver-i nazma olup vâli-i bâ-ḳayd-ı ḥayât Oldı ilhâm-ı İllâhî baḳa tuğrâ-yı berât	Çemen-i menkabetün bülbüldür cân-ı Nazîm İtdi murğân-ı beyânı naḡamâtı iskât	Kaside/77	Na't	..././././././.	
123-124	Yahya Nazım	'Aşk oldı ḥazân ile bahâr olmağa bâ'ış Ġâḥ hicr ü gehi vuşlat-ı yâr olmağa bâ'ış	Na'tuñ eşeridür ki maḳâlâtı Nazîmün Maḳbûl-ı şıḡâr-ile kibâr olmağa bâ'ış	Kaside/53	Na't	--/./././././.	
124	Yahya Nazım	Bâd-ı ma'nâ ideli baḥr-i beyânı mevvâc Hep suṭûr-ı sūḥanumdur aḡa müsḡin emvâc	Geldi hengâm-ı du'a eyleme tatvîl-i kelâm Dergeh-i kâzî-i ḥacâta Nazîmâ elün ac	Kaside/43	Na't	..././././././.	
124-125	Yahya Nazım	Yetişmez ey şeh-i kevineyn ola şâm u şabâḥ Senâni yazmağa eflâk-i heft-reng elvâḥ	Ḳuluñ Nazîmî de feyzünle ber-murâd eyle Senâni eylesin evrâd-ı her şabâḥ-ı menâḥ	Kaside/33	Na't	./././././././.	
125	Yahya Nazım	Riyâz-ı vaşfunı ey gül-bin-i <i>le'amrûk</i> şâḥ Kemâl-i şun' ile <i>levlâk</i> bir müzeyyen kâḥ	Nazîm bî-kese rahm it ki nür-i feyz-i ġinâ Derûn-ı tîre vü tengin ide münîr ü feraḥ	Kaside/23	Na't	./././././././.	
125-126	Yahya Nazım	'Alî's-seḥer ki bu ḳaşr-ı zümürdürün bünyâd Cenâḥ-ı rûzen-i la'lün mihre virdi küşâd	Nazîm vaḳt-i du'âdur bu jaj-ḥâyî bes Kef-i niyâzı ḥulûş üzre eyle Ḥaḳḳa küşâd	Kaside/57	Na't	./././././././.	
126-127	Yahya Nazım	Ey muḥîṭ-i kibriyâ sende dü-'âlem ber-zebed Sun'inuñ âġâz u encâmı ezelden tâ ebed	Yüz sürüp dergâḥuñ geldi ḳabûl it ḥâcetîn Eyleme ḥirmân-ile yâ Rabb Nazîm-i zârı red	Kaside/29	Münâcât	---/./././././.	
127	Yahya Nazım	Olursa levḥ ü kâlem vaşfunı kâlem kâġaz Kîfâyet itmeye ey meḥḥar-ı ümem kâġaz	Derûna naḳş iderüm na'tuñ Nazîm-i âsâ Baḳa şâḥife-i dil-besdür istemem kâġaz	Kaside/33	Na't	./././././././.	
127-128-129	Yahya Nazım	Ey ḥarîm-i ḥâşş-ı bezm-i rû'yet-i perverdigâr Vech-i Ḥaḳḳa zâtı hem âyine hem âyinedâr	Zîver-i silki ḳabûl it gûş-ı câna ḳudsîyân Eylesin medḥünge bu dürr-i Nazîmî gûşvâr	Kaside/93	Na't	---/./././././.	
129-130	Yahya Nazım	Vücûd-i enbiyâ tesbîḥ-i dürr gibi ser-âmeddür O tesbîḥe imâme gevh-i zât-ı Muḥammeddür	Hudâvendâ ḳabûl eyle Nazîmün tuḥfe-i na'tuñ Egerçi midḥatünde nice divânlar mücelleddür	Kaside/45	Na't	---/./././././.	
130-131-132	Yahya Nazım	Dil ki bir ḳatre-i ḥün-âbe-i ser-tâ pâdur Sûretâ ḳatre velî ḳatre-i tûḫân-zâdur	Kâtib-i [defter-i] na'tuñ olalı kîlk-i Nazîm Her midâd-ı siyehi dâġ-ı dil-i rûknâdur	Kaside/110		..././././././.	
132-133	Yahya Nazım	Ol ki vird-i zebân-ı her femdür Na't-i pâk-i ḥabîb-i ekremdür	Umarum ey Nazîm ola maḳbûl Ḥidmet-i na'tı pîş eger kemdür	Kaside/67	Na't	.../././././.	
133-134	Yahya Nazım	Dil serâ-perde-i muḥabbetdür Dide maḥrem-i serâ-yı rû'yetdür	Nür na'tuñla dil-i Nazîm-âsâ Âftâb-ı sipihr-i 'izzetdür	Kaside/61		---/././././.	
134-135	Yahya Nazım	Firkatünde ol ki eşk-i dem-be-dem rîzân ider Her kemîne ḳatresin âbisten-i tûḫâ ider	Tab'ına imdâd iderse feyz-i eltâfun Nazîm Midḥatünde bir degül böyle nice divân ider	Kaside/63		---/./././././.	
135-136	Yahya Nazım	Ne maḥrem ü ne münis ü ne âşînâ bilür Râz-ı derûnımı benüm ancaḳ Hudâ bilür	Luṭf it Nazîm-i bî-kese pâmlâ ḳalmasun Kendin egerçi şefḳatüne nâ-sezâ bilür	Kaside/57	Na't	--/./././././.	

136-137	Yahya Nazım	O bezm-i hâşşda kim bağrumuz kebâb iderüz Piyâle dide-i hün-i dili şarâb iderüz	Olup gedâ-yı der-i bârgâh-ı iclâlün Nazım-i zâr gibi rif'at iktisâb iderüz	Kaside/47	Na't	.-./.-./.-./.-	
137	Yahya Nazım	Olmayan ey şeh-i keveyn gamuñla me'nûs İki 'âlemde ola zevk u şafâdan me'yûs	Olur evşâfuñ mânend-i Nazım itdükce Feyz-i na'tuñla kelâmumda ma'ânî mahşûs	Kaside/28	Na't	..--/..--/..--/..--	
137-138	Yahya Nazım	Nağs-ı güftârınâ hâme hezârân şâbâş Oldı pür-mû hasedinden ser-i kilk-i nâkkâş	Hârm-en-i merhametün sâ'ilidür cân-ı Nazım Hoşa çin eyle o bî-çâreyi şâhum dem-çâş	Kaside/30	Na't	.../.../.../.../	
138	Yahya Nazım	Hüs-n-i ezel âyine-i didârına mahşûş Mir'ât-ı ebed cilve-i ruhsârına mahşûş	Selb-i dü-cihân meclis-i 'aşkun'da Nazîme Bin şevk-ile bir sâgar-ı serşârına mahşûş	Kaside/33	Na't	--./--./--./--	
138-139	Yahya Nazım	Bâğ-ı cennetden ser-i kûy-ı vişâlündür garaž Nahl-i Tübâdan kad-i kudret nihâlündür garaž	Der-kenâr u kaydiden vaşf-ı şıfâtun ey Nazım Bir mehil ile o şâha 'arz-ı hâlündür garaž	Kaside/33	Na't	-.--/-.--/-.--/-.--	
139	Yahya Nazım	Haşre dek vaşf-ı şıfâtunda olursa ifrât Olmaz ey Fahr-i Cihân midhatün elbetde muhât	'Akl u rüşd ile seni medh ide hâşâ ki Nazım Oldı gerçi sūhanı reşk ü reşid ü tavât	Kaside/27	Na't	..--/..--/..--/..--	
139-140	Yahya Nazım	Sen ey şeh-i dü-cihân eyle tek gedâdan hazz Gedâ hemişe ider şâha ilticâdan hazz	Nazîmi bülbül-i gül-zâr-ı küyün eyle meded Ki gûlsitânda olur murğ-ı hoş-nevâdan hazz	Kaside/33	Na't	.-./.-./.-./.-	
140	Yahya Nazım	Tâ ki şaldı mümkünâta neyyir-i zâtun şu'a' Sâyeñi mişlün gibi ref' itdi nûr-ı imtinâ'	Ber-murâd eyle dü-'âlemde Nazım-i bî-kesi Bir gedâ-yı dergehündür şâhum itsin intifâ'	Kaside/26	Na't	-.--/-.--/-.--/-.--	
140	Yahya Nazım	Ey çemen-zâr-ı haqîkatde cemâli gül-i bâğ Tütiyâ nergis-i Haqq beynüñe kuhl-i mâ zâğ	Mey-i gâflet katı mest itdi Nazîmi umaram Kadeh-i 'aşkun ola 'âkıbetü'l-emr-i tenâğ	Kaside/30	Na't	..--/..--/..--/..--	
140-141	Yahya Nazım	Olmuş vücudun ey meh-i gerdün-ı men'aref Mihr-i nübüvvetün şürefâ habbezâ şeref	Şehr-i celâlün nice vaşf eylesin Nazım Bu kârgâh-ı dehr aña dükkânçe-i hıref	Kaside/28	Na't	--./-./-./-./-.	
141-142	Yahya Nazım	Kismet-i rızk eylemiş ezelde dağı Haq Nahñü kasemñâ yeter teselli-i mutlak	Hüs-n-i kabûl ola ümîd o ki mazhar Yoğsa bu nazmun Nazım olursa da ancağ	Kaside/44	Na't	--./-./-./-./-	
142	Yahya Nazım	Hızr-ı endîşe olup vâdî-i ma'nâda refîk 'Azm-i rah eyledüm Allâhu veliyyü't-tevfîk	Rüşen it pertev-i mihrünle Nazım-i zârın Koma kâşâne-i cân u dilini beter u zîk	Kaside/37		..--/..--/..--/..--	
142-143	Yahya Nazım	Vücudunla şeref buldı senün ey mazhar-ı levlâk Kabâ-yı Kâbe kavseyn ü serir-i kişver-i levlâk	Tahîyyât ü selâm olsun saña tâ kim Nazım-âsâ İde herkes nu'ût-ı zâtunı pür-zîver-i levlâk	Kaside/21	Na't	.../.../.../.../	

1.2. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Biyografileri²

Antepli Aynî (1766-1837)

Mahlası Aynî olan şairin gerçek adı Hasan'dır. 1766'da Antep'te doğmuştur. Küçük yaşlarda ayakkabıcı çıraklığı yapmıştır. Anadolu'nun belli yerlerine giden şair; Antep, Maraş, Darende ve İstanbul'da ikamet etmiştir. O dönemde yaşayıp Antep'te bulunan ilim erbabbı kişilerden Hayâtî ve Hayret Efendi'den ilim tahsil etmiş ve buradaki başarısından sonrai İstanbul'a gelip ilim tahsilini burada devam ettirmiştir. Sultan Ahmed medresesine girmiş ve ilim tahsiline burada da devam etmiştir. Devletin çeşitli kademelerinde görev alan Aynî, II. Mahmut'a yazdığı kasideler ve tarihler karşılığında iltifat görmüş ve caizeler almıştır. Her ne kadar kaside yazsa da onun tarih manzumeleri dîvânında daha fazla yer kaplamaktadır. Dönemin önemli şairlerinden biri olan Keçecizade İzzet Molla, onu "Asrın Bâkî'si" olarak nitelemektedir. 1837 yılında vefat eden şairin cenazesi Galata Mevlevîhânesine defnedilmiştir.³ **Eserleri:** *Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân, Nusret-nâme, Sâkî-nâme, Dürri'n-Nizâm, Nazmü'l-Cevâhir*

Azbî Baba (?-1747)

Kütahya doğumlu olan Azbî Baba'nın asıl adı Mustafa Ahmet Efendi'dir. Küçük yaşlarda medrese eğitimi alan Azbî, yüksek tahsil için İstanbul'a geldi. Burada saray çavuşluğu görevine getirildi. Bu süre içerisinde Halvetiye tarikatının Mısri kolunun kurucusu olan Niyâzi Mısri, bir iftiraya uğraması sonucu Limni adasına sürgün edilmiştir. Bu sürgün yolculuğunda ona, saray çavuşluğu ile görevlendirilmiş olan Azbî Baba refakat etmiştir. Yolculuk süresince Mısri'den etkilenen Azbî Baba, onun derin ilmine ve düşüncesine hayran kalmıştır. Yolculuktan sonra bulunduğu görevinden ayrılarak Niyâzi Mısri'ye bağlandı ve uzun yıllar boyunca ona hizmet etti. Akabinde şeyhinden icazet aldı. Mısri'nin ölümünden sonra Bektâşiliğe intisap eden şair burada da yükselerek "Baba" unvanını almıştır. Bektâşilikten sonra çeşitli tarikatlara giren şairin bu durumu Mısri'yi de unutturmamıştır. Mısri'ye olan bağlılığı şiirlerinde açık bir şekilde görülmektedir.

² Memuada şiirleri olduğu halde kimlikleri tespit edilemeyen ve hayatları hakkında kesin bilgi verilemeyen şairler şunlardır: 'Ârif, Cevâbî, Fâzıl, Fikrî, Gaybî, Hakkî, Kâşif, Kaygusuz, Şehîrî, Şems-i Tebrîzî, Tâhirî, Tâ'ib, 'Ulvî, Yûsufî.

³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Prof. Dr. Mehmet ARSLAN, Aynî, Antepli, TEİS. <http://www.turkedebiyatisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2191> 27.03.2014 (Erişim Tarihi: 16.03.2019)

Kesin bir tarih olmamakla birlikte şairin 1736'da öldüğü düşünülmektedir. **Eserleri:** *Dîvân, Şerh-i Gazel-i Niyâzî-i Mısırî*. (BAYRAM, 2006: 13).

Cesârî (?-1829)

Doğum yeri Bender olan Cesârî'nin doğum tarihi ise kesin olarak bilinmemektedir. Vaktiyle Osmanlı devleti sınırları içerisinde yer alan Bender, bugün Ukrayna ile Romanya arasında yer alan Moldova topraklarına dâhil bir şehirdir. Savaş dolayısıyla ömrünün büyük bir bölümünü gurbette geçiren şair, Edirne ve İstanbul'da yaşamıştır. Şiirlerinden hareketle iyi bir eğitim görüp mektep terbiyesi aldığı bilinmektedir. Kaynaklarda müezzinlik, imamlık ve Yeniçeri kâtipliği yaptığı bilinmektedir. Tarikat ehli olan Cesârî, ömrünü âlimlere hizmet ederek geçirmiştir. Önce Mevleviliğe intisap eden şair, Edirne'ye gittikten sonra sevdiği tarafından terk edildiğini ve onu aradığını duyurmuştur. Aradığının İstanbul'da olduğunu öğrenince burada bulunan Kumkapı'ya gelir ve böylece yazdığı şiirlerden hareketle de anlaşıldığına göre Bektaşilikle ilgili serüveni başlamış olur. Hayatının geri kalan kısmını İstanbul'da geçirmiştir. Küçük yaşlarda şiire ilgi duyan, ilim sahibi kişiler tarafından tanınıp bilinen Cesârî; kendisi âleme güzel gazeller öğrettiğini ve üstadının da Lezîzî olduğunu söylemektedir. Alevi-Bektaşî geleneğine sahip olan şairin şiirlerine bakıldığında hem divan hem de halk şiirinin izleri görülmektedir. **Eserleri:** *Dîvân-ı Cesârî, Mesnevi*. (AKKUŞ, 2010: 7) (SEZER, 2009: 2)

Ecrî (?-?)

Hakkında yeterli düzeyde bilgi olmayan şairin 19. yüzyılda yaşamış olduğu tahmin edilmektedir. Ecrî ile ilgili bilgiler, şairin divanından hareketle ortaya konulan bilgilerdir. Ömrünün büyük bir kısmını Mısır'da geçiren şair, Bektaşî geleneğine mensup bir ozandır. Yazdığı destanlarında Mısır'a ait bilgiler bulunmaktadır. Ayrıca Kaygusuz Sultan'ı övücü mahiyette nefesleri de yer almaktadır. Şiirlerinde aruz ve hece ölçüsünü iyi derecede kullanan şair; koşma, nefes ve divanlar üzerine karma yapıda şiirler yazmıştır. Ehl-i beyte karşı duyduğu sevgisini de şiirlerinde dile getirmiştir. Bir mürşide bağlı olduğunu, bir derviş olarak hayatını sürdürdüğünü ve Caferî olduğunu dile getiren şair özellikle de Hz. Ali'ye karşı büyük bir sevgi duymaktadır. (ÖZMEN, 1998: c. 4, 253)

Hatâyî (1487-1524)

Şair, yedi ulu ozan arasında yer alır. 16. asrın ilk yarısında yaşadığı tahmin edilen Hatâyî mahlasıyla şiirler yazan Şah İsmail Safevî'dir. Aruz ve heceyle şiirler yazan şair Nesîmî ve Fuzûlî'den etkilendi. Özellikle heceyle yazdığı şiirlerde tasavvuf edebiyatını etkilemiş ve Alevi-Bektaşî geleneğinde önemli bir yer edinmiştir. Yazdığı şiirleri belli bir kategoriye ayıracak olursak şu şekilde sıralama yapabiliriz: Tasavvufî görüşü içeren şiirler, Aleviliği dile getiren şiirler, Hurufilik inancını yansıtan şiirler, Aşıkâne olan şiirler. Tüm bu şiirlerinde klasik dili kullanmıştır. Bunların yanı sıra yazmış olduğu koşma ve nefesler de vardır. Bu tarz yazdığı şiirlerinde ise Yunus Emre'nin izlerini görmek mümkündür. Eski Türk-Oğuz inanışlarını ve geleneklerini İslam inancının kurallarıyla birleştiren Aleviliği, Hacı Bektaş Veli'den sonra devam ettiren kişi olmuştur. Alevi inancında Tanrı'nın insanda tecelli ettiği görüşü bulunur. Hurufilik aracılığıyla Şah İsmail'e de bu durum tesir etmektedir. Arapça ve Farsça şiirleri bulunan şairin, yazdığı eserlerinde de Fazlullah ve eseri olan Cavidanname'den bahsetmektedir. Bu durum onun Hurufilik ve ebcedi bildiğini gösterir. (ÖZMEN, 1998: c. 2, 117).

Hayretî (?-1534?)

Bektâşî geleneğine ait olan şairin 16. yüzyılda doğduğu bilinmektedir. Doğum yeri Vardar Yenicesi olan Hayretî'nin asıl adı Mehmed'dir. Hayatı hakkında kaynaklardan ulaşılan malumat bir hayli azdır. İlim yolunda ömrünü geçirmiş olan şairin hakkında bilgiler de sınırlıdır. Mutasavvıf bir şair olarak bilinen şairin şiirlerine bakıldığında Şîî inancına sahip olduğu görülmektedir. Kaynakların birçoğunda Câferî mezhebine bağlı bir kişi olarak ifade edilmektedir. Yazmış olduğu "Hüseyin" redifli ağıtı Alevî-Bektâşî geleneği içerisinde yer alan topluluk tarafından önem verilen ve çok okunan bir şiirdir. Kaynaklar onun divanının, ölümünden sonra fal bakmak için kullanıldığını yazmaktadır. Hayretî'nin 1534 yılında vefat ettiği düşünülmektedir. Hayretî, hüküm sürdüğü hayatında yalnız İstanbul'da kalmamış; Balkanlarda özellikle Yenice, Üsküp, Belgrad gibi birçok vilayeti dolaşmıştır. Yazmış olduğu Belgrad ve Yenice şehrengizleri de bunun güzel örnekleridir. **Eserleri:** *Dîvân, Belgrad Şehrengizi, Yenice Şehrengizi*. (ÖZMEN, 1988: c.2, 525; TATCI, 1998: c.17, 61-62)

Kanberî (?-?)

Kanberî'nin gerçek adı, doğum ve ölüm tarihleriyle ilgili kesin bir bilgi bulunmamaktadır. 16. yüzyılda yaşamış olan şair, Bektaşî ozanları arasında yer alır. Vahdet-i Vücut felsefesi başta olmak üzere tasavvufa ait görüşleri şiirlerinde çokça işlemiştir. Şiirlerinden hareketle onun Hurûfilik ve Alevî inancının tesirlerini görmek mümkündür. Hem heceyi hem de aruzu ustalıkla kullanmıştır. (ÖZMEN, 1998: c. 2, 501).

Kenzî (?-?)

Kıbrıs doğumlu olan şairin eldeki bilgiler ışığında 19. yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir. Hayatı hakkında detaylı bir bilgi bulunmamaktadır. Yazdığı şiirlerden yola çıkarak çıkarımlar yapılmaktadır. Kenzî'nin bir müddet Antalya'da bulunduğunu daha sonra Dimetoka'da bulunan Seyit Ali Sultan dergâhında kaldığı bilinmektedir. Başta Bektaşîlik olmak üzere tarikatların inceliklerini ve güzelliklerini şiirlerinde ustalıkla ele almıştır. (ÖZMEN, 1998: c. 4, 151).

Kul Nesîmî (?-?)

Türk edebiyatında Nesîmî adlı iki şair bulunmaktadır. Bunlardan ilki Seyyid Nesîmî bir diğeri ise Kul Nesîmî'dir. 17. yüzyılda yaşamış olduğu düşünülen Kul Nesîmî'nin doğum tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. İki Şairin Hurûfilik inancına bağlı olması ve özellikle kendi mahlası için de Nesîmî'yi kullanması iki Nesîmî'yi birbirine karıştırmıştır. Şair, bir mısrasında “mahlasım Nesîmî ismim Ali'dir.” demektedir. Seyyid Nesîmî, Hüseyinî, Kul Nesîmî, Nesîmî mahlaslarını kullanmıştır. Cahit Öztelli bu şairi, Bağdatlı olan Nesîmî'den ayırmak için “Kul Nesîmî” dediğini ifade etmiştir. Kul Nesîmî'nin gerçek adı ise Ali'dir. Kaynaklardan hareketle şairin iyi derecede medrese eğitimi aldığı ve Arapçaya hâkim olduğu bilinmektedir. Soyunun bağlı bulunduğu Hurûflikte önemli merhaleler aşan şair, Nesîmî mahlasını da Seyyid Nesîmî'ye karşı olan ilgisinden dolayı almıştır. Kul Nesîmî'nin Hz. Ali sevgisi, On İki İmama bağlılığı ve Caferî-Alevî inancı şiirlerinde önemli bir merkezi tutmaktadır. Ayrıca Hurûfliği şiirlerinde işlemiş olması da iki şairin karıştırılmasına sebep olmuştur. Kul Nesîmî'nin, Seyyid Nesîmî 'den farklı biri olduğunu ilk kez Sadettin Nüzhet Ergun ortaya atmıştır. Aruz vezni daha sık kullanmasına rağmen diğer halk şairleri gibi bu vezni kullanmakta

pek başarılı değildir. Genelde aruzun kısa kalıpları ile şiir yazmıştır. (ALBAYRAK, 2002: c.26, 353) (ÖZTELLİ, 1969: 3-12).

Leylâ Hanım (?-1847)

İstanbul doğumlu olan Leyla Hanım'ın doğum tarihi ise kesin olarak bilinmemektedir. Divan şiirinin son dönemlerinde yetişmiştir. Şiirlerinden yola çıkarak dayısının Keçecizade İzzet Molla olduğu bilinmektedir. Sarayla yakınlığı bulunan şairin yazdığı şiirlerde bu durum göze çarpmaktadır. Özellikle II. Mahmut'a yazdığı kaside bunu doğrular niteliktedir. Aileden gelen bir gelenek olan Mevlevîliği benimsemiş; Mevlana ve dönemin Mevlevî şairi olan Şeyh Galib'in şiirlerinden etkilenmiştir. Divanında yer alan gazellere bakıldığında dili, yaşadığı döneme göre daha sadedir. Şiirlerinin muhtevası incelendiğinde ise Hz. Ali ve Ehl-i Beyt'e olan sevgisini gözler önüne sermektedir. Bundan dolayı münacat, na't, ve mersiye türlerinde başarılı örnekler sunmuştur. Ömrünün sonlarına doğru geçim sıkıntı çektiği bilinmektedir. 1847'de vefat eden şair, Mevlevîliğe karşı duyduğu derin sevgi nedeniyle Galata Mevlevîhânesine defnedilmiştir. (ÜNVER, 2003: c.27, 157) (YILMAZ, 2016: 3-4)

Misâlî (?-1541)

16. yüzyılda yaşamış olan ve doğum tarihi bilinmeyen Misâlî'nin hayatı ve şahsiyeti hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. Gül Baba olarak da bilinen şair; bir görüşe göre Amasya'nın Merzifon ilçesinde doğduğu, bir diğer görüşe göre de Isparta'nın Uluborlu ilçesinde doğduğu söylenmektedir. Asıl adı Cafer'dir. Dönemin padişahının daveti üzerine Budin seferine katıldığı bilinmektedir ve fetih esnasında şehit düşen şair buraya defnedilmiştir. Bektâşî bir şair olan Gül Baba, manzum ve mensur eserler meydana getirmiştir. Bu eserlerde Hurûfluk inanç ve kurallarını anlatmıştır. Şiirlerin geneline bakıldığında ise aşk, dünyadan şikayet, ayrılık, kötü talih vb. konulara temas ettiği görülmektedir. Gül Baba'nın hayatı hakkında birtakım görüşler olduğu gibi isminin de nereden geldiği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan biri Gül Baba isminin Kel Baba'dan geldiği kanaatidir, diğer bir görüş ise savaşta gülleleri eliyle tuttuğu için bu ismin verildiğidir. Ayrıca bazı görüşler gülmek fiilinden geldiğini söylemiş, bazı görüşler ise Gül Baba'nın isminin tâcının tepesinde şeyhlik alameti olarak bir gül taşımasından aldığını söylemiştir. Genel kanı ise gülü çok sevmesinden dolayı bu isimle anılmış olmasıdır. (GÜNEŞ, 2011: 10-22)

Molla Murâd (1788-1848)

Tekke şeyhi olan Hafız Mehmet Murad Efendi kendi ifadesine göre 1788 yılında İstanbul'da doğmuştur. Bugün Fatih-Çarşamba semtinde yaşamıştır. Küçük yaşta ilim tahsil etmeye başlayan Molla Murâd, dönemin ünlü mesnevihanlarından. Nakşibendî tarikatına karşı olan yakınlığıyla bilinmektedir. Nakşibendî şeyhi olmasına rağmen haftanın belli günü Mesnevi okutup belli günlerde de diğer ilimlere dair dersler vermektedir. Ayrıca Sultan Ahmet Camii'nde cuma vaizliği yapmıştır. İlminin derinliği yanında tasavvuf büyüklerine methiyeler de yazmıştır. Dönemin padişahı olan Abdülmecid zamanında 1848 yılında vefat etmiştir. **Eserleri:** *Dîvân, Hülâsatü's-Şürûh, Mâ-Hazar, Kavâid-i Farisiyye, Vekâyiname, Mesmû'ât, Muinu'l-Vaizin, Mefâtihu'd-Dürriyye Tercümesi.* (ÇETİNER, 2010: 18-24)

Nahîfî Süleyman Efendi (1665/1666-1738)

Asıl adı Süleyman olan Nahîfî'nin, İstanbul şairlerinden olup doğum tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Dönemin yazarı Şeyhî'nin verdiği bilgiye göre 1646-47 yılları arasında doğduğu bildirilmektedir. Ancak yazdığı Hilyetü'l-Envâr'dan hareketle 1665-1666 yıllarından birisinde doğduğu düşünülmektedir. Çocukluğu hakkında yeterli bilgi mevcut değildir. Hafız Osman'dan hattatlık dersleri alan şair, Mısır'a giderken Konya'da Mevlevîlikle tanışıp bu akıma intisap etmiştir. Belli bir süre Anadolu dışında İran, Nemçe gibi bölgelerde bulunan şair belli başlı devlet görevlerinde bulunmuştur. Devlet görevinden emekli olduktan sonra Mesnevi Tercümesi'ni bitirdi. Türk edebiyatında en çok na't yazan şairler arasındadır. 1738'de vefat eden şairin Topkapı taraflarında olan mezarı 1944 yılında yol çalışması sebebiyle kaldırılmıştır. Sebki Hindî akımının etkisinde olan Nahîfî, şiirlerinde deyim ve atasözlerini kullanmıştır. **Eserleri:** *Dîvân, Mevlidü'n-nebî, Hücretü'n-nebi, Tercüme-i Mesnevî-i Şerîf, Hilyetü'l-envâr, Risale-i Hızriyye, Nasîhatü'l-Vüzerâ* (AYPAY, 1992: 2-10; UZUN, 2006: c.32, 297-299)

Nakşî Ali Akkirmânî (?-1655)

Şiirlerinde Nakşî mahlasını kullanan şairin asıl adı Ali'dir. Kaynaklar Nakşî'nin hayatı hakkında yeterli bilgi vermemektedir. Bursalı Mehmet Tahir, doğum yerini Divriği olarak kaydetmektedir. Yaşadığı yöreden İstanbul'a gelen şair, Halvetî tarikatına intisap etmiştir. Burada tasavvuf dersleri alarak kendini geliştirmiş ve buradaki eğitiminden sonra şeyhi Kırım'a gidince kendisi de tebliğ için bugün Ukrayna sınırları içerisinde yer

alan Akkirman'a gitmiştir. Bu sebepten ötürü bazı kaynaklar, onun Divriğili olduğunu söylemesine rağmen Akkirman'da yaşadığı için bu isimle anılmaktadır. Bir Halvetî dervîşi olan şair, vefat edinceye kadar dönemin padişahı olan II. Bayezid, bu bölgede bir tekke inşa ettirmiş; şair de yapılan bu tekkede şeyhlik görevini ifâ etmiştir. Bir dervîş olması sebebiyle şiirlerini daha çok tasavvufî yönde dile getirmiştir. Bunlardan hareketle eserlerindeki konular da bu merkez etrafında gelişip Allah, iman, aşk, ahiret, ibadet, dünya hayatının geçiciliği üzerine kurulmuştur. Heceyi de aruzu da ustalıkla kullanmıştır. Şiirleri birçok şair tarafından şerh edilmiş olup Milli Edebiyat Dönemi'nde yetişen M. Fuat Köprülü ve Rıza Tevfik Bölükbaşı gibi önemli şahsiyetler tarafından da bilinen biri olmuştur. Nakşî'nin ölümü üzerine iki tarih düşürüldüğü bilinmektedir. Birincisi "hasta" kelimesi, ikincisi ise "târâc-ı Nakşî" ifadesidir. Kabrinin de burada olduğu bilgisi verilmesine rağmen, günümüzde o bölgede böyle bir mekân ve türbe izine rastlanmamaktadır. M. Fuat Köprülü'nün yazdığı "Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar" adlı eserde Nakşî'nin kaleme aldığı şiirlerin içeriğinde Yunus Emre'nin izleri olduğunu ve Yunus Emre'yi takip eden şairler arasında olduğunu zikretmiştir. Rıza Tevfik Bölükbaşı da şairi Sokrat ile karşılaştırmıştır. Eserleri genel olarak incelendiğinde hem dini-tasavvufî özellikleri hem de sosyal hayatı anlamamıza imkan sağlamada önemli bir rol üstlenir.⁴ **Eserleri:** *Dîvân, Aynü'l-Hayat, Manzûme-i Gavriyye, Esrarnâme.*

Nazîm (?-1727)

İstanbul'da doğmuştur. Kaynaklar onun Kumkapı veya Kasımpaşa'da doğduğunu belirtmektedir. Yaşadığı dönemde Nazîm Yahya Çelebi olarak tanınan yazarın asıl ismi Yahya'dır. Önceleri Halîm mahlasını kullanmış, daha sonraları Sebk-i Hindî'nin önemli bir şairi olan Neşâtî tarafından "Nazîm" mahlası verilmiştir. Mevlevî tarikatına intisap etmiştir. Şiir ve musikîye olan mahareti gittikçe şöhret bulmuştur. Bir dönem Enderun'a alınmış ve orada ilim tahsil edip kendisini geliştirmiştir. Devlet kademelerinde bazı memurluk görevlerinde bulunmuştur. Bu görevlerden biri olan ve ömrünün sonuna kadar da icra ettiği "Kuruyemişçi başı" görevini üstlenmiştir ancak bu görev, ona yeterli bir maddi kazanç sağlamadığından dönem dönem şikayet etmiş, buna istinaden yazdığı kasideler karşılığında almış olduğu caizelerle geçimini sağlamıştır. Yazdığı şiirler incelendiğinde tasavvufî, âşıkâne ve rindâne gazeller yazdığı görülür. Çok yönde

⁴ Şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Doç. Dr. Hikmet ATİK, "Nakşî, Ali" TEİS <http://www.turkedebiyatisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6770> 23.01.2015 (Erişim Tarihi 19.03.2019)

kendisini geliştiren Nazîm'in bir özelliği de bestekâr olmasıdır. Bu alanda da maharetini gösteren şair birçok eser bestelemiştir. Tek eseri olan Nazîm'in oldukça hacimli bir divânı bulunmaktadır. Bu hacimli dîvânın içerisinde peygambere olan sevgisinden dolayı çokça na'at'a yer vermiştir. Eserin üçte ikisini neredeyse bu na'atlar oluşturur. Bundan dolayı "na't-gû" sıfatıyla anılır. 1727'de vefat ettiğinde seksen yaşlarında olması onun 1650'li yıllarda doğduğu ihtimalini de kuvvetlendirmektedir. şair Edirne'de vefat etmiştir.⁵

Nesîmî (?-1405?)

Kaynaklarda doğum tarihi ve doğum yeriyle ilgili birbirinden çeşitli-farklı görüşler bulunmaktadır. Edinilen bu bilgiler de yeterli düzeyde değildir. Türkmen asıllı olan şair, Türkçe divânında da yer alan bir beytinde Türk olduğunu belirtmektedir. "Seyyid" lakabıyla anılmıştır. Eğitimini iyi bir şekilde tamamlayan Nesîmî, küçük yaşlarda din ve tasavvuf yoluna girmiş; bu yaşlarda Fazlullah Hurûfî ile tanışma imkânını bulup ona intisap etmiştir ve kendisi de böylece Hurûflik anlayışının temsilcilerinden biri olmuştur. Asya'dan göç edip Anadolu şehirlerine gelen Nesîmî'nin, dönemin padişahı olan I. Murad zamanında Bursa'ya geldiği ve burada anlatmış olduğu düşüncelerinden dolayı pek itibar görmediği bilinmektedir. Ayrıca Ankara'ya giden Nesîmî, Hacı Bayrâm-ı Velî ile görüşmek istemiş ancak bağlı bulunduğu Hurûflik'le ilgili fikirlerinden dolayı burada da itibar görmemiştir. Anadolu'da istediği rağbeti göremeyince Halep'e gider ve orada kendine taraftar bulur ve Hurûflik inanç ve görüşlerini yaymaya çalışır. Yetenekli bir şair olan Nesîmî, görüşlerini, fikirlerini yaymak için şiirlerini kaleme almıştır. Hurûflik inancı, "Yaratıcının insanoğlunun yüzünde tecelli etmesi" ve "yüzün belli yerlerini harflerle izah edip açıklaması" olayına dayanmaktadır. Halep'te kaldığı sürede âlimler tarafından ulûhiyyet iddia ettiğini ve İslâm'la bağdaşmayan fikirler ileri sürdüğünden dolayı öldürölmesi için fetva verilmiştir. Rivayete göre boynu vurulup derisi yüzölerek öldürölümüştür. Kabri Halep'te bulunmaktadır. Klasik şiir dilini iyi kullanan şair açık, sade ve âhenkli bir üslupla samimi şiirler kaleme almıştır. Dönemine göre daha sade ve anlaşılır bir dil kullanmıştır. Nesîmî, bağlı bulunduğu inanç ve felsefesini tüm duygularıyla şiire dökmüştür. Cezbeye kapılıp üst mertebeden taşkın ifadelerde

⁵ şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Yrd. Doç. Dr. Nevin GÜMÜş, Nazîm, Yahya Çelebi, TEİS <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5123> 22.11.2014 (Erişim Tarihi 20.03.2019)

bulunmuştur. Ayrıca Hallac-ı Mansur'a karşı hayranlığı ile bilinmektedir. **Eserleri:** *Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân, Mukaddimetü'l-Hakâyık* (BİLGİN, 2007: c.33, 3-5)

Niyâzî-i Mısırî (1618-1694)

Malatya'da 1618 yılında doğan Mısırî'nin gerçek ismi Mehmed'dir. Yazmış olduğu şiirlerinde, Mısır'da ilim tahsili için gidip bir müddet orada bulunduğundan "Mısırî" ve "Niyâzî" mahlaslarını kullanmış; bunların terkibinden oluşan Niyâzî-i Mısırî ismiyle anılmıştır. İlk başlarda Anadolu'da özellikle doğduğu yer olan Malatya'da yaşayan şair, şeyhinin buradan ayrılmasından sonra kendi de ilim tahsilini sürdürmek üzere 1638'de Diyarbakır'a gitmiştir. Yaklaşık bir yıl burada ikamet ettikten sonra Mardin'e giden Niyâzî-i Mısırî bu şehirlerde yaşayan âlimlerden kelâm ve mantık dersleri almıştır. Anadolu'daki bu sürecinden sonra Kahire'ye gidip medreselerde ilim tahsiline devam etti. Kahire-Mısır macerasından sonra İstanbul'a dönen Mısırî, burada cereyan eden Kadızâdeliler olaylarının etkisiyle hakkında bazı iftiralar ortaya atılmış ve bu hareketlerin etkisinden sonra bulunduğu şehirden 1661 yılında ayrılarak Bursa'ya yerleşmiştir. Daha sonra Edirne'yi bir ara ziyaret den şair burada Eski Cami'de vaaz ettiği sırada söylediklerinden dolayı, dönemin saray çavuşlarından biri olan Azbî Baba nezâretinde Rodos'a 1674'te sürgün edildi. Yaklaşık dokuz ay kadar kaldıktan sonra Bursa'ya dönmesine müsaade edildi. Bu sürgün daha sonra tekrar nüksedecek ve şeriata aykırı sözler söylediği gerekçesiyle şikayet üzerine bu sefer de Limni adasına sürgün edilecektir. Kaynaklar onun iki defa Limni adasına sürgün edildiğini yazmaktadır. İkinci Limni sürgününden bir yıl sonra 1694'te Limni'de vefat etmiştir. Niyâzî-i Mısırî, Halvetî tarikatının Mısriyye şubesini kurmuştur. Tarikatın Bursa Ulu Camii'nin güney kısmında inşasına başlayan dergâh, uzun bir süre faaliyetini devam ettirmiş, daha sonra bakımı yapılmayan dergâh yıkılıp onun yerine postane olan bir bina inşa ettirilmiş. Mısırî, sürgün hayatını Limni'de yaşarken dergâhda bulunan öğrencilerinden Şenikzâde Mehmed Efendi de vekâleten Mısırî'nin yerine postnişinliğe geçmiş, Mehmed Efendi'nin ölümünden bir müddet sonra da Gazzî Ahmed Efendi ve akabinde oğlu olan Çelebi Ali Efendi'nin postnişinliğe geçtiği bilinmektedir. Tekkelerin Bursa'nın dışında tarikatın Selânik, İzmir ve Kahire gibi bazı yerlerde dergâhları bulunmaktadır.⁶

⁶ Şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Mustafa AŞKAR, Niyâzî-i Mısırî, DİA. <https://islamansiklopedisi.org.tr/niyazi-i-misri> - 1 (Erişim Tarihi: 16.03.2019)

Türkçe Eserleri: *Dîvân-ı İlâhiyât, Risâle fi-Deverân-ı Sûfiyye, Şerh-i Nutk-ı Yûnus Emre, Risâle-i Es'ile ve Ecvibe-i Mutasavvifâne, Mecmûa-i Şeyh Mısri Efendi, Risâle-i Vahdet-i Vücûd, Ta'birâtü'l-Vâkı'at, Risâle-i Hasaneyn, Risale-i Tevhîd, Şerh-i Esmâu'l-Hüsnâ, Mecmûa-i Kelimât-ı Kudsiyye.* **Arapça Eserleri:** *Mecâlis, Tesbi'-i Kasîde-i Bür'e, Ed-Devretü'l-Arşîyye, Mevâ'idü'l-İrfân ve Avâ'idü'l-İhsân* (AŞKAR, 2007: c.33, 166-169).

Rızâ (1679-1746)

1679 yılında doğan şairin asıl adı Mustafa Rızâ'dır. Neccarzâde Şeyh Rızâ olarak bilinmektedir. Râmiz ve Sâlim tezkiresinde Beşiktaş semtinde doğduğu söylenmektedir. İstanbul'da büyüyen şair Üsküdar'da küçük yaşlarda ilim tahsiline başlayıp daha sonra Beşiktaş'ta yer alan Sinan Paşa Medresesi, onun ilim tahsilinin devamı için önemli merhale olmuştur. Celvetî tarikatına intisap eden şair, Sinan Paşa Camii'nde de bir dönem imamlık yapmıştır. Hat ve musikî sanatlarında geniş bilgisi olduğu ifade edilmektedir. 1710'da Rus-Osmanlı kuvvetleri arasında çıkan savaştan dolayı Edirne tarafına gitmiştir. Orada Nakşibendî şeyhi olan İlmî Efendi'nin müridi olup bir süre sonra icazeti alınca yeniden doğduğu topraklara yani İstanbul'a dönmüştür. 1746 yılında ebedî âleme intikal eden şairin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. Türbesi bugün görev yaptığı Beşiktaş'ta bulunmaktadır. Neccarzâde Rızâ daha çok yazdığı na'atlarıyla tanınmaktadır. **Eserleri:** *Dîvân, Terceme-i Muhtasaru'l-Velâyet, Risâle-i Tarîkat-ı Nakşibendiyye, Hilve-i Hâce Bahâeddin Şâh-ı Nakşibend, Hacıname* (ŞİMŞEK, 2006, c.32, 483-484).

Şem'î (1738/1783- 1834/1839)

Konya doğumlu olan şairin asıl adı Ahmet'tir. Konyalı Şem'î olarak bilinmektedir. Kaynaklarda yer alan bir bilgiye göre 1784'te doğduğu söylene de kendisi birkaç şiirinde bu durumu ifade etmiştir. Hacca gidişi nedeniyle bulunduğu yaşından hareketle doğumunun 1773 olduğu düşünülmektedir. İyi bir eğitim görmeyen şair, edebi muhit çevrelerinde yetişmiştir. Şiirlerini doğaçlama söylediğinden dolayı "Şem'î" mahlasını almıştır. Hem hece hem de aruzu kullanan şair; baba mesleği olan helvacılığı yapmak istememiş, âşık olma yolunda ilerleme kaydetmiştir. Kahvehanelerde âşıklık mesleğini öğrenmiştir. Şiirlerinde genellikle münâcât, peygamber, Hz. Ali, Kerbela gibi konular ağırlık kazanır. Arapça-Farsça tamlamaları da kullanan şairin üslubu diğer saz şairlerine göre biraz daha ağırdır. Dönemin padişahı olup musikîye önem veren III. Selim'le

karşılaşıp sanatını icra etme şansını da bulmuştur. Padişah İstanbul'da kalmasını istese de şair, mazeretini sunarak Konya'yı tercih etmiştir. Şem'i'ye orada çarşı ağalığı görevi verilmiştir. Ömrünün sonlarına doğru bulunduğu memurluk görevinden ayrılmış ve altmış yedi yaşlarında vefat etmiştir. Tespit edilen 200 şiiri olan şairin şiirlerini Fevzi Halıcı bir araya getirip 1982'de Âşık Şem'i Hayatı ve Şiirleri adı altında yayımlamıştır. **Eserleri:** *Dîvân* (ALBAYRAK, 2010: c.38, 505)

Şeyh Gâlib (1757-1799)

1757 tarihinde İstanbul Yenikapı yakınlarında doğmuş; asıl ismi Mehmed olan Şeyh Gâlib, tarihler çocukluk dönemindeki ilk tahsilini babasından almıştır. Hocası olan Hoca Neşet'in derslerine katılan Şeyh Gâlib, hocası tarafından verilen "Esad" mahlasını bir müddet kullanmış ve daha sonra da "Gâlib" mahlasını almıştır. Devlet görevlerinde de bulunan şair, yirmili yaşlarda Hüsn ü Aşk mesnevisini kaleme almıştır. Mevlana'ya karşı olan sevgisi bilinmektedir. Konya'ya giderek çileye girer ancak ailesinin isteği üzerine İstanbul'a gelir. Yurda döndükten sonra Yenikapı Mevlevîhânesinde çileye girer ve 1787 yılında bu çilesini tamamlar. Burada "Dede" olmuştur. 1791 yılında Galata Mevlevîhânesi'ne "Dede" olarak tayin edilmiştir. Yaklaşık bir yıl sonra hastalanan şair, 1799 yılında ölmüştür.⁷ **Eserleri:** *Dîvân, Hüsn ü Aşk, Es-Sohbetü's Safiyye, Şerh-i Cezîre-i Mesnevi*

Vîrânî (?-?)

Vîrânî'nin kaynaklara göre 17. yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir. Doğum yerinin Eğriboz olduğu ve Bektâşî tarikatına bağlı olduğu bilinmektedir. Bir rivayete göre Fuzûlî gibi o da Necef'te Hz. Ali'nin türbedarlığını söylenmektedir. Demir Baba ile olan münakaşaları, birbirlerine karşı olan yarışları o dönemde çok meşhur olmuştur. Düşüncelerini, şiirlerini Hurûfîlik inancı etrafında şekillendiren şair, On İki İmam başta olmak üzere, peygamber, Kerbela, ehl-i beyt gibi konuları işlemiştir. Rum Abdal ve Kalender olduğunu kendisi tanımlamıştır. Onun şiirlerinde Fazlullah, Hacı Bektaş Veli,

⁷ Şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Doç. Dr. Fatih USLUER, "Şeyh Galib" TEİS <http://www.turkedebiyatilisimleri-sozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=263> 28.08.2013 (Erişim Tarihi 19.03.2019)

Abdal Musa gibi önemli olan tarihî şahsiyetler de anılmıştır. Şairin nerede ve hangi tarihte öldüğüne dair net bilgi bulunmamaktadır.⁸ **Eserleri:** *Dîvân, Risâle*

Yesârî (1804-1874)

19. yüzyılda yaşamış olan şairin doğum yeri Batum olup asıl adı Mehmed'dir. Yesârî mahlasını kullanması solak olmasıyla ilgilidir. Kelime; zengin, varlıklı ve solak anlamlarına gelmektedir. Âşıklığa özenen şair, saz çalmada da usta olmuştur. Kaynaklardan edinilen bilgilere göre medrese eğitimi almış olan şair, Anadolu'nun birçok yerinde bulunmuştur. Bektâşî geleneği içerisinde yetişmiştir. Bir süre Kırşehir'de yaşamını sürdürmüş ve burada Hacı Bektâş Veli tekkesinde dervişlik yaptığı için "baba" adını almıştır. Daha sonra Sinop'a giderek halk tarafından sevilmiş ve tekke açarak çalışmalarına burada devam etmiştir. Bugün defnedildiği yer Sinop'tur. Mizahi yönü bulunan Yesârî'nin hoş sohbet bir mizacı olduğu ve usta bir saz çalıcısı olduğu bilinmektedir. Aruz ve heceyi kullanmada başarılı bir şairdir. Birçok nazım şekli kullanan şair, bunlar arasında en çok koşma, nefes ve gazeli kullanmıştır. Farsça şiirler de yazmış olması Arapça ve Farsçayı iyi bildiğini göstermektedir.⁹

⁸ Şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Doç. Dr. Fatih USLUER, "Vîrânî" TEİS <http://www.turkedebiyatisimlersonzlugi.com/index.php?sayfa=detay&detay=473> 09.09.2013 (Erişim Tarihi 20.03.2019)

⁹ Şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Arş. Gör. Tugay KABAK, "Yesârî, Batumlu Mehmed" TEİS <http://www.turkedebiyatisimlersonzlugi.com/index.php?sayfa=detay&detay=1213> 21.12.2013 (Erişim Tarihi 20.03.2019)

1.3. Şiirlerde Kullanılan Vezinler

1.3.1. Aruz Vezinleri ve Bahirleri

1.3.1.1. Remel Bahri

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün 68

G.1, G.2, G.3, G.4, G.9, Msd.17, G.22, G.23, G.24, G.25, G.26, G.28, G.29, G.31, G.33, Mh.37, Mh.38, G.39, G.40, G.41, G.42, G.43, G.48, G.49, Mr.51, Mr.52, G.53, G.54, G.55, Mh.56, Msd.58, Msd.59, Mh.60, G.65, G.67, G.68, G.69, Tcb.70, G.76, G.77, G.78, G.80, G.82, G.83, G.86, G.87, G.88, Mr.97, G.101, G.102, G.104, Msd.105, G.106, Mh.109, Mh.110, G.111, G.112, Mr.118, K.120, K.121, K.124, K.125, K.126, K.133, K.135, K.140, K.146, K.149.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün 1

K.139.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün 13

G.62, G.96, Tcb.100, G.116, K.122, K.127, K.129, K.137, K.143, K.144, K.147, K.150, K.153.

Müfte' ilün Fa' ilün Müfte' ilün Fā' ilün 1

G. 44.

1.3.1.2. Hezec Bahri

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün 27

G.5, G.6, G.7, G.8, G.11, K.12, G.13, G.14, G.15, G.21, Mh.64, G.66, G.71, G.72, G.81, G.84, G.91, G.92, G.93, G.99, G.103, G.107, Th.114, K.115, K.117, K.136, K.154.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün 9

G.16, G.19, G.20, G.63, G.75, G.85, G.89, G.90, G.98.

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün 7

G.10, G.27, G.50, G.74, G.94, K.128, K.145.

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün 9

G.18, G.113, K.123, K.130, K.131, K.132, K.134, K.142, K.148.

Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün 2

Msd.30, G.32.

1.3.1.3. Recez Bahri

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün 3

G.45, G.46, G.95.

Müfte' ilün Mefā' ilün Müfte' ilün Mefā' ilün 1

G.47.

Müstef' ilün Müstef' ilün 1

Msd.61.

1.3.1.4. Muzâri Bahri

Mef' ülü Fā' ilātü Mefā' ilü Fā' ilün 4

K.57, K.119, K.141, K.151.

Mef' ülü Fā' ilātün Mef' ülü Fā' ilātün 3

G.35, G.36, G.73.

1.3.1.5. Hafif Bahri

Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün 1

K.138.

1.3.1.6. Serî' Bahri

K.152.

1.3.2. Hece Vezinleri

1.3.2.1. 11'li Hece Ölçüsü 3

Nfs.34, Nfs.79, Nfs.108.

BÖLÜM 2: METNİN KURULUŞ VE İMLASINDA İZLENEN YOL

2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol

1. Metin içerisinde şiirlere mecmuadaki sıralarına göre numara verilmiştir. Bu numaralar şiirin üst kısmında yer almaktadır.
2. Şiirler, hece ölçüsüyle yazılmış ise kıtaların; musammat nazım şekilleriyle yazılmış ise bentlerin hemen üstüne Roma rakamı ile sayı verilmiştir.
3. Şiirin içinde bulunduğu varak, numaralandırılarak gösterilmiştir. Varak numaraları birinci sayfa için [a] ikinci sayfa için [b] kullanılmış ve sayfanın en solunda koyu renkli şekilde gösterilmiştir. Şiirlerde yer alan beyit/bentlerin her birine ise sıra numarası verilmiş ve bu numaralar sayfanın en solunda belirtilmiştir.
4. Şiirler “Destûr”, “Bismi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm”, “Destûr Medh-i Nebî”, “Destûr Yâ Resûlu’llâh”, “Destûr Yâ Sultân-ı Risâlet”, “Destûr Yâ Habîbu’llâh”, “Destûr Yâ Şefî’ül-Müznibîn”, “Destûr Şâh-ı Meded”, “Destûr Yâ Resûlu’l-‘Arabî”, “Destûr Yâ Seyyid-i Veled-i Âdem”, “Destûr Yâ Resûl-i Ekrem”, “Destûr Yâ Sultân-ı Nübüvvet”, “Destûr Yâ Hayr-i Halku’llâh”, “Destûr Yâ Mefhar-ı Ümmet”, “Destûr Yâ Seyyidü’l-Mürselîn” ifadeleri ile başlamış, bazılarında ise bu ifadeler kullanılmamıştır.
5. Şiirlerdeki aruz bahirleri ve aruz kalıpları şiir numarası altında *italik* ve koyu şekilde gösterilmiştir.
6. Şairlerin mahlasları koyu renkle belirtilerek gösterilmiştir.
7. Metinlerde yer alan Arapça ve Farsça iktibas, âyet ve hadisler Latin harfleri ile transkribe edilerek verilmiştir. Bu âyetlerin Arapça orijinal şekilleri dipnotla gösterilmiştir. Âyetin devamında ise meali verilmiş ve sonra hangi âyetin kaçınıcı sûresi olduğu belirtilmiştir.
8. Metinlerdeki şiirlerin karşılaştırılması yapılırken, karşılaştırma yapılacak metinlerin daha çok bilimsel ve akademik bir kaynak olmasına dikkat edilmiştir.
9. Karşılaştırma yapılırken dipnotta verilen bilgi kısaltma şeklinde eserin adı ve sayfa numarası şeklinde verilmiştir. Daha ayrıntılı bilgi eserin sonunda bulunan Kaynakça bölümünde verilmiştir.

10. Karşılaştırma yaparken vezin ve anlam birlikteliği dikkate alınmıştır. Farklar, dipnot alanında gösterilmiştir. Mecmuadaki metin ile orijinal metin karşılaştırılmasında karşılaştırma arasına “:” işareti konulmuştur.
11. Metinde en az iki mısra alınarak mısralar arası fark dipnotta gösterilirken mısralar arasına “/” işareti konulmuştur.
12. Mecmuada bulunan şiir herhangi bir kaynakta bulunuyor ise dipnot ile gösterilmiştir; kaynağın adı ve sayfa numarası verilmiştir. Şiir herhangi bir kaynakta bulunmuyor ise bu durum da dipnotta belirtilmiştir.
13. Mecmuada olmayıp ilgili kaynakta olan beyitler metinde “[]” içerisinde verilmiştir.
14. Metin içinde bulunan kafiye ve vezin kusurları, eksiklikler, eklemeler gibi problemler olabildiğince giderilmeye çalışılmış, ilgili teklifler “[]” içinde verilmiştir.
15. Tahrifata uğrayıp okunamayan kelimeler dipnotta belirtilip neden okunamadığı ile ilgili açıklama yapılmıştır. Bunun dışında okunamayan kelimeler ise orijinal kısımları alınıp metnin içerisine dahil edilmiştir.
16. Arap alfabesi ile yazılırken müstensihin yanlış yazmış olduğu kelimeler düzeltilmiş, kelimelerin sözlükteki yazılışı esas alınmıştır.

2.2. Metnin İmlasında İzlenen Yol

1. Metnin transkribe edilmesinde bilimsel olarak yapılan çalışmalarda tercih edilen MEB İslam Ansiklopedisi transkripsiyonu tercih edilmiştir.
2. Mecmuadaki metinlerden tespit edilenlerin çoğu 18. yüzyıl ve öncesi döneme ait olduğundan metinlerde Eski Anadolu Türkçesi söyleyiş özellikleri korunarak klasik imlâya başvurulmuştur.
3. Farsçadaki “vâv-ı ma’dûle”ler “ ~ ” işaretiyle belirtilmiştir: ħ~âce, ħ~âb vb.
4. Farsça kelimelerde olan “vâv-ı meçhûle” olan ünlüleri, medli olan kısımlar haricinde kısa ünlü olarak belirtilmiştir: ħoş, ħod vb.
5. Bazı kelimelerin sonlarında bulunan “elif-i maksûre”ler, “ye” harfiyle yazılmış ise i’li, “elif” harfiyle yazılmış ise a’lı şekliyle okunmuştur ancak dize sonlarındaki i’li yazılanlar ise vezin gereği a’lı gösterilmiştir: Mûsî, Mûsâ vb.

6. “Gonca” kelimesi metin içinde “c”li şekilde kullanılmakta olup metin kurulurken de aslına sadık kalınmıştır. “Nice” kelimesi ise c’li olarak yazılmıştır.
7. Şahıs, gezegen, eser, yer vb. özel adlar tevriyeli kullanılmış olsa dahi büyük harfle yazılmıştır. Ek alması durumunda ekler kesme işareti ile ayrılmamıştır. Mısra başları da büyük harfle yazılmıştır: Ca’fer, Rızā, Mūşī vb.
8. Dürr, kıdd ve Hakk gibi çift ünsüzle biten kelimeler mısra içinde vezin gereği tek veya çift ünsüzle okunmuştur.
9. N’ola, n’eylesün gibi büzülmeler kesme işareti ile ayrılarak gösterilmiştir. Anun kelimesi vezin gereği “anunçün” şeklinde kullanılmıştır.
10. Yönelme hal ekinin a’lı okunuşu tercih edilmiştir: kenāra, envāra vb.
11. Bağlaç olan “ki” kelimedden ayrı yazılmıştır. Ayrıca vezin gereği ayrı yazılması mümkün olmayan “le, la” gibi yapılar bitişik yazılmıştır: güher ki, esir ki, tūbā ki, hicrānuḡla, ḡarbla, Ağzuḡla vb.
12. i- fiili ile oluşmuş ekler ayrı olarak yazılmıştır: kör idi, var idi, olmuş idi vb. Ayrıca vezin gereği ayrı yazılması mümkün olmayan “dı, di, miş, miş, sa, se” gibi yapılar bitişik yazılmıştır: olurdı, bulurdı, eylemiş, şunsa.
13. Klasik dönem metinlerindeki eklerde, sert ünsüzlerin benzeşmesi kuralı gösterilmeyip, metindeki şekillerine sadık kalınmıştır: İtdükce, itdükde vb.
14. Farsça ön ekler “-“ ile ayrılır: gül-çin, bī-çāre vb.
15. Son ekler bitişik yazılmıştır: kıblegāh, bahāristān, gülşen, nemekdān, bāḡbān, ḡamnāk, şehvār, hūşyār, şādmān, perīşān, vb.
16. İkilemenin ortasına gelen ek ayrı gösterilmiştir: ser-tā-pā, ser-ā-ser vb.
17. İki isimden oluşan birleşik sıfatlar ve birleşik isimler “-“ ile ayrılır: gül-ruḡsār, gül-berg, gül-āb, dil-dār, vb.
18. Āftāb-āfitāb, āsmān-āsumān, rūzgār-rūzigār gibi kelimelerde medli okunuşlardan kaynaklandığı ileri sürülen ses türemeleri gösterilmemiştir; āftāb, āsmān, rūzgār şekilleri tercih edilmiştir.
19. Metinlerde y’li veya y’siz kullanılan “hemze”nin “y”siz şekli standart bir kullanım sağlamak amacıyla tercih edilmiştir: dā’im, mā’il, şemā’il vb.

20. Metinde yer alan kapalı e'lerin i'li kullanımları esas alınmıştır: gice, dimek, yime, yiyüp, vb.
21. Müstensih eseri oluştururken olbizüz, eycân gibi bazı kelimeleri bitişik yazmıştır. Bu çalışmada ise kelimeler ayrı şekilde yazılmıştır.
22. Müstensih “h” gelmesi gereken bazı yerlerde “h”, “j” gelmesi gereken yere “z”, “z” gelmesi gereken yere ise “z” getirmiştir: müfahham-müfahham, halk-halk, Hızr-Hızr, tezerv-tezerv, ziyân-jiyân. Transkribe ederken kelimenin orijinali yazılmış, hatalar düzeltilmiştir.
23. Dönemin dil özelliklerine göre eserin aslı ile mecmuadaki şiirlerde m>b değişimi vardır: meni-beni vb.
24. Zarf-fiil ekleri p'li kullanılmıştır: Kılup, olupdur, varup, alup vb.
25. Müstensih “p” seslerini “b” olarak kullanmıştır: pula-bula, pāye-bāye vb.
26. Metinlerde ikizleme yoluyla kullanılan “şedde” ve “p” sesi için iki nokta [:] kullanılmıştır. Bazı kelimelerde şedde kullanılırken bazılarında bu durum kullanılmamıştır. Transkribe ederken orijinal halleri kullanılmış olup vezne uymayan yerlerde ise tekli kullanım gözetilmiştir: muharrem-mahrem, nebbāş-nebāş, muhabbet-muhabet vb.
27. Müstensih bazı kelimelerde j sesi için tek nokta kullanmıştır: ejderhā, pejmürde vb.
28. Müstensih bazı kelimelerde veznin doğru olması için kelimelerin farklı şekillerini yazmıştır: çemenistān-çemensitān, ejderhā-ejdehā vb.
29. Aruzu bozmayan ikili kullanımlarda metindeki yazılış şekilleri esas alınmıştır: günāh-güneh, dāmān-dāmen, dehān-dehen, güzār-güzer vb.
30. Çehre kelimesindeki “ç” sesi kimi durumlarda “c” li kullanılmıştır.
31. Müstensih yaður kelimesindeki “ţ” sesini “t” şeklinde yazmıştır.

2.3. Metnin İşaret Sistemi

Tablo 3: Transkripsiyon Tablosu

ء أ	A, a, E, e, ' ʾ	ش	Ş, ş
آ	Ā, ā, A, a	ص	Ş, ş
ب	B, b	ض	Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	T, t
ت	T, t	ظ	Z, z
ث	S, s	ع	ʿ
ج	C, c	غ	Ġ, ġ, Ğ, ğ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	H, h	ق	Q, q
خ	H, h	ك	K, k, G, g, ŋ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	v, o, ö, u, ü, ū V, O, Ö, U, Ü, Ū
ژ	J, j	ه	H, h, a, e
س	S, s	ي	Y, y, Ĭ, i, Ī, ī

2.4. Karşılaştırmalı Metin

[72a]

1¹⁰

Destür

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Nün-ı 'aynuñ vaħyine Hağdan işāretdür bugün
Leyletü'l-mi'rāca zülfünden beşāretdür bugün
2. Selsebîlünden gel ey sāķî içür 'āriflere
Çünkü bayrām oldu vü haccı ziyāretdür bugün
3. Hūblaruñ iķlîmini tıtdı cemālün ħüsn-ile
Ey emîrî hūblaruñ devr-i emāretdür¹¹ bugün
4. Ey faķîh indi semādan 'ārifemā' *mā'en tahūr*¹²
Şüpheden arın ki eyyām-ı tahāretdür bugün¹³
5. Ey viren yārün vişālin *kün fekānuñ*¹⁴ varına
Gör ki bey'undan nice külli ħasāretdür bugün
6. Virmişem kevn ü mekânı dilberün dîdārına
Şol ticāretten ulu ķanķı ticāretdür bugün¹⁵
7. Kim ki Hağķuñ şüretin yüzünde zāhir görmedi
Adı yār öñinde¹⁶ gözsüz bî-beşāretdür bugün
8. Zerķ u tezvîrün esāsı oldu ey zāhid ħarāb
'Aşķa mi'mār ol ki ma'mūr ol 'imāretdür bugün¹⁷

¹⁰ Nesîmî D., *Gazel*, s.331.

¹¹ 'imāretdür: emāretdür D.

¹² وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا O, rahmetinin önünde rüzgârları müjdeci olarak gönderendir. Ölü toprağı canlandırılım, yarattıklarımızdan birçok hayvanları ve insanları sulayalım diye gökten tertemiz bir su indirdik. (Furkan Sûresi 48. âyet)

¹³ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

¹⁴ بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi ona sadece "ol" der, o da hemen olur. (Bakara Sûresi 117. âyet) (Bu âyet ayrıca ku'rân'ın birçok yerinde geçmektedir: Âl-i İmrân 47 ve 59, En'âm 73, Nahl 40, Meryem 35, Yâsin 82, Mü'min 68).

¹⁵ Bu beyit a.g.e.'de 12. beyittir./ ķanķı: ķanķı D.

¹⁶ yār öñinde: yarın günde D.

¹⁷ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

9. Haşr u neşrün sâ'ati geldi vü hem yevmü'l-hisâb
Uykudan uyan ki ol günden 'ibâretdür bugün¹⁸
10. Yüce yirden dem uran şeyh u faķīhe geldi kim
Müdde'inün hürmeti Haķdan haķâretdür bugün
11. Tamunun nârında şeksiz yanısardur tâ-ebed
Kim ki 'aşķun âteşinden bî-harâretdür bugün¹⁹

[72b]

12. Ey **Nesîmî** Haķ Süleymân mülkini virdi saķa
Her sözün biķ âşaf-ı şāhib-vezâretdür bugün²⁰

2²¹

Destür

Remel Bahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. 'Aşķının gül-zârına efğāna geldüm ben bugün
Şem'inün envârına pervāne geldüm ben bugün
2. Varlığın virdüm irişdüm vaşlının bāzârına
Yoglıg-ile sūd için meydāna geldüm ben bugün
3. Gözlerüm mülk-i beķâyı düşmezem bunda vaţan
Bir ġarībüm 'ālem-i seyrāna geldüm ben bugün
4. Gerçi buldum bāgda 'aşķ içre biter hār-ı şafā
Baķıdup hāre gül-i handāna geldüm ben bugün
5. Şüret-i Raķmānı görmekdür murādum tâ-ebed
Anuķ için 'ālem-i insāna geldüm ben bugün
6. Ölmeden bād-ı ecelden bu serāy-ı ten hārāb
Haķķıyā ölmezden öķ vîrāne geldüm ben bugün

¹⁸ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir.

¹⁹ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir./ harâretdür: haşâretdür D.

²⁰ Bu beyit a.g.e.'de 15. beyittir./ mülkini: taķtını D.

²¹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

1. Ey mükerrem hüsn-i şüret vey muṭahhar mā'u tîn
Raḥmeten li'l 'ālemīnsün Raḥmeten li'l 'ālemīn²³
2. Devr-i hüsnüñ lem-yezeldür vey cemālünñ lā-yezāl
Bildigüm 'ilme'l-yaḳīn²⁴ dür gördigüm 'ayne'l-yaḳīn²⁵
3. Ey yañağun sūresi ve's-şems²⁶ yüzünñ âyeti
Hāzā uş cennātu 'adn-i fādḥulūhā ḥālīdīn²⁷
4. Külli şey'in ḥālikin²⁸ vechünden ayru şek degül
Ey hidāyet şem'i yüzün vey şaçun ḥablü'l-metīn²⁹
5. Kıblemüzdür şüretünñ el-ḥamdüli'llāh ey nigār
Tā-ebed iyyāke na'būd³⁰ min cemālünñ nesta'in
6. Nūn u 'aynuñ mīm ü dāluñ tilke āyātü'l-kitāb³¹
Levh-i maḥfūz oldı yüzünñ ve hüve Qur'an mübīn³²

²² Nesîmî D., Gazel, s.332.

²³ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

²⁴ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ Hayır, kesin olarak bir bilseniz. (Tekâsür Sûresi 5. âyet)

²⁵ ثُمَّ لَتَرَوُْنَهَا عَيْنَ الْيَقِينِ Yine andolsun, onu gözünüzle kesin olarak göreceksiniz. (Tekâsür Sûresi 7. âyet)

²⁶ وَالشَّمْسُ وَضَحَّاهَا Güneşe ve kuşluk vaktine andolsun. (Şems Sûresi 1. âyet)

²⁷ "Bunlar Adn cennetleridir, sürekli kalmak üzere buraya girin." Kur'an'da on bir âyette (Tevbe 72, Ra'd 23, Nahl 31, Kehf 31, Meryem 61, Tâhâ 76, Fâtır 33, Sâd 50, Gâfir 8, Sâf 12, Beyyine 8) geçen "cennâtü adn", Zümer Sûresi 73. âyette geçen "fe'd-hulūhâ ḥālīdīn" ile birleştirilmiş, başına "hâzihî" kelimesi eklenerek bir misra haline getirilmiştir. Yukarıda anlamını yazdığımız bu mısra, camilerimizin birçoğunda bulunmaktadır.

²⁸ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ Sen Allâh ile beraber başka bir ilâha ibadet etme. Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. Onun zatından başka her şey yok olacaktır. Hüküm yalnızca onundur ve kesinlikle ona döndürüleceksiniz. (Kasas Sûresi 88. âyet)

²⁹ Sağlam ip, (Kur'an, İslâm dini). Âyetlerde "Ḥablu'llâhî" diye geçer. Habl; ip, urgan, halat, sicim, ant, ahit, eman gibi anlamlara gelir. Bu terimin alındığı âyette, İslâm dinine sınıksız sarılmanın, bu dinde birleşmenin, parçalanmamanın önemi vurgulanmaktadır. Bilindiği gibi ayrılık, gücün elden gitmesine sebep olur. Bu yüzden birlik ve kardeşlik dini olan İslâm'da inananların birleşmeleri vazgeçilmez bir ilke kabul edilir ve şöyle buyrulur: Topluca Allâh'ın ipine (Kur'an'a, İslâm dinine) yapışın, ayrılmayın..." (Âl-i İmrân Sûresi 3. âyet)

³⁰ إِلَيْكَ نَعْبُدُ وَإِلَيْكَ نَسْتَعِينُ (Allâh'ım!) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz. (Fâtiha Sûresi 5. âyet)

³¹ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْقَادِرُ الْقَائِمُ Elif Lâmi Râ. Bunlar, kitabın ve apaçık olan Kur'an'ın âyetleridir. (Hicr Sûresi 1. âyet)

³² Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir. / وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ Biz, o peygambere şiir öğretmedik. Bu, ona yaraşmaz da. O(na verdiğimiz) ancak bir öğüt ve apaçık bir Kur'an'dır. (Yâsin Sûresi 69. âyet)

7. Nefḥa-i 'îsâ gelür şîrîn lebûnden cânlara
Şābit oldı kim lebûndür mehbiṭ-i Rūhu'l-emîn³³

[73a]

8. Hūr-ı 'aynuḡ şūreti āyîne oldı ḥüsnüğe
Şol sebebden³⁴ ḥalka mergüb oldı Ḥaḡdan ḥūr-ı 'ayn
9. Ey lebûḡ şānında münzel āyet-i *yuhyi'l- 'izām*³⁵
Cān mıdur yā Rabb lebûḡ yā ḥāl-ı cān-āferîn
10. Mālik-i ḥüsn oldı ey dilber cemālūḡ tā-ebed
'Āşıkūḡ dīni budur buldı **Nesīmī** yevm-i dīn

4³⁶

Destūr

Remel Bahri

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Şol dili kim mazḥar-ı 'aşḡ itdi Rabbü'l-'ālemîn
Sildi cārüb-ı 'ināyetle ḡomadı kibr ü kīn
2. Şāf olur deryā gibi cānı dil-i āşıkıların
Zerrece tutmaz keder āyîne-i ehl-i yakīn
3. Bir şadefden bunca gevher şaḡdı deryā-yı vücūd
Gör nice vaḡdet bilenler olmadı keşret-ḡarīn
4. Sen ne yüzden Ḥaḡ-ile şulḡ olmak istersün bugün
Zeyd ü 'Amr ile cedeldür rüz u şeb kārūḡ hemīn
5. Sürmeden emmāre nefsi aradan ey bü'l-heves
Cān-ı dil olmaz bu yolda ḡahr-ı cānāndan emīn
6. Gör nice aşḡābı bu yolda ḡarındaş oldılar
*Ḥubb-ı fil'lah*³⁷ sırrı ile oldılar Ḥaḡḡa mu'īn
7. Ḥaḡḡa yār olmaz şu kim ehl-i Ḥaḡḡa yār olmadı
Bilmedi bu sırrı hergiz ḡaldı pūr āh u enin

³³ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

³⁴ sebebden: sebedden D.

³⁵ وَصَرَّبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ فَقَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ Bir de kendi yaratılışını unutarak bize bir örnek getirdi. Dedi ki: "Çürümüşlerken kemikleri kim diriltecek?" (Yâsin Sûresi 78. âyet)

³⁶ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

³⁷ El-Hubbu fi'llâhi ve bugzu fi'llâhi : "Sevmek ve sevmemek Allâh rızası içindir." hadisinden iktibastır.

8. **Hakkı**yā hergiz gümānı eyleme hubbū'l-vaṭan
Hicret it semt-i yakīne eylegil taḥkīk-i dīn

5³⁸

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'iün

1. Haber bildün mi ey sālik sülūkū intihāsından
Ḥaḳīkat üzre bildigi bu yolū reh-nümāsından
2. Ebed seyr-i ilal'lāha nihāyet bulmadı kimse
Ezel dirler egerçi söyleyenler ibtidāsından
3. Şu kim hicret idüp 'azm-i diyār-ı lā-mekān ide
Haber söyler olur dā'im bu 'ālem māverāsından
4. Didi çün Muştafā olmak gerekdür ihtiyārıyla
Kefen giy imdi yokluktan şoyun varlık libāsından

[73b]

5. Şular kim 'ūd-ı cismānīden evvel ḥaşr olup durdı
Bugün yarın ḥalāş oldılar ol yārūn cefāsından
6. Dilersen 'āfiyet bulmak belā-yı zühd-i bāridden
Gerek kim olasun şol germ-i 'aşqūn mübtelāsından
7. Ḥiṭāb-ı irci'ī irse şunun kim cān gulağına
Döner Ḥaḳқа o sā'at olmaz anūn bī-vefāsından
8. Çıkar lü'lü-i 'irfānı kelām-ı Ḥaḳdan ey **Hakkı**
Eger deryā-yı 'ilmūn olduk ise āşināsından

6³⁹

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'iün

1. Cenāb-ı Muştafā virdi ḥaber kurb-ı kıyāmetden
Ḥaber-dār eyledi bu ümmeti eṣrāt-ı sā'atden

³⁸ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2. Şerî'at ehline gösterdi çün âyât-ı kübrâyı
Haķıķat ehline kıldı nice remz-i işâret-den
3. Didi okunmaya 'ilm-i ilâhî pāk dillerle
Bilinmez ola vaħdet sırrı bu 'âlemde keşret-den
4. Sülūk ehline zenveş gālîb ola mişl-i ârâyiş
Giye dervîş olanlar tâc u hırķa dest-i şöhret-den
5. Çok ola gönli mürde nefsi zinde hāķ-ı 'âlemde
Hayât-ı Hızra mażhar az ola eşnâf-ı ümmet-den
6. Eşe bād-ı hevâ hayşûm-ı cān-ı pür zükām ire
Tuta derd-i sivâ dil hānede ğaflet-den
7. Kuvâ-yı nefis bir baş kıldurup dâ'im hücum ide
Beni ilâ şafer sāl göstere envâ'-ı şevket-den
8. Kimi Mehdî kimi 'îsâ ola da'vâ ile hāķuñ
Haber vire durûğ-ile hilâfet-den ü vilâyet-den
9. Nice Deccālî meşrebler diye peygāmberüm taħķîķ
Haber virmiş iken Kır'ānda Hāķ hāt-m-ı nübüvvet-den
10. Çü hāl-i ehl-i 'âlem böyledür var kālî terk eyle
Fenâ ehlinden ayrılma cüdâ olma bu şoħbet-den

[74a]

11. Fenâ-yı kevnîdür **Hāķî** beķâ-yı cāvidān iste
Kıyāmet-den muķaddem 'aşķ-ile tûy zevķ cennet-den

7⁴⁰

Destūr

Hezec Bahri

Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'iün

1. Ğarîzî baħr-ı 'aşķ olan haber bilmez kenārından
Harîz-i nār-ı şevķ olan geçer hep cümle varından
2. Tecellî tağına çıkup cemāl-i Hāzrete nāzır
Çıķar Mūsî gibi 'aşķuñ elinde ihtiyārından

⁴⁰ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

3. Şecer *innî ena 'llah*⁴¹ der olup envāra müstağriķ
Tutuşmış vādî-i Eymende 'aşķuñ tāb u nārından
4. Bi-küllî maḥv olup iren fenā-yı muṭlaķa āḥir
Ölup ölmezden öñ çıķdı vücūdınuñ mezārından
5. Bu derde dūş olan dermān ümīdin itmesin hergiz
Ki derd-ile gider 'uşşāk bu miḥnetden diyārından
6. Ḥaķuñ kūnh-i celālinde ķalur 'ārif olur ḥayrān
Bisāṭ-ı 'izzet içre gerçi devr olmaz civārından
7. Ümīdūñ kesme ey **Ḥaķķī** şaķın elṭāf-ı Mevlādan
Ki bülbüller degül ḥālī bahāruñ intizārından

8⁴²

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün

1. Şabā her dem gelūr müşğīn şaķuñ Çīn ü Tātārından
Cihānı 'anberīn eyler nesīm-i müşğ-bārından
2. Ne güneşdür yüzüñ ⁴³yā Rab kim anuñ yüce Ṭūrından
Tecellī geldi yandurdu Kelīmūñ şem'î nārından
3. Eger *nūr-ı 'alā nūrı* ⁴⁴degülse zülf ü ruḥsāruñ
Ne ma'nīden güneş toğmuş şaķuñ her tīre tārından⁴⁵
4. Muḥīṭ oldu vişālūñ çün ser-ā-ser yābis ü raṭba
Kimūñ 'aķlı ḥaber virsin bu deryānuñ kenārından⁴⁶

⁴¹ فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ Mûsâ, ateşin yanına gelince, o mübarek yerdeki vadinin sağ tarafındaki ağaçtan şöyle seslenildi: “Ey Mûsâ! Şüphesiz ben, evet, ben âlemlerin Rabbi olan Allah’ım.”

⁴² Nesîmî D., Gazel, s.324.

⁴³ güneşdür yüzüñ: tûbâdır boyuñ D.

⁴⁴ اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ مِثْلُ نُورِهِ كَمِثْلِكَ فِيهَا مَصْبَاحٌ ۖ الْمَصْبَاحُ فِي رُجَاةٍ ۖ الرُّجَاةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ رَبُّنَا لَا شَرَفَ لَهَا وَلَا غَرَبَ ۚ يَكَادُ رَبُّنَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ۖ نُورٌ عَلَى نُورٍ ۖ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ ۖ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ ۖ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ Allāh, göklerin ve yerin nurudur. O’nun nurunun temsili şudur: Duvar da bir hücre; içinde bir kandil, kandil de bir cam fânûs içinde. Fânûs sanki inci gibi parlayan bir yıldız. Mübarek bir ağaçtan, ne doğuya, ne de batıya ait olan zeytin ağacından tutuşturulur. Bu ağacın yağı, ateş dokunmasa bile neredeyse aydınlatacak (kadar berrak)tır. Nur üstüne nur. Allāh, dilediği kimseyi nuruna iletir. Allāh, insanlar için misaller verir. Allāh, her şeyi hakkıyla bilendir. (Nûr Sûresi 35. âyet)

⁴⁵ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir.

⁴⁶ Bu beyit a.g.e.’de 5. beyittir.

5. İki ‘âlemde maşşūdum vişālūne irişmekdür
Ki vaşlunğdur bu dervişün murādı şehr-i yārından⁴⁷
6. Şaçunla göñlümün ‘ahd ü vefā oldı vefā çün kim
Vefā büyü gelür dā’im şaçun ahd ü qarārından

[74b]

7. *Ene’l-ḥaḳ*⁴⁸dur münācātum Ḥaḳ oldı küllī⁴⁹ ḥacātum
Gel ey Maşşūr olan kırtar⁵⁰ bu dāruñ gır ü dārından
8. Kılağı ‘ārifün tā kim **Nesīm**inün sözün diñler
Şadef tek inciler ağzı toludur şeh-süvārından⁵¹

9⁵²

Destür

Remel Bahri

Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün

1. Kıble-i imān görindi sen büt-i ‘ayyāreden
Āferin olsun seni ne hoş yaratmış yaradan
2. Kıağı⁵³ burcuñ yıldızısun ey melek bilsem seni
Menzilün ref’ oldı yüz biñ kevkeb-i seyyāreden
3. Başuma çıkdı ḥumārı lā-yezālī ḥamruñ uş
Vaḥdetün peymānesini⁵⁴ içmişüm ḥammāreden
4. Çün beyāzıyla sevāduñ vāḥid oldı ‘illeti
Lā-şerik olmaḳ dilersen geç bu āğ u qaradan

⁴⁷ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ vişālūne irişmekdür: vişālūndür vişālūñ gel

⁴⁸ “Ben Hakkım” Hallac’a ait bir sözdür. Bu sözü yüzünden asılmıştı. Bu sözün çeşitli yorumları vardır. Bir görüşe göre, Hallac bu sözü sekr halinde söylemişti; sahv haline gelince bu sözün yanlış olduğunu kabul etti. Başka bir görüşe göre Hallac bu sözü fena halinde söylediğinden bu sözü söyleyen aslında o değil, Hakk’tı. . Diğer bir görüş ise Hallac’ın bu sözü, Haktan hikaye ederek söylemiş olduğunu ileri sürer. Yüce Allāh “Ben Hakkım” diyor gibi. Hallac’ın bu sözüyle “Ben Hakkım, yani bātıl değilim” veya “Ben Haktanım” demek istediğini söylerler.

⁴⁹ küllī: bitdi

⁵⁰ Kırtar: kırtıl

⁵¹ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir./ ağzı toludur şehvārından: dolar dūr ağzı D.

⁵² **Nesîmî D., Gazel**, s.552.

⁵³ Kıağı: Hansı D.

⁵⁴ peymānesini: peymānesin çün D.

5. Yā Rabb ol⁵⁵ ğamzeñ oķın biñ yirden artuķdur yidüm⁵⁶
‘Āşık oldur kim kayırmaya yidügi yaradan
6. Yañağun şem‘ine ħüsn-i Yūsufun⁵⁷ pervānedür
Çok göñüller yağmalandı sen yüzi meh-pāreden
7. ‘İşvesine fitneler ħatm oldı şehlā⁵⁸ gözlerün
Kimse sihrini geçürmez ayruķ ol mekkāreden
8. Şem‘i gibi karşı ki çün yanmadı zāhid senün⁵⁹
Koy anuñ bağı katıdur şöyle seng-i ħāreden
9. Şūfī-i peşmīne pūşun bātını şāfī degül
Ol kaçan kırtarısdur nefsinı emmāreden
10. Vaktuña var vā‘izā koyğıl beni öz ħālūme
Çāreni sen saña it⁶⁰ geç çāresiz bī-çāreden
11. ‘Aşkı müşkīn zülfiñün bağıladı beni bendine
Herzedür yel gibi gezmek ne beter āvāreden⁶¹
12. Çarķ [ħaçan]⁶² çār-pāre çaldı ben aña çarķ urmadum
Çār-pārem deste aldum⁶³ dönmezem çār-pāreden
13. Rūĥ-ı Kuds oldı Nesīmīnün ħaķīkat sözleri
Varlığın terk itdi çün kim⁶⁴ kendi çıķdı aradan

⁵⁵ Yā Rab ol: iy sanem D.

⁵⁶ biñ yirden artuķdur yidüm: miñ yirde artuķ yimişem D.

⁵⁷ ħüsn-i Yūsufun: ħüsni Yūsufun D.

⁵⁸ şehlā: nergis D.

⁵⁹ Şem‘i gibi karşı ki çün yanmadı zāhid senün: Şem‘ine pervāne tek çün yanmadı zāhir senün D.

⁶⁰ İt: kıl D.

⁶¹ Bu beyit a.g.e.’de 13. beyittir./ bağıladı beni: bağlar beni çün/ gibi: kimi D.

⁶² -M.

⁶³ Çār-pārem deste aldum: Elüme çār-pāre aldum D.

⁶⁴ terk itdi çün kim: ortaya koydı D.

10⁶⁵
Destür
Hezec Bahri
Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün

[75a]

1. Maḥv eyle sivā-naḫşını mir'ât-i başardan
Yek-reng-i muşâfât ola dil zeng-i kederden
2. Īmān-ı nazar eyle bu eşbāha kemāhī
Pāk eyle 'anāşır eşerin rāh-ı nazardan
3. 'Aks itmek için levḥ-i dile pertev-i vaḥdet
Şāf eyle göñül şafḥasını şekl-i şuverden
4. Bāğ-ı emelin itmedi biz mürde⁶⁶-i ğaflet
Dil-zinde olan şebnem-i evrād-ı şeherden
5. Farḳ eylemedün mebdē' ile semt-i me'ādı
Sūduñ nedür ey ḥ̣'ace bu iklīme seferden
6. İksīr-i ḥaḳīkatle idüp ḳalbūñi ḥālīş
Geç cerbeze-i laḳlaḳa-i şems ü ḳamerden
7. Taḥşīl-i kemāl eyle **Rızāyā** 'uḳalādan
Erbāb-ı ḥıred feyz alur üstād-ı hünerden

11⁶⁷
Destür
Hezec Bahri
Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'iün

1. Zehī ol kimse kim vardur ḥabībi sen gibi⁶⁸ meh-rū
Şeker-ğūftār ü gül-ruḥsār u müşḳīn-ḥāl u 'anber-bū
2. Cihāna gelmeye hergiz özün⁶⁹ tek bir daḥı dilber
Sa'id-aḥter şanem⁷⁰-manzar perī-peyker ferīşteḥ-ḥū

⁶⁵ **Rızâ D., Gazel**, s.352-353.

⁶⁶ biz mürde: pejmürde D.

⁶⁷ **Nesîmî D., Gazel**, s.624.

⁶⁸ gibi: teki D.

⁶⁹ özün: özünde M.

⁷⁰ şanem: melek

3. Zehî şāni' ki şun'ından yaradur⁷¹ kendi lutfından
Beli ince lebi gonca haṭı⁷² ra'nā ruḥı nīkū
4. Gel ey şarrāf-ı kıymet-ger nazar kıl ma'den-i cevher
Zümürürd haṭı sīmīn-ber lebi la'l ü dişi incü
5. Kaşunla kirpigün zülfün yüzünde benlerün daḥı
Biri 'ayyār biri tarrār biri mekkār biri cādū
6. Seni sevenlerün ḥālī bu dört şeyden⁷³ degül ḥālī
Gehī ğavġā gehī sevdā gehī şeydā gehī kayġū⁷⁴
7. Aya kim⁷⁵ kıllarun çokdur Nesīmī kamudan kemter
Besā Türkī Besā Kıpçaḳ besā Zengī besā⁷⁶ Hindū

12⁷⁷

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'iün

[75b]

1. Cemālün maṭla'ı şems ü ziyādur yā Resūlu'llāh
Ne maṭla' pertev-i enver⁷⁸-nümādur yā Resūlu'llāh
2. Felekler devr-i dā'im itmesi⁷⁹ izḥār-ı zātuḡdur
Senün şānuḡda *levlāk-ı limā*⁸⁰ dur yā Resūlu'llāh
3. Ne mümkündür kemāl üzre seni vaşf eyleye 'ālem
Hemīşe vāşıfuḡ Bārī-Ḥudādur yā Resūlu'llāh

⁷¹ yaradur: yaratmış D.

⁷² haṭı: ḳadi

⁷³ şeyden: işten D.

⁷⁴ Gehī ğavġā gehī sevdā: Gehī sevdā gehī ğavġā/ şeydā: dīvān/ kayġū: yargu D.

⁷⁵ Aya kim: Kaşunla D.

⁷⁶ besā: besī D.

⁷⁷ **Cesārī D., Kaside**, s.1380-1383

⁷⁸ maṭla' pertev-i enver: maṭla'-ı pertev-endāz D.

⁷⁹ itmesi: olması D.

⁸⁰ Levlāke levlāke le-mâ halaktü'l-eflāke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibarıyla böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na’tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

4. Sever cānum velī⁸¹ ol na't-ı pākūñ eylemek ammā
Dilüm meddāhuñ olmağ yā ne kādir yā Resūlu'llāh
5. Şefā'at eyle geldüm ilticāya bāb-ı luṭfuñda
Ḳabūl it bī-ḥesāb cürmüm recādur yā Resūlu'llāh⁸²
6. Hezārān 'aşığ u cān-ı cihān müştākuñ olmuşdur
Yoluñda terk-i cān itmek şafādur yā Resūlu'llāh⁸³
7. Dü-'ālem şāhid olsun rāhuña bezl-i vücūd itdüm
Diriğ itmem saña cānum fedādur yā Resūlu'llāh⁸⁴
8. Sülūk-ı sırr-ı 'aşğ oldum benüm ḥayrān ü ser-gerdān
Bu ḥāl ile baña ḳalmağ sezādur yā Resūlu'llāh⁸⁵
9. Yüzüm gözüm sürerdüm isr-i pāyuñ görmek olsaydı
Ġubāruñ dīdeme çün tūtiyādur yā Resūlu'llāh⁸⁶
10. Muṭahhar ravza-i pākūñ ziyāret eyleyüp cāna
Muḥabbet būyın 'arz iden şabādur yā Resūlu'llāh⁸⁷
11. Cihānuñ serveri ser-tāc-ı ḥaṭm-ı enbiyāsuñ sen
Anuñğün cümleden ḳadrüñ 'alādur yā Resūlu'llāh⁸⁸
12. Ḳılup Mi'rāc-ı seyrānuñ buluşduñ Ḥazret-i Ḥaḳḳa
Tecellī zāta nūruñ iltiḳādur yā Resūlu'llāh⁸⁹
13. Emānet beş vaḳit farziyyeti anda ḳabūl itdün⁹⁰
Saña vü ümmete tuḥfe 'atādur yā Resūlu'llāh⁹¹
14. Görindi zāt-ı pākūñde hezārān mu'cize āşār
Dü-'ālem zātuña hep āşinādur yā Resūlu'llāh⁹²

⁸¹ Sever cānum velī: Diler göñlüm senüñ D.

⁸² Bu beyit a.g.e.'de 26. beyittir./ Ḳabūl it bī-ḥesāb: Garibem bī-kesem D.

⁸³ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

⁸⁴ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

⁸⁵ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ sırr-ı: seyr-i/ ile: üzre D.

⁸⁶ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir.

⁸⁷ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

⁸⁸ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir./ ḥaṭm-ı: şāh-ı D.

⁸⁹ Bu beyit a.g.e.'de 11. beyittir./ Mi'rāc-ı: Mi'rāc D.

⁹⁰ Emānet beş vaḳit farziyyeti anda ḳabūl itdün : Ḳabūl itdün emānet beş vaḳit farziyyeti D.

⁹¹ Bu beyit a.g.e.'de 12. beyittir./ vü: hem D.

⁹² Bu beyit a.g.e.'de 13. beyittir.

15. Saña çün âyet âyet Hâzret-i Kır'ân Kerîm indi
Şerî'at hükmi bâkî muhteżadur yâ Resûlu'llâh⁹³

[76a]

16. Nice zulmet şebinde kalmışuñ rāh-ı beyân oldu
Vücûduñ nûr-ı maḥẓ u pür-cilâdur yâ Resûlu'llâh⁹⁴

17. Ebû Bekr itdi evvel Hâk Resûl olduğını taşdıķ
Dinilse maḥlaşı Şıddık revâdur yâ Resûlu'llâh⁹⁵

18. 'Ömerdür ma'delet kânı hem 'Osmân oldu zi'n-nüreyn
Çehâr-yâruñ 'Aliyyü'l-Murtażadur yâ Resûlu'llâh⁹⁶

19. Hemîşe kıretü'l-'ayn Ḥasan ile Ḥüseyn ancak
Tarîķ-i Hâķda bunlar reh-nümâdur yâ Resûlu'llâh⁹⁷

20. Kuliyum şāh-ı Zeyne'l-'Ābidînüñ tâ muḥaddemden
Muḥammed Bākırî nûr-ı Ḥudâdur yâ Resûlu'llâh⁹⁸

21. İmām Ca'fer-i Şādık daḥı ol[sa] Mūsî-i Kāzım
Bulur bir nesl-i pāk ü bü'l-vefâdur yâ Resûlu'llâh⁹⁹

22. Ḥorāsān mülk-i 'adlinde anuñ emn ü emān buldı
Şeh-i İran 'Alî-Mūsî-Rızâdur yâ Resûlu'llâh¹⁰⁰

23. Naķî ile Taķînüñ ḥalk-ı 'ālem vaşfını eyler
İmām 'Askerî şāḥib-i livâdur yâ Resûlu'llâh¹⁰¹

24. İmām Mehdî-i şāḥib-zamān kaçan olur zāḥir
Nizām-ı 'āleme ol iķtifâdur yâ Resûlu'llâh¹⁰²

25. Bu on iki imām 'aşķı şefâ'at eyle ben zāra
Günah u cürm-ile kārüm bükâdur yâ Resûlu'llâh¹⁰³

⁹³ Bu beyit a.g.e.'de 14. beyittir.

⁹⁴ Bu beyit a.g.e.'de 15. beyittir.

⁹⁵ Bu beyit a.g.e.'de 16. beyittir.

⁹⁶ Bu beyit a.g.e.'de 17. beyittir.

⁹⁷ Bu beyit a.g.e.'de 18. beyittir.

⁹⁸ Bu beyit a.g.e.'de 19. beyittir./ Ḥudâdur: hedâdur D.

⁹⁹ Bu beyit a.g.e.'de 20.beyittir./ ol: olsa D.

¹⁰⁰ Bu beyit a.g.e.'de 21.beyittir./ 'Alî-Mūsî-Rızâ: 'Aliyyü'l-murtażâ D.

¹⁰¹ Bu beyit a.g.e.'de 22.beyittir./ Naķî ile Taķînüñ: Taķî ile Naķînüñ D.

¹⁰² Bu beyit a.g.e.'de 23.beyittir./ kaçan olur: olur kaçan D.

¹⁰³ Bu beyit a.g.e.'de 24.beyittir.

26. Şalât-ile selâm olsun saña ey mefhar-ı ‘âlem
Murâdum bâb-ı luṭfuṅ ilticâdur yâ Resûlu’llâh¹⁰⁴

27. **Cesârî** ‘âşıkum pes menzîlünde iftiḥârûm var
Kemâl ehline dilden merḥabâdur yâ Resûlu’llâh¹⁰⁵

13¹⁰⁶

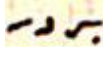
Destûr

Hezec Bahri

Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘iün

1. Vücûduṅ oldı cümle ḥalka rahmet yâ Resûlu’llâh
Denildi vechüñe mir’ât-ı Ḥazret yâ Resûlu’llâh
2. Yed-i kudret ezelde cümle-i esmâ-i ḥusnâdan
Biçüpdür kâmet-i Ṭübāña ḥil’at yâ Resûlu’llâh
3. Lebûñ çün menba’-ı âb-ı ḥayât-ı feyze menba’dur
Virür her ḥaste câna dürlü şerbet yâ Resûlu’llâh
4. Kâlurdu zulmet-i zenb-i vücûd içre bugün ‘âşık
Dilinde yanmasa şem’-i muḥabbet yâ Resûlu’llâh

[76b]

5. Sen ol bezm-i ilâhuñ şem’isün pertev-fürüz olmuş
Ben ol pervâne-yüm yandum ḥaḳîkat yâ Resûlu’llâh
6. Esîr ki **Hakḳî**-i bî-çâre-i yanar gider
Şefâ‘at yâ Resûlu’llâh şefâ‘at yâ Resûlu’llâh

14¹⁰⁷

Destûr

Hezec Bahri

Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘iün

1. Mey-i lâlünle dil mestâne olsun yâ Resûlu’llâh
Gönjül kâşânesi mey-ḥâne olsun yâ Resûlu’llâh

¹⁰⁴ Bu beyit a.g.e.’de 27.beyittir./ luṭfuṅ ilticâdur: luṭfuṅda rızâdur D.

¹⁰⁵ Bu beyit a.g.e.’de 28.beyittir.

¹⁰⁶ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

¹⁰⁷ **Rızâ** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

2. Revān oldıkça gözden reh-güzār-ı intizārunḡa
Sirişkūm ḡatresi dūr-dāne olsun yā Resūlu'llāh
3. Bu güftār-ı dürer-bārum şühūd-ı sırr-ı cūduḡla
Ḥużūra tuḡfe-i şāhāne olsun yā Resūlu'llāh
4. Şeb-i tārīk-i envār-ı ḡayālūḡ ile dil-murḡı
Cemālūḡ şem'ine pervāne olsun yā Resūlu'llāh
5. 'İnāyet mültecādur daḡme-i efkār-ı evşāfa
Göḡül ma'müresi vīrāne olsun yā Resūlu'llāh
6. Vezān olmaḡdadur bād-ı şabā Leylā-yı zülfūḡle
Aḡa Mecnūn deli dīvāne olsun yā Resūlu'llāh
7. Olursa bende-i bābı **Rızā** dergāh-ı devletde
Senūḡ gibi ulu sulṡāna olsun yā Resūlu'llāh

15¹⁰⁸

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ilūn/Mefā'ilūn/Mefā'ilūn/Mefā'iūn

1. Bu cismūm āteş-i 'aşḡuḡla yansın yā Resūlu'llāh
Dü-çeşmūm ḡ'āb-ı ḡafletden uyansın yā Resūlu'llāh
2. Gidüp boynumda zencīrūmle ben ol ravza-i pāke
Görenler hep beni dīvāne şansın yā Resūlu'llāh
3. O rütbe ağlayam çöllerde feryād eyleyem ben kim
Sirişk-i dīdem al ḡana boyansın yā Resūlu'llāh
4. Şu kāfır nefis elinden bu dil-i bī-çāreyi ḡurtar
Yeter Ḥaḡ¹⁰⁹ u ḡabāḡatdan uşansın yā Resūlu'llāh
5. Ḳulūḡ **Leylā**yı maḡşer ehline sen eyleme rüsvā
Günāḡından bu dünyāda utansın yā Resūlu'llāh

¹⁰⁸ **Leylā D., Gazel**, s.168-169.

¹⁰⁹ Ḥaḡ: cürm D.

16¹¹⁰
Destür
Hezec Bahri
Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Fe'ülün

[77a]

1. Yüzün gördüm didüm el-ḥamdüli'llāh
Boyun gördüm okudum *ḵul hüvā'llah*¹¹¹
2. Müselsel zülfün gördüm mu'anber
Muḵavves ḵaşlaruḵ *naşrun mina'llah*¹¹²
3. Ḳaraḥçı gözlerün yağmalarından
Yine dönüp didüm¹¹³ estağfiru'llah
4. Dudāğuḵ şerbeti 'ayn-ı şifādur
*Seḵāhüm Rabbühüm min raḥmeti'llah*¹¹⁴
5. Cemālün görmüşüm ayrıлмаğum yok
Eger inanmasaḵ va'llāh vü bi'llāh¹¹⁵
6. Benüm gönülüm saḵa ḥayrān olupdur
Ne kim cebbār ḵılur el-ḥükmü li'llāh
7. Otuz iki ḥurūf oldu vişālün
Vişālündür vişālündür i va'llah¹¹⁶
8. Nesîmî ḵıldısa bir ḵatle tevbe
Naşūḥî tevbesi *tübü ila'llah*¹¹⁷

¹¹⁰ Nesîmî D., Gazel, s.651.

¹¹¹ De ki: "O, Allāh'tır, bir tektir." (İhlâs Sûresi 1. âyet)

¹¹² وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا تَصَرُّوْنَ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَيُثَبِّتُ الْمُؤْمِنِينَ (Saf Sûresi 13. âyet)

¹¹³ didüm: dimen D.

¹¹⁴ Bu beyit a.g.e.'de 5.beyittir./ وَبَدَّلَكُمْ جَنَاطَ / Üstlerinde ince ve kalın ipekten yeşil elbiseler vardır. Gümüş bileziklerle süsleneceklerdir. Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir. (İnsan Sûresi 21. âyet)

¹¹⁵ Bu beyit a.g.e.'de 7.beyittir./ va'llāh vü: va'llāhi D.

¹¹⁶ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

¹¹⁷ Bu beyit a.g.e.'de 10.beyittir./ وَتُذِلُّكُمْ جَنَاطَ / يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا عَذْرٌ قَدِيرٌ Ey iman edenler! Allāh'a içtenlikle tövbe edin. Umulur ki, Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter, peygamberi ve onunla birlikte iman edenleri utandırmayacağı günde Allāh sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar. Onların nurları önlerinden ve sağlarından aydınlatır, gider. "Ey Rabbimiz! Nûrumuzu bizim için tamamla, bizi bağışla; çünkü senin her şeye hakkıyla gücün yeter" derler. (Tahrim Sûresi 8. âyet)

1. Ey Müvellā diñle imdi nuṭṭ-ı ḥaḳḳ-ı feyẓ ile
 Āl u evlād-ı Nebīdür şöyle bil bī-iştibāh
 Rūz-ı mahşerde muḥaḳḳaḳ mü'mine pūşt ü penāh
 İrdi çün māh-ı muḥarrem aḡladı şems-ile māh
 Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
 Gözyaşını ḳana döndür eylegil feryād u āh
 2. Yer ü gök aḡlar bugünler¹¹⁹ aḡlayuñ ey mü'minān
 Nār-ı zaḥmetden¹²⁰ bulayum der-iseñ her dem¹²¹ amān
 Zār ider cümle melā'ik ḥūr u ḡilmān ins ü cān
 La'net eyle ol Yezīde şad-hezārān bī-gümān
 Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
 Gözyaşını ḳana döndür eylegil feryād u āh
 3. Söylegil bu nuṭṭ-ı cāndan çekmeyesün zaḥmeti
 Ger dilersen Ḥaḳ ḳatında bulasuñ sen 'izzeti
 Enbiyā vü evliyādan umar-iseñ şefḳati
 La'net eyle her dem ol Mervān Yezīde la'neti¹²²
 Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
 Gözyaşını ḳana döndür eylegil feryād u āh
- [77b]
4. Ğurretü'l-'aynum didi çün Ḥaḳ¹²³ ḥabīb-i mürselīn
 Olmaḳ istersen ḥaḳīḳat dünyā ḡamından¹²⁴ emīn
 Āşıḳ-iseñ 'āşıḳa ne olıñur ehl-i 'alīn¹²⁵
 La'netu'llah virdüñ olsun şimdi¹²⁶ Süfyān-ı la'īn
 Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
 Gözyaşını ḳana döndür eylegil feryād u āh
 5. Nesl-i şāh-ı evliyādur hādī-i rāh-ı¹²⁷ Ḥudā
 Ḥāriciler bilmediler oldılar Ḥaḳdan cüdā

¹¹⁸ Vırânî D., Mütেকerrir Müseddes, s.18

¹¹⁹ Yer ü gök aḡlar bugünler: Aḡladı yer gök bugün D.

¹²⁰ zaḥmetden: düzāḥdan D.

¹²¹ her dem: hergiz D.

¹²² her dem ol Mervān Yezīde la'neti: etmektir gerek Mervāna la'net la'neti D.

¹²³ çün Ḥaḳ: kim ol D.

¹²⁴ ḥaḳīḳat dünyā ḡamından: muḥaḳḳaḳ külliyeñ ḡamdan D.

¹²⁵ olıñur ehl-i 'alīn: olagör ehl-i yaḳın D.

¹²⁶ şimdi: şimr D.

¹²⁷ rāh-ı: nūr-ı D.

Anların cānına la'net söylerüm¹²⁸ ben dā'imā
Şad-hezārān la'net-i Hāk¹²⁹ şad-hezārān bī-riyā
Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşını kıana döndür eylegil feryād u āh

6. Bil kaçan oldu şehid ol nūr-ı zāt-ı¹³⁰ kibriyā
Geldi¹³¹ ol demde semādan nāle-i nuṭṭ-ı şadā¹³²
Āh Hüseyn-i Kerbelā [der]¹³³ vāh Hüseyn-i Kerbelā
Yezide itmek teberrā mü'mine 'ayn-ı şifā¹³⁴
Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşını kıana döndür eylegil feryād u āh

7. Ben **Vīrān** 'Abdal fakīrüm¹³⁵ derd-mendüm bir gedā
İsterem rüz-ı kıyāmetde 'Aliden ilticā
Zerre deñlü buğz idenüñ cānına la'net-sezā
La'net olsun kim ki¹³⁶ oldu düşmen-i Āl-i 'Abā
Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşını kıana döndür eylegil feryād u āh

18¹³⁷

Destūr

Müctes Bahri

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün (Fa'lün)

1. Yüzünde nūrını gördi ezel güninde ilāh
Didi kim *eşhedü enlāilāhei'llallāh*¹³⁸
2. Bu hüsn ü lutf-ile kim gördi yirde ya gökte¹³⁹
Melek şüretlü beşer ya güneş şıfatluca¹⁴⁰ māh

¹²⁸ söylerüm: eylerim D.

¹²⁹ la'net-i Hāk: la'net olsun D.

¹³⁰ zāt-ı: pāk D.

¹³¹ Geldi: Erdi D.

¹³² şadā: Hudā

¹³³ -M.

¹³⁴ 'ayn-ı şifā: lāyık sezā D.

¹³⁵ fakīrüm: hākīrem D.

¹³⁶ kim ki: her kim D.

¹³⁷ **Nesimî D., Gazel**, s.651.

¹³⁸ "Allāh'tan başka ilah olmadığına şahitlik ederim." Bu ibare, şahadet kelimesinin birinci bölümüdür. İslâmın beş temel ilkesinden biridir. Bu cümle ile İslâm'ın iman esasları özetlenmiş, Allāh'ın birliği inancı ortaya konmuş; bātıl tanrılar, Allāh dışında tapılanlar reddedilmiş olur.

¹³⁹ yirde yā gökte: gökte yā yirde D.

¹⁴⁰ şıfatluca: şıfatlu D.

3. Eger günāh ise kılmak yüzün katında sücūd
Ben eylerüm bu günāhı ki farz¹⁴¹ imiş bu günāh
4. Götür niķābı bu¹⁴² halkı kıl eyle hüsnüğe kim
Melāḥat ehline senseñ emīr ü senseñ şāh
5. Hidāyet eyledi *ķālū belī*¹⁴³de nūra beni
Kara gözün kara kaşuñ beñünle zūlf-i siyāh
6. Kıl oldı hüsnüğe hūr u melek ne dilbersün¹⁴⁴
Zehī ‘ināyet ü ‘izzet zehī celālet ü cāh
7. Kerāhet eyleme ‘āşıkdan epsem ol zāhid
Güher ki bildi Hāķı eylemez Hāķdan ikrāh¹⁴⁵

[78a]

8. İki gözün eger egri degülse bakma iki
Ki vaḥdet ehline Hāķdan bulındı doğrıca rāh¹⁴⁶
9. Cemāl ü şüretüğe kim ki olmadı kurbān
İki cihānda naşibi nedāmet oldı vāh¹⁴⁷
10. Cihān içinde Nesīmī elif tek oldı ferd
Eger inanmaz-iseñ uşda şer‘ u uşda güvāh¹⁴⁸

19¹⁴⁹

Destūr

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Fe‘ulün

1. Gel ey tālīb kulağ tut bu şadāya
Gönjülden vir irādet Murtażāya

¹⁴¹ farz: müzd D.

¹⁴² bu: vü D.

¹⁴³ *وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ* Hani Rabbin (ezelde) Âdemoğullarının sulplerinden zürriyetlerini almış, onları kendilerine karşı şahit tutarak, "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" demişti. Onlar da, "Evet, şahit olduk (ki Rabbimizsin)" demişlerdi. Böyle yapmamız kıyamet günü, "Biz bundan habersizdik" dememeniz içindir. (A’raf 178. âyet)

¹⁴⁴ dilbersün: şüretsen D.

¹⁴⁵ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir./ Güher ki bildi Hāķı eylemez Hāķdan ikrāh: Ki kim ki Hāķ iledür Hāķdan eylemez ikrāh D.

¹⁴⁶ Bu beyit a.g.e.’de 9.beyittir./ doğrıca: toğrı D.

¹⁴⁷ Bu beyit a.g.e.’de 11.beyittir.

¹⁴⁸ Bu beyit a.g.e.’de 11.beyittir./ oldı ferd: ferd oldı M.

¹⁴⁹ *Vîrânî D., Gazel*, s.320-321.

2. Eger olmak dilerseñ ümmet-i hāşş
Niyāz-mend ol müdām āl-i¹⁵⁰ ‘abāya
3. İrsün mürşid-i hāşş-ı benāma
Açarsuñ gözini Rabbü’l-‘alāya
4. Görürsün zāt-ı Hakkı sen gümānsuz
Virürsün özini aña behāya
5. **Virānī** nuṭḡ-ı Hakk böyle buyurdu
Özin vir ‘aşk-ile āl-i ‘abāya

20¹⁵¹

Destūr

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Fe‘ülün

1. Fedā kıl cān ü başuñ Muştafāya
Daḡı şāhum ‘Alīyü’l-Murtażāya
2. Eger ‘āşık-iseñ cāndan gönül vir
Hasan şāh-ı Hüseyinī Kerbelāya
3. Murāda irgürür Hakk tālib-iseñ
Ṭarīk-i Hāzret-i Zeyne’l-‘Abāya
4. İdüben ser-fürü ehl-i niyāz ol
Muḥammed Bākır-ı mihr-i vefāya
5. Düşüp buyruğun ol merd-i süḡan-dān
Gürüh-ı Ca‘fer-i şıdḡ-ı şafāya
6. Derūnuñ şāf idüp ol Hakkā teslim
Mūsī Kāzım ‘Alī Mūsī Rızāya
7. Olan menzile irdi bende-i hāşş
Taḡı şāh-ı Naḡī nūr-ı Hudāya
8. Sezādur Hakk bilür ḡurbān olursuñ
Haşan el-‘Askerī luṭf u ‘atāya

¹⁵⁰ müdām āl-i: āl müdām D.

¹⁵¹ **Yesārī** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

9. Mürüvvet kânıdur tab‘uñ
Muhammed Mehdî-i şāhib-livāya

10. Be-Haḳḳ-ı çārdeh ma‘şūm Hudāya
Delîl eyle **Yesārî** ben gedāya

21¹⁵²

Destūr

Hezec Bahri

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

[78b]

1. Düşürmüş ‘anberîn zülfün hümāyūn gölgesin aya
Te‘āla’llāh zehî sünbül te‘āla’llāh zehî sāye
2. Kaşuñ mihrābuña şūfî irişmek ister ey hūrî
Velî her kâşır idrākün ‘urūcî irmez ol yāya¹⁵³
3. Şaçuñdur leyletū’l-isrā kaşuñ esrār-ı *mā evḥā*¹⁵⁴
Kanı Haḳdan irişmiş cān bu *mā evḥā* vü *evḥāya*¹⁵⁵
4. Yüzün *ve’s-şems*¹⁵⁶ ü *yāsîn*¹⁵⁷ dūr meşānî¹⁵⁸ kiprigün *tāhā*¹⁵⁹
Tanıkdur *ellezî esrā*¹⁶⁰ bu mi‘rāc ü bu *esrāya*
5. Ruḥuñ esrār-ı¹⁶¹ ḥüsnādur te‘ālā şānühü gör kim
Ne ihsān eylemiş muhsin bu ḥüsn-i şüret-esmāya
6. Vişālün kıymeti dürdür nihāyetsüz deñiz ‘aşkın
Bu dürrün kânın ol buldı ki ğarḳ oldu bu deryāya¹⁶²

¹⁵² Nesîmî D., *Gazel*, s.664.

¹⁵³ Bu beyit a.g.e.’de 3.beyittir./ mihrāb: mi‘rāc D.

¹⁵⁴ فَأُوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أُوْحَىٰ Böylece Allāh kuluna vahyedeceğini vahyetti. (Necm Sûresi 10. âyet)

¹⁵⁵ Bu beyit a.g.e.’de 6.beyittir./ فَأُوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أُوْحَىٰ Böylece Allāh kuluna vahyedeceğini vahyetti. (Necm Sûresi 10. âyet)

¹⁵⁶ وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا Güneşe ve onun aydınlığına andolsun. (Şems Sûresi 1. âyet)

¹⁵⁷ يس Yâ Sîn. (Yâsin Sûresi 1. âyet)

¹⁵⁸ meşānî: kaşuñla

¹⁵⁹ طه Tâ Hâ (Tâhâ Sûresi 1. âyet)

¹⁶⁰ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed’i) bir gece Mescid-i Haram’dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa’ya götüren Allāh’ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir. (İsrâ Sûresi 1. âyet)

¹⁶¹ Esrār-ı: esmâ-i D.

¹⁶² Bu beyit a.g.e.’de 7.beyittir./ ‘aşkuñ: ‘ışuñ D.

7. Şaçun vaşlından ey ‘ārif ḥayāt-ı cāvidān buldı
Ki teslīm eyledi cānın bu reyḥān ü semen-sāya¹⁶³
8. Gel ey tūbā sücūd eyle bu sīmīn-ber sehī-serve
Ki emr-i e’scūdū¹⁶⁴ geldi bu zībā ḳadd-i bālāya¹⁶⁵
9. Perīşān zülfinün ḥālin n’idersen bilmek ey zāhid
Bu sevdā ince sevdādur dolaşma sen bu sevdāya¹⁶⁶
10. Bugün şol mäh-ı tābānuḡ yüzün gör zāhir ey ‘ābid
Ki maḥrūm oldu ol ḥāsir ki maḡrūr oldu ferdāya¹⁶⁷
11. Münevver ‘abher-i terki evin yaḡmaladı ‘aşḳun
Moḡol her ḳanda varursa düşer tārāc u yaḡmaya¹⁶⁸
12. Yüzün rengi saçun būy-i ne zībā rengi budur kim
Gülü gül-zāra gönderdi bıraḳdı müşk-i şaḥrāya¹⁶⁹
13. Naẓirün yazamaz ayruḳ ezel naḳḳāşı ruḥsāruḡ
Ki ḥüsnün devri ḥatm oldu bu ruḥsār-ı dil-ārāya¹⁷⁰
14. Nesīmī tā seni buldı dü ‘ālemden vaḥīd oldu
Kesildi māl ü mülkinden ulaşdı zāt-ı yektāya¹⁷¹

22¹⁷²

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Çıksın ol cān kim bu rāh-ı ‘aşḳa¹⁷³ ḳurbān olmaya
Dāḥil-i cem‘iyyet-i bezm-i şehīdān olmaya

¹⁶³ Bu beyit a.g.e.’de 11.beyittir./ ey ‘ārif ḥayāt-ı cāvidān: ol ‘āşık ḥayāt-ı sermedī D.

¹⁶⁴ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ أَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتُ طِينًا? Hani meleklerle, "Âdem için saygı ile eğilin" demiştik, onlar da saygı ile eğilmişlerdi. Yalnız İblis saygı ile eğilmemiş, "Hiç ben, çamur hâlinde yarattığın kimse için saygı ile eğilir miyim?" demişti. (İsrâ Sûresi 61. âyet)

¹⁶⁵ Bu beyit a.g.e.’de 9.beyittir./ tūbā: şūfi

¹⁶⁶ Bu beyit a.g.e.’de 10.beyittir./ zāhid: āḳıl D.

¹⁶⁷ Bu beyit a.g.e.’de 14.beyittir.

¹⁶⁸ Bu beyit a.g.e.’de 12.beyittir./ Münevver: Mu‘anber/ terki: Tūrķī D./ ‘aşḳun: ‘aḳlun D.

¹⁶⁹ Bu beyit a.g.e.’de 8.beyittir./ yüzün: rūḡun D.

¹⁷⁰ Bu beyit a.g.e.’de 2.beyittir.

¹⁷¹ Bu beyit a.g.e.’de 2.beyittir./ māl ü mülkinden: mā vü menlikden D.

¹⁷² *Nahif D., Gazel*, s.435.

¹⁷³ bu rāh-ı ‘aşḳa: kim reh-i ‘ışḳunḡa D.

[79a]

2. Dāğ-ı dāğ-ı şaran olsun ol bedenüm dā'ima¹⁷⁴
Āteş-i pūr-süz-ı hicrānuñla sūzān olmaya
3. H'ābı rāḥat görmesin ol dīde-i ğam dīde kim
Arzū-yı nūr-ı dīdāruñ-ile giryān olmaya
4. Tā ebed pejmürde olsun ol ṭabī'at kim senüñ
Gülşen-i na'tuñda bülbül gibi nālān olmaya
5. Başına toprak o mürde¹⁷⁵ ğāfilüñ kim şevk-ile
Āsitānuñda varup ḥāk-ile yeksān olmaya
6. Bu **Naḥīf**iden dirig itme nigāh u luṭfuñu
Şerm ü cürm 'iştān-ile¹⁷⁶ maḥşerde ḥayrān olmaya¹⁷⁷

23¹⁷⁸

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Ey gönül murğ-ı ḥaḳīḳat āşiyān olmaḳ dile
Maḥrem-i esrār-ı bezm-i ḳudsīyān olmaḳ dile
2. Murğ-zār-ı keşreti ḳo vaḥdet ile iḥtiyār
Terk idüp kevn-i mekān lā-mekān olmaḳ dile
3. Şeş cihet ḳaydıñdan āzād olmaḳa bir cān bul
Sırr-ı vaḥdetden ḥaber bil nüktedān olmaḳ dile
4. Bu vüçüduñ muşḥafıñdan noḳtadur maḳşūd olan
Cümle-i āyāt ebed bil ser-nişān olmaḳ dile
5. Bulduñ ise Hızırveş 'ālemi ledünn-ī gevherin
Feyz-i baḥş-ı Mūsī-i cān-ı cihān olmaḳ dile

¹⁷⁴ şaran: hasret/ bedenüm: beden kim D.

¹⁷⁵ Mürde: merd-i D.

¹⁷⁶ Şerm ü cürm 'iştān-ile: Şerm-i cürm ile tā D.

¹⁷⁷ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir. Bu beytin yerine a.g.e.'de şu beyit mevcuttur:

Yā Resūlu'llāh gerekmez māh-ı tābān olsa da
Ḳaḡ-ı dāğ-ı dil ki 'ışḳuñla fūrūzān olmaya

¹⁷⁸ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

6. **Hakkı**yā āb-ı hayāt mu'anberin nūş eyleyüp
Tā ebed görme fenāyı cāvidān olmağ dile

24¹⁷⁹

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Ey göñül kāmīl elin tut şoḥbet-i 'irfān dile
Rāh-ı 'irfāndan sülūk it menzil-i vicdān dile
2. Kıl ü kāl ehli ne bilsün ḥāl-i bātın neydügin
Yanuben kāl olmayınca 'aşk içindedür dile
3. Nūş idüp şol Hızır elinden bir nefes āb-ı hayāt
Zulmet-i nefsi geçegör pertev-i tevḥid-ile

[79b]

4. Lezzet-i sükker durur şol tūṭıyı gūyā iden
Feyz-i nuṭṭ eyler gelüp ol zevk-ile dā'im dile
5. Cennet istersen dilünde cennet-i me'vāyı gör
Vuşlat istersen serā-yı sırı ir bakma dile
6. **Hakkı**yā gül-zār-ı 'aşka olalı dil 'andelīb
Yağdı ḥār-ı māsivāyı cümle āh-ı serd-ile

25¹⁸⁰

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Pāre pāre eylesem kendüm revādur derd-ile
Āteşe yaqsam n'ola eflakı āh-ı serd-ile
2. Āh kim yaya olup kaldum ayaklarda diyü
Bir günüm yoğdur felekde nūr-ı cān-perverd-ile
3. Kālden kālümde yoğdur ḥālden ḥālümde yoğ
Nice vezn idem beni dünyāda kāmīl merd-ile

¹⁷⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

¹⁸⁰ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

4. Her ser-i mūdān çıķupdur reşki görsem kāmili
Bir midür ‘ālemde hār u ḥas olanlar verd-ile
5. Ma‘rifetden ger tehī-dest olduḡ ise aḡlama
Yād olursuḡ **Hakkı** bir gün belki bir cömerd-ile

26¹⁸¹

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Feth iden dil ḳal‘asın tevḥīd-i ḥāḳānı ile
Pāk ide āyīnesin şirk ü riyāyı hep sile
2. Zıkr-i cehrīdür ḥişār-ı nefsi vīrān eyleyen
Ḳoma bu **طرب** şaḳın elden ki ḳuvvetdür dile
3. Her kimünḡ Mehdī gibi elde velāyet tıḡı var
Üstüne düşmenlerünḡ tıḡından āteş şaḳıla
4. Her kime Ḥaḳdan ‘ināyet ‘Askerī ḳıldı meded
Dem-be-dem ḡayb-ı şehādet mülki aḡa açıla
5. Ḳılmadan yaḡmasını nefsünḡ benü’l-aşfer gibi
Şām u cān ile gözet kim beñzemez ol rāy-ile
6. Bir yanuḡ şol baḡr-ı cānı bir yanuḡ berr-i **جبه**
Farḳ idersenḡ cem‘i farḳı ir bu baḡr-ı sāḡhile
7. Āhenīn bir ḳal‘adur işbu vücūd içre vücūd
Fethi anuḡ nice āsān ola bu āb-gīl-ile

[80a]

8. Kim ki fażl-ı ḡayb-ı zātunḡ fethine dermān diler
Zıkrinünḡ miftāḡına derd-i ḡamı dendān ḳıla
9. İşbu zıkrünḡ tūt elin seyrāna gel ol dost ile
Sen de bul anuḡ yolın hem menzili sen de dile

¹⁸¹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

10. **Hakkîyâ** âhir zamândur söyleme Hâk sırrını
Bilmeyenler anı inkâr ide şâyet kim bile

27¹⁸²

Destûr

Hezec Bahri

Mef'ûlû/Mefâ'ilû/Mefâ'ilû /Fe'ûlûn

1. Dünyâ durıcağ yir degül ey cân sefer eyle
Aldanma anuñ âline andan hâzer eyle
2. Bir hâle qarâr eylemez eyyâm ü geçer gün¹⁸³
Ey ehl-i nâzar bakma bu hâle nâzar eyle
3. Pâyende degül devleti ey h'ace cihânun
Esbâbına aldanma gel andan güzër eyle
4. Ger 'âşık isen şıdğ-ile şol dilber gel
Cân ile cihân ortaya ço terk-i ser eyle¹⁸⁴
5. Düşdi saçınun zulmetine gönlüm ilâhî
Ol hâl-i perîşâna bu şâmı seher eyle¹⁸⁵
6. Çün hüsnuñe hatm oldı bugün devr-i melâhat
Ey fitnelerün hâtemi *şakku'l-kamer* eyle¹⁸⁶
7. Ger Mûsî-i 'İmrân gibi şol nâra şataşduñ
Gel tâbişini göster ü şerh-i şecer eyle¹⁸⁷
8. Dünyâ evinün sâkinesi beş gün-imiş çün
Bünyâdını urur gibi zîr ü zeber eyle¹⁸⁸
9. Şol piste-dehânun haberin bildi **Nesîmî**
Şîrînlere şol tengi şekerden haber eyle¹⁸⁹

¹⁸² Nesîmî D., *Gazel*, s.628.

¹⁸³ gün: 'ömr D.

¹⁸⁴ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

¹⁸⁵ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir./ ol: şol D.

¹⁸⁶ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı. (Kamer Sûresi 1. âyet)

¹⁸⁷ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir./ gibi: kimi D.

¹⁸⁸ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir./ urur: yığ er D.

¹⁸⁹ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir.

28¹⁹⁰

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Gıtmege ‘azm eylemişseñ ey dil-ārām eyleme
Hasbeten li’llāh beni bī-şabr u ārām eyleme
2. Dāne-i müşkīn-i hālün göñlümü şayd eyledi
Bu tıtulmuş şayda şāhum¹⁹¹ zülfüñi dām eyleme
3. Zülfünü berk-i gül üzre ey perī tağıtma kim
Bunca göñli yanmışuñ sevdāsını hām eyleme¹⁹²

[80b]

4. ‘Ömrümün şubhı yüzündür bahtımuñ şāmı saçuñ
Gıtme ey dilber gözümdeñ şubhumı şām eyleme¹⁹³
5. Rind ü qallāşum baña zāhid dime ey müttakī
Lāübālī ‘aşıkı ‘ālemde bed-nām eyleme¹⁹⁴
6. ‘Aşkıñı terk itmek ister göñlüm ammā çin degül
Yā ilāhī kimseyi sen bī-serencām eyleme¹⁹⁵
7. Çeşme-i la‘lün şuyından bir kadeh şun sākīyā
İştıyākından Nesīmünün gözin cām eyleme¹⁹⁶

29¹⁹⁷

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Berk-i nesrīn üzre müşkīn zülfüñi dām eyleme
‘Aşık-ı aşüfteyi bī-şabr u ārām eyleme

¹⁹⁰ Nesîmî D., Gazel, s.649.

¹⁹¹ şāhum: şāhā D.

¹⁹² Bu beyit a.g.e.’de 4. beyittir.

¹⁹³ Bu beyit a.g.e.’de 3. beyittir.

¹⁹⁴ Bu beyit a.g.e.’de 6. beyittir./ müttakī: müdde‘î D.

¹⁹⁵ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir./ bī: bed D.

¹⁹⁶ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir.

¹⁹⁷ Nesîmî D., Gazel, s.648.

2. Şol Moğol-Çin gözlerünle çün beni şayd eyledün¹⁹⁸
Bağrumı cevr-ile¹⁹⁹ pür-ğün ey dil-ārām eyleme
3. Kimse çün yāruñ vişālın bulmadı tāmāt-ile
Epsem ey ḥalvet-nişin endiše-i ḥām eyleme
4. ‘Āşık-ı şādık tūzağūñ kuşu ey zāhid degül
Dāne dizme tesbīḥi seccādeyi dām eyleme²⁰⁰
5. Zūlf ü ruḥsārıdur anuñ zikrüm uş şām u seḥer
Zikrsiz hergiz ilāhī şubḥ u şām eyleme²⁰¹
6. Va‘de çün virmiş bize Ḥaḳ selsebīl ü ḥūr-ı ‘ayn
Koyma elden şāhidi terk-i mey ü cām eyleme
7. Çün **Nesīm**nün murādı sensün ey ārām-ı cān
Ḥaḳ içinde anı düşmen-kām u bed-nām eyleme

30²⁰²

Destūr

Hezec Bahri

Mef‘ülü/Mefā‘ilün/Mef‘ülü/Mefā‘ilün

1. Ey şāh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma
Şem‘i ruḥī nārına pervāne gibi yanma
Fānīdür anuñ ḥüsni var rengine boyanma
Ahdine vü va‘dine göñül virüp inanma
Ḥaḳdur bu sözüm Ḥaḳla inkāruña dayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yavan şanma

[81a]

2. Bu dünyā yedi başlı biñ dişli bir²⁰³ ejderdür
Her başda biñ ağzı var her loğması ādemdür
Zehridür anuñ tiryāk tiryāki anuñ semdür
Her şerbeti kim içseñ şerbet degül ol demdür
Ḥaḳdur bu sözüm Ḥaḳla inkāruña dayanma

¹⁹⁸ çün beni şayd eyledün: çünkü kaptıñ göñlümü D.

¹⁹⁹ cevr-ile: cevrünle D.

²⁰⁰ Bu beyit a.g.e.’de 5. beyittir.

²⁰¹ Bu beyit a.g.e.’de 4. beyittir./ ruḥsārıdur anuñ zikrüm uş şām u seḥer: ruḥsārın durur çün zikrimiz her şubḥ

şām/ Zikrsiz hergiz: şubḥumuz hergiz/ şubḥ u: zikrsiz D.

²⁰² **Niyâzî-î Mısrî D., Müseddes**, s.274.

²⁰³ bir: -D

Gerçeklere teslim ol her sözi yavan şanma

3. Māt oldu nice şāhlar²⁰⁴ bu dünyānuñ ālinden²⁰⁵
Doymadı biri bunun cāhından ü mālından
‘İbret alabilürseñ āl māh-ile sālinden
Gör nice döner tiz tiz her birisi hālinden
Haḡdur bu sözüm Haḡla inkāruña dayanma
Gerçeklere teslim ol her sözi yavan şanma
4. ‘Aḡl-ile bunun hergiz bir hīlesi bilinmez
Şeyṭānı daḡı gizli ‘ālemle²⁰⁶ o bulunmaz
Her ne ḡadar aña sen şetm eyleseñ alınmaz
Rıfḡ-ile ider mekri her yaḡaya ḡalınmaz
Haḡdur bu sözüm Haḡla inkāruña dayanma
Gerçeklere teslim ol her sözi yavan şanma
5. **Mıṣrī** saḡadur bu söz cehd it alagör ‘ibret
Faḡr-ile idüp faḡrī itme aña sen minnet
Emrāz-ı cehliden sen bulduñsa eger şıḡḡat²⁰⁷
Ṭutma şaḡın aṣlā hiçbir kimseye küdüret²⁰⁸
Haḡdur bu sözüm Haḡla inkāruña dayanma
Gerçeklere teslim ol her sözi yavan şanma

31²⁰⁹

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Dīde-i fānī ile bāḡī cemāli gözleme
İşbu noḡşān āleminde ol kemāli gözleme
2. Yanmadan pervāneveş ‘aşḡ odına cānuñ senüñ
Sen de ‘āşıḡlar gibi sırr-ı vişālī gözleme
3. Ḳalbünḡi hāl itmeden bir mürşid-i kāmīl bulup
Ḳīl u ḡāl ālemlerinde ḡüsn ü ḡālī gözleme

²⁰⁴ şāhlar: şeyhler D.

²⁰⁵ ālinden: elinden D.

²⁰⁶ ‘ālemle: ilm ile

²⁰⁷ Bu mısra a.g.e.’de 5. bendin 4. mısraında geçmektedir.

²⁰⁸ Bu mısra a.g.e.’de 5. bendin 3. mısraında geçmektedir./ şaḡın aṣlā : aṣlā şaḡın M./ küdüret: var kudret D.

²⁰⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

4. *Len-terān*²¹⁰ didi Hāk Mūsāya bu ālemde gör
Şofra-i ümīde sen de ol nevāli gözleme
5. Girmeyince cennet-i ƙalbe bugün sa'y eyleyüp
Taşradan ol pādīşāh-ı bī-zevāli gözleme
6. Devlet-i dīdārdur faƙr-ı fenānuñ āhiri
Ƙıl nazār **Hakkı** satalum mülk ü mālī gözleme

32²¹¹

Destūr

Hezec Bahri

Mef'ülü/Mefā'ilün/Mef'ülü/Mefā'ilün

[81b]

1. Yār ol gönül ehline ğafletden uyanınca
Düş sāyeveş ayağa ƙur hīzmete yanınca
2. Çağlar aƙan ırmağlar deryāya irişince
Āteş saçılur dilden hīzem gibi yanınca
3. Dostuñ adını zıkr it her lahza anı fkr it
Her yüzde bilişince cümle anı şanınca
4. Almağa gönül hūsne ɗarbla Hūdā ismine
Kes arƙını bu nefsün ten ƙana boyanınca
5. Gir hālƙa-i tevħīde ir sırr-ı *Ene'l-Hak*²¹²ƙa
İç şerbet-i ma'nādan cānuñ ana ƙanınca

²¹⁰ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرْنِي آلَظُرِّ إِلَيْكَ ۖ قَالَ لَنْ نَرَاكَ وَلَكِنْ نُنْظِرُ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنْ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ نَرَاكَ ۚ فَلَمَّا ٓجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا ۚ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ Mūsâ, belirlediğimiz yere (Tūr'a) gelip Rabbi de ona konuşunca, "Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım" dedi. Allāh da, "Beni (dünyada) katiyen göremezsın. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin." dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mūsâ da baygın düştü. Ayılınca, "Seni eksikliklerden uzak tutarım Allāh'ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim" dedi. (A'raf Sûresi 143. âyet)

²¹¹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

²¹² "Ben Hakkım" Hallac'a ait bir sözdür. Bu sözü yüzünden asılmıştı. Bu sözün çeşitli yorumları vardır. Bir görüşe göre, Hallac bu sözü sekr halinde söylemişti; sahv haline gelince bu sözün yanlış olduğunu kabul etti. Başka bir görüşe göre Hallac bu sözü fena halinde söylediğinden bu sözü söyleyen aslında o değil, Hakk'tı. . Diğer bir görüş ise Hallac'ın bu sözü, Haktan hikaye ederek söylemiş olduğunu ileri sürer. Yüce Allāh "Ben Hakkım" diyor gibi. Hallac'ın bu sözüyle "Ben Hakkım, yani bātıl değilim" veya "Ben Haktanım" demek istediğini söylerler.

6. **Hakkı** harem-i 'aşka kaşd eyleyen 'âşıklar
*Lebbeyk*²¹³ ile cehd eyler tâ anı tolanınca

33²¹⁴

Destür

Remel Bahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Saltanat oldur ki sultanlar gele dergâhına
Reşk ide ins ü melek 'âlemde anuñ câhına
2. Fakr-ile fâhr eyledi 'âlemde sultân-ı Resûl
Cümleden maḥbûbı düşdi lâ-cerem Allâhına
3. Ayağına yüzüñi ferş eyledi her bir nebî
Leyle-i mi'râcda yüzler döşendi râhına
4. Mâh u mihre nûr-ı şehenşehlere virdi zuhûr
Kısmet andan oldı kevnüñ mâhına vü şâhına
5. Bülbül ol bâğ-ı cemâline bu şâhuñ **Hakkıyâ**
Bu fenâ gül-zârınuñ meyl itme nüzhetgâhına

34²¹⁵

Destür

11'li Hece Ölçüsü

1. Dünyânuñ varlığı hayâl içinde
Mâl ü mülki cümle zevâl içinde
2. Eger gönül virüp mağrûr olanlar
Âhır kalur gam u melâl içinde
3. Sevinme yerinme varlığa yoğa
Ġâfil olup kalma bu hâl içinde

²¹³ Lebbeyke Allâhümme lebbeyke lâ-şerîke leke lebbeyke. “Allâh'ım emret, emrine hazırım. Senin bir ortağın yoktur, emret.” Bu söze “telbiye” denir. Haccın sıhhatinin şartlarındandır. Bu şartlar: Müslüman olmak, belirli yer, belirli vakit ve hac niyetiyle ihram giymektir. İhrama giren hacı adayı, şartlarını yerine getirdikten sonra yüksek sesle başlıgımız telbiyeyi söyler.

²¹⁴ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

²¹⁵ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

4. Fakr-ile fahrettdi sultān-ı Resūl
Geçürdi 'ömrini bir şāl içinde

[82a]

5. Yüzüne gülerse yüzüne bakma
Kaşdı vardur saña nevāl içinde
6. Terk ehli olmadan Hāk dileyenler
Kalurlar **Hakḳıyā** muḥāl içinde

35²¹⁶

Destūr

Recez Bahri

Mef'ülü/Fā'ilātün/Mef'ülü/Fā'ilātün
(*Müstef'ilün/Fe'ülün/Müstef'ilün/Fe'ülün*)

1. Ey bī-naẓīr ü vāḥid ḥüsnün cemāl içinde
Yüzün kıyāmet eyler şol zülf ü ḥāl içinde
2. Şubḥ-ı ezelde her kim buldı senünle vuşlat
Kaldı senünle dā'im 'ayş u vişāl içinde
3. Ben bende Hākḳı buldum Hākḳu'l-yakīn ḥaḳ oldum
Uyhūda kaldı münkir naḳş u ḥayāl içinde
4. Ey 'ālemün ḥayātı 'aşḳın ne nār imiş kim
Garḳ eyledi cihānı āb-ı zülāl içinde
5. Ferdiyyetün kemāli oldı saña müselleḡ
Kim ḡāyete irişdi ḥüsnün kemāl içinde
6. Ağzuñla zülf-i müşḳīn miskāt-ı nūr-ı Hāḳdur
Gel Hākḳı ḥalka göster şol mīm ü dāl içinde
7. Yüzün şemā'ilinden ḳaşuñ delā'ilinden
Ġavḡā vü fitne düşdi bedr ü hilāl içinde²¹⁷
8. Bedrün ḳatında yüzün şol şems-i ḥāverīdür
Hiç kimse görmez anı hergiz zevāl içinde

²¹⁶ Nesīmī D., *Gazel*, s.633.

²¹⁷ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

9. Rūḥu'l-emīne şordum esrārını tūde-ğun
Nuṭḡı tūtuldı ḡaldı ol bu su'āl içinde²¹⁸
10. Ey isteyen liḡāyı ferdā güninde Ḥaḡdan
Ferdāya düşme ḡalma fıkı-i muḡāl içinde²¹⁹
11. Ey mekr içinde şūfī aldanma āl içinde
Gel 'ömrünḡi çürütme tezvīr ü āl içinde²²⁰
12. Şol ḡamze şīvesinden bir ḡāle düşmişüm kim
Gören bu ḡāle ister düşmek bu ḡāl içinde²²¹
13. Yüzün kimi Nesīmī ey ḡūblaruḡ emīri
Ḥurşīd-i lem-yezeldür bedr ü hilāl içinde²²²

36²²³

Destūr

Hezec Bahri

Mef'ūlü/Fā'ilātün/Mef'ūlü/Fā'ilātün
(*Müstef'ilün/Fe'ülün/Müstef'ilün/Fe'ülün*)

1. Ey bī-mişāl-i vāḡid²²⁴ ḡüsnün mişāl içinde
Āyinenün ḡörindi şol²²⁵ ḡūb cemāl içinde

[82b]

2. Düşdi ḡamu heyākıl ḡāmetüne muḡābil
Cünbişi gösteresin²²⁶ şekl ü ḡayāl içinde
3. Bu şan'atı kim bilür bu ḡudreti kim görür
Bu vuşlatı kim bulur ceng ü cidāl içinde²²⁷
4. Ḥande bulur isteyen luṭfuḡı ey dost senün
Çün kim anı gizledün ḡahr u celāl içinde²²⁸

²¹⁸ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir./ ol bu: şol bir D.

²¹⁹ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ ferdā: yarın D.

²²⁰ Bu beyit a.g.e.'de 12. beyittir./ āl içinde: āle dilber/ gel: git D.

²²¹ Bu beyit a.g.e.'de 13. beyittir./ gören: baḡan D.

²²² Bu beyit a.g.e.'de 14. beyittir.

²²³ *Niyāzī-i Mısırfī D., Gazel*, s.246.

²²⁴ mişāl-i vāḡid: mişāl vāḡid-i D.

²²⁵ şol: bir D.

²²⁶ gösteresin: gösteren sen D.

²²⁷ Bu beyitte vezin aksamaktadır.

²²⁸ Bu beyitte vezin aksamaktadır.

5. Muşhaf-ı hüsnüğe²²⁹ çün tefe'ül eyledüm ben
Burc-ı belâda gördüm kendümi fâl içinde
6. Tâli'ümi yokladum miñnet evinde buldum²³⁰
Anuñ içün yürürüm her dem melâl içinde
7. Kısmet-i rûz-ı ezel aldı kamu naşîbin
Kimisi buldı râhat kimi nekâl içinde
8. Bizüm de miñnet imiş kısmetümüz ezelden
Kaldı başum anuñçün fitne vü âl içinde
9. Ğamsız olan âdemi şanma anı âdemi
Hayvândan ol ef'aldür²³¹ kaldı dalâl içinde
10. Şâdanlık ehl-i 'aşka 'aşkuñ ğamıdur velî²³²
Şol ayrılık güzeldür ola vişâl içinde
11. Haddüñ tecellisine müştâk olur bu cānum
Görmedi çokdan anı şol zülf ü hâl içinde
12. Mescide varmağıla zevke ireydi²³³ zâhid
Kılmazdı da'vâyı ol şu²³⁴ kıl ü kâl içinde
13. Mey-ğānede bir kadeh nüş itmege virmezem²³⁵
Biñ şuğlına şūfinüñ tekyede şâl içinde
14. Mescid ü mey-ğāneyi fark eylemem zâhidā
Göründüm ise ne var hā ile dāl içinde
15. Vir serini **Niyāzī** sırrını virme yāda
Nādāna sırrın viren kalur vebāl içinde²³⁶

²²⁹ hüsnüğe: hüsnünde M.

²³⁰ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

²³¹ ef'aldür: edaldır D.

²³² Bu mısra da vezin aksamaktadır./ şâdanlık: şâdlık D.

²³³ İreydi: irse idi M.

²³⁴ şu: bu D.

²³⁵ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

²³⁶ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

1. Sākīyā mey şun bize Bārī Hudānuñ 'aşkına
Sürelüm zevkī Muḥammed Muştafānuñ 'aşkına
Eyleyelüm 'işreti Şāh Murtaẓānuñ 'aşkına
Nüş idelüm Şāh Ḥasan ḥulḳ-ı Rızānuñ 'aşkına
Cüş idelüm Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānuñ 'aşkına

[83a]

2. Çün cihānda 'āşıkānuñ 'āşıkun devrānıdur
Rehberümüz ḥāliyā iki cihānuñ cānıdur
Pīrümüz sulṭānumuz luṭf u 'ināyet kānıdur
Bāde-i cām-ı muḥabbet mü'minün imānıdur
Sākīyā doldur 'Alī Zeyne'l-'Abānuñ 'aşkına
3. Çün ki bulduñ aşlumuñ evvel ü āḫir bizüz
İbtidā biz intihā biz bāṭın u zāhir bizüz
Her neden baḳsañ cemāl-i Ḥāẓrete nāẓır bizüz
Bir ḳadeḥ şun sākīyā devr ide gör Bāḳır bizüz
Şāh Muḥammed Bāḳır-ı imām vefānuñ 'aşkına
4. Ol bizüz kim varlığın ṭolıdur Kevn ü mekāna²³⁸
Gāhi zāhir oluruz gāh iderüz sırrı nihān
Aşlumuz ārzū iderler cümle zerrāt-ı cihān
Sākīyā şun ṭoldurup cām bula 'āşık tāze cān
Şāh Ca'fer ma'den-ī şıdḳ u şafānuñ 'aşkına
5. Nüh felek çār-ı 'anāşırdur bizüm ḥuddāmımız
Cem'imüzdür cem'iyet her gün bizüm bayrāmımız
Cümle eşyā yād iderler gice gündüz nāmımız
Sākīyā şun içelüm tā şubḥ olunca şāmımız
Şāh İmām Mūsī-i Kāẓım Pīr A'tānuñ 'aşkına
6. Maḥrem-i sırr-ı ḥaḳīḳat bizdedür sırr-ı ḳadīm
Maẓhar-ı zāt-ı şıfātı hem bizüz emr-i 'aẓīm
Şāhid-i dīdārı yāre bizdedür vechü'l-kerīm
Pādişāhıdur cihān olur bize olan nedīm
Bāde şun sākī 'Alī Mūsī Rızānuñ 'aşkına

²³⁷ Bu muhammes **Şun'ullah Gaybî**'nin yayımlanan divanında yoktur.

²³⁸ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

7. Maẓhar-ı ‘āl-i Hudāyuz bizdedür ‘ālem-ezel
On sekiz biñ āleme irer eger uzatsağ el
‘İlm-ile āmil bizüz kim bizdedür ‘ilm ü ‘amel
Sākīyā mey şun bizüz mest-i şarāb-ı lem-yezel
Şāh Muhammed muṭṭakī *şemsü’ d-duḥānuḡ*²³⁹ ‘aşkına
8. Kenz-i ‘arşuñ sāyebānı sırr-ı Qur’ān bizdedür
Çeşme-i hayvān bizüz her derde dermān bizdedür
Baħr-ı ‘ummānuz kamu dürr-ile mercān bizdedür
Sākīyā durma kadeħ şun şimdi devrān bizdedür
Ol imām Şāh-ı Naķī bedrū’ d-dücānuḡ ‘aşkına

[83b]

9. Ehl-i imān bizdedür biz mü’minüñ imānıyuz
Münkirüñ inkārıyuz kâfirlerüñ tuğyānıyuz
Cümle cismüñ cānıyuz hem cānlaruñ cānānıyuz
Sākīyā mey şun bu dem biz ‘ālemüñ sulṭānıyuz
Şāh Hasan el-‘Askerī şāhib-livānuḡ ‘aşkına
10. Nüh felek ‘arz u semāyı her taraf seyrān bizüm
Cümle hep bu kâ’ināta hükm-ile fermān bizüm
Evvel āħir ‘ālem içre nām-ile hem şān bizüm
Sākīyā mey şun bu dem ki dem bizüm devrān bizüm
Şāh Muhammed Mehdī-i şāhib-zamānuḡ ‘aşkına
11. Rūhıyuz her nesnenüñ aşlı bizüz bu şeş cihān
Tā ezelden hem biz olduğ cümle zerrāt u zevāt
Ol ‘azīm esmā bizüz bizden bilinür nūr-ı zāt
Sākīyā mey şun ḥakikatce budur āb-ı hayāt
Cānumuz olsun fedā Āl-i ‘Abānuḡ ‘aşkına
12. Bizdedür ma’nāsı Ğaybī bizden olur feth-i bāb
Dem-be-dem kesb-i ziyāyı bizden alur āftāb
Kılmışuz levhe naẓar hem bizdedür ümmü’l-kitāb
Mest-i ‘aşkuz isterüz la’l-i leb-i cām-ı şarāb
Sākī mey şun Zü’l Celāl-i Kibriyānuḡ ‘aşkına

²³⁹ وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا Güneşe ve onun aydınlığına and olsun. (Şems Sûresi 1. âyet)

1. Sākīyā bir bāde şun a'le'l-alānuḡ 'aşkına
Def'-i ğam itsen Muḡammed muḡtedānuḡ 'aşkına
Bezm-i pür-nūr idelüm şır-i Hudānuḡ 'aşkına
İçelüm doldur Ḥasan şāhib-ḡayānuḡ 'aşkına
Ḳurretü'l-'ayn-ı Ḥüseyn-i Kerbelānuḡ 'aşkına
2. Bezm-i 'işret ehl-i 'aşkın dem-be-dem'ıyd anıdır
Şāhumuz vardur muḡaḡḡaḡ bu vüçduḡ bānıdır
Maḡhar-ı zāt u şıfātı hep anuḡ 'unvānıdır
Bāde-i 'aşḡ-ı muḡabbet genc-i dil peymānıdır
Bir ḡadeḡ şun sākīyā Zeyne'l-'Abānuḡ 'aşkına
3. Künti kenzüḡ maḡrem-i esrārına māhir bizüz
Şem'i vechu'llāḡ her dem ḡāzır u nāzır bizüz
Şeş cihetde var u zātuḡ şun'ına [...] ²⁴¹ bizüz
Durma ḡoldur sākī şimdi dem bizüz sāḡar bizüz
İçelüm Bākır Muḡammed Müctebānuḡ 'aşkına
4. Dü cihānuḡ ḡalkına biz olmuşuz dehr-i zamān
Nokḡa-i zībā bizüz kim 'ārifi olduḡ 'ayān
Bir naḡarda göz uciyla iderüz ḡayy-i mekān
Gel berüye bāde doldur sākīyā devret hemān
Öleyüm mi Ca'fer-i 'ahd-i vefānuḡ 'aşkına

[84a]

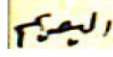
5. İtmeyüz çarḡa temennā yokdur aḡlā kāmumuz
Leyle-i ḡadre irişdüḡ 'ıyd olur eyyāmumuz
Heft kişver Ḥusrev ü Dārā bizüm ḡulāmumuz
Sākīyā gel bāde şun kim devr olınsın cāmumuz
Öleyüm mi Mūsī-i Kāzım cinānuḡ 'aşkına
6. 'Alleme'l-esmā deminden ol bizüz anda kelīm
Maḡrem-i esrār-ı Ḥaḡḡa irişüp olduḡ nedīm
Kenz-i lā-yefnā bizüz kim oluruz anda muḡīm
'Aşıkun ma'sūḡuyuz hem bizlerüz yār-ı ḡadīm
Sākīyā doldur 'Alī Mūsī Rızānuḡ 'aşkına

²⁴⁰ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.²⁴¹ Sayfa katlı olduḡu için okunamamaktadır.

7. Menba'ı kenz-i hidāyet bizdedür 'izz ü cedel
Yedimüzdedür hemîşe 'ālem-i rızķ u ecel
'Ārifün ma'rûfı olduk bizdedür ol bî-bedel
Şun içelüm sākīyā ez-ğayre yok bizüz 'amel
Ol Muḥammed muttakī nūr-ı Ḥudānuḡ 'aşķına
8. Bizdedür 'ālem-i ledün feyz-i Raḥmān bizdedür
Bizdedür ḥikmet bu dilde şimdi Loḡmān bizdedür
Bizdedür künh-i me'ānī 'ilm ü 'irfān bizdedür
Gel berü sākī ḡadeḡ şun nūr-ı imān bizdedür
Şāh Naķī kenz-i ma'ārif bā-şafānuḡ 'aşķına
9. Ḥālīş ü muḥliş bizüz hem Şadīķuḡ mennanıyuz
Büt-perestün pestiyüz ḡāḡ müşrik-i bütḡāneyüz
Mücib-i eşyā bizüz hem anlaruḡ mihmānıyuz
Bādeyi şun sākī doldur dü cihān merdānıyuz
Ol Ḥasen el-'Askerī Kānī livānuḡ 'aşķına
10. Künh-i mevcūdāt bizüz hem andaki cennet bizüm
Taḡt-ı şeh mülkindeyüz biz mihr-i Süleymān bizüm
Mübhem iken kenzümüz her şān ile zī-şān bizüm
Şun kadeḡ sākī ezelden 'ahd-ile peymān bizüm
Mihdī-i āl-i Resül 'ādil zamānuḡ 'aşķına
11. Menşeyüz biz bu cihānuḡ hem bizüz bu kā'ināt
Devri-i vāḡid bizüz kim bizden oldı vāridāt
Ekrem-i mevcūd bizüz kim hem bizüz rūḡa necāt
Şun içelüm sākīyā yeter bize bu beyyināt
Vārumuz itdün fedā ehl-i vefānuḡ 'aşķına

[84b]

12. Bizdedür **Fikrī** bilesün ol şeh-i vaḡyü'l ḡiḡāb
Cümle 'ālimle mükellem hem kelāmuz hem cevāb
Bilmişüz zāt u şıfātı hem bizüz ḡüsnü'l-me'āb
Olmuşuz zāḡir 'ayānuz eyledük ref'-i hicāb
Sākīyā mey şun bize hāde'l-Ḥudānuḡ 'aşķına

1. Raḥmeti geldi irişdi faẓl-ı Raḥmānuḡ yine
Çiçeği açıldı güldi şol gülistānuḡ yine
2. Göñlümün aḥvālını geldi gözümnden²⁴³ ŝordı yār
‘Avni irdi derde yanan cāna dermānuḡ yine
3. Geldi rūḥ-efzā lebinden ŝuŝamıŝ cāna ŝifā²⁴⁴
Hızra en‘āmı irişdi āb-ı ḥayvānuḡ yine
4. Firḳatūn devrānı geḇdi geldi eyyām-ı viŝāl
Müddet-i ‘ömri tükendi acı hicrānuḡ yine
5. Zülmetünden leyle-i hicrūn baṇa artuḵ ne ğam
Nūrı çün düŝdi baṇa ḥurŝid-i tābānuḡ yine²⁴⁵
6. Zülfünün ‘aḥdinde iste dilberün bŷy-i vefā
‘Anberi yayıldı çün zülf-i periŝānuḡ yine²⁴⁶
7. Başuma ḳutlu ayāğın geldi başdı ol nigār
Gölgesi düşdi baṇa serv-i ḥırāmānuḡ yine²⁴⁷
8. ‘Ahd ü peymānuḡdan ey cān istediği
Ḳomadı ‘ahd ü vefāsın mihr ü peymānuḡ yine²⁴⁸
9. Ey ḳamer ‘aynuḡ belā yetmez mil-i ālemde kim
Fitne oldu ḥalkā zülf-i ‘anber-efŝānuḡ yine²⁴⁹

²⁴² Nesîmî D., Gazel, s.662.

²⁴³ gözümnden: görmeden M.

²⁴⁴ ŝifā: selām D.

²⁴⁵ Bu beyit a.g.e.’de 6. beyittir./ artuḵ: ayruḵ D./ ḥurŝid-i tābānuḡ: şol māh-ı tābānuḡ D.

²⁴⁶ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir./ iste: esti D./ çün: şol D.

²⁴⁷ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir.

²⁴⁸ Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir./ cān istedi : yār istedi cān el yumaḵ D./ ‘ahd ü vefāsın mihr ü peymānuḡ:

mihrin vefāsı ‘ahd ü peymānuḡ D.

²⁴⁹ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir.

10. Çün Nesîmî'nün şuşamış cânına yâruñ lebi
N'oldı ey münkir saña kim kaynadı kanın yine²⁵⁰

40²⁵¹

Destür

Remel Bahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Şuşadı göñlüm nigāruñ la'l-i rūḥ-efzāsına
Tāle şevķī şol ḥabībün şüret-i zībāsına
2. Ey şabā uğraşduğunca şol hırāmān serve düş
Benden öp anuñ ayağın secde kıl bālāsına
3. Gözleri sevdāsı 'āşık cânına kılduğların
Ol bilür kim 'āşık olmuş nergis-i şehlāsına
4. Şorma sevdā'ilerün ḥālin ṭabīb-i āmme kim
Düşmeyen bilmez bu ḥāli gözleri sevdāsına

[85a]

5. Şüret-i ḥüsn ü cemāli cümle zībādur anuñ
Ḥüsnine kurbān olayum bil²⁵² ki ser-tā-pāsına
6. Bî-bedeldür ḥüsn içinde luṭf içinde bî-naẓîr
Vāḥidiyyet sābit oldı ḥüsn-i bî-hemtāsına²⁵³
7. Ḥarmenünde ḥüsninün gündür başakçı ay-ile
Utan ey nisbet kılan kaşuñ hilālün rā'sına²⁵⁴
8. Kim ki zāhir görmedi yüzünde Ḥaḳkuñ şüretin
Gözgüsü arı degüldür çāre kılsın pāsına²⁵⁵
9. Zāhidün hîç oldı zerķi²⁵⁶ hîçe geçdi tã'ati
Başladı Yāsîne şimdi kimse gelmez yāsına

²⁵⁰ Bu beyit a.g.e.'de 11. beyittir./ cânına: kanına D.

²⁵¹ Nesîmî D., *Gazel*, s.641.

²⁵² bil: bel D.

²⁵³ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir.

²⁵⁴ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir.

²⁵⁵ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir./ kılsın: kılsam D.

²⁵⁶ zerķi: zikri D.

10. Çarh-ı nerrâduñ nuķüşın ters okur gözsüz faķîh
Ka'beteyni gör kim atar hoķķa-bâzuñ tāsına²⁵⁷

11. Rûh-ı Kuds oldı **Nesîmî** cismini tarh eyledi
Cevher-i ferd oldı düşdi vaħdetüñ deryāsına²⁵⁸

41²⁵⁹

Destür

Remel Bahri

Fā'îlātün/Fā'îlātün/Fā'îlātün/Fā'îlün

1. Sen saña ger yār iseñ var ey göñül yār isteme
Yār u dil-dār ol saña sen yār u dil-dār isteme
2. Bî-vefâdur çün bu 'âlem kimden istersen vefâ
Bî-vefâ 'âlemde sen yār-ı vefâ-dār isteme
3. Gül bulunmaz bu²⁶⁰ dikensüz dünyānuñ bāğında çün²⁶¹
Epsen ol beyhûde gülsüz yirde gül-zār isteme
4. Ma'rifetdür hâliş altun sikkesi fażl u hüner
Altunı tanı zeğalden arı dînâr isteme
5. *Rabbi ernî*²⁶²-nüñ cevâbı *len terânî*²⁶³ çün gelür
Sende gör dîdârın anuñ²⁶⁴ özge dîdâr isteme
6. Haķķa münkirdür faķîh inanma ol şeytāna kim
Yoķdur ol cin-hilķatüñ zātında iķrâr isteme
7. Arı güftâr ey göñül gerceklerüñ nuţķı durır²⁶⁵
Her dili egride yoķdur arı güftâr isteme

²⁵⁷ Bu beyit a.g.e.'de 12. beyittir.

²⁵⁸ Bu beyit a.g.e.'de 13. beyittir.

²⁵⁹ **Nesîmî D., Gazel**, s.646.

²⁶⁰ bu: çün D.

²⁶¹ çün: hîç D.

²⁶² وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَنْ نَرَاكَ وَلَكِن نَّظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي ۚ فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ سُجَّدًا ۚ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ Mûsâ, belirlediğimiz yere (Tûr'a) gelip Rabbi de ona konuşunca, "Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım" dedi. Allâh da, "Beni (dünyada) katiyen göremezsın. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin." dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mûsâ da baygın düştü. Ayılınca, "Seni eksikliklerden uzak tutarım Allâh'ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim" dedi. (A'raf Sûresi 143. âyet)

²⁶³ Beni (dünyada) katiyen göremezsın. (A'raf Sûresi 143. âyet)

²⁶⁴ dîdârın anuñ: dîdârı senden D.

²⁶⁵ nuţķı durır: nuţķındadır

8. Cîfedür dünyâ anuñ ʔalibleri adı kilâb
Olma kelb anuñ kim oldı adı murdâr isteme
9. Şerbeti ağıludur fânî cihānuñ sen anı²⁶⁶
Şerbetinden nûş-ı dārū umma zinhâr isteme
10. Dünyānuñ sevgisi ağır yük imiş benden işit
Nefsüne²⁶⁷ yük itme anı ey²⁶⁸ sebük-bâr isteme

[85b]

11. Bir emîn maḥrem bulunmaz ey **Nesîmî** çün bugün
Halka fâş itme bu sırrı keşf-i esrâr isteme²⁶⁹

42²⁷⁰

Destûr

Remel Bahri

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

1. Derde müştâk olmayan kimdür ki dermân isteye
Kable mevti bilmeyen sen şanma kim cân isteye
2. Cevherî olmak gerekdür cevheri bulmak²⁷¹ gerek
Her kimüñ göñlinde vardur ol düre²⁷² kân isteye
3. Cân ile dünyâ vü ‘uqbâ her kim ol terk itmedi
Müdde‘îdür şanma kim ol vara cānân isteye
4. Hızr-ile zulmâtını tanımayan hayvân gibi
Ne bile kim ḥanda vara âb-ı hayvân isteye²⁷³
5. Her kim ol tanımadı kendü vücûdı şehrini
Ol gedâ-himmet ne yoldan vara sultân isteye
6. ‘Anber-efşân zülfi anuñ kim ki düşdi boynına
Başı ʔop olsun anuñ kim özge çevgân isteye²⁷⁴

²⁶⁶ anı: anuñ D.

²⁶⁷ Nefsüne: Hefsüne D.

²⁶⁸ itme anı ey: eyleme andan D.

²⁶⁹ Bu beyit a.g.e.’de 13. beyittir./ sırrı: remzi D.

²⁷⁰ **Nesîmî D., Gazel**, s.398.

²⁷¹ bulmak: bilmek D.

²⁷² ol düre: kim vara

²⁷³ gibi: kimi/ bile: bilür D.

²⁷⁴ ‘Anber-efşân: ‘Anberin/ kim: ger D.

7. Zülfinün küfrin egerçi ehl-i Hâk²⁷⁵ imân bilür
Ey **Nesîmî** şanma sen kim kâfir imân isteye

43²⁷⁶

Destür

Remel Bahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Dil bāzārcısı²⁷⁷ yalandur varmazam bāzārına
Gerçek olmaz egri dil inanmazam ikrārına
2. Şādık oldur dilini gönli ile bir eyleye
Egri dilden nesne gelmez durmuşam inkārına
3. Varı mihnetdür cihānuñ ne umarsun ey gönül
La'net olsun bu cihāna hem cihānuñ varına
4. Dilberi oldı kimün kim fānī dünyā 'ākıbet
Geçdi 'ömri toymadı irişmedi dil-dārına
5. Tahta çıkmak istemez Manşūr olan yā minbere
Her ki Manşūr oldı çıkdı şāh-ı 'aşkuñ dārına
6. Dünyānuñ nāz u na'imi cīfedür ya'ni necis
Ey gönül t̄āhirsən āhır şunma el murdārına
7. Hâk bilür işini şabr it fāriğ ol guşsa yime
Vaḳti yetsin bu cihānuñ koy ḳatılma kārına

[86a]

8. Hiç gül olmaz dikensüz hiç şādī guşsasız
Dirme gülinden anuñçün gülü²⁷⁸ degmez hārına
9. Çün **Nesîmî**nün ğamından Faẓl-ı Hâk vāḳıf durur
Ġam degül ger kimse olmaz muṭṭali' esrārına

²⁷⁵ Hâk: Faẓl D.

²⁷⁶ **Nesîmî D., Gazel**, s.657.

²⁷⁷ bāzārcısı: Bāzārı ün D.

²⁷⁸ gülinden anuñçün gül: diysürme gülinden ḳünkü D.

1. Yandurıcı fırkatün yaqtı beni nārına
Gönlüm ulaşmak diler yār-ı vefā-dārına
2. Oldı gözümden ırak şol şanemüñ şüreti
Yā Rabb iriştür beni devlet-i dīdārına²⁸⁰
3. ‘Aşka esir eyledi cānumı şol nāzı çok
Luṭf-ile bir bakmadı yār-ı giriftārına²⁸¹
4. Gör ki²⁸² süzülmüş gözi eyledi şayru beni
Kanı anuñ rahmeti²⁸³ ‘āşık-ı bīmārına
5. Yüregümi yaralı eyledi ğamzeñ²⁸⁴ iriş
Yāresine bak bugün kıyma anuñ²⁸⁵ yarına
6. Cānumı pervāne tek yandururam şem‘a kim
Yanar imiş yār içün vāşıl olan yarına
7. Mülk-ile māl ey melik kimseye çün kalmadı
Yok tut anı hiçe şay bakma anuñ varına
8. ‘Aşkına *kālū belī*²⁸⁶ çün dimişem şıdk-ile
‘Ahdümi şındurmazam durmuşam ikrārına
9. Yāre Nesīmī bugün²⁸⁷ cānını kırbān kılan
Maḥrem olur tā-ebed maḥzen-i esrārına

²⁷⁹ Nesīmī D., Gazel, s.640.

²⁸⁰ Bu beyit a.g.e.’de 3. beyittir.

²⁸¹ Bu beyit a.g.e.’de 2. beyittir./ nāzı: cevri D.

²⁸² gör ki: gerçi D.

²⁸³ Kanı anuñ rahmeti: Rahmeti anuñ kanı D.

²⁸⁴ ğamzeñ: şevkuñ D.

²⁸⁵ anuñ: anı M.

²⁸⁶ وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ Hani Rabbin (ezelde) Âdemoğullarının sulplerinden zürriyetlerini almış, onları kendilerine karşı şahit tutarak, "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" demişti. Onlar da, "Evet, şahit olduk (ki Rabbimizsin)" demişlerdi. Böyle yapmamız kıyamet günü, "Biz bundan habersizdik" dememeniz içindir.

²⁸⁷ bugün: kimi D.

1. Yokdur vefası dünyānuñ aldanma anuñ āline
Renginden oldu münfa'ıl kim ki²⁸⁹ boyandı āline
2. Nakdi degüldür²⁹⁰ dünyānuñ anuñla bāzār eyleme
Niçün ki her kim qalb-ile eylemse bāzār āline
3. Çün cümle qıl ü qāl imiş dārü'l-gurūruñ hāşılı
Tur şol²⁹¹ sebāta düşme gez²⁹² beyhūde qıl ü qāline

[86b]

4. Miñnetdür anuñ devleti hasretdür anuñ haşmeti
Müdebber ol kim bağladı qalbin anuñ iqbāline²⁹³
5. Arūsı ilāndur şağın tatlusına aldanma kim
Acıdur anuñ sükkeri²⁹⁴ ağı katılmış bāline²⁹⁵
6. Dīv-i racīmüñ atıdur emmāre nefsüñ merkebi
Terk eylegil nefsüñ atın²⁹⁶ yapışma anuñ yāline²⁹⁷
7. Tezvīr ü bühtāndur işi hem qavli fi'li muhtelif
Hālin saña şerh eyleyem fikr eyle anuñ hāline²⁹⁸
8. Fānī cihānuñ sevgisi tamu odıdur yandurur
Kaç ol qarıdan ey gönül aşılma zülf-i hāline²⁹⁹

²⁸⁸ Nesîmî D., Gazel, s.635.

²⁸⁹ kim ki: her kim D.

²⁹⁰ degüldür: degaldür D.

²⁹¹ Tur şol: Şol bî D.

²⁹² düşme gez: düşmegil D.

²⁹³ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir./ Müddeber: müdberdür D./ bağladı qalbin: yapışup qaldı D.

²⁹⁴ sükkeri: şekkeri D.

²⁹⁵ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

²⁹⁶ eylegil nefsüñ atın: eyle dīvüñ atını D.

²⁹⁷ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir

²⁹⁸ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir

²⁹⁹ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir/ Kaç ol qarıdan ey gönül: Geç iy gönül şol qarıdan D.

9. Aşlı denîdür dünyānuñ zātında³⁰⁰ yokdur bir elif
Terkîbine gel³⁰¹ baķ anuñ şol yî vü nûn u dāline³⁰²
10. Muħkem oyuncıdur felek manşūbesinden key şaķın
Ey bî-başıret baķ āhır şol şūretüñ aħvāline³⁰³
11. Şol bî-mişālūñ ‘aşķına virdi Nesîmî cānını
Dünyā n’ola ya āhıret kim ķala mülķ ü mālīne³⁰⁴

46³⁰⁵

Destūr

Recez Bahri

Müstef’ilün/Müstef’ilün/Müstef’ilün/Müstef’ilün

1. El-ħamdu li’llāh Aħmedüñ girdük ‘abā vü şāline
Bü’l-faẓl-ı Rabbü’l-‘ālemîn oldı ‘Alî vü āline
2. Fānî cihāna ķalmaduķ emmāre nefse uymaduķ
Aldandılar aldanmaduķ bu dünyā mekr ü āline
3. ‘Āşıkılaruz kılduķ nazar yāruñ cemāl ü vechine
Ol³⁰⁶ virdi ħamrā cennetüñ şallū ‘aleyhi āline
4. *El-yevme’l-ekmeltü leküm* dūr istivāda *dīneküm*³⁰⁷
Şükr eyleñüz Ħaķ ni‘metüñ rızķ-ı ħelāl ü mālīne
5. Alnında ķün şaķķu’l-ķamer açıldı imān ehline
Eşrāt-ı sâ‘at ħükm-ile başıldı ħātem āline

³⁰⁰ zātında: içinde D.

³⁰¹ Terķibine gel: Terķibini gör D.

³⁰² Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir.

³⁰³ Bu beyit a.g.e.’de 6. beyittir.

³⁰⁴ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir.

³⁰⁵ Nesîmî D., Gazel, s.652.

³⁰⁶ Ol: Ke’l D.

³⁰⁷ حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْجَنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلامِ ذَلِكُمْ فِسْقٌ الْيَوْمَ بَيِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ إِلَيْكُمْ الرِّبَا وَبَيَّنْتُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ Ölmüş hayvan, kan, domuz eti, Allāh’tan başkası adına boğazlanan, (henüz canı çıkmamış iken) kestikleriniz hariç; boğulmuş, darbe sonucu ölmüş, yüksekte düşerek ölmüş, boynuzlanarak ölmüş ve yırtıcı hayvan tarafından parçalanmış hayvanlar ile dikili taşlar üzerinde boğazlanan hayvanlar, bir de fal oklarıyla kısmet aramanız size haram kılındı. İşte bütün bunlar fışk (Allāh’a itaatten kopmak)tır. Bugün kâfirler dininizden (onu yok etmekten) ümitlerini kestiler. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslām’ı seçtim. Kim şiddetli açlık durumunda zorda kalır, günaha meyletmeksizin (haram etlerden) yerse, şüphesiz ki Allāh çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir. (Mâide Sûresi 3. âyet)

6. Şeytân şırâtı görmedi yüzinde yâruñ müstaķīm
Yel-ķavne ğabben dūr cezā dīv-i la'īnūñ dāline
7. Oĥur *yekūlū 'l-kāfirī yā leyteni kūntū tūrāb*³⁰⁸
Nār-ı caĥīme doyuben yanında yâruñ yāline³⁰⁹

[87a]

8. Anlar ki nār eşĥābıdur çıķmaz tāmudan tā-ebed³¹⁰
*Ķāle 'ĥsenū fihā*³¹¹ cevāb anlar nitekim yāline
9. Ey istivāsın bilmeyen toĥru yolını yañılan
A'mā degülseñ aç gözün baķ inneme'l a'māline³¹²
10. Cānāna yüzi kıbledür miĥrāb u mescid³¹³ kaşları
Dīv olma cāndan secde kııl şol kıblenūñ iķbāline
11. *Ķālū belī*³¹⁴ den şıdķ-ile cānum tolaşdı şaķına
Devletlū cān kim bendedür ĥaşmetlū zūlf ü ĥāline
12. Nefsini bunda bilmeyen Allāhı nūrı görmeyen³¹⁵
Ĥaķķını nisyān eyledi baķmaz Ĥaķ anuñ ĥāline
13. Tevhīd-i ĥālişdür baña görmek cemālūñ ey şanem
Olsun ĥasedden müşřikūñ la'net ķamu Deccāline
14. Ķopdı kıyāmet fitnesi uruldı şūruñ nefĥası³¹⁶
Uşda nefīrūñ şayĥası ķalındı şanma ķalına

³⁰⁸ Şüphesiz biz sizi, kişinin önceden elleriyle yaptıklarına bakacağı ve inkârcımın, "Keşke toprak olaydım!" diyeceği günde gerçekleşecek olan yakın bir azaba karşı uyardık. (Nebe Sûresi 40. âyet)

³⁰⁹ doyuben: taluben D./ yüzinde yâruñ: yâruñ yüzinde D.

³¹⁰ tā-ebed: tā-eded D.

³¹¹ قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ Allāh, "Aşğılık içinde kalın orada, artık benimle konuşmayın!" der. (Mü'minûn Sûresi 108. âyet)

³¹² İnneme'l a'māline: 'örfi gör at yalına D.

³¹³ mescid: minber D.

³¹⁴ وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ فَقَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ Hani Rabbin (ezelde) Âdemoğullarının sulplerinden zürriyetlerini almış, onları kendilerine karşı şahit tutarak, "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" demişti. Onlar da, "Evet, şahit olduk (ki Rabbimizsin)" demişlerdi. Böyle yapmamız kıyamet günü, "Biz bundan habersizdik" dememeniz içindir. (A'raf Sûresi 172. Âyet)

³¹⁵ nūrı görmeyen: nûrın görmedi D.

³¹⁶ fitnesi uruldı şūruñ nefĥası: nefĥası uruldı zūlf ü ĥalden D.

15. Micmerde ‘üdu zülfinüñ müşkîn koḥusı kim³¹⁷ bana
Ḥâcet degüldür ey perî ‘üd üzre ‘anber şalına

16. Cân-ile dilber yolına virdi **Nesîmî** göñlini
‘Ālemde³¹⁸ Raḥmān şüreti kim görse göñli alına

47³¹⁹

Destür

Recez Bahri

Müfte ‘ilün/Mefā ‘ilün/Müfte ‘ilün/Mefā ‘ilün

1. Düşdi yine deli göñül gözlerinüñ ḥayāline
Kim ne bilür bu göñlümün fikri nedür ḥayālî ne
2. Āl ile ala gözlerün³²⁰ aldadı aldı göñlümü
Ālini gör ne āl ider kimse irişmez āline
3. Kıymetini dudağınun degme ḥasîse³²¹ şorma kim
Ben bilürem ki cān ile şuşamışam zülāline
4. Gözlerine esîr olan göñlümün ḥālîni bilür³²²
Kim ki bu ḥāle düşmedi koy vara kendi ḥāline
5. Sırrını şol kara beñün yañağı şerḥ ider velî
Cān n’ola ger fedā ola yañağına vü ḥāline³²³
6. Tatlu sözün den uṭanur āb-ı ḥayātı³²⁴ maḥv olur
Gül be-şeker ne nesnedür kim irişe maḥāline
7. Hüsn ü cemāl ü şüretün meclisi pür-kemāl ider
Şerḥ u beyān u vaşf ile ‘aql iremez kemāline³²⁵

³¹⁷ kim: bes D.

³¹⁸ ‘Ālemde: ‘Ādemde D.

³¹⁹ **Nesîmî D., Gazel**, s.637.

³²⁰ gözlerün: gözleri D.

³²¹ degme ḥasîse: her ḥavvāna D.

³²² göñlün ḥālîni bilür: ḥāletî oldur anlayan D./ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

³²³ ḥāline: āline D.

³²⁴ ḥayātı: ḥayāt D.

³²⁵ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir./ şüretün meclisi pür-kemāl ider: şüreti cümlesi ber-kemāldür D.

[87b]

8. Yüzini kaşını görüp karşı be-karşı göz be-göz
Şanma ki bağa ol gönül bedrine yâ hilâline³²⁶
9. 'Âşık-ı şâdıkun kanı gerçi helâl durır velî
Girmez eger revâ degül dilber anuñ vebâline³²⁷
10. Ay-ile gün sücüd ider şüretüñi göricegiz
Bu ne cemâl ü hüsn olur şallü 'alâ cemâline³²⁸
11. Buldı Nesîmî çün seni geçdi kamudan ey şanem
Koydı harîr ü atlası girdi abâ vü şaline

48³²⁹

Destür

Remel Bahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Kim ki aldandı cihānuñ ağılu lezzātına
Düşdi şol manşübesi çok dünyānuñ şāh-mātına
2. Dīv ü mel'undur şaķın³³⁰ emmāre nefsün merkebi
Binme ger azğun degülseñ nefs-i şūmuñ atına
3. Da'vî eylerseñ ki Hakkı bilmişem şâdık degül
Çün delilün yoķdur ey münkir anuñ işbātına
4. Zülf ü kaşuñ kirpigünñden *tilke āyātü'l-kitāb*³³¹
Uşda muşhaf gel baķ anuñ şüret-i āyātına³³²
5. Tā'at ü zikr³³³ ü namāzı mekr ü fendür zāhidün
'Ārif ol aldanma bi'llāh zāhidün tāmātına

³²⁶ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir./ Yüzini: Kaşını D.

³²⁷ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ gerçi helâl durır: kanı yāre helâldür/ Girmez: Girse D.

³²⁸ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

³²⁹ Nesîmî D., *Gazel*, s.638.

³³⁰ şaķın: yaķın D.

³³¹ المَرَّةَ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ ۖ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ Elif Lām Mîm Râ. İşte bunlar Kitab'ın âyetleridir. Sana Rabbinden indirilen gerçektir, fakat insanların çoğı inanmazlar. (Ra'd Sûresi 1. âyet)

³³² muşhaf gel baķ anuñ şüret-i āyātına: Hakkun muşhafı gel baķ anuñ āyātına D.

³³³ zikr: zühd D.

6. Nefha-i şûruñ şadâsı tutdı âfâkı işit
Ey olan ‘aşık hamîrûñ enkerü’l-eşvâtına
7. Kâfirûñ büthânesidür dünyānuñ kâşānesi
Yokdur imānı anuñ kim secde kıldı³³⁴ Lâtına
8. Zâtınuñ ‘aynıdur Allāhuñ şıfâtı ey beşer
Lâkin ol bildi bu remzi kim irişdi zâtına
9. Şûretûñ gör kim ne muğlağdur kim anuñ sırrını
Kimsenûñ ‘aklı irişmez kûnh ü idrākâtına³³⁵
10. Çün cemālûñden Nesîmî ebcedi kıldı tamām
‘Ayn ü mîmûñ ‘ammesinden irdi ve’ş-saffâtına³³⁶

49³³⁷

Destûr

Remel Bahri

Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilâtün/Fâ‘ilün

1. Eş-şalâ her kim gelür bâzâr-ı ‘aşka eş-şalâ
Eş-şalâ gelsin yanan bu³³⁸ nâr-ı ‘aşka eş-şalâ

[88a]

2. Eş-şalâ dâr-ı Ene’l-Hağdan³³⁹ bugün Manşûrlaruñ³⁴⁰
Cân u başından geçen pürdâr-ı³⁴¹ ‘aşka eş-şalâ
3. İbn-i Edhem gibi tâc u tahtını terk eyleyüp
Şoyunup ‘abdâl olan hünkâr-ı ‘aşka eş-şalâ
4. Kendüsin³⁴² odlara atan şol Halîlu’llâh gibi
Cân-ı dilden bülbül-i gül-zâr-ı ‘aşka eş-şalâ

³³⁴ kıl: eyler D.

³³⁵ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ gör kim: yâ Rab D./ kim anuñ sırrını: anuñ ma’nisi kim D.

³³⁶ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir.

³³⁷ Niyâzî-î Mısırî D., Gazel, s.298.

³³⁸ gelsin yanan bu: her kim yanarsa D.

³³⁹ Ene’l-Hağdan: Ene’l-Hağda D.

³⁴⁰ Manşûrlaruñ: Manşûr olup D.

³⁴¹ Pür-dâr: ber-dâr D.

³⁴² Kendüsin: Kendini D.

5. Varlığı-ı dāğuñ delüp Şîrîn iline yol açan³⁴³
Ey Niyâzî söyle ol mi'mâr-ı 'aşka eş-şalâ

50³⁴⁴

Destür

Hezec Bahri

Mef'ûlü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ûlün

1. Şabr eyle gönül cevri seni itse zelîla
Miftâh-ı ferecdür dağı 'es-sabru cemîlâ³⁴⁵
2. Nüş eyle kadeh 'aşk-ile sev tâze civânı
Lâ taknaţu min rahmeti³⁴⁶dür aqvâmı kıla³⁴⁷
3. Gel şâda³⁴⁸ dil ol 'inne me'al-'usri yüsür³⁴⁹ den
Mihnetlere ol râzı vu kesren vü kalîla³⁵⁰
4. Bir gün yine³⁵¹ berden vü selâmen³⁵² buyurırsa
Bu nâr-ı muhabbet ola gel şân-ı Halîlâ³⁵³
5. Dil-dâr olan itmez mi Nesîmîye muhabbet
El-ğalbi min el-ğalbi ile'l ğalbi sebîlâ

³⁴³ açan: eder D.

³⁴⁴ Seyyid Nesîmî'nin Yayınlanmamış Şiirleri, M. Fatih Köksal, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi/2009-50., s.88-89.

³⁴⁵ فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا (Ey Muhammed!) Sen güzel bir şekilde sabret. (Me'aric Sûresi 5. âyet)

³⁴⁶ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ De ki: "Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allâh'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allâh, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." (Zümer Sûresi 53. âyet)

³⁴⁷ Bu beyit a.g.m.'de 4. beyittir.

³⁴⁸ şâda: şâd D.

³⁴⁹ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا Şüphesiz güçlükle beraber bir kolaylık vardır. (İnşirah Sûresi 5. âyet)

³⁵⁰ Kırık ve eksik olarak (Kırık dökük)./ Bu beyit a.g.m.'de 2. beyittir.

³⁵¹ Bir gün yine: Bugün yine ol D.

³⁵² قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ "Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve esenlik ol" dedik. (Enbiyâ Sûresi 69. âyet)

³⁵³ Bu beyit a.g.m.'de 3. beyittir.

1. Bendeyüm ben³⁵⁵ cān-ı dilden pādişāhumdur ‘Alī
Gözlerüm nūr-ı cihānda³⁵⁶ bedr-i māhumdur ‘Alī
Yolına hāk olduğum nūr-ı sabāhumdur³⁵⁷ ‘Alī
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
2. Ben Ḥasan hulk-ı Rızānuḡ bir muḥibb-i āliyüm
Ḥamdüli’llāh ki ḥasedle kibr ü kīnden ḡāliyüm
Şāh Ḥüseynüḡ Kerbelāda baş açık abdāliyüm
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
3. Şāh-ı Zeyne’l-‘Ābidündür Bākır-ile Ca‘feri
Bunları cāndan sevendür dīn ü imān erleri³⁵⁸
Dā’imā söyle bu nuṡkı olmayasun serseri
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
4. Mūsī-i Kāzımı her kim bildi oldı ehl-i Ḥaḡ
Gül açanum³⁵⁹ Şāh ‘Alī Mūsī Rızā āl-i sebaḡ
Ten gözini giderüp cān gözi ile aḡla baḡ
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī

[88b]

5. Şāh Taḡī vü bā-Naḡinüḡ ḡulı ol ey baḡtiyār
Bunları sevene raḡmet eyledi Perverdigār
Mü’mīn olanlar bu nuṡkı zıkr iderler āşikār
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
6. ‘Askerīye ‘asker olmaḡ diler iseḡ ey benām³⁶⁰
Ḳıl tevellā ḡānedānı Aḡmedi bulḡıl tamām
Ḥatm olısdur imām-ı Mehdīde beyne’l-en‘am
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
7. Ey Ḥatāyī ḡāfil olma işbu dünyā fānīdür
Her ne kim geldi vücuda ‘ālemüḡ miḡmānıdur

³⁵⁴ Hatāyī D., Murabba, s.182.³⁵⁵ Bendeyüm ben: Bendesiyem D.³⁵⁶ cihānda: ziyāsı D.³⁵⁷ nūr-ı sabāhumdur: pūşt ü penāhımdır D.³⁵⁸ Bunları cāndan sevendür dīn ü imān erleri: Biliniz bunları sevmekdir imān ey dīn eri D.³⁵⁹ Gül açanum: Gel şehim D.³⁶⁰ benām: hümām D.

Bu kelāmı vird edinmek ‘ārifūn erkānidur
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī

52³⁶¹

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātūn/Fā‘ilātūn/Fā‘ilātūn/Fā‘ilūn

1. Bir gedā abdālum ‘ālem içre şāhumdur ‘Alī
Ġayra yokdur ihtiyācum çün penāhumdur ‘Alī
Zār u giryānum hemişe dilde ‘āhumdur ‘Alī
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
2. Çün Ḥasan ḥulḳ-ı Rızāya olmuşum cāndan ğulām
Hem Ḥüseyn-i Kerbelānuḡ rāhına ḳurbān olam
Zıkr-i tesbīḡ bundan özge ‘ārife yokdur kelām
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
3. Şāh-ı Zeyne’l-‘Ābidīni Bākır-ile Ca’feri
Bunlaruḡla gel muḥabbet it bulasuḡ Ḥayderi
Zıkr olursa işbu mışra’ olmayasun serseri
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
4. Mūsī-i Kāzımla iltizām iderler ehl-i Ḥaḳ
Hem ‘Alī Mūsī Rızānuḡ ḥasretiyle cānı yak
Perde-i imkānı ḳaldur cān göziyle aḡla baḳ
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
5. Şāh Naḳī vü bā-Naḳīnūḡ bendesi olduḡsa ger
Şāh-ı ‘ālemdür cihānuḡ ḥaḳḳı ḳuldur ser-te-ser
Ehl-i imānuḡ hemān virdi budur şām u seḡer
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
6. ‘Askerīnūḡ ‘askerine olsa muḥib ḥānedān
Muntazırdur bunlaruḡ teşrīfine hep ‘āşıḳān
Nūr-ı vāḥidden zuḡūr itdi bu iki kāmrān
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī

[89a]

7. Çünki bunlardur ezelden bendeye şāhenşehān
Nūr-ı vāḥidden zuḡūr eyledi Mehdī-i zamān
Seḡerī çün buḡları bilmekdür ancaḳ ‘āşıḳān

³⁶¹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

Ḳıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī

53³⁶²

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Enver-i³⁶³ bedr-i dücāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
Nūr-ı pāk-i³⁶⁴ Muştafāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
2. Ḥadice vü³⁶⁵ Fāṭma şīr-i şāh Ḥasan ḥulḳ-ı Rızā
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
3. ‘Ābidīn Bāḳır vü Ca‘fer-i hidāyet ehline
Ehl-i³⁶⁶ Ḥaḳḳa reh-nümāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
4. Mūsī-i Kāzım ‘Alī Mūsī Rızāyı sırrumuza³⁶⁷
Rūz-ı maḥşerde cezāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
5. Şāh-ı Taḳī³⁶⁸ bā-Naḳīdūr ‘asker-i nūr-ı ilāh
Mehdī-i şāḥib livāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
6. Pür-günāhum cürmümün baḥrında ḳaldum ḳıl-kerem³⁶⁹
Luṭfi çok şāḥib ‘atāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
7. Ḳıl teraḥḥum bu **Vīrān** ‘Abdāl senün bendün durur³⁷⁰
Cümleye şeksiz Ḥudāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī

³⁶² **Vīrānī D., Gazel**, s.200-201.

³⁶³ Enver-i: Nūr-ı D.

³⁶⁴ pāk-i: zāt-ı D.

³⁶⁵ Ḥadice vü: Hem Ḥadice D.

³⁶⁶ Ehl-i: Rāh-ı D.

³⁶⁷ sırrumuza: sevmeze D.

³⁶⁸ Taḳī: Taḳīden D.

³⁶⁹ kerem: meded D.

³⁷⁰ bendün durur: bendendunır D.

1. Lem-yezel mülkine sermed şāhı sensün yā ‘Alī
Zāt-ı muṭlaḳ hem şifātu’llāhı sensün yā ‘Alī
2. Sensün ol ḥaḳ ile ism ü hem müsemmāsun³⁷² ezel
Muḥkemāt u hem kelāmu’llāhı sensün yā ‘Alī
3. İncil ü Tevrāt u Furḳān³⁷³ u Zebūruḡ kāşifi
Nokṭa-i hem bā-i bismi’llāhı sensün yā ‘Alī
4. Zātiden³⁷⁴ geldün zuhūr itdün vücūd-ı ‘ādeme
Ya‘ni vechu’llāh u ‘arşu’llāhı sensün yā ‘Alī
5. Ādemün vechinde meşṭūr āyet-i seb‘ul-meşān
İsm-i a‘zam[...] ³⁷⁵faḫlu’llāhı sensün yā ‘Alī
6. Beyt-i ma‘mūr-ı fülānuḡ³⁷⁶ ḥayme-i mi‘ād u ḳuds
Sāḫib-i³⁷⁷ mescūdı beytu’llāhı sensün yā ‘Alī

[89b]

7. Evvel ü āḫirde sensün zāhir ü bātında sen
Hem dün ü gün³⁷⁸ sırrına āgāhı sensün yā ‘Alī
8. Aldı menzil kim ki tutdı ‘aşkınuḡ ser-destesin³⁷⁹
Zirā kim Ḥaḳḳ u ḥaḳıḳat rāhı sensün yā ‘Alī
9. ‘Abd-i muḫlişdür **Miṣālī** itme³⁸⁰ maḫrūmı cemāl
Kim ‘ināyet kānı şāhenşāhı sensün yā ‘Alī

³⁷¹ Misālī D., Gazel, s.641-642.

³⁷² Sensün ol ḥaḳ ile ism ü hem müsemmāsun: Bist ü heşt ü sī vü dü ism ü müsemmāyı D.

³⁷³ Furḳān: Tenzil D.

³⁷⁴ Zātiden: Zātından D.

³⁷⁵ Yazmada bu bölüm karalandığı için okunamamaktadır.

³⁷⁶ fülānuḡ: melā’ik D.

³⁷⁷ Sāḫib-i: Sācid ü D.

³⁷⁸ Hem dün ü gün: Her dü kevnün D.

³⁷⁹ Ser-destesin: Ser-riştesin D.

³⁸⁰ itme: ḳılma D.

55³⁸¹

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Hep erenler geldi geçdi evvel ü serden ‘Alī
Yetmiş biñ yıl Cebrā’il andı şehper ‘Alī³⁸²
2. Ne okudı ne kalem aldı eline ey dilā
Dört kitābuñ ma’nāsın şerh itdi ezberden ‘Alī
3. Māt idüp kāfirleri dutdı şehādet barmağun
Yetmiş biñ batman buları atdı Hayberden ‘Alī³⁸³
4. Geldi sâ’il yolına kim haqqını yâr eyledi
Virdi қаtar ü develerin geçdi қanberden ‘Alī
5. Şāh **Ḥatāyī** medḥ-i şāhı gice gündüz vaşf ider
Şundi bir қаtre zülāl-i havz-ı kevşerden ‘Alī

56³⁸⁴

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Ey serīr-i mülk-i ḥüsne şāh-ı ḥübānum ‘Alī
Bende-i fermān-berüm raḥm eyle şulṭānum ‘Alī
Zu’l-feḳār-ı ğamzeñ öldürdi beni cānum ‘Alī
La’l-i cān-baḥşuñla sensün derde dermānum ‘Alī
Dağ beni zencīr-i zülfe şīr-i Yezdānum ‘Alī
2. Ğonca la’lün ‘andelīb-āṣā dili şeydā ider
Kākülün sevdāsı anı ‘āleme rüsvā ider
Ey Mesīḥā-dem lebün ben mürdeyi iḥyā ider
Rūḥ-ı sāni sen benüm ‘İsā-yı devrānum ‘Alī
Dağ beni zencīr-i zülfe şīr-i Yezdānum ‘Alī

³⁸¹ **Hatâyi** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir. Bir gazelin başlığında Gazel-i Hatâyi Baba yazılmaktadır. Şah İsmail’e Baba denmeyeceğine göre bu gazelin başka bir Hatâyi tarafından söylendiği belirtilmektedir.

³⁸² Bu mısra da vezin aksamaktadır.

³⁸³ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

³⁸⁴ Derzi-zâde Ulvî ve Hafız Ulvî divanında bu şiir yer almamaktadır.

3. Döldül-i hüsne kaçan kim nâz-ile olsañ süvâr
Hizmetünge kanberün olur şehâ 'Ulvî zârı
Gel yetiş çek sineme 'aşk-ile şekl-i Zü'l-fekâr
Ben gedâya yâdigârın olsun arslanum 'Alî
Dağ beni zencîr-i zülfe şîr-i Yezdânun 'Alî

[90a]

57³⁸⁵

Destûr

Muzâri' Bahri

Mef'ûlü/Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

1. Ey reh-nümâ-yı hayl-i muhibbâna yâ 'Alî
Vey pîşvâ-yı zümre-i merdân yâ 'Alî
2. Ey 'âlim-i deķâyık-ı nazîr³⁸⁶ Muhammedî
Vey 'âlem-i haķâyık-ı sulţân yâ 'Alî
3. Ey vâkıf-ı haķîkat-i esrâr-ı kâ'inât
Vey 'ârif-i me'ânî-i Qur'ân yâ 'Alî
4. Ey bâb-ı şehir-i 'ilmi Hudâ hâdî-i Hudâ
Vey mahzen-i ma'ârif-i 'irfân yâ 'Alî
5. Ey kân-ı cûd u lûtf u kerem menba'ı şehâ
Vey ma'den-i mürüvvet ü ihsân yâ 'Alî
6. Hem ma'delet-i dürlerine³⁸⁷ baħr-ı bî-kerân
Hem ma'rifet güherlerine kân yâ 'Alî
7. Bir pâdişâh-ı her dü serâsın ki kūyunun
En kem gedâsı Husrev ü Hâķân yâ 'Alî
8. Gelmeye Kanberünge senün cümle çöp kadar
'Arz itselderdi mülket-i 'Oşmân yâ 'Alî

³⁸⁵ Hayretî D., Kaside, s.3-6.

³⁸⁶ nazîr: nuţķ D.

³⁸⁷ dürlerine: dürerlerine D.

9. Didi Resûl *rûhuke rûhî*³⁸⁸ ne tañ saña
Dirlerse bu cihân cümleden³⁸⁹ cân yâ ‘Alî³⁹⁰
10. Bir cür‘ân ile esridi mecmâ-i kâ’inât
Sâķî-i bezm-i vahdet-i Yezdân yâ ‘Alî³⁹¹
11. Hiç ‘âlem-i vilâyet içinde nazîrûñi
Görmedi dağ dîde-i devrân yâ ‘Alî³⁹²
12. Dellâl-i şehir-i dîn ü emîn-i metâ-ı sırr
Hallâl-i müşkilât kamu âsân³⁹³ yâ ‘Alî
13. Hallâl-i müşkilât-ı cihânsun ‘aceb midür
Olsa yanun da müşkilüm âsân yâ ‘Alî
14. Anuñ haķı ki mefhar-ı Âl-i Nebîdür³⁹⁴
Ya’ni Hasan hazine-i ihsân yâ ‘Alî³⁹⁵
15. Dağı imâm-ı Serveri kurretü’l-‘ayna³⁹⁶
Ol şâh Hüseyin-i Kerbelâ şehîdân yâ ‘Alî³⁹⁷
16. Zeyne’l-‘ibâd-ı Haķķı ki abdi olan anuñ³⁹⁸
‘Âlemde oldu başına sulţân yâ ‘Alî

[90b]

17. Dağı İmâm-ı Bâķır Efendi haķı ki zer
Yanında idi ħâk-ile yeksân yâ ‘Alî³⁹⁹
18. Dağı İmâm-ı Şadıķa Kâzım Rızâ haķı
Cânlar revân anlara hezârân yâ ‘Alî⁴⁰⁰

³⁸⁸ Lahmûke lahmî cismuke csmî demuke demî rûhuke rûhî: “*Etin etimdir, cismin cismimdir, kanın kanımdır, ruhun ruhumdur.*” hadisinden iktibastır.

³⁸⁹ bu cihân cümleden: cümleden bu cihân D.

³⁹⁰ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

³⁹¹ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir./ bezm: cām D.

³⁹² Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir.

³⁹³ kamu âsân: dil ü cân D.

³⁹⁴ Bu mısra a.g.e.’de 16. beyitin 1. mısra’ıdır.

³⁹⁵ Bu mısra a.g.e.’de 15. beyitin 2. mısra’ıdır.

³⁹⁶ a.g.e.’de bu mısra yerine şu mısra bulunmaktadır:

Anuñ haķı ki mefhar-ı ‘Âl-i Nebî durur

³⁹⁷ Bu mısra a.g.e.’de 16. beyitin 2. mısra’ıdır./ Ol şâh Hüseyin-i Kerbelâ: Ya’ni Hüseyin şâh-ı D.

³⁹⁸ Bu beyit a.g.e.’de 17. beyittir.

³⁹⁹ Bu beyit a.g.e.’de 18. beyittir./ efendi: kāmîl D.

⁴⁰⁰ Bu beyit a.g.e.’de 19. beyittir.

19. Taķī vü Naķī ḥaķı ki ‘ālemde bunların
Vaşfına kimse bulmadı pāyān yā ‘Alī⁴⁰¹
20. Hem ‘Askerī ḥaķı ki olan ‘askeri anuñ
Nār-ı caḥīme yanmadı bir ān yā ‘Alī⁴⁰²
21. Anuñ ḥaķı ki Mehdī-i şāḥib-zamāndur ol
Kim muntazırlaruz ana el’āna yā ‘Alī⁴⁰³
22. Pāmāl idüp şayd u ğam-ı cündi ḳalbūmi
Himmet demidür ey şeh-i merdāna yā ‘Alī⁴⁰⁴
23. Ḥālüm ḥarāb u dīde pūr-āb u ciger kebāb
Dil cevri-rūzgār ile vīrāna yā ‘Alī⁴⁰⁵
24. Düşdüm ayaklara demidür dest-gīrüm ol
Zulmetde ḳaldum ol baña rāḥāna yā ‘Alī⁴⁰⁶
25. Bir derde uğradum ki meded yok devāya hīç
Ger Ḥazretün-den olmaya dermāna yā ‘Alī⁴⁰⁷
26. Çek ḥün-ı luṭfunı ḳapuña geldi Ḥayretī
Muḥtāc u ac u vālih ü ḥayrāna yā ‘Alī⁴⁰⁸

58⁴⁰⁹

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Ben elestde ḥānedāna ḳul olup didüm belī
Gelüben bu āleme virdüm yedu’llāha eli
‘Aşķ-ile şūrīdeyüm dā’im aķar çeşmüm seli
Bu kelāmı rüz u şeb evrād ider cümle velī
Nesli-pāk-i şāḥ-ı levlāk sırr-ı Sübhānum ‘Alī
İbn-i evlādı Muḥammed şīr-i Yezdānum ‘Alī
2. Sen imāmsın tā ezelden sana itdüm iḳtidā
Olsa biñ cānum daḥı şāhum sana olsun fedā
Sen şehāvet kānısun muḥtāc sana bāy u gedā

⁴⁰¹ Bu beyit a.g.e.’de 20. beyittir.

⁴⁰² Bu beyit a.g.e.’de 21. beyittir.

⁴⁰³ Bu beyit a.g.e.’de 22. beyittir.

⁴⁰⁴ Bu beyit a.g.e.’de 23. beyittir./ şayd u ğam: beni sıdı ğam D.

⁴⁰⁵ Bu beyit a.g.e.’de 24. beyittir.

⁴⁰⁶ Bu beyit a.g.e.’de 25. beyittir./ rāḥān: bürhān D.

⁴⁰⁷ Bu beyit a.g.e.’de 26. beyittir./ devāya hīç: devā ile D.

⁴⁰⁸ Bu beyit a.g.e.’de 27. beyittir./ ḥün: ḥān D.

⁴⁰⁹ **Arif** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

Eyledüm her bir sözümde bu kelām-ı ibtidā
Nesl-i pāk-i šāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum ‘Alī
İbn-i evlādı Muḥammed şîr-i Yezdānum ‘Alī

3. On sekiz biñ âlemün faḥriyle oldı bir vücūd
Laḥmüke laḥmî didigidür bize zîrā şühūd
Bu ḥadîse uymayan Müslim degül va’llāh yehūd
Şâfi-i rûz-ı cezādur ḳapusunda it ḳu’ūd
Nesl-i pāk-i šāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum ‘Alī
İbn-i evlādı Muḥammed şîr-i Yezdānum ‘Alī

[91a]

4. Nice şāhlar ḳul olup terk itdiler taḥt u zeri
Şaḳınup uyma münāfiḳ sözine durma geri
Ya beni çekdi ḳopardı feth idüp çün Ḥayberi
Ehl-i imān eyledi dir gör dîde olmuşları
Nesl-i pāk-i šāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum ‘Alī
İbn-i evlādı Muḥammed şîr-i Yezdānum ‘Alī
5. Kimi bildi şāhumuz cānum fedādur ḳanına
Ana buğz iden Yezîd biñ la’net olsun cānına
*Hel ata*⁴¹⁰ didi Ḥudā şāhum o şāhuñ şânına
Çün livā-yı ḥamd-ile varır Resûlün yanına
Nesl-i pāk-i šāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum ‘Alī
İbn-i evlādı Muḥammed şîr-i Yezdānum ‘Alī
6. Bulmaḳ istersen eger kenz-i ilāhîye vuşul
Gel ṭarîḳ-i Ḥaḳḳı bul budur hemîn aşıl uşul
Taḥt-ı dilde pâdişāhumdur benüm âl-i Resûl
Fâtih-i her müşkilâtum eylerüm andan ḥuşul
Nesl-i pāk-i šāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum ‘Alī
İbn-i evlādı Muḥammed şîr-i Yezdānum ‘Alī
7. Çünkü tevfiḳ-i ilāhî olmayınca bir ḳula
Virselers biñ kenz-i ‘uẓmā nâ’il olmaz bir pûla
Çoḳ ara bir kāmili bul kim saña mürşid ola
Bu sözi yâr eyle kim dil ḥānesi ma’mûr ola
Nesl-i pāk-i šāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum ‘Alī
İbn-i evlādı Muḥammed şîr-i Yezdānum ‘Alī

⁴¹⁰ هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) üzerinden uzunca bir zaman geçti. (İnsan Sûresi 1. âyet)

8. Dime şu bu bir yola gir bul tarīk-i müstaķīm
İns ü cinne fāzkuru'llāhdur ol Rabbü'l-raķīm
Sür yüzüñi Haķķa secde it ol şeytān-ı racīm
Rūz-ı maķşerde dilerseñ dimesin saña saķīm
Nesl-i pāk-i şāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum 'Alī
İbn-i evlādı Muḥammed şīr-i Yezdānum 'Alī
9. Er olmak istersen şāhum mürşide şarf it emek⁴¹¹
Kendüñ iz'ān it ne ḥācet saña bir bir söylemek
Hiç olur mı kenz-i Haķķı herkese bezl eylemek
Bu kelāmı zıkr idüp dā'im döner bu nüh felek
Nesl-i pāk-i şāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum 'Alī
İbn-i evlādı Muḥammed şīr-i Yezdānum 'Alī
10. Vaşluñ ile 'Ārifüñ ḳalbini itdüñ şādmān
Nūr-ı vechüñden senüñ buldı ziyā kevn ü mekān
Sen velāyet şāhısun ḥükmüñe rāmdur dü cihān
Bābısun şer'-i 'ulūmuñ sendedür dārü'l-emān
Nesl-i pāk-i şāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum 'Alī
İbn-i evlādı Muḥammed şīr-i Yezdānum 'Alī

59⁴¹²

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

[91b]

1. Ey şeh-i mülk-i vilāyet ey Haķuñ ḳudret eli
Āsitānuñ Ka'besine yüz sürüp didük belī
Rūḥumuzdur⁴¹³ eşigüñ ey bāğ-ı rıdvānuñ güli
Medḥin oḳur cān-ı dilden her seḥer cān bülbüli
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Hudā nesl-i 'Alī
Es-selām ey ḳutb- ı 'ālem Hācı Bektāş-ı Velī
2. İḳtidā itsin saña 'ālemde rehber isteyen
Eşigünde ḥizmet itsin nūr-ı enver⁴¹⁴ isteyen
Himmetüñ baḥrına dalsın dürr-i gevher isteyen
Biñ tavāf itsin ḳapūnda⁴¹⁵ ḥacc-ı ekber isteyen
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Hudā nesl-i 'Alī

⁴¹¹ Bu mısrada vezin aksamaktadır.

⁴¹² Kanberî D., Mütekerrir Müseddes, s.501-502

⁴¹³ Rūḥumuzdur: Ravza mıdır D.

⁴¹⁴ nūr-ı enver: āb-ı Kevser D.

⁴¹⁵ ḳapūnda: kapunu D.

Es-selām ey kutb- 1 ‘ālem Hācī Bektāş-ı Velī

3. Pāye-i na‘lūñ kibālā vü ‘arīş oldı maķar
Emrūñ ile esb-i nāzuñ yek revān oldı ħacer
Ķadrūñ-ile çün şitāda meyve bitürdi şecer
Tābi‘-i ħükmūñ olupdur cümle ‘ālem ser-te-ser
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Ĥudā nesl-i ‘Alī
Es-selām ey kutb- 1 ‘ālem Hācī Bektāş-ı Velī⁴¹⁶

4. Āsitān-ı ‘izzetūñde evliyālar mu’tekif
Anlarūñ nuṭķındadır me’vā-yı sırr-ı mu’keşif
Mu‘cizūñ-ile dīne geldi bunca cins-i muḥtelif
Ferd-i yektāsun vilāyet içre hem tācuñ elif
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Ĥudā nesl-i ‘Alī
Es-selām ey kutb- 1 ‘ālem Hācī Bektāş-ı Velī⁴¹⁷

5. Nur-ı Ĥaķdur muṭlaķa ābā vü ecdāduñ senūñ
Ol sebebden rāh-ı Ĥaķdur dā’im irşāduñ senūñ
On sekiz biñ ‘ālemūñ zikri durur adın senūñ
Hem nidā geldi Ĥudādan yād idüp adın senūñ
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Ĥudā nesl-i ‘Alī
Es-selām ey kutb- 1 ‘ālem Hācī Bektāş-ı Velī⁴¹⁸

6. Muştafānuñ sırrı sensün⁴¹⁹ şāh-ı merdān oğlısun
Şebber ü şübber ‘abā vü⁴²⁰ nūr-ı Yezdān oğlısun
Bāķır-ı Ca’fer ki Ĥaķķuñ ħāşş ü sulṭān oğlısun
Mūsī-i Kāzım Rızānuñ⁴²¹ şāh Ĥorāsān oğlısun
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Ĥudā nesl-i ‘Alī
Es-selām ey kutb- 1 ‘ālem Hācī Bektāş-ı Velī

7. Şāh Taķī vü bā-Naķī bedrū’d-dü-cānuñ ħaķķı-çün⁴²²
‘Askerī-i Mehdī-i şāḥib-zamānuñ ħaķķı çün
Sûre-i Tāhā vü Yāsīn *hel atā*⁴²³nuñ ħaķķı çün

⁴¹⁶ Bu müseddes a.g.e.’de 4. müseddestir./ na‘lūñ kibālā vü ‘arīş: na‘leylnine bālā-yı ‘arş D./ nāzuñ yek: tek

D./ Ķadrūñ-ile: kuvvetinle D./ bitürdi: yetirdi D./ ser-te-ser: serbeser D.

⁴¹⁷ Bu müseddes a.g.e.’de 5. müseddestir./ nuṭķındadır me’vā-yı sırr-ı mu’keşif: nutkudürür feḥvā-yı sırr-ı Levkeşif D.

⁴¹⁸ Bu müseddes a.g.e.’de 3. müseddestir.

⁴¹⁹ Sırrı sensün: sırrısın hem D.

⁴²⁰ ‘abā vü: ibdhād-ı D.

⁴²¹ Mūsī-i Kāzım Rızānuñ: Ĥazret-i Kāzım dahi D.

⁴²² bedrū’d-dü-cānuñ Ĥaķķı-çün: nūr-ı Ĥudā’nın ħaķķıçün D.

⁴²³ هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) üzerinden uzunca bir zaman geçti. (İnsan Sûresi 1. âyet)

Himmet⁴²⁴ eyle **Ḳanberî**ye ḥānedānuḡ ḥaḳḳı çün
Es-selām ey ḥādî-i rāh-ı Ḥudā nesl-i ‘Alî
Es-selām ey ḳutb- ı ‘ālem Ḥacı Bektāş-ı Velî

60⁴²⁵

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

[92a]

1. Ey ḡanî vehhāb ma‘nî nokṭa-i sırr-ı celî
Ḳıl‘atā vü luṭf u baḡşuḡ sırr-ı zāta ermeli
‘Āşık-ı bî-çāreler dîdār-ı vaşluḡ görmeli
Ey ki nūr-ı cümle hep eşyālaruḡ bed evveli
Oldı mir‘āt-ı cemālünḡden ‘avālüm müncelî
2. Faẓl-ı cūduḡ cümleye irdi keremler kânısuḡ
Sırr-ı zātuḡ cānda maḡfî dilleruḡ miḡmānısuḡ
Hem ḥaḳīm-i muṭlaḳ ismüḡ dertleruḡ dermānısuḡ
Sen o ehl-i ma‘fîret Raḡmānı raḡmet kânısuḡ
Ben o ‘abd-i ‘ācizüm mücrim ḡunahkārüm belî
3. Şāh-ı levlāk-ı lîmā tebşîri ḳıldı sū-be-sū
Ḳıldı taşdîḳ ol ḡürūḡ *il’lellezîne āmenū*⁴²⁶
Oldılar şādî vü ḡürrem dü cihān ḡalkı ḳamu
Sen buyurmuşsun ḡunahkārān içün *lā-taḳnetū*⁴²⁷
Böyle teblîḡ eyledi ol enbiyānuḡ ekmeli
4. Ey kerîmā sensün ol maḡf-i hüveydā ‘ālemi
Zerre raḡmuḡ ‘afv idüpdür ḡünde yüz biḡ zālîmi
Nāẓır-ı dilsün bilirsün sen fenā vü sālîmi
Söylemek sen ‘ālemü’l-ḡayba ne ḡācet ḡālûmi
Nokṭa iken ‘ilmîne kevn ü mekānuḡ mücmeli
5. ‘Āciz ü zār u zelîl rüy-ı siyāhum ey Ḥudā
Faḡr-ı ‘ālem Muştafānuḡ ḡürmeti-çün yarlıḡa
Hem be-ḡaḳḳı sâḳî-i kevşer ‘Alîye’l-Murtaẓā

⁴²⁴ Himmet: Rahmet D.

⁴²⁵ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁴²⁶ Şüphesiz, inanıp yararlı işler yapanlara gelince, onlar için içlerinde ebedî kalacakları Firdevs cennetleri bir konaktır. (Kehf Sûresi 107. âyet)

⁴²⁷ De ki: "Ey kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." (Zümer Sûresi 53. âyet)

Hālime rahm eyleyüp yār ile tevfiķūñ beķā
Yā ilāhī sen beni yaz anı pāk-i her velī

6. Hürmetine halk olındı anlaruñ kevn ü mekân
Ol Hasan ile Hüseyn-i Kerbelānuñdur ‘ayān
Sen qabūl it bendeliklerin de yā Rabbū’l-emān
Dü cihān içre beni dil-ḥ^vāhem üzre şādmān
Kıl be-ḥaḳḳ-ı āl-i beyt-i ḥāk-i pā sırr-ı ‘Alī
7. Kalmışam kırtar beni cehl-ile qāl ü kıylde
Bulmazam esrār-ı Ḥaḳḳı ‘ācizem taḥşilde

[92b]

Cedd-i Zeyne’l-‘Ābidīn virdi ḥaber te’vilde
Çünucibu da ‘vetü’ d-dā’⁴²⁸ didüñ tenzilde
İşte ma’zūrum du’ā itdüm icābet qalmalı

8. Bāḳır-ı Şādıḳ derinḡe ey dilā üftādeyem
Ser-nihādem āsitānuñda şehā üftādeyem
Hüzn-ile bīmār za’ifem bī-devā üftādeyem
Bī-‘amel bī-çāre bī-kes bī-nevā üftādeyem
Raḥmetüñ bulmaz benüm gibi belā-keş ğuşşalı
9. Ḥāk-i pāyüm Kāzım-ı Mūsī Rızāya bendeyem
Şāh Taḳī vü bā-Naḳī rahm itmese şermendeyem
‘Asker-i Mehdī zuhūr itdi dilā ben qandeyem
Nāy-ı pür-dāğ [...] ⁴²⁹ her nefes nālendeyem
Rüzgār içre baña bād ü hevā hep eseli
10. Hükümüne māni‘ bulunmaz saña yokdur ketḥudā
Her ne işlersen ‘adālet hükümünüz bulmaz fenā
Fātiḥü’l-ebvābı sensün zāt-ı Ḥaḳḳındur beķā
Sen *tu’izzu men teşāsun* sen *tuzillu men teşā*⁴³⁰
Hep yedi kudretdedür bir kimsenüñ yokdur eli
11. Kudretüñ fehmi eylemezdi kimse ta’bīr olmasa
Nükte ser-beste qalur ādemle tefsīr olmasa

⁴²⁸ Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakımdım. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm. O hâlde, doğru yolu bulmaları için benim davetime uysunlar, bana iman etsinler. (Bakara sûresi 186. âyet)

⁴²⁹ Karalandığı için okunamamaktadır.

⁴³⁰ قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
De ki: "Ey mülkün sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin. Dilediğinden de mülkü çeker alırsın. Dilediğini aziz edersin, dilediğini zelil edersin. Hayır senin elindedir. Şüphesiz sen her şeye hakkıyla gücü yetensin."

Vech-i hüsn ol yedi kudret-ile taḥrîr olmasa
Hep delîl ü ḳahr ü luṭṭundur ki taḳdîr olmasa
Hükm ider mi bunca erbâb-ı ‘uḳûla bir deli

12. **Ṭāhirî** merd ü muḳārân ḳılma bî-idrâki hîç
Hicr ü vaşluṅla çıkarum devrini eflâke hîç
Âh idüp virme keder her dem bu dil ḡamnâke hîç
Ser-fürû itdürme yâ Rabb câhil-i nâ-pâke hîç
Fâzl-ı dānâ gibi her bir zât-ı pâke efdali

61⁴³¹

Destûr

Recez Bahri

Müstefîlün/Müstefîlün

1. Ey Fâtiḥ-i Ḥayber ‘Alî
Vey melce-i aḥḳar ‘Alî
Kerrârı hem Ḥaydar ‘Alî
Mevlâ-yı her ḳanber ‘Alî
Ey sâḳî-i kevşer ‘Alî
Dāmâd-ı Peyḡamber ‘Alî

[93a]

2. Sen derd-i dil dermānisun
Dil mürdegānuṅ cānisun
‘Āşıḳlaruṅ imānisun
Hem mülk-i dil⁴³² ḡāḳānisuṅ
3. Ol dem ki cem’ ola ‘uşât
Senden olur fevz ü necât
Eyle ‘aṭāmâ’ü’l-ḥayât
Ḥayy it beni ba’de’l-memât
4. Ey şehir-i yâr-ı evliyâ
Vey mahrem-i Faḥrû’n-Nisâ
Şıhr-ı Ḥabîb-i Kibriyâ
Şîr-i Ḥudâ şîr-i Ḥudâ

⁴³¹ Leylâ D., *Mütekerrir Müseddes*, s.40-41.

⁴³² dil: dîn D.

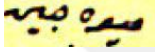
5. Oldum yine nefse esir
Ahvālūme sensün habir
‘Āşilere luṭfuñ keşir
Leylāya sen ol dest-gir

62⁴³³

Destür

Remel Bahri

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

1. İçmeden ey dil-i sermest-i şarāb-ı eceli
‘Aḳluñı başına cem‘ eyle ḳo ṭul-i emeli
2. ‘Aşḳ-ile cünbişe gel berk-i bahār mānend
Nergis-i bāḡ gibi hevāyı ḳo terk it keseli
3. ol yūri gir meşke al şāḥ-ı ḥayāt
Bir daḡı rūz-ı cezā kimsenūñ irişmez eli
4. Vaḥşet-i ḳabri ebed görmeye imān ehli
Gele ins olmak için şūret-i Ḥaḳḳ-ı ‘ameli
5. Būy-i ‘anberle dola cānı meşām-ı yārūñ
Kuhl iden çeşme bugün türbe-i faḫr-i mülki
6. Şūret-i zışt-ile zāhir ola kār-ı küfre
Görmeye gözleri a‘mā olan ol lem-yezeli
7. Bulmaya ḥālī anuñ menzil-i maḫşerde niḫām
Var durur çün ki reh-i Ḥaḳda hezārān ḫalelī
8. Ḥālī bulduñsa oḳu ‘ilm-i ilāhī dersün
Ḥaḳḳiyyā ḳālī biraḳ eyleme cenk ü cedeli

⁴³³ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

63⁴³⁴

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Fe'ülün

1. 'Alidür 'âlem-i ğaybuñ şıfâtı
'Alidür cümleñüñ vechinde zâtı
2. 'Alî' kıldı 'ayân-ı ma'nî berât
'Alî feth eyledi her müşkilâtı

[93b]

3. 'Alî bünyâd idüpdür ayı pür-nür
Kamu şeyde görinen şey cihânı
4. 'Alidür vār iden ey cān-ı 'âlem
Ser-â-ser vār idüp bu kâ'inâtı
5. 'Aliyi sevmek imiş ey **Virânî**
Kamu 'âşıklarun şavm u şalâtı

64⁴³⁵

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün

1. Muhaqqır görme zâhid rütbe-i erbâb-ı hâlâtı
Dime zâyî' geçer faqr ehlinün sa'y ile tâ'âti
Hicâb-ı ğafleti terk eyleyüp seyr it maķâmâtı
Fenâdârında gel gör şevket-i ehl-i harâbâtı
Ki Dârâ görmedi 'ömrinde hergiz böyle dârâtı
2. Bu şahrâ-yı cünündür bunda 'aql itmez şehâ âdem
Bu fenn-i 'aşkdur bu fenni bilmez degme bir âlem
Uzatma pendî ey vâ'iz kelâmuñ olmasun muğlem
Harâbât ehline pîr-i fenâ bir ders okutmuş kim
Lisân-ı hâl-ile ta'bîr olur ancaķ 'ibârâtı
3. Şeb-i hicrânı elden şorma el söyler özin kışşa
Ġam-ı cānânı fikr itme ki zîrâ arturur ğuşşa
İşitme nuşh u bend-i zâhidi söyletme el-kışşa

⁴³⁴ **Virânî** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁴³⁵ **Nesîmî** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

Harābāt erlerin söyledüp āl-i kışşadan Hakkā
Ki her biri fenādārından iderler hikāyātı

4. Bugün geçmiş şürāhī bezm-i şadra bāde-mest olmuş
Sebū-yi 'itibārı bāde-nūşānuş şikest olmuş
Unutmuş çün ğam-ı ferdāyı cümle mey-perest olmuş
Harābāt ehlini gördüm fenā cām-ile mest olmuş
İçüp ben de melāmet cāmını oldum harābātī
5. Sözüm āvāzesi erbāb-ı 'aşkuñ gūşına dolsun
Kelām-ı nokṭasun fehm eyleyen 'āşık şafā bulsun
Hasedden müdde'iler dā'imā açılmıya şolsun
Harābāt ehline fenn-i fenāda bir sebaḳ olsun
Nesīmī ehl-i diller taşā yazsınlar bu ebyātı

65⁴³⁶

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Cezbe-i feyz-i ilāhīdür gönüller hem-demi
Şavkıdur⁴³⁷ ol şöhetün hāşş-ı⁴³⁸ kadīm-i maḥremi

[94a]

2. Ka'be-i dilde muḥabbet eylemez şirket ḳabūl
Bilmemişin kışşa-i ferzend-i ibn-i edhemi
3. Olmak istersen şekiz cennet şafāsından be-kām
Cüst ü cū it cennet-i 'unşurda sırr-ı Ādemi
4. Nokṭa-i imkāna 'ibretle iden şarf-ı nigāh
Seyr ider her ḳaṭresinde on şekiz biñ 'ālemi
5. Çaresizlikdür der-i dārü's-şifāyı 'aşḳda
Hāṭır-ı mecrūḥ-ı erbāb-ı vefānuş merhemi
6. Şimdi nevbet-hāneyi bostān-serāy-ı yārda
Gülşen-i rāzuñ **Rızā**dur 'andelīb-i hoş-demi

⁴³⁶ Rızā D., Gazel, s.280.

⁴³⁷ Şavkıdur: Şevkdür D.

⁴³⁸ şöhetün hāşş-ı: şöhet-i hāşşuñ D.

1. Eyâ gâfil uşa Hâkdan ki zâyî' kılduñ eyyâmı
'Ömür nağdin-ile virdüñ niye aldandüñ ey 'âmî
2. Neden geldüñ nedür maşşüd unutduñ geldigüñ kaydı
Hemân şandüñ bugün gündür gün aña murğ serencâmı
3. Seni Hâk kulluğa şaldı kanı kulluğ kanı tã'at
Kanı ahdi kanı peymân yitürdün dîn-i İslâmı
4. Yarın anda diye serseñ ki fercamnâ *ile'd-dünyâ*⁴⁴⁰
Duyalar Münhenâ cennet göresüñ anda ilzâmı
5. Durı gel dünla tã'at kıl dün içinde 'ibâdet kıl
Ki yarın ol şırât üzre kişinüñ ditrer endâmı
6. Seni şayd itmege iblîs hezārān hîle ü telbîs
İdüp فريب mekri hâcer dâne qurar dāmı
7. Şaķın şeytāna aldanma 'adūdur anı dost şanma
Yarın Hâzretde utanma yüküñ boynına aşı mı
8. Saña Hâk didi şeytānı ki düşmendür adın düşmen
Sen anı dost idünüben kılursun aña ikrāmı
9. Bu ne 'âķil ne dānişdür aya gâfil bu ne işdür
Ki beş gün fānî 'ömr-içün kılursun hāne ibrāmı
10. Saña bir kişi hayr itse nice müddet unutmazsun
Utan Hâkdan kanı 'aķluñ kanı Mevlānuñ in'āmı
11. Yeter bir kula bir ma'būd idinegör ana maşşüd
'İbâdet Hālîķa eyle bırak boynından eşnāmı
12. Günahķārlar günāhuñ çün ümîdin kesme raķmetden
Ki zâyî' [...] ⁴⁴¹ itdün ise bulasüñ cehd-ile eyyāmı

⁴³⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁴⁴⁰ "Dünya kısa bir an (ömr çok kısa) dır, onu da ibadetle geçir." hadisinden iktibastır..

⁴⁴¹ Silindiği için okunamamaktadır.

[94b]

13. Bu fānīdāra aldanma saña bākī kıla şanma
Bilürsün kılmadı hergiz kimesne bunda ārāmı
14. Erenler etegin dutup günāhlarına tevbe kııl
Ki **Tā'ib** kıula artuıdır Hūdānuı faııl u ilhāmı

67⁴⁴²

Destūr

Remel Bahri

Fā'ılātün/Fā'ılātün/ Fā'ılātün/ Fā'ılün

1. Ger saña şerh eylesün⁴⁴³ hāşşıyyet-i esmāmuızı
Bilesün sırr-ı 'urūc⁴⁴⁴ leyletü'l-isrāmuızı
2. Tā ki gördün biz mu'īd-i Hāzret-i sübhānumuz
Ol tecellīden münevver eyledün bīnāmuızı⁴⁴⁵
3. Şüret-i hūba nazar kıldıkca biz ihlāş-ile
Görürüz 'ayne'l-yakīn ol hulk-ı yektāmuızı⁴⁴⁶
4. Kā'inātuı cevherin görmek dilerseı ey fakīh
Gel sefine 'aşka gir seyr it bizüm deryāmuızı⁴⁴⁷
5. Ey rakīb yār eşiginde it gibi çok urma kim
Epsem ol işitmesin kimse bizüm gavgāmuızı⁴⁴⁸
6. Ey **Nesīmī** bürde-i gül aradan kıaldurma kim
Bī-haberler virmesin kıatletmege fetvāmuızı⁴⁴⁹

⁴⁴² Nesīmī D., *Gazel*, s.749.

⁴⁴³ eylesün: idevüz D.

⁴⁴⁴ sırr-ı 'urūc: Hāıdan rumüz D.

⁴⁴⁵ A.g.e.'de bu beyit yerine şu beyit mevcuttur ve beyit numarası 2'dir:

Ceddümüz rüh-ı mücerreddür biz andan toıgmışuz

Nā-halef ferzendiyüz unıtmışuz ābāmuızı

⁴⁴⁶ A.g.e.'de bu beyit yerine şu beyit mevcuttur ve beyit numarası 3'tür:

Ger fakīrüz şüretā ma'nīde sultānlar bizüz

Bendeyüz ammā ki āzād eyledük mevlāmuızı

⁴⁴⁷ A.g.e.'de bu beyit yerine şu beyit mevcuttur ve beyit numarası 4'tür:

Şüret ü ma'nīde Hāıdan gayrı yohdur arada

Şüretā ta'n eyleme fehmedin ma'nāmuızı

⁴⁴⁸ A.g.e.'de bu beyit yerine şu beyit mevcuttur ve beyit numarası 5'tir:

Biz Hūdāyı bilmişüz 'ayne'l-yakīn 'ilme'l-yakīn

Görmüşüz her şeyde zāhir hālīku'l-eşyāmuızı

⁴⁴⁹ A.g.e.'de bu beyit yerine şu beyit mevcuttur ve beyit numarası 6'dır:

Biz Hūdāyı bilüben bulduıumuza reşk idüp

1. Yârünî şatduñ bahāsuz bilmedüñ miqdārını
Hiçe degmez ol kişi kim hiçe şatar yārını
2. Cevheri nādān elinden müşterî alur ucuz
Cevherî bilmez ne bilsin cevherüñ miqdārını⁴⁵¹
3. 'Āşıkuñ esrārını 'āşık gerekdür kim bile
Olmayan 'āşık ne bilsin 'āşıkuñ esrārını⁴⁵²
4. Kim ki kurbān olmadı 'aşkında şol ma'sūkanuñ
Çin degül da'vîsi anuñ neylerüm güftārını⁴⁵³
5. Her kimüñ fi'li riyādur ya sözi gerçek degül
Kavline inanma anuñ hiçe şay ikrārını⁴⁵⁴
6. N'eylesin yārüñ cefāsın çekmeyen 'āşık müdām
Çünkü yār ister hemîşe 'āşıkuñ āzārını⁴⁵⁵
7. Dāra çık yan ey *Ene'l-Hak*⁴⁵⁶ söyleyen Manşūr eger
Āhîret dārından istersen selāmet dārını⁴⁵⁷
8. Kim ki yāruñ zülfini elden qodı biñ cān-ile
Bî-başar toprağa şaldı nāfe-i Tatarını⁴⁵⁸

[95a]

9. Zāhidüñ tesbîhidür lā havle zıkr ü lā ilāh
Ey gönül sen söyle yāruñ la'l-i şeker-bārını

Zāhid-i hod-bîn virür öldürmege fetvāmuızı

⁴⁵⁰ Nesîmî D., Gazel, s.738.

⁴⁵¹ miqdārını: bāzārını D.

⁴⁵² Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

⁴⁵³ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

⁴⁵⁴ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

⁴⁵⁵ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ çekmeyen: çekmeyüp D.

⁴⁵⁶ "Ben Hakkım" Hallac'a ait bir sözdür. Bu sözü yüzünden asılmıştı. Bu sözün çeşitli yorumları vardır. Bir görüşe göre, Hallac bu sözü sekr halinde söylemişti; sahv haline gelince bu sözün yanlış olduğunu kabul etti. Başka bir görüşe göre Hallac bu sözü fena halinde söylediğinden bu sözü söyleyen aslında o değil, Hakk'tı. . Diğer bir görüş ise Hallac'ın bu sözü, Haktan hikaye ederek söylemiş olduğunu ileri sürer. Yüce Allāh "Ben Hakkım" diyor gibi. Hallac'ın bu sözüyle "Ben Hakkım, yani bātıl değilim" veya "Ben Haktanım" demek istediğini söylerler.

⁴⁵⁷ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir./ dārından: dārında D.

⁴⁵⁸ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir.

10. Ey **Nesîmî** inciyi dūrri bilen şarrāfa şat
Cevheri nādāna şatma anlamaz şehvārını⁴⁵⁹

69⁴⁶⁰

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Ey gönül yād it Hudā-yı ekberi vü ekşeri
Ol-durur fettāhı bāb-ı cümle ālem defteri
2. Muştafāya rah̄meten-lil-ālemīnsin⁴⁶¹ didi Hāk
*Hel atā*⁴⁶²da sākī-i kevşer buyurdu Hayderi
3. Ser-firāz-ı dīn ü dünyādur Hāsan hūlk-ı Rızā
Şāh Hüseyn-i Kerbelādur hem imāmlar serveri
4. Olmasa her bir gönülde mihr-i Zeyne'l 'Ābidīn
Yekdurur ma'nide anlardan Yehūd u Hayberī
5. Pertev-i Bākır la olmazsa gönül pūr-nūr eger
Yüz çevirür ol kişiden şāh İmām-ı Ca'ferī⁴⁶³
6. Mūsī-i Kāzım ki oldu pīşvā-yı mü'minān
Şāh 'Alī Mūsī Rızādur evliyālar rehberi⁴⁶⁴
7. Şāh Takī vü bā-Naķīdür kıretü'l-'aynū'l-Resūl
Ol-durur burc-ı sa'ādet evc-i 'ālem āķteri⁴⁶⁵
8. Şāh Hāsan-ül-'Askerīdür kıblegāh-ı ehl-i dīn
Mehdī-i şāhīb-zamāndur müttakīler serveri⁴⁶⁶

⁴⁵⁹ Bu beyit a.g.e.'de 11. beyittir./ şatma anlamaz şehvārını: şatmaz lü'lü-i şeh-vārını D.

⁴⁶⁰ **Hatâyî D., Gazel**, s.152-153.

⁴⁶¹ ālemīnsin: ālemīn çün D.

⁴⁶² هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) üzerinden uzunca bir zaman geçti. (İnsan Sûresi 1. âyet)

⁴⁶³ Bu beyit a.g.e.'de mevcut değil.

⁴⁶⁴ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir./ ki oldu: kim oldur D./ rehberi: serveri D.

⁴⁶⁵ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

⁴⁶⁶ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ serveri: rehberi D.

9. Tā ezelden Muştafā vü Murtaẓā meddahıyem
Hem bu on iki imāmuñ çākeriyem çākeri⁴⁶⁷
10. Şāh-ı merdānuñ kılıyam dimege hāddüm degül
İsterem ki şādık olam kanberinüñ kanberi⁴⁶⁸
11. Ben tevellā kılalı şol hānedāna şıdk-ile
Almışam her dem hurūc-ı gözleründen hançeri⁴⁶⁹
12. Cān fedā kıl **Haṭāyī** āline Peygāmbereñ
Tā cehennem āteşinden olmak istersen beri⁴⁷⁰

70⁴⁷¹

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

I

Ḥamdüli’llāh ki derūnum⁴⁷² yine sildi kederi
Mīvedār oldı bu dem çünki zebānum şeceri⁴⁷³

Destüme hāme alup yazmağa bu şi‘r-i teri
Pīr Rızā virdi bana diñle haberden haberi

Lī ma‘Allāh⁴⁷⁴ gönül Ḥaḫ bilüben ḥayr u şeri⁴⁷⁵
Ḳande baḫdumsa gözüm gördi Ḥudādan eşeri

Çünki Allāh ezeli ādeme virdi zaferi⁴⁷⁶
Ḳıldı ādemde emānet ki bu şüret-güheri

[95b]

Oldı āyine Muḥammed aña ḳıldı nazarı
İş bu kez çünki⁴⁷⁷ fenā ‘ālemine şaldı çeri

⁴⁶⁷ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir.

⁴⁶⁸ Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir.

⁴⁶⁹ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ hurūc-ı gözleründen: havāric gözlerinin D.

⁴⁷⁰ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir.

⁴⁷¹ ‘**Azbî D., Terci-i Bend**, s.178-184.

⁴⁷² derūnum: derūndan D.

⁴⁷³ çünki: çüngeh/ şeceri: seheri

⁴⁷⁴ Lī ma‘allāh: bildi Allāh’ı D.

⁴⁷⁵ Bu mısradır vezin aksamaktadır.

⁴⁷⁶ Çünki Allāh ezeli Ādem’e virdi zaferi: Ley ma ‘Allāh eline ḳıldı çü ādem seferi

⁴⁷⁷ kez çünki: ādem bu

*Ḳul hüvā'llāhu eḥad*⁴⁷⁸ ādeme çün virdi ferī⁴⁷⁹
Küllī şey'in ḥālikun'ālem açdıķda perī⁴⁸⁰

*Sūre-i ikrā*⁴⁸¹ ile eyledi 'arz-ı hüneri
Çün bu demdür yine oldum degül imiş güzeri

*Feseyekfiykehūmullāh*⁴⁸² öpse⁴⁸³ tacı-ı serī
Sāniyā kıldı musahḥar aña bu⁴⁸⁴ baḥr ü beri

İtdi Ḥaḳ olduğına ādemün işbāt şecerī
Perdedür Ḥaḳķa su'āl⁴⁸⁵ anla sözüm anla deri

Yazdı hem⁴⁸⁶ Ḳāzı vü Keşşāf u Cerīr-i Ṭaberī⁴⁸⁷
Pīrden aldum ezeli lem-yezelīden ḥaberi

Oḳudum ḳul-ı 'Alīden ḥaberi mu'teberi

II⁴⁸⁸

'Aşķına biz duralum⁴⁸⁹ her seḥer ābād olalum
Māsivādan elümüz ḳat' idelüm yād olalum⁴⁹⁰

Yeter inşāf idelüm tārīk-i ifsād olalum⁴⁹¹
Nefs-i bed-ḥ'āhuḡ elinden yeter āzād olalum⁴⁹²

Münkiri bed la'inün ḳatline cellād olalum⁴⁹³
Gāhice biz gülelüm gāhice nāşād olalum⁴⁹⁴

⁴⁷⁸ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ De ki: "O, Allāh'tır, bir tektir."

⁴⁷⁹ çün virdi ferī: virdi çü ferī

⁴⁸⁰ 'ālem açdıķda beri: 'āleme şaldı çeri

⁴⁸¹ أَفْرَأُ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ Yaratan Rabbinin adıyla oku! (Alak Sûresi 1. âyet)

⁴⁸² فَإِنْ آمَنُوا بِمَا آمَنَتْكُمْ بِهِ فَقَدْ أَهْتَدُوا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ Eğer onlar böyle sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse, gerçekten doğru yolu bulmuş olurlar; yüz çevirirlerse onlar elbette derin bir ayrılığa düşmüş olurlar. Allāh, onlara karşı seni koruyacaktır. O, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir. (Bakara Sûresi 137. âyet)

⁴⁸³ öpse: oluben D.

⁴⁸⁴ bu: çün D.

⁴⁸⁵ su'āl: sivā D.

⁴⁸⁶ Yazmamış hem: yazdı D.

⁴⁸⁷ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

⁴⁸⁸ Bu bent a.g.e.'de 4. benttir.

⁴⁸⁹ 'Aşķına biz duralum: Pāk rü ölümde D.

⁴⁹⁰ Bu mısra a.g.e.'de 3. beyitin 2. mısra'ıdır./ elümüz: eylemez D./ idelüm: idüben D.

⁴⁹¹ Bu mısra a.g.e.'de 2. beyitin 2. mısra'ıdır.

⁴⁹² Bu mısra a.g.e.'de 4. beyitin 1. mısra'ıdır.

⁴⁹³ Bu mısra a.g.e.'de 4. beyitin 2. mısra'ıdır./ Münkiri bed la'inün ḳatline: 'Ameli yok kişinin nefsi D.

⁴⁹⁴ Bu mısra a.g.e.'de 5. beyitin 2. mısra'ıdır./ Gāhice biz gülelüm gāhice nāşād: Gāhi bir ağlayalım gāhice bir şād D.

Gāhi biz ağlayalum gāhice biz şād olalum
Dilberūñ lehçesini yazmada bihzād olalum⁴⁹⁵

Sevmeye ol güzeli fen-ile üstād olalum⁴⁹⁶
Şoralum cevır ü feni hem yine mu'tād olalum⁴⁹⁷

Dāğ-ı 'aşkıñda dağı 'aşk-ile Ferhād olalum
Kāmilān zümresine gel berü hemzād olalum⁴⁹⁸

Birleyüp Hakkı yine Hakk-ile biz yād olalum⁴⁹⁹
Yazdı hem Kāzı vü Keşşāf u Cerir-i Taberī⁵⁰⁰

Pirden aldum ezeli lem-yezeliden haberi
Okudum kul-ı 'Aliden haberi mu'teberi

III⁵⁰¹

Sende var⁵⁰² pādīshāhum 'arş-ı mu'allāda ara
Oku esmā-yı dilā sırr-ı⁵⁰³ müsemmāda ara

Hālet-i cezbeye düş cennet-i mevāda ara
Yüzün üzre sürünüp rüz u şeb-i ālāda⁵⁰⁴

Pāk kıl⁵⁰⁵ āyine-i kalb-i mücellāda ara
Her hūba virme gönül Yūsuf-ı zībāda ara⁵⁰⁶

Terk idüp da'vayı kim hem dağı ahfāda ara⁵⁰⁷
Rāzuñı kimseye fāş itme gönül sāde ara⁵⁰⁸

Gir kelisāya çağır Mescid-i Akşāda ara⁵⁰⁹
Beyt-i muqaddesde dağı Ka'be 'ulyāda ara⁵¹⁰

⁴⁹⁵ Bu mısra a.g.e.'de 6. beyitin 1. mısra'ıdır.

⁴⁹⁶ Bu mısra a.g.e.'de 7. beyitin 2. mısra'ıdır.

⁴⁹⁷ Bu mısra a.g.e.'de 7. beyitin 1. mısra'ıdır./ cevır ü feni hem yine: zevkin anuñ cevrine D.

⁴⁹⁸ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir./ dağı : anuñ D./ berü hemzād: gönül icād D.

⁴⁹⁹ Bu mısra a.g.e.'de 9. beyitin 1. mısra'ıdır./ hakk-ile biz yād: halka biz üstād D.

⁵⁰⁰ Bu mısra a.g.e.'de 10. beyitin 1. mısra'ıdır.

⁵⁰¹ Bu bölüm a.g.e.'de II. bölümdür.

⁵⁰² Sende var: Sendedür D.

⁵⁰³ dilā sırr-ı: dil-āseri D.

⁵⁰⁴ şeb-i ālāda: mähda ara D.

⁵⁰⁵ Kıl: idüp D.

⁵⁰⁶ her hūba: herkese D./ Yūsuf-ı zībāda: sen yüri dünyāda D.

⁵⁰⁷ Bu mısra a.g.e.'de 5. beyitin 2. mısra'ıdır./ da'vayı kim hem: 'aceb deryāyı D.

⁵⁰⁸ Bu mısra a.g.e.'de 5. beyitin 1. mısra'ıdır.

⁵⁰⁹ Bu mısra a.g.e.'de 8. beyitin 1. mısra'ıdır./ kelisā: kenisā D.

⁵¹⁰ -D.

Yime içme uyuma kalb-i muşaffâda ara⁵¹¹
Hâ ile kâfda daḥı fâ ile hem hâda ara⁵¹²

Menzil-i birlige gel lâyı қо illâda ara
Gülün esrârı daḥı naẓm ile imlâda ara

Yazdı hem Kâzı vü Keşşâf u Cerîr-i Ṭaberî
Pîrden aldum ezeli lem-yezeliden ḥaberî

Oḡudum ḡul-ı ‘Aliden ḥaberî mu‘teberî

IV⁵¹³

[96a]

Ḥazret-i faḥr-i cihân ‘âleme sulṭânda daḥı
Şîr-i Yezdân-ı Ḥudâ Ḥazret-i merdanâ⁵¹⁴ daḥı

Âdemün ḡuldı yiyüp kıldığı nokşânda daḥı
Daḥı Ḥavvâ annenün kıldığı eḡânda daḥı⁵¹⁵

Ḥâtem u ḡudret ile ḡükm-i Süleymânda daḥı⁵¹⁶
Cevr-i Yûsuf la ma‘ân nâliş-i Ken‘ânda daḥı⁵¹⁷

Ḥaḡdan özge kim ola gizlide meydânda daḥı
Hem şırât üzre yürür keffe-i mîzânda daḥı⁵¹⁸

Şeb-i târikde ‘ayân mihr ü cihân-bânda daḥı
Tâ‘at-i âbid ile oḡunan ezânda daḥı⁵¹⁹

Berḡ-ı ḡâtıfda bile ebriyle bârânda daḥı
İden ol eyleyen ol zâhir u pinhânda daḥı⁵²⁰

Hem raḡîbden görünür hem yine cânânda daḥı
Gözlerüm ḡande baḡar maṭlûb-ı cân anda daḥı⁵²¹

Zaḡm-ı Eyûbden aḡan çeşme gibi ḡanda daḥı⁵²²

⁵¹¹ Bu mısra a.g.e.’de 8. beyitin 2. mısra’ıdır.

⁵¹² Bu mısra a.g.e.’de 9. beyitin 1. mısra’ıdır.

⁵¹³ Bu bölüm a.g.e.’de III. bölümdür.

⁵¹⁴ merdâna: danâda D.

⁵¹⁵ Bu beyit a.g.e.’de 5. beyittir./ kıldığı nokşânda: etdiği ‘işyânda D./ Daḥı: Yine D.

⁵¹⁶ Bu mısra a.g.e.’de 2. beyitin 2. mısra’ıdır.

⁵¹⁷ Bu mısra a.g.e.’de 3. beyitin 1. mısra’ıdır.

⁵¹⁸ Bu beyit a.g.e.’de 6. beyittir./ gizlide: kez leyde D.

⁵¹⁹ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir.

⁵²⁰ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir./ ḡâtıfda bile: ḡâtıfdan ‘ayân D.

⁵²¹ Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir./ raḡîbden: raḡîbde D.

⁵²² Bu mısra a.g.e.’de 3. beyitin 2. mısra’ıdır.

Çār kitāb içre ‘ayān āyet-i Kur’ānda daḥı⁵²³

Yazdı hem Kāzı vü Keşşāf u Cerīr-ī Ṭaberī
Pīrden aldum ezeli lem-yezeliden ḥaberī

Oḡudum ḡul-ı ‘Alīden ḥaberī mu‘teberī

V

*Leyse fī ‘d-dār*⁵²⁴ ile hem⁵²⁵ ḡayr-ile debbārda da var
‘Ābud u fācir ile mü’mīn⁵²⁶-i küffārda da var

Pīr-i fānīde daḥı āh ile hem zārda da var
Sitem-i cevır ü ḡam-ı cünbiş-i aḡyārda da var⁵²⁷

Herkesün ḡālī beyān mūrda da var mārda da var⁵²⁸
Pertev-i zıll-ı Ḥudā fitne-i mekkārda da var⁵²⁹

‘Arşa-i rüy-ı zemīn künbet-i devvārda da var⁵³⁰
Rūḡ-i ḡudsīde ‘ayān Aḡmed-i Muḡtārda da var⁵³¹

Şāh-ı merdān-ı cihān Ḥaydar-ı Kerrārda da var
Ser-te-ser cümle muḡācirde vü enşārda da var⁵³²

Kemter-i ‘āşık-ı zārı ‘**Azbī** bī-kārda da var⁵³³
Yazmış hem Kāzı vü Keşşāf u Cerīr-ī Ṭaberī⁵³⁴

Pīrden aldum ezeli lem-yezeliden ḥaberī
Oḡudum ḡul-ı ‘Alīden ḥaberī mu‘teberī

⁵²³ Bu mısra a.g.e.’de 2. beyitin 1. mısra’ıdır./ ‘ayān āyet-i Kur’ān’da: beyān it Furḡānda D.

⁵²⁴ Leyse fī ‘ddāreyni ḡayru’llāhi: “İki evde (dünya ve ahirette) Allāh’tan başkası yoktur.” hadisinden iktibastır.

⁵²⁵ dār ile hem: dār-ı velā D.

⁵²⁶ mü’mīn: mülḡid D.

⁵²⁷ Bu beyit a.g.e.’de 4. beyittir./ Pīr-i fānīde: Dem-i şādide D.

⁵²⁸ Bu mısra a.g.e.’de 6. beyitin 2. mısra’ıdır./ mār : nār D.

⁵²⁹ Bu mısra a.g.e.’de 8. beyitin 1. mısra’ıdır./ fitne-i mekkārda: ābda da nārda D.

⁵³⁰ Bu mısra a.g.e.’de 7. beyitin 1. mısra’ıdır.

⁵³¹ Bu mısra a.g.e.’de 9. beyitin 1. mısra’ıdır./ ḡudsīde ‘ayān: ḡuddusi beyān D.

⁵³² -D.

⁵³³ Bu mısra a.g.e.’de 9. beyitin 2. mısra’ıdır./ bī-kār: pūr-kār D.

⁵³⁴ Bu mısrada vezin aksamaktadır./ Bu mısra a.g.e.’de 10. beyitin 1. mısra’ıdır./ yazmış: yazdı D.

1. Bugün güş itmeyen ehl-i fenâdan naķķ-ı nākūrı
Nedür bilmez yarın nef' olunan şol nūr-iden şūrı
2. Kıyâmet ķalb-i 'âşıkda fenâfi'llâhdur bunda
Anuñçün gözlemez zâhid gibi şol yevm-i menşūrı
3. Kıyâm ide şu kim dīvân-ı Hâķda bir nefes bugün
Bu ma'nâdan yarın biñ yıl kıyâmı eylemez şūrı
4. Göñül bir 'arş-ı a'zamdur ķonulmuş 'ârż-ı beyzâda
Ki ya'ni sînesi ķılımış ihâta ķurb-ıla dūrı
5. Ferişteler omuzında tutarlar anı kuvvetle
Ķuvâ-yı bâtınuñ ya'ni odur ġâyet de manzūrı

[96b]

6. Üzer ger seni hâķķa kim cennet anuñ saķķıdur taķķīķ⁵³⁶
Olupdur çeşm-i câhilden Ĥudānuñ sırr-ı mestūrı
7. Cehennem nefs-i insândur ki ķorķar hulķ-ı şerrinden
Āyândur kimine sırr-ı nihândur kimine şūrı
8. Bu luţf u ķahr-ı insānı ķamu ĥükm-i ilâhîdür
İner yeryüzine Hâķķuñ kaçan kim ola destūrı
9. Bu ĥükme **Hâķķī** rāżı ol olasun ehl-i Hâķdan tā
Vücûduñ iki 'âlemde ebed görmeye maĥzūrı

⁵³⁵ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.⁵³⁶ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

1. Sirāc-ı mü'minānı Muştafādan iste ihsānı
‘Atā kānı ‘Alīye’l-Murtaẓādan iste ihsānı
2. Tecerrüd bekle ġāfil tekke ġāhi cīfeden el çek
Ḥasan şāh-ı Ḥüseyn-i Kerbelādan iste ihsānı
3. Muḥibb-i bī-riyā⁵³⁸ ol ‘āşık-ı şādık iseñ ey dil⁵³⁹
O deñlü şāh ‘Alī Zeyne’l-‘Abādan iste ihsānı
4. Qanā‘at bābına rām eyle qat’ it nefsi emmārı
Muḥammed Bākırı ḥayrū’l-verādan iste ihsānı
5. Cihān mülkinde zāhid māsivā çirk-i⁵⁴⁰ nigāh itme
İmām Ca‘fer-i Şiddık-ı şafādan iste ihsānı
6. Göñül kāşānesinde zıkr ü dil-dārı müdām⁵⁴¹ eyle
Mūsī Kāzım ‘Alī Mūsī⁵⁴² Rızādan iste ihsānı
7. Serüñ⁵⁴³ kes rāh-ı Ḥaqqā⁵⁴⁴ minnet itme merde nā-merde
Naķī şāh-ı Naķī nūr-ı Ḥudādan iste ihsānı⁵⁴⁵
8. Temennā eyleme nādāna ey dil⁵⁴⁶ qaşd-ı cān itse⁵⁴⁷
Ḥasen el-‘Askerī⁵⁴⁸ mīr ü livādan iste ihsānı
9. Mürüvvet kānıdur ḥaste **Yesārī** derd-mendāne
Muḥammed mihri-i kānı⁵⁴⁹ ‘atādan iste ihsānı

⁵³⁷ **Yesārī D., Gazel**, s.33.

⁵³⁸ bī-riyā: riyā D.

⁵³⁹ dil: adil D.

⁵⁴⁰ çirk-i: çarkına D.

⁵⁴¹ müdām: merām D.

⁵⁴² Mūsī: Mursel D.

⁵⁴³ Serüñ: Sırrın D.

⁵⁴⁴ Ḥaqqā: Ḥaqqta D.

⁵⁴⁵ Bu mısra 8. beyitin 1. mısra’ıdır.

⁵⁴⁶ nādāna ey dil: nādāndan adil D.

⁵⁴⁷ Bu mısra 7. beyitin 2. mısra’ıdır.

⁵⁴⁸ ‘askerī: ‘akseri D.

⁵⁴⁹ mihri-i kānı: mehti ü gān D.

1. Vaşlunğdur āb-ı hayvān ben Hızra şordum anı
Cānsan yaqîn velākin 'ārif bilür bu cānı
2. Yüzün ezel güninde levhinden oldı menzil⁵⁵¹
Haqqun kelāmı ile *seb'an mine'l-mesānī*⁵⁵²
3. 'Ālemde Haq şüretlü yüzündür ol güneş kim
Kıldı güninde zāhir esrār-ı lā-mekānı
4. Hüsnün tecellīsinden Mūsī gider özinden
Kimden gelür gör āhır müştāka *len-terānī*⁵⁵³

[97a]

5. Şol Ka'benün şıfātın ehl-i şafāya şor kim
'Ayne'l-yaqîn her şeyde gözle görmüş anı⁵⁵⁴
6. Ey cān u ey cihānuñ māhiyeti vü 'aynı
'Aynısan ehl-i 'aynuñ hem cān u hem cihānı⁵⁵⁵
7. Şüretde kirpügündür sihr-i⁵⁵⁶ sa'adet el-ḥaḥ
Ma'nide *Kābe kavseyn*⁵⁵⁷ iki qaşuñ kemānı⁵⁵⁸

⁵⁵⁰ Nesîmî D., Gazel, s.739-740.

⁵⁵¹ menzil: zāhir D.

⁵⁵² وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سُبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur'an'ı verdik. (Hicr Sûresi 87. âyet)

⁵⁵³ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir. وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرَاكَ وَلَكِنْ نُنْظِرُ إِلَى الْجَبَلِ Mûsâ, belirlediğimiz yere (Tûr'a) gelip Rabbi de ona konuşunca, "Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım" dedi. Allāh da, "Beni (dünyada) katiyen göremezsin. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin." dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mûsâ da baygın düştü. Ayılınca, "Seni eksikliklerden uzak tutarım Allāh'ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim" dedi. (A'raf 143. âyet)

⁵⁵⁴ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ her şeyde göz-ile: göz-ile her şeyde D.

⁵⁵⁵ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir.

⁵⁵⁶ sihr-i: sehr-i D.

⁵⁵⁷ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

⁵⁵⁸ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

8. Ğayb u gümāndan ayru ey zāhid urma dem kim
‘Ayne’l-yaķını buldum ıarķ eyledüm gümānı⁵⁵⁹
9. Ma’sūķanuñ yolında ķurbān ol ey göñül kim
Oldur iki cihānda gerķeklerüñ nişānı⁵⁶⁰
10. Manşūr Ene’l-Ħaķ aydur ya’ni ki Ħaķ benümdür
Çün Ħaķ ‘ıyān imiş gör kim görmeye ‘ıyānı⁵⁶¹
11. Oldı lebün meyün den ħayy-i ebed Nesīmī
Ħızr ābını kim içdi ħayy oldı cāvidānı⁵⁶²

74⁵⁶³

Destūr

Hezec Bahri

Mef’ülü/Mefā’ilü/Mefā’ilü/Fe’ülün

1. Raĥm eyle bu dil-ĥaste-i nā-çāra ilāhī
Zaĥm-ı dilüme senden olur çāre ilāhī
2. Bir mücrim ü ‘āşī ķuluñum rüy-ı siyāhum
‘Affuñla nażar ķıl bu günāhkāra ilāhī
3. Baķma yüzümün ķarasına rüz-ı cezāda
Bağışla beni Aĥmed-i Muĥtāra ilāhī
4. Ol günde bıraķma kerem it ĥā’ib ü ĥāsir
‘İşyānum ile eyleme āvāre ilāhī
5. Nefsüm hevesiyle beni sen der-be-der itme
‘Aşķından eşer vir bu dil-i zāra ilāhī
6. Al benligümi kayd-ı sivādan beni ķurtar
Tā vāşıl olam rü’yet-i dīdāra ilāhī

⁵⁵⁹ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ ayru: artuķ D./ ‘Ayne’l-yaķını: Ħaķķu’l-yaķını D.

⁵⁶⁰ Bu beyit a.g.e.’de 5. beyittir.

⁵⁶¹ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir./ benümdür: benüm Ħaķ D.

⁵⁶² Bu beyit a.g.e.’de 12. beyittir./ ābını: ābı her D.

⁵⁶³ Leylā D., *Gazel*, s.177.

7. **Leylā** kuluṅı âteş-i ‘aşkuṅla kebāb it
Dūzaḥda⁵⁶⁴ koyup yakma anı nāra ilāhī

75⁵⁶⁵

Destūr

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Fe‘ülün

1. Tecellī kıl cemālünle ilāhī
Tesellī kıl vişālünle ilāhī
2. Bu yolda sen bizi dil-teşne kılma
Medet kandur zülālünle ilāhī
3. Koma şabrunḡa böyle zār u giryān
Bizi yakma celālünle ilāhī
4. Niḡāb-ı *len-terānī*⁵⁶⁶ olmasun sed
Yeter kalduḡ ḡayālünle ilāhī

[97b]

5. Serā-yı vaşla da‘vet kıl faḡiri
Tuyūr luḡf it nevālünle ilāhī
6. Vücūd-ı **Hakkı** yak tekmīl eyle
Bugün sırr-ı kemālünle ilāhī

76⁵⁶⁷

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Ey kılan da‘vī ki şāhum ‘adl ü inşāfuṅ ḡanı
Ger şafā ehlinden olduṅ meşreb-i şāfuṅ ḡanı

⁵⁶⁴ Dūzaḥda: Dūzaḡıda D.

⁵⁶⁵ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁵⁶⁶ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي إِلَيْكَ ۖ قَالَ لَنْ تَرَاني وَلَكِنْ أَنْظِرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي ۖ فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا ۖ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ إِلَٰهِي ۖ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ Mûsâ, belirlediğimiz yere (Tûr’a) gelip Rabbi de ona konuşunca, "Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım" dedi. Allāh da, "Beni (dünyada) katiyen göremezsın. Fakat (şu) daḡa bak, eḡer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin." dedi. Rabbi, daḡa tecelli edince onu darmadaḡın ediverdi. Mûsâ da baygın düştü. Ayılınca, "Seni eksikliklerden uzak tutarım Allāh’ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim" dedi. (A’raf 143. âyet)

⁵⁶⁷ Nesîmî D., Gazel, s.694.

2. Her kuşuñ olmaz sa'âdetlü Hümā tek gölgesi
Çünkü sîmurğum diyü beyt⁵⁶⁸ lâ-mekân Kāfuñ xanı
3. Raṭb⁵⁶⁹-ile yābis ne kim var ādemüñ zātındadır
Ger sen anuñ nüshasıñ raṭb-ile cānuñ⁵⁷⁰ xanı
4. Kāf u nūn emrinden oldı mā-yekūn mā-kān-ile
Ger bu vaḥyuñ ebcedisen nūn-ile kāfuñ xanı⁵⁷¹
5. Muḥtesib bāzāra geldi ḥaqqı bātıldan seçer
Kālbüm arıdur diyen şol oğru⁵⁷² şarrāfuñ xanı
6. Ehl-i 'irfānuñ yeri 'uqbāda çün a'rāf imiş
Ger bu 'āriflerden olduñ 'urf u a'rāfuñ xanı⁵⁷³
7. Luṭf eger Ḥaḳdan umarsañ göster iḥsān luṭf kıl
Luṭf-ile iḥsān⁵⁷⁴ umarsañ yāra elṭāfuñ xanı
8. Başımı top eyledüm meydāna girdüm oynarum
Ey bu meydāndan kaçan şol urduñ lāfuñ xanı
9. Ey Nesīmī şeş cihetden çün ulaşduñ yār-ile
Bî-cihād olduñ⁵⁷⁵ ḥudūduñ yokdur eṭrāfuñ xanı

77⁵⁷⁶

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātūn/Fā'ilātūn/ Fā'ilātūn/ Fā'ilūn

1. Āsmān donandı atlas giydi⁵⁷⁷ dībālar gibi
Yeryüzi Şāh 'aşkına donandı kemḥālar gibi

⁵⁶⁸ diyü beyt: der isen D.

⁵⁶⁹ rabṭ: raṭb D.

⁵⁷⁰ cānuñ xanı: cāfuñ xanı D.

⁵⁷¹ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir./ vaḥyuñ: levḥuñ D.

⁵⁷² oğru: toğru D.

⁵⁷³ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir./ ger: çün D.

⁵⁷⁴ Luṭf-ile iḥsān: Luṭf u iḥsānından D.

⁵⁷⁵ olduñ: oldu

⁵⁷⁶ Kul Nesīmī D., *Gazel*, s.51-52.

⁵⁷⁷ giydi: kuşandı D.

2. Kim ki evlād-ı Resūli cān-ı dilden sevmedi
Gönli gözi kördür anuñ⁵⁷⁸ kalbi a'mālar gibi
3. Muştafâyı Murtaẓâyı nūr-ı vāhid bilmeyen
Zerrece yokdur imānı dīni tersālar gibi
4. Haydaruñ evlādını cān-ile dilden medh iden⁵⁷⁹
Kalbi doldı nūr-ile mevc urdı⁵⁸⁰ deryālar gibi
5. Ey **Nesīmī** bir gönülde hubb-ı Haydar olmasa
Anda cānlar çalınur gūyā kilīsālar gibi

78⁵⁸¹

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Bulmadan bir kaṭre 'aşkıyem şanursuñ kendüñi
Feyz-ile çün İsī-i Meryem şanursuñ kendüñi

[98a]

2. Bezm-i dilden sürmeden ağıār olanları bugün
Sen o yārüñ 'aşkına maḥrem şanursuñ kendüñi
3. İçmeden cām-ı belāyı şerbet ü sükker gibi
Maḥrem-i bezm-i vişāli Cem şanursuñ kendüñi
4. Sen bu yolda pāy-māl olmazdan evvel zāra var
Āftāb-ı enver-i 'ālem şanursuñ kendüñi
5. Nefs-i şeyṭānuñ kemendine esīr-i bend iken
Olmadan āzāde-dil ādem şanursuñ kendüñi
6. Ayağına sürmeden başlarını ehl-i felek
Ya'ni kuṭb-ı vaḳt-ı ehl-i dem şanursuñ kendüñi
7. Şol fenā tahtında **Hakkī** olmadan sulṭānvar
Terk-ile İbrāhīm-i Edhem şanursuñ kendüñi

⁵⁷⁸ Gönli gözi kördür anuñ: Kördür anuñ gönli gözi D.

⁵⁷⁹ cān-ile dilden medh iden: cān ü dilden medheder D.

⁵⁸⁰ mevc urdı: kim mevc-i D.

⁵⁸¹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

79⁵⁸²

Destür

11'li Hece Ölçüsü

I

1. Ey gönül keşret yolından fâriğ ol
Âkil ol tenhâlara şal kendüñi
Muhabbeti ço halkla var Hakkı bul
Hak ara aralara şal kendüñi

II

2. Şehrini terk it fenâ bulduñ ise
Mâsivâyı ço Hakkı bildüñ ise
Feyz-i 'aşk-ile eger tılduñ ise
Var yürü deryâlara şal kendüñi

III

3. İsteme Haktan hafâ ile zuhûr
'Abd-i maḥẓ olmaḡdadur zevḡ u huẓûr
Cümleden Leylâ için Kays oldu dūr
Sen de ḡas saḡrâlara şal kendüñi

IV

4. Varlığı ço yokluḡa himmet dile
Kendüñi dermân-şikâr it derd-ile
Şûreti gösterme şâhını dile
Hakkıyâ ma'nâlara şal kendüñi

80⁵⁸³

Destür

Remel Bahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

1. İçmeyen la'lün şarâbın mest ü ḡayrân⁵⁸⁴ olmadı
Düşmeyen zencîr-i 'aşka merd-i meydân⁵⁸⁵ olmadı
2. Mülk-i Ken'ân içre çün kim⁵⁸⁶ bulmayan dil Yūsufun
Çâh-ı zulmet içre ḡaldı Mışra sulṡân olmadı

⁵⁸² Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁵⁸³ Nakşî D., Gazel, s. 327.

⁵⁸⁴ mest ü ḡayrân: merd-i meydân D.

⁵⁸⁵ merd-i meydân: mest ü ḡayrân D.

⁵⁸⁶ çün kim: cānā D.

3. Geçmeyen benlik hicābın Hakkı bilmez zāhidā⁵⁸⁷
Şirket içre kalur⁵⁸⁸ āhir gitdi insān olmadı
4. Derd-i ‘aşkun çāresin gel şorma andan kim dilā
Defter-i ‘uşşāk içinde şāh-ı Loḳmān olmadı
5. İçmeyen cānān elinden **Nakṣī** kudret cāmını
Gelmeyüp bu bezme āhir kaldı ‘irfān⁵⁸⁹ olmadı

81⁵⁹⁰

Destūr

Remel Bahri

Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün/Mefā‘īlün

[98b]

1. İki ‘ālem anuḡdur kim gözine Haḳ ‘ayān oldı
Haḳı görđi Haḳı bildi Haḳa kim bī-gümān oldı
2. Eger Mūsī gibi⁵⁹¹ gelmek tecellī görmek istersen
Nazar kııl yüzine gör kim iki ‘ālem ‘ayān oldı
3. Te‘āla’llāh ne zībāsın ki ḡsññ devr-i bāğında
Ḳaşuñla kirpügññ zñlfññ yüzññde gülsitān oldı
4. Mekāna şığmadı zātum ezeldendür bidāyātum
Nesīmñññ bu ma’niden mekānı lā-mekān oldı⁵⁹²
5. Kıyāmet ḳopdı ḡsñññden yedi iḳlīme yayıldı
Senññ ḳadd ü kıyāmuñdan bugñññ āhir zamān oldı⁵⁹³
6. Çelipā zñlf ü ḡālñññden saçuñ ve’l-leylidür ammā
İrişdi āyet-i fenżur adı Nūr u Duḡān oldı⁵⁹⁴

⁵⁸⁷ Geçmeyen: Çekmeyüp/ Hakkı bilmez: görmedün mi D.

⁵⁸⁸ Şirket içre kalur: Kaldı şirket içre D.

⁵⁸⁹ ‘irfān: ol cān D.

⁵⁹⁰ Nesīmī D., *Gazel*, s. 327.

⁵⁹¹ gibi: kimi D.

⁵⁹² Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir./ zātum :zātuñ D./ bidāyātum: bidāyātuñ D.

⁵⁹³ Bu beyit a.g.e.’de 4. beyittir.

⁵⁹⁴ Bu beyit a.g.e.’de 5. beyittir.

7. Nigāruñ la'line her dem döker şehd üstüne şeker
Velî ğāfil ne bilsün kim neden şîrîn-dehān oldu⁵⁹⁵

82⁵⁹⁶

Destür

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Sendedür şol genc-i pinhān gezme her vîrāneyi
Deñize tal anda iste ey göñül dūr-dāneyi
2. Cānı vir cānāneyi bul olma bî-cānāne kim
Tende cānı yokdur⁵⁹⁷ anuñ bulmada⁵⁹⁸ cānāneyi
3. Zāhidüñ efsānesinden hāşıl olmaz fā'ide
Var iken yārıñ⁵⁹⁹ hadîşi neylerem efsāneyi
4. Ey *seḳāhüm rabbühüm*⁶⁰⁰ hamruñdan ikrāh eyleyen
Tevbe kıl ğaflet meyinden şındur ol peymāneyi
5. Ey Hāḳı her yerde hāzırdur diyen egri nazar
Bes ne ma'niden şecersen Ka'beden bütḥāneyi
6. Her kim⁶⁰¹ aydur ādemi dāma bıraḳan dānedür
Görmemişdür lāle-gün yüzünde müşkîn dāneyi
7. Ey çeken uçmağa şāhum zülf-i pür-çinüñ beni
Cennete zencîr-i zülfündür çeken dîvāneyi⁶⁰²
8. Genc-i maḥfidür saçuñ ey şüret-i Raḥmān cemāl⁶⁰³
Niçün eylersin⁶⁰⁴ bu gizli gonce maḥrem şāneyi

⁵⁹⁵ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

⁵⁹⁶ Nesîmî D., *Gazel*, s. 752.

⁵⁹⁷ yokdur: yok D.

⁵⁹⁸ bulmada: kim bulmadı D.

⁵⁹⁹ yārıñ: 'ışḳuñ D.

⁶⁰⁰ عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سَنَدِسٌ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَخُلُواْ أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا Üstlerinde ince ve kalın ipekten yeşil elbiseler vardır. Gümüş bileziklerle süsleneceklerdir. Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir. (İnsan Sûresi 21. âyet)

⁶⁰¹ Her kim: Kim ki D.

⁶⁰² Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir./ şāhum: müşkîn D.

⁶⁰³ şüret-i Raḥmān cemāl: çün beşer şüretli Hāḳ D.

⁶⁰⁴ eylersin: idersen D.

9. İncedür zülfün rumûzı şānenün ağızı açık
Diline bırakma anuñ zülf-i müşk-efşāneyi
10. Nāra atan cānını şol⁶⁰⁵ şem' için pervānedür
Nūrına şem' ol sebebdan yandurur pervāneyi
11. Ey gelen kālū belīden ma'rifetsüz canavar
Hak başiretsüz yaratmış tā-ebed bīgāneyi

[99a]

12. Çün maḳālīdū's-semāvāt ey Nesīmī sendedür
Ḳāf u lāmından götür dil⁶⁰⁶ sīn ü şīn-dendāneyi

83⁶⁰⁷

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Şüretün naḳşında her kim görmedi naḳḳāşını
Vāhib-i şüret anuñ gözsüz yaratmış başını
2. Lebleri şīrīn nigāruñ fırkat ü hicrān-durur
Aḳıdur⁶⁰⁸ yanınca şem'ün gözlerinden yaşını
3. Düşmedi bātıl ḥayāle olmadı sevdāsı ḥam
Her kimün kim 'aşḳ odıyla Hak pişürdi aşını
4. *Ḳābe ḳavseynüñ*⁶⁰⁹ rumūzın şanma kim fehmi eyleye
Kim ki zāhir görmedi şol māh-ı bedrün ḳaşını
5. Gerçi ferrāşı melikdür 'anber-efşān sünbülün
Çünki ben sulṭānı buldum neylerem ferrāşını
6. Hakḳa vāşıl rind ü Hakdan ayrudur zāhid görün
Hānḳāhuñ şeyḥini mey-ḥānenün evbāşını

⁶⁰⁵ şol: çün D.

⁶⁰⁶ götür dil: götürgil D.

⁶⁰⁷ Nesīmī D., *Gazel*, s. 736.

⁶⁰⁸ Aḳıdur: Aḳıtan D

⁶⁰⁹ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

7. Dem-be-dem şūfî melāmet taşın atar ‘āşığa
Taşı kıymetsüzdür anuñ içini gör taşını⁶¹⁰
8. Hāşılun mescid bucağında gör āhır kim nedür
Ey melāmet eyleyen mey-hānenün qallāşını⁶¹¹
9. Yaşını yandurdı ‘aşkın hem kırusun gönlümün
Kim ki düşdi ‘aşka yandurdı kıru vü yaşını
10. Gönlümün şehrinde ‘aşkın bi ‘imāret yapı kim
Tā-ebed kıparmaz andan nüh felek bir taşını
11. Cānumı ‘aşkın ezelde yoldaş itmiş⁶¹² kendüye
Kıymaya yoldaşlığın haqqın bilen yoldaşını
12. Ey **Nesîmî** hālünî gör⁶¹³ kimse bilmez ğam degül
Haq bilür halk-ı cihānuñ sırrını hem faşını

84⁶¹⁴

Destūr

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

1. Ne Tūbādur boyuñ bil kim irişdi⁶¹⁵ ‘arşa bālāsı
Ne sūnbüldür saçuñ gör kim cihānı dutdı sevdāsı⁶¹⁶
2. Kāmer⁶¹⁷ tal‘atlu yüzündür bugün ‘ālemde ey dilber
Ki her ma‘nide kāmildür bulunmaz mişl ü hemtāsı
3. Ne yağmacı Moğol Çindür gözün yā Rabb ki devrinde
Yayılmışdur yasağından yedi iklīme yağmāsı
4. Şadefden gerçi ey dilber çıkar kıymetlü inciler
Velākin özge gevherdür dişün lü’lü-i lālāsı

[99b]

⁶¹⁰ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir.

⁶¹¹ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir.

⁶¹² itmiş: itdi D.

⁶¹³ gör: ger D.

⁶¹⁴ **Nesîmî D., Gazel**, s. 689.

⁶¹⁵ bil kim irişdi: yā Rab kim irdi D.

⁶¹⁶ sevdāsı: kavgası D.

⁶¹⁷ Kāmer: Güneş D.

5. Cemālün vaşlını Haḫdan diler ‘ālemde her ‘āşık
Velī ol⁶¹⁸ dürr-i meknūnuḡ deründur⁶¹⁹ ḫa‘r-ı deryāsı
6. Ḳaradur giydügi ya gök hemīşe zāhidün yā Rabb
Ne mātem düşmiş aḡa kim tükenmez hiç anuḡ yāsı
7. Riyālu zāhidün her dem işi tezvīr ü iḡvādur
Velī kār itmez ol dīvün baḡa tezvīr ü iḡvāsı⁶²⁰
8. *Ḳuli‘llāhumme mālīk*⁶²¹ çün baḡa ta‘vīz ü hırz oldı
Ḥalāş oldum bu vesvesden gider senden bu vesvāsı⁶²²
9. Şarāb u sāḡaruḡ zıkrı dilümden gitmedi tā kim
Beni sevdāya uğratdı nigāruḡ ‘ayn-ı şehlāsı⁶²³
10. Yüzün levḫinde ey ḫūrī ilāhī görmeyen ḡāfil
Yaḫīn kim gözgüsi anuḡ yüzinden gitmemiş pası
11. Bugün yārından ey va‘iz beni ḳorḳutma ebsem ol
Ki ḳorḳusuz ol ‘ārifün ki imrüz oldı ferdāsı⁶²⁴
12. *Nesīmī* tā seni gördi⁶²⁵ irişdi cümle maḫşūda
Murādı vaşla ḫatm oldı tamām oldı temennāsı

85⁶²⁶

Destūr

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Fe‘ulün

1. Cemālündür bu rencüruḡ şifāsı
Şifā‘ü’l-ḳalb-i maḫbūbuḡ liḫāsı

⁶¹⁸ şol: ol D.

⁶¹⁹ deründur: bulunmaz D.

⁶²⁰ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir./ her dem: dā’im D./ iḡvā: ḡavgā D.

⁶²¹ قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
De ki: "Ey mülküñ sahibi olan Allāh’ım! Sen mülkü dilediğine verirsın. Dilediğinden de mülkü çeker alırsın. Dilediğini aziz edersin, dilediğini zelil edersin. Hayır senin elindedir. Şüphesiz sen her şeye hakkıyla gücü yetensin." (Âl-i İmrân Sûresi 26. âyet)

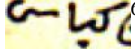
⁶²² Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir.

⁶²³ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir./ sāḡaruḡ: şāhidün D./ sevdāya uğratdı: sevdādan esrütüdi D.

⁶²⁴ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ yārından: ferdādan D./ ol: tur D./ ḳorḳusuz ol ‘ārifün: ḳorḳusuzdur ol ‘ārif D.

⁶²⁵ tā seni gördi: çün beni buldı D.

⁶²⁶ *Nesīmī D., Gazel*, s. 714.

2. Kaşuñdur vaḥy ü ‘aynuñ āyetu’llāh
Nehār u leyl anuñ aḡ u ḳarası
3. Vişālün zevḳini şol cān bilür kim
Anuñ cānındadır ‘aşḳuñ belāsı
4. Cem ol ‘ārifdür ey dilber kim oldı
Yüzün ‘āyine-i gītī-nümāsı
5. Gel ey ‘āşık şehīd ol ‘aşḳ içinde
Ki Ḥaḳdur ol şehīdün ḳan bahāsı⁶²⁷
6. Riyāyı zāhid eyler ‘aşḳa inkār
Belādur zāhidün zerḳ u riyāsı⁶²⁸
7. Faḳīh ādem ḳatında secde ḳılmaz
Meger şeyṭāndur ol şūmuñ Ḥudāsı⁶²⁹
8. Ḳıyāmet geldi ey zāhid *zeru’l-bey*⁶³⁰
Ki yokdur ol günün bey’ u şirāsı⁶³¹
9. Eger şāfiseñ ey şūfī giy atlāş
Ki bī-ḳadr oldı uş zehrün ⁶³²
10. Nesīmīdür vücūd-ı ferd-i muṭlaḳ
Bu tevḥīdün eḥaddandur esāsı⁶³³

⁶²⁷ Bu beyit a.g.e.’de 6. beyittir.

⁶²⁸ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir./ Belādur zāhidün: Görün şol münkirün D.

⁶²⁹ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir.

⁶³⁰ geldi: ḳoptu/ zāhid: tācir D./ *يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۚ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ* Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman, hemen Allāh’ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz bu, sizin için daha hayırlıdır. (Cum’a Sûresi 9. âyet)

⁶³¹ Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir.

⁶³² Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir.

⁶³³ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir.

1. Merhabā ey baħr-ı zātun gevher-i yek-dānesi
Şem‘i vaħdetdür cemālün *kün fekān*⁶³⁵ pervānesi

[100a]

2. Tā ebed ħüsnün öñinde secde-i şükr eylerem
Ey cemālün Ka‘besi sen küntü kenzün ħānesi
3. Kim ki ğavvāş oldu buldı vaħdetün baħrında kim⁶³⁶
‘Ālemün cismi şadefdür sensün uş⁶³⁷ dür-dānesi
4. Ey bağa müşkīn saçından göñlini kırtar diyen
Ĥansı ‘ākıldür selāsilden çizir⁶³⁸ dīvānesi
5. Çünki vīrān göñlüm ey cān mesken oldu ‘aşkına
İstemez ayruķ ‘imāret göñlümün vīrānesi⁶³⁹
6. Dilberün la‘li ezel bezminde içürmiş bağa
Şol meyi kim nüh-felekdür kemterin peymānesi⁶⁴⁰
7. Gözleri sevdā meyinden ‘ālemi mest eyledi
Gör ne meyden esrimişdür nergis-i mestānesi⁶⁴¹
8. Ey bu şeydā göñlümün derdin şoran her dem bağa
Derdini bildürmez ammā ‘aşķ odına yanası⁶⁴²
9. Cānumı şükrāne virdüm şol nigārun vaşlına
Düşmedi lāyık diriğā vaşlınun şükrānesi⁶⁴³

⁶³⁴ Nesimî D., Gazel, s. 711.

⁶³⁵ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi ona sadece "ol" der, o da hemen olur. (Bakara Sûresi 117. âyet) “Ol” der o da olur” anlamındaki kün feyekûn âyeti Kur’ân’da aynı anlamda 7 âyette geçmektedir. (Âl-i İmrân 47 ve 59, En‘âm 73, Nahl 40, Meryem 35, Yâsin 82, Mü‘min 68). Kün Allāh’ın gücünü, kudretini ifade etmektedir. Allāh bir şeyi yaratmak istediğinde bunu kün emriyle yapar. Bu âyet genelde şairlerce *kün* ve *kün feyekûn*’un mazi hali olan kün fekān şeklinde kullanılmaktadır.

⁶³⁶ kim: dür D.

⁶³⁷ Sensün uş: şüretün D.

⁶³⁸ çizir: çıkar D.

⁶³⁹ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir.

⁶⁴⁰ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir.

⁶⁴¹ Bu beyit a.g.e.’de 6. beyittir.

⁶⁴² Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir.

⁶⁴³ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir.

10. Zāhidūñ efsānesin ҡo söyle ‘aşķuñ hālını
Zāhidūñ sem‘ına şıǵmaz zāhidūñ efsānesi⁶⁴⁴
11. Mü‘mine ka‘be yüzüñdür kāfire bütḥāneler
‘Āşķuñ dost eşigidür Ka‘besi bütḥānesi⁶⁴⁵
12. Buldı la‘lūñden **Nesīmī** nefḥa-i Rūḥu’l-Kudūs
Ey Nesīmīñüñ ḥayātı cānıñuñ cānānesi

87⁶⁴⁶

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātūñ/Fā‘ilātūñ/ Fā‘ilātūñ/ Fā‘ilūñ

1. Kāmil insāñuñ görenler levḥa-i sīmāsını
Ḥaḳ Te‘alāñuñ oқurlar cümle hep esmāsını
2. Ḥaḳ cemālūñ gösteren āyīne-i insāna baḳ
Bī-başar olma gözin aç ḳalbinūñ sil pasını
3. Ālem-i vaḥdetde birdür ‘abd ü ma‘būdı hep
Kimse fark itmez bu cemūñ ‘abd-ile Mevlāsını
4. Berḳ-ı ḥāṭıf gibi gāhi nūr-ı ḥaḳ itse güzer
Rüşd eyler pertevinden cism-i cān saḥrāsını
5. Feyz-i ‘aşķ-ile mufaḍḍaldur melekden ādemi
Ḳatreye görme berāber ma‘rifetdür Yāsini
6. **Ḥaḳkī**yā tevḥid-i ḥaḳḳāñidedür zevḳ u ḥuzūr
Cennet-i taḥḳīḳ içinde ḳıl gönül me’vāsını

88⁶⁴⁷

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātūñ/Fā‘ilātūñ/ Fā‘ilātūñ/ Fā‘ilūñ

1. Yā Resūlu’llāhı Allāh itdi çün peydā seni
Ḳıldı vech-i pākūñe āyīne-i iclāsını

⁶⁴⁴ Bu beyit a.g.e.’de 5. beyittir./ Zāhidūñ: ‘Āşķuñ D.

⁶⁴⁵ Mü‘mine: Mü‘minūñ D./ yüzüñdür kāfire: yiridür kāfirūñ D.

⁶⁴⁶ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁶⁴⁷ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

[100b]

2. Şundı dest-i kudret-ile ism-i a'zam mührini
On sekiz biñ 'āleme şāh eyledi Mevlā seni
3. Başuñā tāc itdi teşrīf ü le'amrükden senüñ
Hil'at-ı levlāk-ile kıldı 'aceb zībā seni
4. Gelmeden bu 'āleme kul olmuş idi hüsnüñe
Gördi Yūsuf çün ki bu vech-ile müstesnā seni
5. Başdı pāyuñ yirine bir Nebī ne bir velī
Eyledi bu cümleden zü'l-kibriyā a'lā seni
6. Gülşen-i zātuñ n'ola ter olsa her dā'im senüñ
Feyz-ile mümtāzı kıldı ol cihān-ārā seni
7. İrmedi ser-menzile şer'üñ yolını tutmaya
Görmedi dīdār-ı Hakkı görmeyen a'mā seni
8. Noğtadur zātuñ müsem mā merkezinde yā Resūl
Devr-i dünyādan berü gözler kamu esmā seni
9. Yā Resūlu'llāh bir nūr-ı ezelsün tā ebed
Virmez iki 'āleme bu **Hakkı** şeydā seni

89⁶⁴⁸

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Fe'ülün

1. Cemālün kıble-i imān degül mi
Vücūdun mazhar-ı insān degül mi
2. Budur 'arş-ı muhīṭ-i *kul hüva'llāh*⁶⁴⁹
Kişi kim bilmedi hayvān degül mi
3. Kamu çarḥ-ı felek ser-geşte hayrān
senüñ şehrüñde ser-gerdān degül mi

⁶⁴⁸ Nesîmî D., *Gazel*, s. 726.

⁶⁴⁹ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ De ki: "O, Allāh'tır, bir tektir." (İhlās Sûresi 1. âyet)

4. ‘Alī sırrın ne bilsün her münāfık
Münāfık kıblesi şeytân degül mi
5. Vücūd-ı Muştafâdan oldu Âdem
Risâlet kapusu Furkân degül mi⁶⁵⁰
6. Muḳallid çünkü bilmez sırr-ı tevḫîd
Muvahḫid olmadı nādân degül mi⁶⁵¹
7. **Nesîmî** sırr-ı er-Raḥmân ü tâhâ
Olupdur ortada mîzân degül mi⁶⁵²

90⁶⁵³

Destür

Hezec Bahri

Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Fe‘ülün

1. Yüzündür gülsitân bi’llâh degül mi
Sözündür *kün fekān*⁶⁵⁴ bi’llâh degül mi
2. ‘Ale’l-‘arşı’stevâ⁶⁵⁵ Raḥmân yakın kim
Yüzündür ol mekân bi’llâh degül mi
3. Ruḥuḡ bağında ey ḥūrî şıfatlū
Cihân oldu cinân bi’llâh degül mi
4. Şaḡuḡdandır Ḥıṭâ vü Çîn ü Rūma
Şabâ ‘anber-feşân bi’llâh degül mi

[101a]

5. Yüzünden⁶⁵⁶ çün cihân geldi vücūda
Yüzündür⁶⁵⁷ cism ü cān bi’llâh degül mi

⁶⁵⁰ Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir./ Muştafâ: Mutlakî D.

⁶⁵¹ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ sırr-ı tevḫîd: ilm-i tevḫîd/ olmadı: olmayan D.

⁶⁵² Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir.

⁶⁵³ **Nesîmî D., Gazel**, s. 744-746.

⁶⁵⁴ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi ona sadece "ol" der, o da hemen oluverir. (Bakara Sûresi 117. âyet) “Ol” der o da oluverir” anlamındaki kün feyekûn âyeti Kur’ân’da aynı anlamda 7 âyette geçmektedir. Kün Allâh’ın gücünü, kudretini ifade etmektedir. Allâh bir şeyi yaratmak istediğinde bunu kün emriyle yapar. Bu âyet genelde şairlerce *kün* ve *kün feyekûn*’un mazi hali olan kün fekān şeklinde kullanılmaktadır.

⁶⁵⁵ الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ Raḥmân, Arş’a kurulmuştur. (Tâhâ sûresi 5. âyet)

⁶⁵⁶ Yüzünden: sözünden D.

⁶⁵⁷ Yüzündür: sözündür D.

6. Tudāğundur ki sırr-ı küntü kenzā
Beyān eyler beyān bi'llāh degül mi
7. Hāṭundan buldı *er-Raḥmān* ü *tāhā*⁶⁵⁸
Budur senden nişān bi'llāh degül mi
8. Lebün āb-ı ḥayātındandır ey cān
Ki Hızır oldı revān bi'llāh degül mi
9. Saṇa Şirīn-dehen ey Husrev-i ḥüsn
Diyen Şirīn-dehān bi'llāh degül mi
10. Kaşuṇla kirpigün yüzün güninde
‘Aceb tır ü kemān bi'llāh degül mi
11. Seni Hāk görmeyen zāhirde a'mā
Gözinden⁶⁵⁹ Hāk nihān bi'llāh degül mi
12. Lebün ‘aşkında cān virmek hemişe
Ḥayāt-ı cāvidān bi'llāh degül mi
13. Dehānuṇdan ḥadişi kılmayan gūş
Sözi ğayb u gümān bi'llāh degül mi
14. Yüzüñdür ey kamer şüretlü fitne
Zamān āḥir zamān bi'llāh degül mi
15. Hāk oldı göñlümün şehrinde zāhir
Zehī Māzenderān bi'llāh degül mi
16. Kılūṇdan ince gördüm incedür hem
Belün nāzik miyān bi'llāh degül mi⁶⁶⁰
17. Sevād-ı a'zamuṇdur Mısr-ı cāmi'
Yüzüñdür yā fülān bi'llāh degül mi⁶⁶¹
18. Saçuṇla ‘arızuṇ cān Muşhafıdur
Adı Nūr u Duḥān bi'llāh degül mi⁶⁶²

⁶⁵⁸ Buldı: buldum D./ الرّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى Rahmān, Arş'a kurulmuştur. (Tâhâ sûresi 5. âyet)

⁶⁵⁹ Gözinden: Gözinde D.

⁶⁶⁰ Bu beyit a.g.e.'de 17. beyittir.

⁶⁶¹ Bu beyit a.g.e.'de 18. beyittir./ a'zamuṇdur: a'zam ile D.

⁶⁶² Bu beyit a.g.e.'de 19. beyittir.

19. Beni vā'iz bugün ferdāya şaldı
Yalancı kışsa-ḡān bi'llāh degül mi⁶⁶³
20. Yüzündür Ka'besi ehl-i selāmuḡ
Mübārek ḡānedān bi'llāh degül mi
21. Baḡa cān şordu kim zülfüḡ ne yirdür
Didüm dārü'l-emān bi'llāh degül mi⁶⁶⁴
22. Yüzüḡ esrārını şem' eyledi fāş
'Aceb āteş-zebān bi'llāh degül mi⁶⁶⁵
23. Yüzünden tā kamer fark u tefāvüt
Zemīn tā āsmān bi'llāh degül mi⁶⁶⁶
24. Diyen kim noḡtadur adı dehānuḡ
'Acā'ib ḡurde-dān bi'llāh degül mi⁶⁶⁷

[101b]

25. Cihānı tıtdı ḡüsnüḡ dāsitanı
Zehī ḡoş dāsitan bi'llāh degül mi⁶⁶⁸
26. Nesīmī cevher-i ferd oldı adın
Mekānı lā-mekān bi'llāh degül mi⁶⁶⁹

91⁶⁷⁰

Destür

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün

1. Uyan ey cān ki İsrāfil-i vaḡtūḡ ḡoş demi geldi
Cesed ḡabrinde ḡalacak ki ḡaşruḡ mevsimi geldi
2. Vücūduḡ dāḡları 'aşḡuḡ yelinden şavrulup gitdi
Şühūduḡ baḡların şer ḡılmaḡa feyzüḡ yemi geldi

⁶⁶³ Bu beyit a.g.e.'de 20. beyittir./ Beni vā'iz bugün ferdāya şaldı: Bugün vā'iz meni ferdāya şalur D.

⁶⁶⁴ Bu beyit a.g.e.'de 22. beyittir.

⁶⁶⁵ Bu beyit a.g.e.'de 23. beyittir./ Yüzüḡ: Rūhuḡ D./ 'Aceb: Zehī D.

⁶⁶⁶ Bu beyit a.g.e.'de 24. beyittir.

⁶⁶⁷ Bu beyit a.g.e.'de 25. beyittir.

⁶⁶⁸ Bu beyit a.g.e.'de 26. beyittir.

⁶⁶⁹ Bu beyit a.g.e.'de 29. beyittir./ adın: anuḡ D.

⁶⁷⁰ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

3. Açıldı āsmān āsā göñül ebr-i ta'alluḡdan
Dürildi defter-i ḡaflet tecellī 'ālemi geldi
4. Senün yirin gümüş cānuḡ göge altundan it zinhār
Bugün sırr-ı Hūdā iksīrinün bir maḥremi geldi
5. Yeter hicrān-ı yārün yāresiyle ḡaste dil ol var
Ki ol yārün viṣālinden bu yara merhemi geldi
6. Cināna zāt-ı ef'ālī şıfātun şordum aḡvāle
Bugün rüy-ı zemīne ehl-i dilber ādemi geldi
7. Göñül mülk-i Süleymāna nazar kılmaz ḡaḡıḡatde
Tecerrüd taḡtınun zīrā ki İbn-i Edhemi geldi
8. Göñül yirden degül 'arşıyla ger seyrinde vāsi'dür
Ki zīrā ism-i vāsi'den müsemmā hem-demi geldi
9. Cemāl-i Kibriyānuḡ berḡ urup envārı ey **Hakḡı**
Kemāl-i bezmine 'uşşāk için Cām-ı Cemi geldi

92⁶⁷¹

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün

1. Bugün Ya'ḡub-ı ḡalbe Yūsuf-ı cāndan ḡaber⁶⁷² geldi
ḡamīs-i pūr-nesīm ile o cānāndan ḡaber geldi
2. Açıl ey gözlerüm envār-ı vech-i zū'l-celāliden
Dilā bedr ol kim ol⁶⁷³ mihr-i dıraḡşāndan ḡaber geldi
3. Yerinme nāḡışum diyü kemāl ehlini gördükce
ḡamu noḡşānı tekml iden insāndan⁶⁷⁴ ḡaber geldi
4. İdüp dil-ḡāneyi ta'mir otur bu beyt-i aḡzānda
Bu şeb baḡa seḡer vaḡtinde miḡmāndan ḡaber geldi⁶⁷⁵

⁶⁷¹ Niyâzî-i Mısrî D., Gazel, s. 307.

⁶⁷² ḡaber: -D.

⁶⁷³ ol: -D.

⁶⁷⁴ insāndan: insānlardan D.

⁶⁷⁵ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

5. Ne kim yağma olundı çekme ğam şimden-gerü sen var
Dil-i vîrândaki ol kenz-i pinhândan haber geldi⁶⁷⁶
6. Bu Mısrî'nün vücūd-ı şehrinün⁶⁷⁷ oldur şehensâhı
Ezelden tâ ebed hükm-i Süleymândan haber geldi

93⁶⁷⁸

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün

[102a]

1. Yine bezm-i elestden cân kulağına şadâ geldi
Vaţandan ğurbet ehline yine bir âşinâ geldi
2. Göñül Ya'kûb veş beytü'l-hazende dâ'im aĝlarken
Getürdi Yûsuf-ı cân bûyını bād-ı şabâ geldi
3. 'Aceb mi teşne-i 'aşkıyla sermest olsam ey zâhid
Başa yâr-ı vefâdan cām u şahbâ-yı şafâ geldi
4. Göründi dîde-i 'uşşâka vech-i dilber-i ma'nâ
Faķire cânib-i ma'sûkden luţf u 'atâ geldi
5. Bu sırrı fehmi idenler 'ârif-i bi'llâh olanlardur
Bu remzi anlamış dünyâyâ nice evliyâ geldi
6. Bu bāĝ-ı ma'rifet hâli degüldür **Hakkı** bülbül den
Bu nüzhetgâh-ı 'irfâna hezâran hoş-nevâ geldi

94⁶⁷⁹

Destür

Hezec Bahri

Mef'ûlü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ûlün

1. Ey mâder-i şâh-ı şühedâ Hâzret-i Zehrâ
Maşşerde mu'in-i fuķarâ Hâzret-i Zehrâ

⁶⁷⁶ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir./ pinhân: vîrân D.

⁶⁷⁷ Şehrinün: Mısrînin D.

⁶⁷⁸ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁶⁷⁹ Leylâ D., Gazel, s. 113.

2. Her bir kulına Hâzret-i Hâk kıldı⁶⁸⁰ bir ihsân
Sensün bize ihsân-ı Hudâ Hâzret-i Zehrâ
3. 'Arz eyledüm ahvâl-i perîşānumı rahm it
Biñ şerm-ile rû'yâda saña Hâzret-i Zehrâ
4. Hâşâ ki hilâf ola senüñ va'd-i kerîmüñ
Va'd itdüñ 'inâyâtını yâ Hâzret-i Zehrâ
5. Sultân-ı rusûl vâlid-i zîşānuña 'arz it
Bu zerreyi ey kân-ı 'atâ Hâzret-i Zehrâ
6. 'Afv eyle suçum hûn-ı şehîdân için olsun
Ey zevce-i Sultân-ı Bekâ Hâzret-i Zehrâ
7. Redd eyleme tûrdum der-i lûtfında dahîlek
Leylâyı kıl ihsâna sezâ Hâzret-i Zehrâ

95⁶⁸¹

Destûr

Recez Bahri

Müstef'îlün/Müstef'îlün/Müstef'îlün/Müstef'îlün

1. Ey çarh-ı dūn n'itdüm saña hîç virmedüñ rāhat baña
Güldürmedüñ öñden şoña āh miḥnetā vāh miḥnetā
2. Bendinden āzād itmedüñ feryāduma dād itmedüñ
Bir dem beni şād itmedüñ āh veyletā vāh veyletā

[102b]

3. İrişmedi dostā elüm Raḥmāna varmadı yolum
Çıkmadı başa menzilüm āh ğurbetā vāh ğurbetā
4. Kārum dūrür derd-ile ğam gitmez başumdan hîç elem
Gülden cüdā bir bûlbûlüm āh firḳatā vāh firḳatā
5. Mecnûnveş vāh⁶⁸² ideyüm Ferhādveş āh⁶⁸³ ideyüm
Bu virdi herġāh ideyüm āh ḥasretā vāh ḥasretā

⁶⁸⁰ kıldı: itdi D.

⁶⁸¹ Niyâzî-i Mısırî D., Gazel, s. 253.

⁶⁸² vāh: āh D.

⁶⁸³ āh: vāh D.

6. Varmazsa yolum şeyhüme şarmazsa merhem yāreme
Olmazsa çāre derdüme āh hayretā vāh hayretā
7. Yanar **Niyāzī** derd-ile hīç kimse yok hālüm⁶⁸⁴ bile
Nālān olup girdi yola āh rihletā vāh rihletā

96⁶⁸⁵

Destūr

Remel Bahri

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün (Fa‘lün)

1. İki ‘ālemde bize rāh-nümā Haydardur
Rüz-ı mahşerde mu‘īn-i zu‘afā Haydardur
2. Nār-ı ‘aşk-ile anuñ sīnemüzi çāk idelüm
Merhamet itse n’ola Şāh-ı Beķā Haydardur
3. Bu ne devlet ne şerefdür ola dāmād-ı Resül
Rehber-i ehl-i tarīķ-i fuķarā Haydardur
4. Didi hem lahmüke lahmī o Resülü’ş-şakāleyn
Beden ü cāna viren nūr-ı zīyā Haydardur
5. Rāfızidür diseler de ne gerek **Leylāya**
Yine evrād-ı anuñ şubḥ u mesā Haydardur

97⁶⁸⁶

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Derdi sende ‘āşıkā dermān yine hem sendedür
Hikmet-i loķmān bilürsen zaḥm u merhem sendedür
Cām elünḡe fī’l-ḡaķīķa şerbet-i Cem sendedür
Ger nefes isterseñ ‘İsā ibn-i Meryem sendedür

[103a]

2. Cennet-i ‘ācil ki dirler dilde ara sen anı
Hūrī vü ġilmānı envāruñ odur bil meskeni
Anladuñ mı ‘ārif-i bi’llāh olup sen de seni

⁶⁸⁴ hālüm: ḡālīn D.

⁶⁸⁵ **Leylā D., Gazel**, s. 113.

⁶⁸⁶ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

Nefsüni bildünse bildün hep cehennem sendedür

3. Şol feriştehler ki dirler sen anı cânunda bul
Cinn ü şeytânı ‘urûkunda gezen çatunda bul
Luţf u qahruñ ‘askerîn hep kendi meydânında bul
Mihr-i câmi’dür vücûduñ cümle ‘âlem sendedür
4. Yanmadan şol âteş-i hicrâna evvel yanagör
Şerbet-i ‘irfâna bir mürşid elinden kanagör
Nice bir dîvânelik hey derd-mend uşlanagör
‘Akl-ı külden şol temevvüc eyleyen yem sendedür
5. Dest-i luţf-ı Hâk eger açsa niķâb
Zâ’il olurdu derûn-ı dildeki kat kat hicâb
İdelüm şimden-gerü bâb-ı Hudâya intisâb
Hâkîyâ ol kapuya miftah-ı a’zam sendedür

98⁶⁸⁷

Destür

Hezec Bahri

Mefâ’ilün/Mefâ’ilün/Fe’ülün

1. Gel ey mü’mîn bize⁶⁸⁸ farz-ı Hudâdur
Hâkî bilmek çü kulu⁶⁸⁹ Muştafâdur
2. Hâkî bilmek dilersen bil ‘Alîyi
Oku ‘ilmün kapısı Murtaẓâdur
3. Hâsanum⁶⁹⁰ hem Hüseyñüm ‘âbidinüm
Gözüm nûrî İmâm Bâkır beķâdur
4. Beri gel Ca’fer-i Kâzım Rızâya
Takîye vir özün luţf u seķâdur

⁶⁸⁷ **Vîrânî D., Gazel**, s. 143-144. VAKTİDOLU, Adil Ali Atalay (1998), Vîrânî Divanı ve Risalesi (Buyruğı), Can Yayınları, İstanbul.

⁶⁸⁸ bize: beri D.

⁶⁸⁹ kulu: kavli D.

⁶⁹⁰ Hâsanum: Hâsandır D.

5. Naķī ‘asker şehā⁶⁹¹ mehdī-i hārī⁶⁹²
Olaydı⁶⁹³ ey **Vīrānī** ol saṇadur

99⁶⁹⁴

Destūr

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

1. Meded kıl tevbe itdüm her günāha yā Resūlu’llāh
‘Ināyet eyle ‘abd-i rū-siyāha yā Resūlu’llāh
2. Bugün ‘üryān-ı ‘aşk u bende-i āl-i abā oldum
Ki bakmam hırka vü tāt u külāha yā Resūlu’llāh

[103b]

3. Gedāyān-ı der-i şevket-medār-ı dār-ı ‘irfānuḡ
Ayāḡın öpdürirler pādişāha yā Resūlu’llāh
4. Tecellī-i cemāl ü nūr-ı ‘aşkuḡ var iken dilde
Nazar itmem⁶⁹⁵ felekde mihr ü māha yā Resūlu’llāh
5. Nigāh-ı iltifatuḡla nazar kıl maḡhar-ı luṡf it
Göḡül āyīnesin sırr-ı ilāha yā Resūlu’llāh
6. Esir olmuşdı emmāre elinde bu dil-i zārum
Çaçup geldi der-i ‘ālem-penāha yā Resūlu’llāh
7. İrişdür menzil-i maḡşūda ‘**Aynī** rüz u şeb düşmiş
Tarīķ-i ḡalidide āh u vāha yā Resūlu’llāh

100⁶⁹⁶

Destūr

Remel Bahri

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

1. Ey dil ey dil yine⁶⁹⁷ bu rütbede pür-ḡamsun sen
Gerçi vīrāne iseḡ genc-i muṡalsamsun sen

⁶⁹¹ ‘asker şehā: vü ‘askerī D.

⁶⁹² hārī: hādī D.

⁶⁹³ Olaydı: Oluptur D.

⁶⁹⁴ ‘**Aynī** D., *Gazel*, s. 199.

⁶⁹⁵ itmem: kılmam D.

⁶⁹⁶ **Şeyh Gālib D., Tercī-i Bend**, s. 130.

⁶⁹⁷ yine: niye D.

Secde-fermān⁶⁹⁸-ı melek zāt-ı mükerremsün sen
Bildigün gibi degül cümleden akdemsün sen
Rūhısun nefha-i Cibrıl-ile tev'emsün sen
Sırr-ı Haksun meşel-i İsi-i Meryemsün sen

Hoşca bak zātuña kim zübde-i 'ālemsün sen
Merdüm-i dide-i ekvān olan ādemsün sen

2. Mertebeñ 'ayn-ı müsemmadadur esmā şanma
Merci'ün Hāl-ı eşyādadur eşyā şanma
Gördigün emr-i muhakkaqları rü'yā şanma
Başkasun kendün şüretle heyulā şanma
Keşf-ile şābit olan ma'nī-i da'vā şanma
Hakkuña söylenen evşāf-ı müdārā şanma
3. İnleyüp sırrını fāş eyleme ağıyāra şakun
Düşme bilmezlik ile varṭa-i inkāra şakun
Degmesin āhların kākül-i dil-dāra şakun
Şonra Manşūr gibi çıkmak⁶⁹⁹ olur dāra şakun
'Arz-ı 'aciz itmeyesün yāreden ol yāra şakun
Bulduğun cevher-i ālileri bī-çāre şakun

[104a]

4. Sendedür maḥzen-i esrār-ı muhabbet sende
Sendedür ma'den-i envār-ı fütüvvet sende
Gizli gizli daḡı vardur nice ḥālet sende
Ma'rifet sende hūner sende ḥaḳīḳat sende
Nazar itsen yer ü gök dūzaḡ u cennet sende
'Arş u kürsī ü melek sendedür elbet sende
5. Ḥayfidur şāh-iken 'ālemde⁷⁰⁰ gedā olmayasun
Keder⁷⁰¹-ālūde-i ümmīd ü recā olmayasun
Vādī-i ye'se düşüp hiç ü hebā olmayasun
Yanılup reh-rev-i şahrā-yı hebā⁷⁰² olmayasun
Ādeme muttaşıl ol tā ki cūdā olmayasun
Secdeler eyle ki merdūd-ı Ḥudā olmayasun
6. Berḳ-ı ḡāṭıf gibi bu kayd-ı sivādan güzer it
İrişen ḡār u ḡaşa āteş-i 'aşḳı siper it

⁶⁹⁸ fermān: fermā D.

⁶⁹⁹ çıkmak: çıkmān D.

⁷⁰⁰ 'ālem: 'ālemde D.

⁷⁰¹ keder: kader D.

⁷⁰² hebā: belā D.

Dāmenün dutmaya āṣār-ı ‘alāyık ḥazer it
Şemsveş ḥā’hiş-i moḡla ile ‘azm-i sefer it
Şāf kıl āyineḡi ḡābil-i ‘aks-i şuver it
Hele bir cem’i ḡavās eyle de **Ġālīb** nazār it

101⁷⁰³

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Ey esedu’llāh ġālīb-i şāh-ı merdānum ‘Alī
Göḡlümün taḡtında sensün mīr ü sulṡānum ‘Alī
2. Senden oldı āşikāra küntü kenzün cevheri
Ey kelāmu’llāh-ı nāṡıḡ faẓl-ı Raḡmānum ‘Alī
3. ṡūr üzre Mūsīye ḡılduḡ tecellī nārdan
Ey beşer şüretlü Ḥaḡḡ u⁷⁰⁴ nūr-ı Ḳur’ānum ‘Alī
4. Kāfirem imāna gelmezsem şaḡuḡ küfrine ben
Ey ḡaşuḡ miḡrāba⁷⁰⁵ vechün dīn ü imānum ‘Alī
5. ‘Āleme faẓluḡdan irdi rūḡ u cism ü feyẓ-i cūd
Ey ḡayātum vey şıfāt u zāt-ı Yezdānum ‘Alī
6. Şüretün nūrından oldı ḡıblegāhum āşikār⁷⁰⁶
Ma’nī-i cennetde maḡşūd⁷⁰⁷ āb-ı ḡayvānum ‘Alī
7. Pārelerlerse **Mişālī** dönmeye senden şehā
Tā ebed ḡā’im⁷⁰⁸ senünḡle ‘ahd u peymānum ‘Alī

⁷⁰³ **Miśālī D.**, **Gazel**, s. 621.

⁷⁰⁴ Ḥaḡḡ u: Ḥaḡḡ v’ey D.

⁷⁰⁵ miḡrāba: miḡrāb u D.

⁷⁰⁶ Şüretün nūrından oldı ḡıblegāhum āşikār: Şüretüḡdür ḡıblegāhum dā’im aḡadur yüzüm D.

⁷⁰⁷ Ma’nī-i cennetde maḡşūd: Ey ma’nī cennetinde D.

⁷⁰⁸ ḡā’im: ḡanum D.

102⁷⁰⁹
Destür
Remel Bahri
Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Һamdüli‘llāh biz Muһammedden okuduk defteri
Nokta nokta һarf-be-һarf қavl-i⁷¹⁰ rumüz u Һaydarı

[104b]

2. Şāh Һasan şāh-ı şehīd-i Kerbelā meydānını⁷¹¹
Severüz cān u⁷¹² göñülden ‘Ābidīn ü Bākırı
3. Uymazam her dem⁷¹³ Yezīdün қavline vü fi‘line
Mezhebüm Һaқdur һaқīқat Ca‘feriyem Ca‘ferī
4. Ben Īmām-ı Kāzımuñ rāhında қurbān olmuşam
Şāh ‘Alī Mūsī Rızā destinden içdüm Kevseri
5. Hem Muһammed muttaқīdür tācı serem⁷¹⁴ āşikār
Kevn⁷¹⁵ gibi virdi ziyā zāhir olupdur enveri
6. ‘İlm-i vaḥdet cāvidānı bil Naқīdür zāhidā⁷¹⁶
Bir nażar қıl vechüm üzre ḥaṭṭ-ı Şāh-ı Askerī
7. Mehdī-i şāḥib-zamāndur aşl u fer‘-i mü‘minān
Hüccetü’l-қayyüm odur olduқ biz anuñ çākerī
8. Dünyā vü ‘uқbādan el çekmiş ferāğat olmuşuz⁷¹⁷
Ne ḥesāb ‘azāb görirem bezm-i⁷¹⁸ yevm-i maḥşerī
9. Һāk-i pāy-i⁷¹⁹ Һaydarum ismüm **Virānī**dür benüm
Olmuşam ben⁷²⁰ cān ile uş қanberīnün қanberī

⁷⁰⁹ **Virānī D.,Gazel**, s.106. BAYRI, M.Hâlid (1959), Âşık Virânî Dîvânı, İstanbul Maarif Kitaphanesi ve Matbaası, İstanbul.

⁷¹⁰ қavl-i: bildik D.

⁷¹¹ şāh-ı şehīd-i Kerbelā meydānını: şāhım Hüseyin-i Kerbelā meydānının D.

⁷¹² Severüz cān u: merdiyim sevdim D.

⁷¹³ her dem: hergiz D.

⁷¹⁴ Muһammed muttaқīdür tācı serem: Muһammedir Taқī tācım serimde D.

⁷¹⁵ Kevn: Gün D.

⁷¹⁶ zāhidā: vāizā D.

⁷¹⁷ olmuşuz: kılmışız D.

⁷¹⁸ Ne ḥesāb ‘azāb görirem bezm-i: Ne ḥesābı ne ‘azābı ola D.

⁷¹⁹ Һāk-i pāy: Һaқpāk-i D.

⁷²⁰ ben: bin D.

1. Günâhum boydan 'aşkındur begâyet yâ Resûlu'llâh
Meger senden ola luţf u 'inâyet yâ Resûlu'llâh
2. Vücûdum fülkü düşdi cehl-ile girdâb-ı 'işyâna
Çalır irmez ise bârî hidâyet yâ Resûlu'llâh
3. Götürmezler zebânîler za'if ümmetlerün oda
Olursa Hâzretünden nîm işâret yâ Resûlu'llâh
4. Ümîdüm kesmezem ben rahmeten li'l-'âlemînsün sen
Şefâ'at bahrına olmaz nihâyet yâ Resûlu'llâh⁷²²

[105a]

5. Seni Qur'an-ile vaşf itdi Hâk maḥbûb-ı Mevlâsın
Kuluḡ medḥ itmesi küllî kabâḥat yâ Resûlu'llâh⁷²³
6. Bilince itdük 'işyânı diyü senden hicâb itdük⁷²⁴
Ne yüzle varmaya itsin cesâret yâ Resûlu'llâh
7. İzin vir ağlasın dîvâna varsın cürmini afv it
Ya'kûb kül itmeden⁷²⁵ 'aşk-ı ḥarâret yâ Resûlu'llâh
8. Mübârek ravza-i pâküḡe kullar gönderür nâme⁷²⁶
Hużûr-ı 'izzete ister icâzet yâ Resûlu'llâh
9. Beni rüsvâ-yı 'âlem eyleme cürmümle maḥşerde
Kerem kıl mücrimem eyle⁷²⁷ şefâ'at yâ Resûlu'llâh
10. Efendüm cennet-i a'lâdan a'lâ Ka'be-i küyüḡ
Müyesser olsa da itsem ziyâret yâ Resûlu'llâh

⁷²¹ 'Âşık Şem'î D., Gazel, s. 82.⁷²² Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.⁷²³ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir./ Mevlâsın: Mevlânın D.⁷²⁴ itdük 'işyânı diyü senden hicâb itdük: 'işyânını senden hicâb itti D.⁷²⁵ itmeden: olmadan D.⁷²⁶ kullar gönderür nâme: 'âşık kullarındandır D.⁷²⁷ mücrimem eyle: cürmümü affit D.

11. Eger dırsen ki **Şem‘î** derdimend⁷²⁸ eglen civārumda
Baña teslīm-i rūḥ itmek sa‘ādet yā Resūlu’llāh

104⁷²⁹

Destūr

Hezec Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Ey göñül geç gayrīden cānānı sen senden ara
Destini tut mürşidün bürhānı sen senden ara
2. ‘Ārifī bi’llāh iseñ esrār-ı ilāhī ḥāzm olur⁷³⁰
Kimseden yokdur meded iḥsānı sen senden ara
3. Yedi kat yir yedi kat gök on iki burc şems ü māh
Her ne var ādemde var pinhānı sen senden ara
4. Dost mecrūhı iseñ Loḳmāna minnet eyleme
Var ise derdün eger dermānı sen senden ara

[105b]

5. Ey **Cevābī** aç gözin ḥābdan uyan ġāfil me-bāş
*Lā fetā illā*⁷³¹ ‘Alī sultānı sen senden ara

105⁷³²

Destūr

Remel Bahri

Fa‘ilātün/Fa‘ilātün/Fa‘ilātün/Fa‘ilün

1. Oḳuyup muşḥaf-ı ḥüsnünde ki oldı ḥaṭṭ celi⁷³³
Cezbe-i ‘aşḳ-ı elest⁷³⁴ ile didük saña belī
Noḳta-i sırr-ı Ḥudā zātınun oldı bedelī
Sendedür baḥr-ı vefā sendedür⁷³⁵ ol ḳudret elī
Yetiş ey⁷³⁶ şāh-ı velāyet Esedu’llāh-ı ‘Alī

⁷²⁸ Şem‘î derdimend: Derdimend Şem‘î D.

⁷²⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁷³⁰ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

⁷³¹ Lâ-fetâ illâ aliyyün lâ-seyfe illâ Zü’lfikârı: “Alî’den başka genç (yiğit), Zü’lfikâr’dan başka (keskin) kılıç yoktur.” hadisinden iktibastır.

⁷³² **Ecrî D., Mütekerrir Müseddes**, s. 259.

⁷³³ oldı ḥaṭṭ celi: ol ḥaṭṭ-ı celi D.

⁷³⁴ elest: velâ D.

⁷³⁵ sendedür: bendedir D.

⁷³⁶ ey: eş D.

Meded ey pîr-i tarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî

2. Menba'-ı cûd u seḥâ feyz-i hidâyet sensün
Hel atâ⁷³⁷ şanına tenzîl olan âyet sensün
Vâriş-i⁷³⁸ sırr-ı Nebî keşf-i kerâmet sensün
Ġâfir-i leyl ü nehâr şâh-ı velâyet sensün
Yetiş ey şâh-ı velâyet Esedu'llâh-ı 'Alî
Meded ey pîr-i tarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî
3. Ġam u hicrân-ile râhuḡda dil-âzâr oldum
Nice bir dâm-ı felâketde giriftâr oldum
Gerçi Manşûr gibi zülfiḡe⁷³⁹ ber-dâr oldum
'Aşķına bād-ı nesîm ile⁷⁴⁰ hevâdâr oldum
Yetiş ey şâh-ı velâyet Esedu'llâh-ı 'Alî
Meded ey pîr-i tarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî
4. Fatih-i Ḥayber olan kâtil ü 'anter sensün
Kâṭi'i seyf-i Ḥudâ nâm-ile Ḥaydar sensün
Maẓhar-ı ḡâtem olan yâr-ı peyâmbere sensün
Kuṭbiyet menziline ḡâkim ü ekber sensün
Yetiş ey şâh-ı velâyet Esedu'llâh-ı 'Alî
Meded ey pîr-i tarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî⁷⁴¹
5. 'Aşķ-ile Ḥüsne dilüm ḡulķ-ı Rızâ ḡaķķı için
Eyle tîmâr-ı meded şâh Kerbelâ ḡaķķı için
'Âbidîn Bâķır-ile Ca'fer dilâ ḡaķķı için
Kâzım-ı şâh-ı Ḥorâsân Takî ḡaķķı için
Yetiş ey şâh-ı velâyet Esedu'llâh-ı 'Alî
Meded ey pîr-i tarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî⁷⁴²

[106a]

6. Hem Naķî 'Askerî-i tâcî-ı⁷⁴³ **Ecri** kemter
Mehdî-i mîr-i livâ maẓharı nûr-ı Ḥayder
Eyledüm cânım⁷⁴⁴ fedâ râhıḡa⁷⁴⁵ mişl-i ḡanber

⁷³⁷ هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) üzerinden uzunca bir zaman geçti. (İnsân Sûresi 1. âyet)

⁷³⁸ Vâriş-i: 'Ârif-i D.

⁷³⁹ zülfiḡe: sülfiḡe D.

⁷⁴⁰ 'Aşķına bād-ı nesîm ile: 'Aşķ ile bād-ı nesîmi veş D.

⁷⁴¹ Bu bent a.g.e.'de mevcut değil.

⁷⁴² Bu bent a.g.e.'de mevcut değil.

⁷⁴³ tâcî-ı: nâcî için D.

⁷⁴⁴ cânım: cânı D.

⁷⁴⁵ râhıḡa: yoluna D.

Olmuşam himem⁷⁴⁶ ü ğam-ile dem-i hākister⁷⁴⁷
Yetiş ey şāh-ı velāyet Esedu'llāh-ı 'Alī
Meded ey pīr-i ẓarīkat Hācı Bektāş-ı Velī

106⁷⁴⁸

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Yā Resūl-i kibriyāsun sen fiğānum er yetiş
Yā Muḥammed Muştafā şāh-ı cihānum er yetiş
2. Lā fetā şānuḡda nāzil zūlfikār destün̄de
Yā 'Alīye'l-Murtaẓā şīr-i jiyānum er yetiş
3. Nūr-ı çeşm-i Muştafāsun̄ yā Ḥasan ḡulḡ-ı Rızā
Yā Ḥüseyn-i Kerbelā dīnūm imānum er yetiş
4. Yā 'Alī Zeyne'l-'Abā kān-ı vefā feryād-res
Yā Muḥammed Bākırūm yā cedd ü ḡānum er yetiş
5. Maḡzen-i 'ālem ḡaḡīḡat Ca'fer-i Şādık-ı pāk
El-amān yā Mūsī-i Kāẓım cinānum er yetiş
6. Yā 'Alī Mūsī Rızā şāh-ı Ḥorāsānum meded
Merḡamet ḡıl yā Muḥammed Taḡī cānum er yetiş
7. Yā 'Alī Naḡī senün̄-çün gömgök itdüm sīnemi
Aḡlamaḡdan ḡalmadı tāb ü tüvānum er yetiş
8. Cān-ı dilden olmuşam ben 'Askerīnün̄ 'askeri
El-amān yā Mehdī-i şāḡīb-zamānum er yetiş
9. Çār-deh-i ma'sūm-ı pāke şad şalāt olsun selām
Zāḡir ü bātın muḡabbet ḡānedānum er yetiş
10. Yā ricālu'l-ḡayb ḡırḡlar yediler üçler amān
Sizden özge kimseden yokdur ḡümānum er yetiş

⁷⁴⁶ himem: hemm D.

⁷⁴⁷ dem-i hākister: nice dem hāk ister D.

⁷⁴⁸ **Kaygusuz** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

[106b]

11. Yâ Hâcî Bektâş Velî ‘Abdal Mûsî Seyyid ‘Alî
Kaygusuz sultân meded kenz-i nihânum er yetiş

107⁷⁴⁹

Destür

Hezec Bahri

Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün

1. Şaķın ey âdem-i zâde varup dünyāya meyl itme
Özin kırtar o⁷⁵⁰ keşretten şaķın ğavgāya meyl itme
2. Gözet bir ‘ârif-i mürşid⁷⁵¹ seni sen eylegil teslîm
Varup bir ħâr u ħâşâ ki yalan fetvāya meyl itme
3. Muĥibb-i âl-i evlād ol dilerseñ şöĥbet-i bâķî
Muĥabbet âle kı l âle⁷⁵² daĥı sevdāya meyl itme
4. Edepsiz ehl-i şehvāta⁷⁵³ refîķ olma bu ‘âlemde
Dilerseñ cān ola⁷⁵⁴ cismünġ bedî‘ iġvāya meyl itme
5. Behāyum ŧab‘-ı esfelden ħāzer kı l zāĥir ü bâĥın⁷⁵⁵
Anuġ gibi bed endîşden⁷⁵⁶ şaķın rüsvāya meyl itme
6. Sa‘âdet ehlini yoldaş idün bu dār-ı dünyāda
Ġulām-ı şāh-ı kı nber ol ħāzer kı l lâ’ya meyl itme
7. **Virânî** dervişün sözün kı bül it merd ü merdān ol
Bugünü yarına kı oyma şaķın ferdāya meyl itme

⁷⁴⁹ **Virânî D., Gazel**, s. 240. VAKTİDOLU, Adil Ali Atalay (1998), Virânî Divanı ve Risalesi (Buyruġu), Can Yayınları, İstanbul.

⁷⁵⁰ o: bu D.

⁷⁵¹ ‘ârif-i mürşid: bû re’y-i mürşitte D.

⁷⁵² âle kı l âle: kı l alî âle D.

⁷⁵³ şehvāta: şehvetle D.

⁷⁵⁴ ola: ile D.

⁷⁵⁵ esfelden: Âdemden D./ zāĥir ü bâĥın: bâĥın u zāĥir D.

⁷⁵⁶ Bed endîşeden: bedîd işten D.

108⁷⁵⁷
Destür
11'li Hece Ölçüsü

I

1. Sensün bizüm zāhir bāṭın ulumuz
Amān meded mürvet Pīr Hācı Bektāş
Her taraftan saña çıkar yolumuz
‘Alīsün bir adın Pīr Hācı Bektāş

II

2. Hōrāsāndan hūrūc itdūñ şān-ile
Şeyhleri māt itdūñ hep bürhān-ile
Şāhlar kuluñ oldu māl u cān-ile
Her biri kıl şalmış der Hācı Bektāş⁷⁵⁸

III

3. Seni sevdük saña senden yakılduk⁷⁵⁹
Yezīdlerūñ⁷⁶⁰ keşretinden şıkılduk
Her birimüz genc-i ğamda tıkılduk
Yetiş bu imdāda Er⁷⁶¹ Hācı Bektāş

[107a]

IV

4. Kerāmet kānisün yok senūñ teki⁷⁶²
Mü'minūñ cānisun münkirūñ şeki
Zāhirde bāṭında degülsün iki
Yetmiş üç milletdür⁷⁶³ bir Hācı Bektāş

V

5. Pīrlerūñ pīrisün zāt-ı ‘ālīsün
Her ‘ālemūñ⁷⁶⁴ kānisun şāh velīsün
‘Abdal Mūsī kendi kızıl velīsün⁷⁶⁵
Sende hatm oldu her ser Hācı Bektāş

⁷⁵⁷ Kenzī D., Nefes, s. 151.

⁷⁵⁸ Bu dörtlük a.g.e.'de mevcut değil.

⁷⁵⁹ saña senden yakılduk: senden yana yıkıldık D.

⁷⁶⁰ Yezīdlerūñ: Münkirlerin D.

⁷⁶¹ er: nur D.

⁷⁶² Kerāmet kānisün yok senūñ teki: Pīrlerin pīrisin yok saña teki D.

⁷⁶³ milletdür: milletsin D.

⁷⁶⁴ Her ‘ālemūñ: Hem ‘ilim D.

⁷⁶⁵ velīsün: delisin D.

VI

6. Biz muhibbüz saña cāndan mā'ilüz
Eşigün şallanur kemer sā'ilüz
Her ne kadar cevır eylesen kâ'ilüz
Fedādur yolında ser Hācī Bektāş⁷⁶⁶

VII

7. Kul kemter **Kenzī**üm saña dayandum
Himmetünle uyur idüm⁷⁶⁷ uyandum
Çü ğam istedigün⁷⁶⁸ virdün inandum
Benüm de murādum vir Hācī Bektāş

109⁷⁶⁹

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

1. Mücrimem rüy-ı siyāh ednā giriftār-ı hāzīn
Senden özge kimse bilmem sensün *erḥam-rāḥimīn*⁷⁷⁰
Luṭfuña iḥsānuña fermānuña ḥikmet qarīn
Vir murādum bāb-ı luṭfından *ile'l-'ālemīn*⁷⁷¹
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'īn
2. Cümleñ ma'būdı sensün kâzī'ül-ḥacātsun
Evvel ü āḥir hakīmsün sāmi'ül-eşvātsun
On sekiz biñ āleme yā Rabb mücībū'd-da'vātsun⁷⁷²
Vir murādum bāb-ı luṭfından ile'l-'ālemīn
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'īn
3. Muştāfāya tā ezel ikrār u imān eyledüm
Ḥaydara ḳanber gibi şeksiz fedā cān eyledüm
Āl-i Ḥaydar mihrini cānumda mihmān eyledüm
Vir murādum bāb-ı luṭfından ile'l-'ālemīn

⁷⁶⁶ Bu dörtlük a.g.e.'de mevcut değil.

⁷⁶⁷ Himmetünle uyur idüm: Uyur idim himmetinle D.

⁷⁶⁸ Çü ğam istedigün: Hep isteyenlere D.

⁷⁶⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁷⁷⁰ *يَاكُوبُ قَالَ هَلْ أَمْنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمْنُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلِ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ* Yakub onlara, "Onun hakkında size ancak, daha önce kardeşi hakkında güvendiğim kadar güvenebilirim! Allāh en iyi koruyandır ve O, merhametlilerin en merhametlisidir" dedi. (Yûsuf Sûresi 64. âyet)

⁷⁷¹ *وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ* (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

⁷⁷² Bu mısırda vezin aksamaktadır.

Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'în

4. Muşhaf-ı hüsnüñ Hasan tenzîl-i âyet yâ Hüseyin
Vâriş-i cûd u sehâ şâh-ı velâyet yâ Hüseyin
Hâk-i pâ-y-i dergehüñ luţf-ı 'inâyet yâ Hüseyin
Vir murâdum bâb-ı luţfından ile'l-'âlemîn
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'în

[107b]

5. Şâh 'Alî Zeyne'l-'Abâ 'aşkında râhat bulmuşam
Bâkırûñ bâbında ben kesb-i sa'âdet bulmuşam
Ca'fer-i Kâzım Rızâ haqqı hidâyet bulmuşam
Vir murâdum bâb-ı luţfından ile'l-'âlemîn
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'în
6. Şâh Taķî vü bâ-Naķî 'Askerî sultân içün
Mehdî-i şâhib-hidâyet mü'mine imân içün
Kâşif-i sırr-ı risâlet hüccet-i bürhân içün
Vir murâdum bâb-ı luţfından ile'l-'âlemîn
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'în
7. Sen şefâ'at maħremisün kün fekânüñ kânısun
Enbiyâ sırrında hâtem dü-cihân sultânısun
Tâ ezel **Kâşif** gedânüñ derdinüñ dermânısun
Vir murâdum bâb-ı luţfından ile'l-'âlemîn
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'în

110⁷⁷³

Destür

Remel Bahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Ey gönül âmâde ol kim geldi mäh-ı ğam-fezâ
Başla feryâda ki oldur derd-i 'uşşâķa devâ⁷⁷⁴
Ey felek lâyıķ mıdur inşâf kıl⁷⁷⁵ gördüğ revâ
İçdiler cām-ı şehâdet hânedân-ı Muştafâ⁷⁷⁶
Cân fedâ olsun yolunda ey Hüseyin-i Kerbelâ

⁷⁷³ Molla Murâd D., Muhammes, s. 67-68. ÇETİNER, Mehmet (2010), Molla Murad ve Türkçe Divanı (İnceleme-Metin), YLT, Kırıkkale.

⁷⁷⁴ devâ: revâ D.

⁷⁷⁵ inşâf kıl: böyle niçün D.

⁷⁷⁶ hânedân-ı Muştafâ: hânedânda şafâ D.

2. Ceddi-pākinden ḥayā kalmadı ol zālimler āh
Ey şacı sünbül yañağı gül yüzi şems ile māh
Mātemün tıtdı felek kan ağlayup her şubḥgāh
Kıydılar sen gibi sultāna dirîğ ey vāh u vāh⁷⁷⁷
Cān fedā olsun yolunda ey Hüseyn-i Kerbelā
3. Vāriş-i mülk-i ḥilāfet eylemiş Rabb-i Celīl⁷⁷⁸
Eylemiş icrā-yı aḥkām itmege anı vekīl
Bu bedīhī sözlerüme ister iseñ sen delīl
Ceddinün biri Muḥammed biri İbrāhīm Ḥalīl
Cān fedā olsun yolunda ey Hüseyn-i Kerbelā

[108a]

4. Pārelensin atlas-ı zībā-i çerḥ-i⁷⁷⁹ bī-ḳarār
Esmesin bir daḥı ‘ālemde⁷⁸⁰ hevā vü rūzgār
Gelmesin faşl-ı zemistān u ḥarīf ü nev-bahār
Çün kim itdün şerbet-i cām-ı şehādet ihtiyār
Cān fedā olsun yolunda ey Hüseyn-i Kerbelā
5. Vāḳı‘āt-ı Kerbelāya nice ḥayrān olmayam
Şem‘veş tācı‘ olınca nice giryān olmayam⁷⁸¹
Deşt-i ḥayretde mişāl-i bīd lerzān⁷⁸² olmayam
Āh-ı āteş-bār-ile eflāk-i⁷⁸³ sūzān olmayam
Cān fedā olsun yolunda ey Hüseyn-i Kerbelā
6. Kim severse Muştafā evlādını ‘izzet bulur
Ḥaşr olur anlar ile Ḥaḳdan⁷⁸⁴ nice rahmet bulur
Sīnesin çāk eyleyenler kevşer ü cennet bulur
Gel **Murādā** Şāh Hüseyne aḡlıyan⁷⁸⁵ devlet bulur
Cān fedā olsun yolunda ey Hüseyn-i Kerbelā

⁷⁷⁷ vāh u vāh: āh vāh D.

⁷⁷⁸ mülk-i: sırrı D./ eylemiş: kılmış ol D.

⁷⁷⁹ çerḥ-i: cünūḥ D.

⁷⁸⁰ Esmesin bir daḥı ‘ālemde: İnmesün ‘ālemde bir daḥı D.

⁷⁸¹ tācı‘: şubḥ D./ giryān: kurbān D.

⁷⁸² Deşt-i ḥayretde mişāl-i bīd lerzān: Deşt-i ḡamda ben niçün pürāh-ı nālān D.

⁷⁸³ āteş-bār-ile eflāk-i: şebavtle ḥāk-i D.

⁷⁸⁴ Ḥaḳdan: Ḥaḳқа bu D.

⁷⁸⁵ Şāh Hüseyne aḡlıyan: Şāh-ı Hüseyne a‘lā D.

1. Biz bu dünyā mensūbundan ‘uzlet itmişlerdenüz
Şanma kim bu fānīye biz rağbet itmişlerdenüz
2. Māl ü mülke baqmazuz hiç şüretā faħr itmezüz
Kendüzin şūr u haķır bī-‘izzet itmişlerdenüz
3. Bağş idüp dünyāyı alduk biz Haķun dīdārını
Rūhumuz dārü’l-beķāya rıhlet itmişlerdenüz
4. Gerçi bu halkun yanında kadrümüz yok zerrece
Ma‘nī bāzārında ammā kıymet itmişlerdenüz
5. Biz Hüseynī meşrebüz hem bende-i şāh-ı gulām
Āl-i evlāda ezelden bī‘at itmişlerdenüz

[108b]

6. Biz Kureyş ehli degülüz Hāşimī neslindenüz
Şad hezārān hāricīye la‘net itmişlerdenüz
7. Ey **Nesīmī** müdde‘iler cevri iderse ğam degül
Dost ucından zehr-i mārı şerbet itmişlerdenüz

⁷⁸⁶ **Nesīmī** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

دست
 آن امیر با صفا و با وفای دوسه دار
 ای برادر در دو عالم شاه ما را دوسه دار
 مقصد مقصود عالم جانم خان پای مرتضای
 خان پای مرتضای با صفا و دوسه دار
 دوسه آنست که باشد در دله مهر علی
 دله جاوید فداهی مرتضای دوسه دار
 مصطفی را مرتضای را مصطفی را مرتضا
 روضه آنست چشم و جفاغ با ضیاء دوست دار
 ره بکوی صبر کز فداهی یافتیه
 فائده اهل بیبه مصطفی را دوست دار
 از ولایه کز نشانی یافتیه بی شایبه
 روضه آنست نفر چشم اولیا را دوست دار
 شمع نهر بزی غلام صبر کز شد
 منزل تحفه فداهی رهنا را دوست دار

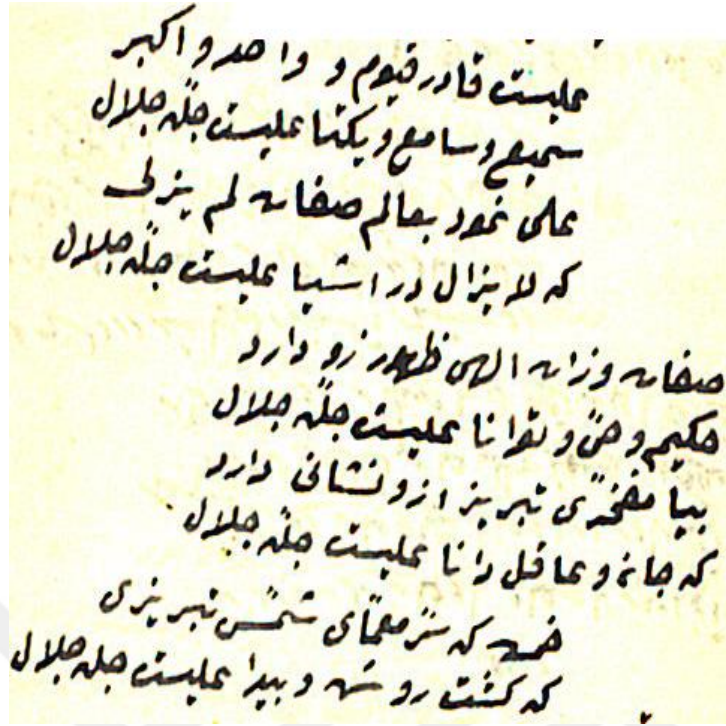
⁷⁸⁷ Şems-i Tebrîzî mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir. Şiir Farsça olduğu için orijinaline yer verilmiştir.

دستور
مقیض لهما شبا علیہ جله جلال
ظهور ریخ بینا علیہ جله جلال
در آفرینش عالم لهما خیر و صبر
جمود او شوق بهر با علیست جله جلال
و جمود کانی او واصل کا بینا آمد
که قطب عالم اعلا علیست جله جلال

[109a]

۱۰۹
چه جای که قطبه که آنه نقه نقطه پرکار
اورد و سب سابر بر جا علیست جله جلال
نهاد عالم از دور و صبر و صبر آمد
هم که مدتی اعلا علیست جله جلال
بنقده نقطه اصالی و قاف قدر شد
بکاف نذر شوق با هم بهر علیست جله جلال
لهم نایب عشق و عشق ازو ظا لهما
که روح و عقل و عقل تقا علیست جله جلال
بدانکه عشق از اسم و رسم پر و نرس
که نذر ناز و شوق علیست جله جلال
اگر نذر قابل انوار لا بنال شد
بدانکه ریخ بینا علیست جله جلال

⁷⁸⁸ Şems-i Tebrîzî mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir. Şiir Farsça olduğu için orijinaline yer verilmiştir.

114⁷⁸⁹

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün

1. Marīz-i 'aşkınam yok bende tākat yā Resūlu'llāh
Düşüp kaldum yine bī-tāb u hayret yā Resūlu'llāh
Girince destüme genc-i hacālet yā Resūlu'llāh
Girāndur çeşm-i dilde hā'b-ı gāflet yā Resūlu'llāh
Meger bīdār ide şubḥ-ı hidāyet yā Resūlu'llāh

[109b]

2. Dehānum mihr-i ḥāmūş-ı muḥabbet sīnemüz nālān
Tenevvür ğamda ālām-ı firāḳuḅla çeker büryān
Sevād-ı dūd-ı āhum eylemek mümkün müdür pinhān
Derūnum şu'le-zār itdi ser-ā-ser āteş-i 'işyān
Meger itfā' ide eşk-i nedāmet yā Resūlu'llāh
3. Fezā-yı sīnemi şimden-gerü tīg-ı sezā itse
Taḥammülde ḳuşūr itmeme felek cevri ü cefā itse
Ḳabā-yı cismümi āteşlere yaḳsa hebā itse

⁷⁸⁹ Yahya Nazım D., *Tahmis*, s. 436-437. TBMM arşivindeki yazma nüshasından karşılaştırma yapılmıştır. Adres: <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/2761> Erişim Tarihi: 06.01.2018)

N'ola bār-ı girān-ı ma'şiyet kıddüm dü-tā itse
Getürmez⁷⁹⁰ hāşılı tağ olsa tākāt yā Resūlu'llāh

4. Girizgāh-ı necāta yol bulur mı geçmeyen serden
Keremkāra faķır ü 'ācizün devr eylemem derdin
'Ataş-ı ümmetün itfā' iderken āb-ı kevşerden
Ümīd oldur olam āzāde bīm-i hevl-i maḥşerden
İdersün maḥzar-ı ayn⁷⁹¹ u 'ināyet yā Resūlu'llāh
5. N'ola devvār olursa çerḥ ü çenber ḥükm-i şer'ınle
Ziyā-baḥş oldu mihr ü māh-ı enver ḥükm-i şer'ınle
Anuñçün sūd-ile şābitdür aḥter ḥükm-i şer'ınle
Cihān zīr-i nigīnündür ser-ā-ser ḥükm-i şer'ınle
Saḡa maḥşūşdur mühr-i nübüvvet yā Resūlu'llāh
6. Olurlar sāye-i zīr-i cenāḥunda senün ḥürrem
Olnca rüz-ı rüstāḥız ümmetün 'uşāt mün'im
Gürūh-ı enbiyālar evliyālar oldılar mükrim
Muḥī'-i bārgāh-ı da'vetündür 'ālem ü ādem
Müsellem zātuḡa emr ü risālet yā Resūlu'llāh

[110 a]

7. Gül-i gül-zār-ı vaşfunḡa senün bunlar hezāruḡdur
Rehünḡe baş u cān terk eyleyen 'uşşāķ-ı zāruḡdur
Ebūbekr ü 'Ömer 'Oşmān u Ḥaydar yār-ı ḡāruḡdur
Metīn-i üstüvār olsam 'aceb mi çār-yāruḡdur
Çehār erkān-ı eyvān-ı şerī'at yā Resūlu'llāh
8. Şeb-i deycūr-ı eṭvār صبى reng-i 'işyānum
Nice dest-i günāhdan kırtıla çāk-i girībānum
Derinḡden dūr olursam ḡayf n'ola ḡāl-i perişānum
Kābūl eyle meded redd-ile maḡrūm itme sulṡānum
Senün maḡzūnuḡam sen eyle şefķat yā Resūlu'llāh
9. Düşüp kıaldum aya kān-ı kerem genc-i nedāmetde
Hevā-yı nefis-ile pāmāl olup ḡāk-i mezelletde
Şehenşāḡa saḡa kıaldı işüm ancaķ nihāyetde
Benüm de ḡālūme raḡm eyle hengām-ı şefā'atde
'Uşāt-ı ümmete rüz-ı kıyāmet yā Resūlu'llāh

⁷⁹⁰ Getürmez: Görmez D.

⁷⁹¹ 'ayn: 'ayş M.

10. Kemāl-i ihtiyāc-ı fakr eyler hāmemüz imā
Bu efkār ile sīnemde olur nār-ı caḥīm peydā
Tehī-dest bī-‘amel mücrim kuluḡdur hātifūḡ ḥālā
Günehkārum günehkārum günehkārum **Naẓīm**-āsā
Şefā‘at kıl şefā‘at kıl şefā‘at yā Resūlu’llāh

115⁷⁹²

Destūr

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

1. İlāhī ‘afvuḡa maḡrūrdur her dem bu dil-i şeydā
Cesāret itdi ‘iṣyāna anuḡçün saḡa ey Mevlā
2. Günāha yād idüp her dem gözinden dem nişār⁷⁹³ eyler
İder tā şubḡ olınca nālelerle⁷⁹⁴ āh u vāveyla

[110b]

3. Yüzi yokdur ki varsın Ḥazretine rūz-ı maḡşerde
Eger böyle giderse şüphe yok elbet olur rüsvā
4. Şaşırmış deşt-i ḡayretde gezer bī-çāre Mecnūnveş
Benümle meşveret eyler ki bir yol gösterem aḡa
5. Didüm ki ey dil-i bī-çāre benden kaç‘ı ümīd it
Ki ben senden de gümrāhum⁷⁹⁵ nice yol gösterem saḡa
6. Ne emre imtişāl itdüm ne menhīden ḡazer itdüm
Ne tā‘at ne ‘ibādet rūz u şeb ‘iṣyāndayum ḥālā
7. Yıkılmış pīşegāh-ı çeşmüme ‘iṣyānımuḡ rūzı⁷⁹⁶
Görince ḡayret olurdu ki gördüm kūh-ı káf-āsā
8. Hevā-yı nefsüme uydum ne zikrüm var ne fikrüm var
Seḡerlerde münācāt itmedüm bīdār olup⁷⁹⁷ aṣlā

⁷⁹² **Molla Murād D., Kaside**, s. 51-55. ÇETİNER, Mehmet (2010), Molla Murad ve Türkçe Divanı (İnceleme-Metin), YLT, Kırıkkale.

⁷⁹³ nişār: şār D.

⁷⁹⁴ nālelerle: nālelere D.

⁷⁹⁵ gümrāhum: kemin hem D.

⁷⁹⁶ pīşegāh: pīş-gāh D./ rūzı: vizri D.

⁷⁹⁷ olup: olur D.

9. Yānurdum ḥāḇ-b-ı ğafletde teheccüd neydüġin bilmem⁷⁹⁸
İderdüm ağlayanlardan beķānuḡ⁷⁹⁹ nāmını ıṣġā
10. Ne rāh-ı sūnnete gitdüm ne şālīḡlerle ḡaṣr oldum
Olurdum rüz u şeb ehl-i hevāya pīṣvā ammā
11. ḡayıf şad ḡayf ‘ömr-i nāzenīni eyledüm itlāf
Reh-i fıṣḡ u fücūra şarf idüp heb⁸⁰⁰ itmişem ifnā
12. Egerçi ben cevāb-ı⁸⁰¹ pür-şavābı söyledüm lākin
İşitdi diḡledi bir bir⁸⁰² mücāb olmadı dil ḡaṡ‘ā
13. Āmāde⁸⁰³ eyleyüp evvelki ḡavlin eyledi tekrār
Muşırr oldı sözinde diḡlemez söz bir ‘aceb ġavġā
14. Görüp aḡvālin inşāf eyledüm zīrā ki dinmişdür
Urur her bir ḡaşışe el ġarīḡ-i lücce vü deryā
15. Çü gördüm çāresi yokdur ki tutmuş ceyb ü dāmānum⁸⁰⁴
Baḡa ḡaşm-ı ḡavī olup ḡuşūmetle ider da‘vā⁸⁰⁵

[111a]

16. Didüm gel ey dīl-i bī-çāre sen de ben de bī-çāre
Bulup bir çāre-sāzī idelüm aḡvālimüz īmā
17. Didi kimdür bu emr-i müşk-ile bir çāre-sāz olsun
Bu derd-i bī-devāya çāre bilmez bu⁸⁰⁶ ‘Alī Sīnā
18. Didüm ey dīl şaşıрма kendüḡe gel ‘aḡlını cem‘ it
Bunuḡ bir çāre-sāzī var bilirsün sen de Ḥaḡ⁸⁰⁷ ra‘nā
19. Didi kimdür bu derdün çāre-sāzī luṡf idüp söyle
Kerem eyle delālet ḡıl berāber gidelüm cāna

⁷⁹⁸ teheccüd neydüġin bilmem: baḡsız oldıġıma D.

⁷⁹⁹ beķānuḡ: yegenlik D.

⁸⁰⁰ heb: -D.

⁸⁰¹ cevāb: ḡūb D.

⁸⁰² bir bir: her bir D.

⁸⁰³ Āmāde: İ‘tinā D.

⁸⁰⁴ çü: bunu D./ ki tutmuş ceyb ü dāmānum: başulmuşlar veznā D.

⁸⁰⁵ olup: oldı D./ ider da‘vā: nedir i‘vā D.

⁸⁰⁶ bu: Ebū D.

⁸⁰⁷ Ḥaḡ: ber D.

20. Bu 'ișyān-ile maḥcūbem cesāret kande ben kande
Yüzüm yokdur o dergāha ki varam ben tek ü tenhā
21. Didüm ey dil senüñ de hem benüm de derdüme dermān
İden hādī's-sebīl ḥayrū'l-beşerdür şüphe yok lālā
22. Ne hādī ne beşer ⁸⁰⁸ sezā olmaz ki zātı-ile
Risālet hem nübüvvet ḥatm olındı böyledür ma'nā
23. Muḥammed Muştafādur nām-ı pākī emr-i bārīyle
Mükennādur Ebu'l-Kāsımla āgāh ol dil-i da'nā
24. Ḥudā şānında inzāl itdi levlāk ile *erselnāk* ⁸⁰⁹
Vekīl itdi umūrında diledigin yapar ḥālā
25. Buyurmuşdur uyur çeşmüm gönül dīdem uyanıkdur ⁸¹⁰
Belī gerçek buyurmuşdur bu sözde reyb yok Hākka
26. Ḥabīb-i Kibriyādur hem Ḥalīlu'llāhıdur el-Hāk
Birisi cedd-i mīrāşı birin Hāk eyledi i'tā
27. Ne şüphe ümmeti olmak Nebī olmakdan evlādur
Olacakdur aña ümmet inince Ḥazret-i 'İsā
28. Ne incīlin okur ḥalka ne āyetin ider izhār
Hemān nāzil olan Ḳur'ānuñ eyler ḥükmini ⁸¹¹ icrā
29. Bunun gibi Nebīye ümmet olurdı dil-i ez-cān
Bu dünyāya gerü gelmiş olaydı Ḥazreti Mūnis ⁸¹²

[111b]

30. Şeb-i mi'rācı da itdi imāmet Cembrā'il kāmēt ⁸¹³
Şeref buldı mübārek maḳdeminden Mescid-i Akşā

⁸⁰⁸ : dinmek D.

⁸⁰⁹ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

⁸¹⁰ uyur çeşmüm gönül dīdem uyanıkdur: āb-ı çeşmim gözüm bidārdır her şeb D.

⁸¹¹ eyler ḥükmini: aḥḳāmıñ ider D.

⁸¹² -D.

⁸¹³ kāmēt: iḳāmēt D.

31. Hudādan da‘vet için geldi Cebrā’il ü Mikā’il
Nice yüz bin meleklerle ki⁸¹⁴ tıldı Yeşrib ü Baḥḥā
32. Alup bir tāt-ı a‘lā hem kemer hem ḥulle-i cennet
Yine aldı berāber bir Burāk vü āsmān⁸¹⁵-peydā
33. Sa‘ādetle süvār oldu o şāh-ı seyyidü’l-kevneyn
Rikāba girdiler cümle sürüş-ı ‘ālem-i bālā
34. Gelüp bir laḥẓada Kudse çıkup andan daḥı ‘arşa
Buḥā bürhān-ı kāfīdür ki *ṣubḥanellezi esrā*⁸¹⁶
35. Tecellī-i cemāl oldu göz-ile gördi Allāhı
Neler vahy eyledi ol dem buyurmuşdur ki mā evşā⁸¹⁷
36. Bu ihsānlar kime oldu Ḥabību’llāhiden ḡayrı
Bu ikrāmıla mükerrrem olmadı hiçbir Nebī⁸¹⁸ ḥāşā
37. Gel imdi gidelüm ey dil sürelüm yüz o dergāha
Anuḡ dergāhı olmuşdur ‘aşāne maḳşad-ı aḳşā⁸¹⁹
38. Melekler rüze-i pākün ṭavāf itmekdedür her dem⁸²⁰
Ḥuṣūl-i maṭlaba⁸²¹ oldu vesīle dergehi vālā
39. Anuḡ zāt-ı şerīfün Ḥazret-i Ḥaḳ Celle kılmışdur⁸²²
Cemī’-i enbiyāya evliyāya melce-i zībā⁸²³
40. Diyelüm yā Resūlu’llāh bize raḥm eyle şāyānuz
Düşürdi cāh-ı ḥizlānā bizi iblis-i pür-aḡvā⁸²⁴

⁸¹⁴ ki: -D.

⁸¹⁵ vü āsmān: asmānā D.

⁸¹⁶ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ
Kendisine āyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed’i) bir gece Mescid-i Haram’dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa’ya götüren Allāh’ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir. (İsrā Sûresi 1. āyet)

⁸¹⁷ -D.

⁸¹⁸ hiçbir Nebī: hiçbirisi ḥāşā D.

⁸¹⁹ -D.

⁸²⁰ rüze: rüşen D./ ṭavāf: tolu D.

⁸²¹ maṭlaba: maḡlebe D.

⁸²² anuḡ: arar D./ Ḥaḳḳ Celle: Allāh D.

⁸²³ enbiyāya: enbiyā vü D./ zībā: bālā D.

⁸²⁴ cāh-ı ḥizlānā bizi iblis-i pür-aḡvā: çarḡile lāne bizi bir bir gümān hā D.

41. Elümüz tut ḥalāṣ eyle bizi⁸²⁵ cāh-ı delāletden
Senüñ cāhına nisbet cāh degüldür olsa da ḡayyā⁸²⁶
42. Ya nefis-i kāfirüñ itdikleri ta'dāda⁸²⁷ mümkün mi
Ne ḥācetdür⁸²⁸ diyem bir bir size heb cümlesi beydā

[112a]

43. İkişi ittifāḡ itdi berā-yı iḥlāṣa sa'y itdi⁸²⁹
Meded senden kerem-kār-ı ümemsün ey kerem-fermā⁸³⁰
44. Bu dünyāda bizi āl⁸³¹ ellerinden eylesin taḥliṣ
Daḡı rüz-ı cezāda it ṣefā'atle bizi incā
45. Ḳabül eyle ricāmuz bizden erḡamsun bize ṣeksiz
Gelür cūṣ u ḡurūṣa raḡmı elbetde olur⁸³² deryā
46. Ṣefā'at itdigi anda ne mümkündür ki redd olsun⁸³³
Ḳabül idüp o demde ṣuçlarımız 'afv ider Mevlā⁸³⁴
47. Göñül bī-ḡāresi ḡün kim işitdi bu sözi benden
Biraz güldi⁸³⁵ yüzi göñli açıldı didi kim yārā
48. Sözüñ Ḥaḡdur belī ṣek yok olursa 'özüñüz maḡbül⁸³⁶
Görüp aḡvālimüzde redd iderse neyleriz cānā⁸³⁷
49. Didüm yalvarırız da hem dirüz ki Murtaṣā ḡaḡḡı
Baḡışla cürmümüz 'iṣyānımız luṡfet ṣehenṣāḡā
50. 'Aliyü'l-Muctebānuñ⁸³⁸ ḡürmetiñe ey kerem kānı
Bizi dil-mürdelikden 'afv u iḡsānuḡla ḡıl iḡyā

⁸²⁵ Elümüz tut ḥalāṣ eyle bizi: Elyāḡ tut kāzimin ile bizri D.

⁸²⁶ cāh degüldür olsa da gayyā: bir dükān olsa beacā D.

⁸²⁷ itdikleri ta'dāda: itdiklerini ta'dād D.

⁸²⁸ ḡācetdür: ḡācet ben D.

⁸²⁹ berā-yı iḡlāṣa sa'y itdi: biri arz-ı lāle ḡay itdi D.

⁸³⁰ kerem-fermā: mükerremler D.

⁸³¹ āl: -D.

⁸³² olur: olup D.

⁸³³ redd olsun: ulu devlet D.

⁸³⁴ Ḳabül idüp o: Ḳabülünden bu D./ ṣuçlarımız 'afv ider Mevlā: ṣuçumuz 'af eyle gel rabbā D.

⁸³⁵ güldi: göñül aldı D.

⁸³⁶ Sözüñ ḡaḡdur: Sözlerim özüni D./ maḡbül: -D.

⁸³⁷ iderse: idüp D./ cānā: Cebbārā D.

⁸³⁸ 'Aliyü'l-Muctebānuñ: 'Aynı maḡabbet anuñ D.

51. Yine hem kurre-i ‘aynuñ Ḥasan ile Ḥüseyindür
İkimüzi dağı ikisine baḡşeyle hünkāra
52. Meded dil-teşne⁸³⁹ kalduḡ Kerbelāyı vādī-i ḡamda
Zülāl-i feyz⁸⁴⁰ ü elṭāfuñla eyle bizleri irvā
53. Dağı ol duḡter-i pākīze-i⁸⁴¹ ḡayrū’n-nisā ḡaḡḡı
Buyurduḡ nām-ı pākūñde anuñ Fāṭımatü’z-Zehrā
54. Bizi ol kurretü’l ‘ayna baḡışla yā Resūlu’llāh
Nigāh u iltifāt ile şefā’at kıl kerem-kārā⁸⁴²
55. Bilür misin ki kimdür Faṭıma ey dil ‘aceb sen de⁸⁴³
Beyān eyler biraz ḡadrin bu beyti āti-i ra’nā⁸⁴⁴

[112b]

56. Kenīzekveş ḡapusında iderdi cümlesi ḡürmet⁸⁴⁵
Kör idi Meryem ü Āsiye Hacer māder-i Yahyā⁸⁴⁶
57. Be ḡüft ü ḡüyı söyledüm ḡönül diñlerdi şıdḡ-ile⁸⁴⁷
İki ḡat yay gibi ḡaddi feraḡla oldu tır āsā⁸⁴⁸
58. Didi ḡalk imdi ṭurma gidelüm ol ol-durur ḡāha
Sürüp yüz idelüm bu cürm-i bī-pāyāndan isti’fā
59. Aya şāh-ı rusül raḡm it dil-i āvāre gelmişdür
Murād ardında ṭurmuşdur hezārān⁸⁴⁹ şerm-ile ammā
60. Becāhı ḡurra-i ‘aynı to nāmı ān Ḥasan bāşed
Diger ḡurre ki ḡüyendeş Ḥüseyn-i Kerbelā isrā
61. Be ḡaḡḡı Ḥamza vü ‘Abbās be ḡaḡḡı Ca’fer-i Ṭayyār
Be ḡaḡḡı Ḥaydar-ı Kerrār be-ḡaḡḡı Fāṭıma Zehrā

⁸³⁹ dil-teşne: gene minnete D.

⁸⁴⁰ feyz: ḡabz D.

⁸⁴¹ pākīze-i: pākīze D.

⁸⁴² kerem-kārā: bikri bekrā D.

⁸⁴³ Bilür misin: buyurmuşsun ki D./ ‘aceb sen de: hücceti bende D.

⁸⁴⁴ eyler biraz: eyleriz D./ beyti āti-i ra’nā: beytde onı muṭahherā D.

⁸⁴⁵ Kenīzekveş ḡapusında: küşürüñ ḡabūlundan D./ cümlesi ḡürmet: cümlesin tecdid D.

⁸⁴⁶ Kör idi: Görürsem D./ Āsiye: şānı D./ māder-i Yahyā: māze illā fiḡā D.

⁸⁴⁷ Be ḡüft ü ḡüyı: Bu kim görür D./ diñlerdi şıdḡ-ile: beklerdi mürid ḡible D.

⁸⁴⁸ tır āsā: bī-riyā D.

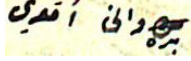
⁸⁴⁹ tır āsā: bī-riyā D.

116⁸⁵⁰

Destür

Remel Bahri

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

1. Şem‘-i ‘aşk-ı Hasaneyn benem ‘ulvîyüm ‘ulvî⁸⁵¹
Rûh-ı a‘dâyı yaķar âteş-i‘aşkum ‘ulvî
2. Ebr olur āhum olup teşne şehîdi anıçün
Yağdurur bārını la‘net
3. Kerbelāya irişür şā‘iķa-i āh-ı belā
Ĥamdüli‘llāh ki dilüm kuvvet-i Ĥaydarla ķavî
4. Ne revā rāfîzî ta‘bîri muĥibb-i ālî
Hem Yezîdi olana nisbet-i sinnî senevî
5. Eyledi **Fâzıl**ı bülbül gibi nālân giryân
Ol iki ģonce-i şüküfte-i bāĝ-ı nebevî

117⁸⁵²

Destür

HezecBahri

Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün

[113a]

1. Gel ey ‘âşık baķa ayla gelen māh-ı maĥarremdür
Bilürsün Kerbelānuķ vaķ‘ası emr-i mu‘azzamdur
2. Muĥammed Muştafānuķ ķurretü‘l-‘aynı Ĥüseyn iken
Niçün oldu bu işler ĥikmeti bir emr-i mübhemdür
3. Degül mi cedd-i pāki Ĥazret-i faĥr-i Resül anuķ
Aķa vālid degül midür ‘Alî ki şāh-ı efhemdür
4. Ne devletdür ki olsun Ĥazret-i Zehrā aķa māder
Ĥasan olsun birāder ki şebîhe faĥr-i ‘ālemdür
5. Küçük ‘ammısı oldu Ca‘fer-i Tayyār uçmaķda
‘Aķîl bin Ebî Tālîb Ĥüseyne başķa bir ‘amdur

⁸⁵⁰ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁸⁵¹ Bu mısradır vezin aksamaktadır.

⁸⁵² **Murād** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

6. Büyük ‘ammısı kimdür der iseñ ‘Abbās ile Hamza
Muhammed Muştafāya dağı bunlar ‘amm-ı ekremdür
7. Şorarsañ ceddесinden Fāṭıma bint-i eseddür bil
Kefen itdi ḳamīs-i Ḥazret-i Aḥmed müsellemdür
8. Ḥadīce aña oldı cedd-i diger bil ey ‘āşık
Selām indi buña Ḥaḳdan bu bir emr-i mu‘azzamdur
9. İmām Ḥazret-i Zeyne’l-‘Abād oldı aña ferzend
Mülakḳab oldı seccād ile ‘ilmi bir ulu yemdür
10. Şehīdidür Ḥüseyn-i Kerbelānuñ Bāḳır u Ca‘fer
Leb-ā-leb ‘ilm-ile memlū birer genc-i muṭalsamdur
11. Ebū Ṭālible ‘Abdü’l-Muṭṭalib hem Ḥazret-i Hāşim
Ḥalīlu’llāh-ı İbrāhīm dağı cedd-i mūkerremdür
12. Resūl-i Kibriyāya üç cihetden de ḳarīb oldı
Veledlik var ‘aşūbet var dağı zī-raḥm-ı maḥremdür

[113b]

13. Kimün var böyle ecdād-ile a‘mām-ı vü ceddāhet
Ḥasetden ḡayrı bir ferd olmadıḡuñda müsellemdür
14. Bununla ceng olur mı sen de inşāf it müselmāna
Bununla ceng itmek āḡiretde yās u mātemdür
15. Yücelmişken ḫilāfet ḫil‘atı ṭübā-yı ḳarīne
Yezīde bī‘at içün cenge geldiler Yezīd kimdür
16. Hümā-yı lā-mekānı zāḡ-ı kūh-ḡvāre uyar mı hīç
Bu teklīf-i ‘anīfī eyleyen kāfir ne sersemdür
17. Ḳuşandılar o şāh-ı cümle etbā’ıyla kāfirler
O gün ki oldı bu iş ḡurre-i şehir-i muḥarremdür
18. O arzuñ nāmı oldı Kerbelā ey ‘āşık-ı şeydā
Fırātı kesdiler evvel bu ādemler ne ādemdür
19. Belā yārānı gibi yaḡdururdı tiri kāfirler
Bu ihmālün şonı rüz-ı cezāda şūphesiz ḡamdur

20. Onuncı gün ki 'āşūra günüydü o şeh-i 'ālem
Şehīd olmağ-ile etbā'ı yalnız kaldığı demdür
21. Sūvār oldu atına seyfini aldı eline hem
Gebertdi hayli kāfir yerleri nār-ı cehennemdür
22. Teveccüh eyledi nehre şu içmemişdi on gündür
Ok atdı cümlesi çün kim 'adāvetde muhkemdür
23. İşābet itdi oklar cism-i şāhı oldu hep mecrūh
Şikest oldu dūr-i dendānı yāhū cūş iden demdür
24. Şusuzluk bir taraftan za'f geldi cism-i pākūne
Atından düşdi hāke üşdi kāfirler ne azlemdür

[114a]

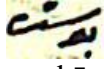
25. Cūdā itdi ser-i pūr-devletin ol dem şemir mel'ün
Ki zīrā Hāzret-i Hākdan şehādet emr-i mübremdür
26. Vücūd-ı nāzenīnünde var idi yetmiş iki zaḥm
Yahūdīden bu hāinler eşed oldu müfahḥamdur
27. Bıçak kat' itmedi ol gerden-i şāh-ı şehīdānı
O gerden busegāh-ı Hāzret-i Sulṭān-ı Ekremdür
28. Ne a'cebdür kazādan kat'-ı aqdām itdi kāfirler
Be-hey kāfir nedendür bu huşūmet söyle bu kimdür
29. Muḥammed Muştafānuḡ kurretü'l-'aynı degül mi bu
Eger inkār idersen Hāzret-i Allāh a'lemdür
30. Hezārān şad hezārān la'net olsun Hāzret-i Hākdan
Yezīde şad hezārān la'net itmek emr-i elzemdür
31. **Murādā** sen muḥibb-i hānedānsun Hāḡḡa şükr eyle
Resülün Ālīnün ḡubb-i nuşūş ile muḡabbetdür

1. Gel berü ey mahrem-i Hakk ‘ayn u cim erkāndasun
Sem‘-i cān-ile cevābum diñle dur meydāndasun
İmtihān ise murāduñ eyva’llāhum var saña⁸⁵⁴
İbtidā tācum şorarsañ meclis-i ‘irfāndasun
2. Tācum elif tācıdur kim giydi şāh-ı evliyā
Maḥremüm muḥabbet içün didi ḥatm-ı enbiyā
Dört kapudan gir ḥaber almaḳ dilerseñ zāhidā
Çār ‘anāşırdan işāret oldı bil insāndasun
3. Tācımuñ **ترکازنی** şorup Hakkā itmem cidāl
On iki imāma cā’iz didiler ehl-i **سنت**
Hem celālisi daḥı yigirmi dördür ehl-i ḥāl
‘Ārif iseñ gel anı yād eyle kim bir andasun

[114b]

4. Gerçi Veysel Karāniden bu fenāyım yādigār
On iki yol **ترکازنی** şoñ nihān itdi o yār
Ger şorarsañ mührlerin tut ḡulāḡuñ ey nigār
Biñbir esmāya işāret oldı bil Qur’āndasun
5. Hırkamız dört ḥarf-ile çün ki tamām oldı tamām
Hem ḥulūş-ile giyinmek ḥaydarī olmaḳ merām
Hem hidāyet rāsı raḥmet ḳāf ḳudretdür müdām
Rāsı raḥmet hem rızādur gör ki müstaḥsāndasun
6. Teslīmümden ger şorarsañ diñle ḥoş beyāndadur
Ḥazret-i İsmā’ilveş cānum benüm ḳurbāndadur⁸⁵⁵
Bu vücūdum dost yolında ḥāk-ile yeksāndadur
Yüzüm yerde özüm derde gör bugün dīvāndasun
7. Deste gül içre gerü ben eyledüm anda ḳarār
Bülbül-i şūrīdenüm itsem ne vardur āh u zār
Yenleri ḥizmet yeridür yaḳası çün zu’l-feḳār
Bu sırı eyle tefekkür gezme gel yabandasun

⁸⁵³ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.⁸⁵⁴ Bu mısra da vezin aksamaktadır.⁸⁵⁵ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

8. Tîğ-ı bendüm ger şorarsaṅ miyānum benüm
Tekmîl elif lâm iledür heft u erkānum benüm
Haḡ için hem tütmuşumdur dost ikrārüm benüm
Mācerā-yı bâṭın içre duram imtiḥāndasūṅ
9. Çilekeşlik gerçi çekmek Kerbelādandur bize
Maḥrem-i esrār için oldu bu dolaḡlar bize
Gerçi ki baba ‘Ömerden yādigār oldu bize
Şāhid ol rāh-ı muḥabbet içre dīde-bāndasūṅ
10. Māh-ı Muḥarrem için oldu kuşaḡı çün icād
Māşī-i taşı mūdām gel olma andan isti‘ād
İtme inkār şāh-ı merdān şofrasın eyle küşād
Cān-ı dilden seyl-i hicāb ḡalma bu elvandasūṅ

[115a]

11. gezdüm cihānı kim bulam cāna eṣer
 gördüm ‘ālem içre pür-hüner
La‘netu’llāh ol Yezīd için oldu tîğ u teber
Gel keder itme şaḡın bu zümre-i merdāndasūṅ
12. Hürde-i pīrānı gör kim sırr yok pāyānı yok
Her biri bir gūne ḡoymuş rengi yok elvanı yok
Yūsufi ‘ālem ledündür zāhirā ‘irfānı yok
Görmek istersenṅ anı gör şor raḡmandasūṅ

119⁸⁵⁶

Bismi’llāhi’r-raḡmāni’r-raḡīm
Muzāri’ Bahri
Mef’ülü/Fā’ilātü/Mefā’ilü/Fā’ilün

1. Ey kişver-i risālete sultān-ı enbiyā
Rūh-ı revān-ı cism-i rusūl cān-ı enbiyā
2. Mihr-i celī fūrūḡ-ı sipihr-i risāletünṅ
Burc-ı nübüvvete meh-i tābān-ı enbiyā
3. Hādī-i küll delīl-i sübül pişvā-yı dīn
Şāh-ı rusūl şehenşeh-i zīşān-ı enbiyā

⁸⁵⁶ Yahya Nazīm D.1., Kaside, s. 104-106.

4. Ahrār-ı hayl-i server-i ser-cümle-i rusül
Ebrâr-ı ceyş-i dâver-i devrân-ı enbiyâ
5. Ümmet-sipâh-ı pâdişeh-i aşfiyâ-şufûr
Şâhib-kırân-ı merkez-i meydân-ı enbiyâ
6. Maḥbûb-ı nâz-perver-i kâşâne-i yakîn
Sultân-ı nâzenîn şeh-i ḥübân-ı enbiyâ
7. İtmîş midâd-ı şun'-ı şalât u selâmeti
Ârâyîş-i kitâbe-i eyvân-ı enbiyâ
8. Ḥallâl her su'âl ki nuṭṭ-ı faşîhidür
Müşkil-güşâ-yı mekteb-i 'irfân-ı enbiyâ
9. Nâ-ḥande ḥâce-i sebak-âmûz-ı ma'rifet
Ümmî lakab debîr-i debistân-ı enbiyâ
10. Bâğ-ı ruḥunḍa olmuş o gîsû-yı ḥam-be-ḥam
Müşgîn-şemîm-i sünbül ü reyḥân-ı enbiyâ
11. Berḳ-ı cemâli nûr-ı serâ-perde-i yakîn
Mişkât-ı ḥüsnî şem'-i şebistân-ı enbiyâ
12. Kuḥl-i 'uyûn-ı cân-ı rusül ḥak-i maḳdemî
Gerd-i ḥarîmi sürme-i a'yân-ı enbiyâ
13. Olmuş vücûd-ı ḥil'at-ı levlâk-ile ezel
Sultân-ı çâr bâliş-i dîvân-ı enbiyâ
14. Nâm-ı şerîfî ser-süḥan-ı faḥrisi rusül
Ser levḥa-i cerîde-i 'unvân-ı enbiyâ
15. Nuṭṭ-ı faşîhidür binâ-güş-ı ḥaḳḳânî
Her bir ḥadîşî ḥüccet ü burhân-ı enbiyâ
16. Ḥaḳ zâtun eylemiş ni'am-ı cûd u luṭf-ile
Sâlâr-ı bî-niyâz-ı ser-i ḥân-ı enbiyâ
17. Ḥoş geçmez idi sâye-i luṭfunḍa olmasa
Ḳadd-i bülendi 'ar'ar-ı büstân-ı enbiyâ

18. Dārü'ş-şifâ-yı 'aşkı 'alîli dil-i rusûl
Derd-i ğam u muhabbeti dermân-ı enbiyâ
19. Olsa 'aceb mi bâğ-ı irem gibi bî-hazân
Gül-deste-i ğam-ile giribân-ı enbiyâ
20. Dergâh-ı 'izzetünde n'ola olsa dem-be-dem
Hep hîdmet-ile bir zede dāmân-ı enbiyâ

[115b]

21. Nîsân-ı feyz-i cân-ı celâl-ile ol şehün
Ser-sebzdür hadîka-i sāmân-ı enbiyâ
22. Kân-ı melâhat ol ki zenehdân-ı dürcidür
H'ân-ı muhabbetinde nemekdân-ı enbiyâ
23. 'Ayn-ı 'ināyeti nazar-endāz-ı ümmetân
Çeşm-i himāyet-ile nige-h-bân-ı enbiyâ
24. Hādî-i dîn ki nûr-ı sirâc-ı cemâlidür
Bezm-i yakîne şem'-i fûrûzân-ı enbiyâ
25. Vaşf-ı cevâhir-i şîfatıdur tabağ tabağ
Nuṭṭ-ı güher-nişâr u dūr-efşân-ı enbiyâ
26. Lebrîz olup muhabbet-i 'aşk-ile tâ-be-ḥaşr
Pürdür o naḳd-i şevḳ-ile hemyân-ı enbiyâ
27. Her kūy-ı ser ki olmaya ğaltân-ı dergehi
Olsun ḳafâ-ḥor-ı ḥam-ı çevgân-ı enbiyâ
28. Layıḳ degülse de umarum faẓl-ı Hâḳ ide
Bu nazm-ı 'âcizânemi şâyân-ı enbiyâ
29. Tâ hükm-i şer'-ile ola ol seyyidü'l-beşer
Şadr-ı risâlet üzre ḳalem-rân-ı enbiyâ
30. Fermân-beri ola rusûl u enbiyâ anuḡ
Halk oldıgınca bende-i fermân-ı enbiya

31. Yâ Rabb bi-ḥaḳḳ-ı [faḥr-i]⁸⁵⁷ rusûl tâ ki zindedür
Cân-ı **Nazîmî** eyle şenâ-ḥ'ân-ı enbiyâ

120⁸⁵⁸

RemelBahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Ey şehensâh-ı rusûl vey pâdişâh-ı enbiyâ
Nâzenîn-i bezm-i ḥâşşu'l-ḥâş-ı maḥbûb-ı Ḥudâ
2. Kişver-ârâ-yı *le'amruk*⁸⁵⁹ server-i *levlâk*⁸⁶⁰-taht
Tâc-dâr-ı li-ma'allâh nâm-dâr-ı ıstıfâ
3. Baḥr-ı 'irfân kûlzum-i esrâr-ı⁸⁶¹ deryâ-yı ledün
Ahmed-i Mürsel Ḥabîb-i Ḥaḳ Muhammed Muştafâ
4. Maşrık şubḥ-ı tecellî maṭla'-ı nûr-ı şühûd
Mâh-tâb-ı leyletü'l-isrâ meh-i bedr-i dücâ
5. Sûre-i nûn *Kâbe kavseyn*⁸⁶² ebruvân-ı dil-keşi
Ḳurb-ı *ev ednâ*⁸⁶³ ḥarîm ü maḥrem-i *sümme denâ*⁸⁶⁴
6. Şerḥ-i 'ıtr-ı gîsûvânı sûre-i ve'l-leylîdür
Vaşf-ı pâk-i vech-i pür-envârı naşş-ı ve'd-ḍuhâ
7. 'Ârif-i sırr-ı 'ulûm-ı evvelün ü âhirün
Kâşif-i râz-ı ḥaḳîḳat ḥâ'ce-i müşkil-güşâ
8. Neyyir-i burc-ı şeref-mâh-ı sipihr-i men 'aref
Ḥasret-ile pür-şegâf şubḥ u mesâ 'arz u semâ

⁸⁵⁷ faḥr-i: -M.

⁸⁵⁸ **Yahya Nazîm D.1., Kaside**, s. 312-313.

⁸⁵⁹ لَعْمُرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ بِعَمَهُونَ (Melekler, Lût'a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁸⁶⁰ Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke: "*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*" Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, "*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*" İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

⁸⁶¹ esrâr-ı: esrâ-yı D.

⁸⁶² فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

⁸⁶³ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

⁸⁶⁴ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى Sonra (ona) yaklaştı derken sarkıp daha da yakın oldu. (Necm Sûresi 8. âyet)

9. Sâ'il-i dergâhına fevka'l-'alâ ârâmgâh
Hâsid-i câhı nigûnsâr-ı çeh-i tahte's-serâ
10. Olmış ol serv-i çemân büstân-ı rüyetün
Çeşm-i Hâk-bîninde *mâ zâğa'l-başar*⁸⁶⁵ kuhl-i cilâ
11. Ol gül-i şad-berk-i gül-zâr-ı yakînün ey **Nazîm**
Gül-bin-i na'tu'da tab'um oldu murğ-ı hoş-nevâ

121⁸⁶⁶

RemelBahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Āftâb şubh-ı mâ evhâ Habîb-i Kibriyâ
Mâhitâb şâm-ı ev ednâ Habîb-i Kibriyâ
2. Cevher-i kül-tâb u süz-i mihrinün pervânesi
Şem'-i bezm-i leyletü'l-isrâ Habîb-i Kibriyâ
3. 'Akl-ı evvel kayd-bend-i 'aşkınun dīvânesi
Nâzenîn-i Hâzret-i Mevlâ Habîb-i Kibriyâ

[116a]

4. Ve'd-đuhâ vaşf-ı güli ve'l-leyl şerh-i sünbülü
Bâğ-ı Yâsîn ravza-i Tâhâ Habîb-i Kibriyâ
5. Bülbül-i levlâk zât-ı lî ma'allâh lânesi
Bezm-i kurbâ tûti-i güyâ Habîb-i Kibriyâ
6. Şıdk u 'adl ü hilm ü 'ilm-i zâtına mazhar idüp
Virdi çâr erkâna fer Hâkka Habîb-i Kibriyâ
7. Çâr-ı yâr-ı bâ-şafâdur hem-dem kâşânesi
Şâhibe'l-mi'râc-ı mevlânâ Habîb-i Kibriyâ
8. Ebrû-yı ikbâlinün mâh-ı felek haşret-keşî
Bedr-i tâbân u cihân-ârâ Habîb-i Kibriyâ

⁸⁶⁵ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı. (Necm Sûresi 17. âyet)

⁸⁶⁶ **Yahya Nazîm D.,Kaside**, s. 337-338.TBMM arşivindeki yazma nüshasından karşılaştırma yapılmıştır. Adres: <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/2761> Erişim Tarihi: 06.01.2018)

9. Gîsû-yı iclâlinüñ mihr ü münevver şānesi
Neyyir-i raḥṣān-ı bî-hemtā Ḥabîb-i Kibriyā
10. Bezmgāh-ı sāğar-ı ‘aşk-ı dil-i şūrîde-gān
Neşe-baḥş-ı ‘āşık-ı şeydā Ḥabîb-i Kibriyā
11. Kālbi ‘ārîfdür şarāb-ı şevkinüñ ḥum-ḥānesi
Sîne-çāk-i her dil-i dānā Ḥabîb-i Kibriyā
12. Kāse-i en‘āmuñ şāh u gedā dil-teşnesi
Mest-i ‘aşkı Hızr-ile ‘İsā Ḥabîb-i Kibriyā
13. Bāde-i iḥsānınuñ ins ü melek mestānesi
Sadr-ı bezm-i şüret-i ma‘nā Ḥabîb-i Kibriyā
14. Cüy-bār-ı cūdınuñ māh-ı münevver kūzesi
Teşnesi dünyā vü māfihā Ḥabîb-i Kibriyā
15. Mihr-i enver çeşme-sār-ı luṭfinuñ peymānesi
Feyz-baḥş-ı ‘ālem-i bālā Ḥabîb-i Kibriyā
16. ‘Arş cāh-ı kâdrinüñ evc-āşınāyı rif‘ati
Husrev-i kürsî-i istiğnā Ḥabîb-i Kibriyā
17. Çerḥ bāğ-ı şānınuñ bir sebze-i bigānesi
Gülşen-i kurbā çemen-pîrā Ḥabîb-i Kibriyā
18. Kûlzüm-i esrār-ı ḥikmetde dürr-i kudret şadef
Kān u kevne gevher-i yektā Ḥabîb-i Kibriyā
19. Genc-i ‘irfān u kemālün gevher-i yek-dānesi
Baḥr-ı rāza lü’lû-i lālā Ḥabîb-i Kibriyā
20. Hîl‘at ārā-yı le‘amrük tâc-dār-ı ıştıfā
Fahır-i dünyā mefḥaret ‘uḳbā Ḥabîb-i Kibriyā
21. Taḥtgāhı ‘arş-ı ā‘lā mesned-i şāhānesi
Zîb ü şadr yeşrib ü baḥḥa Ḥabîb-i Kibriyā
22. İns ü cānuñ maṭlab-ı ā‘lā olan cānānesi
Kā’ināta maḳşad-ı ‘aḳşā Ḥabîb-i Kibriyā

23. Kuhl-i mā zāgu'l-başar maḥşûş çeşm-i ekmeli
Ḥak-pāy-i sürme-i ḥūrā Ḥabīb-i Kibriyā

[116b]

24. Mest-i ser-germ-i ma'āşıdur bugün şeydā Nazīm
Eyleye şefkat meger ferdā Ḥabīb-i Kibriyā
25. İsterem ma'zūr ola evzā-ı küstāḥānesi
Bağma nokşān-ı **Nazīme** yā Ḥabīb-i Kibriyā

122⁸⁶⁷

RemelBahri

Fe'īlātūn/Fe'īlātūn/Fe'īlātūn/Fe'īlūn

1. Meryem-i fikrüm olup ḥāmīle-i feyz-i Ḥudā
Doğdı gehvāre-i ṭab'umda Mesīḥ-i ma'nā
2. Benüm ol micmere gerdān-ı şebistān-ı hüner
Kām-ı 'ālem nefehāt-ı sūḥanumla büyā
3. Benüm ol bülbül-i gül-zār-ı beyān kim gūşum
Gül gibi şāhid-i ma'nī dutar olsam gūyā
4. Benüm ol māşīṭa-i rüy-ı arūsān-ı beyān
Kilk-i endişem olup şūret-i ma'nā-pirā
5. Oldı bir mikhele her saṭr-ı siyāh-ı nazmum
Şafḥa-i şi'r-i latīfüm aḡa mir'āt-ı şafā
6. Lūledür aḡa zebānum dehenümdür inbīk
N'ola taḳṭīr-i gül-āb-ı sūḥan itsem ḥālā
7. Kalemüm tūṭī-i gūyā-yı şeker-zār-ı maḳāl
Mışr-ı endişede şīrīn sūḥanumdur bigā
8. Ṭab'uma feyz-i Ḥudā zā'ika-baḡş-ı ilhām
Kand-i ma'nā leb-i endişeme ḥāzır ḥelvā
9. Her midād-ı kalemüm reşk-i süveydā-yı nızām
Nokṭa-i nazm-ı terüm merdüm-i çeşm-i rükna

⁸⁶⁷ Yahya Nazīm D.1., Kaside, s. 107-122.

10. Görse zencîr-i suṭûr-ı sühânûm şevkînden
Ola Mecnûn gibi dil-bestesi cân-ı Leylâ
11. Dem-be-dem olmadadır kalbûd-i fikr ü hayâl
Dem-i cân-baḥş-ı Mesîḥ-i sühânûmla ihyâ
12. Keyf-i şahbâ-yı refîk-ı hünerüm guşşa-şiken
Neş'e-i cām-ı rahîk-ı eşerüm ğam-fersâ
13. Dûr-bîn-i kalemüm şâf-nümâdur o kadar
Ki görür cây-ı murâdın nazar itse a'mâ
14. Sedd-i Ye'cûc-i edânî-i sühândur nuṭkum
Kavlûme ola Skender gibi kı'ıl Dârâ
15. Feyz-i Hâk rehber iken ṭab'uma her vâdide
Tengdür cilvesine sâḥa-i şî'r ü inşâ
16. Lehce-i dil-keş ile ṭab'-ı hoş-elhânûmdur
Çemen-i ma'rifete bülbül-i murğ ile serâ
17. Ṭab'um İskender-i ma'nâ kalemüm Hızır-ı beyân
N'ola itse sühânûm âb-ı hayâtı icrâ
18. Kilk-i çâlâk-ı terüm evc-i sühânde şehbâz
Fikr-i sîmurğ-ı perüm kıâf-ı hikemde 'anķâ
19. Mürşid-i ṭab'uma ilhâm-ı ilâhî rehber
Pîr-i endîşeme çüb-ı kalemüm oldu 'aşâ
20. Cân atar rûḥ-ı Felâṭûnda ḥam-ı muḥbireme
Teşne-leb nîşker-i ḥâmeme İbn-i Sînâ
21. Edhem-i 'âkl-ı Aristo kıala evvel kıadûme
Eşbeh-i fikr-i serî'ümle olursa hem-pâ
22. Vâridâtıyla ṭolu genc-i güherdür dehenüm
Aḡa şemşîr-i zabânûm yitişür ejderhâ
23. Ṭûṭî-i Mışra kıyâs itme bulunmaz hergiz
Murğ-ı ḥâmem gibi bir bülbül-i şad-güne nevâ

24. Tāze elfāz-ile güftārumı gūş eylemege
Pāy-ı ta'birümi taḳbīle gelür ḥüsn-i edā
25. Vālih-i nazm-ı terüm cān-ı Lebīd ü Ḥassan
Mest-i cām-ı süḥanum rūh-ı Cerīr ü A'sā
26. Ṭā'ir-i ṭab'-ı bülendüm ṭayerān itdükce
Görinür ḥāk-i ḥaẓīz-i o çeke isti'nā

[117a]

27. Ṭayy idüp 'ālemi bir demde gelür hem yirine
Murğ-ı fikrüm ki açar bāl ü perīn bī-pervā
28. Cedvel-i ḥāmem o mīzāb-ı ma'ānīdür kim
Çemenistān-ı beyān andan alur⁸⁶⁸ feyż-nümā
29. Şayḳal-ı feyż-ile rūşen-ger-i ṭab'-ı şāfum
Dem-be-dem āyīne-i dilden olur jeng-zidā
30. Nokṭa-i kilik-i siyāhumda⁸⁶⁹ 'aceb ḥālet var
Şüretā ḳaṭre vü ma'nide yem-i tūfān-zā
31. Hüdḥüd-i nuṭḳumı bāğ-ı süḥanumda görse
Ola zindān dil-i Belḳısa çemen-zār-ı sabā
32. Nazmum āvīḥte-i kerdn-i teslīm-i fuḥūl
Süḥanum dürr-i girān-māye-i gūş-ı füşehā
33. Ṭab'-ı derrāküme bir ḥāşiyedür⁸⁷⁰ isti'dād
Vālih-i şifte der-i fiṭratuma fehm ü zekā
34. Görmiye çeşm-i ḥired bulmıya seyyāḥ-ı ḥayāl
Arasa 'ālem-i endişeyi zīr ü bālā
35. Dīde-i şāhid-i nuṭḳum gibi bī-sürme siyāḥ
Ṭab'-ı şūḥum gibi sermest-i süḥan bī-şahbā
36. Mey-i ilhāmıla memlū ḳadeḥ-i nātıḳası
Mest olup rāzını ṭab'um n'ola itse ifşā

⁸⁶⁸ alur: olur D.

⁸⁶⁹ siyāhumda: siyūhumda D.

⁸⁷⁰ ḥāşiyedür: ḥaşşadur D.

37. Gül-i tahkîk-i pür itdi çemen-i sâmi‘amı
Dem-i cân-bağşum o gülşende yiter bād-ı şabā
38. Nuṭḫı şîrîn ü dil-âvîz ü füsûn-perverle
Fikr-i bârîk ile tedkîk-i sühanda Ḥaḫḫā
39. Bu kader ḥüsn-i ‘ibâretle hünermendâne
Eyleyüp ‘arşa-i pehnâyı ma‘ânide şalā
40. Şā‘ir-i sihr-i beyānum diyü da‘vā itsem
Kimse da‘vāmı benüm eylemez ıṣḡā illā
41. H‘āce-i kevn ü mekân maḥkeme-i vaşfinda
Diñleye budur ümîdüm o ḥıdîv-i dānā
42. Nā‘ib-i ḳāżî-i ḥacât-ı Şefî‘ü’l-‘Araşāt
Müşfik-i ḥāl-i ‘uşāt ol sened-i rûz-ı cezā
43. Ḥil‘at-ārā-yı *le‘amruk*⁸⁷¹ şeh-i *levlāk*⁸⁷²-efser
Enbiyā-ḥayl ü rusûl-mevkib ü tevfiḳ-livā
44. Faḥr-i ‘ālem şeh-i kevneyn Resûlü’s-şakāleyn
Maḥrem-i rāz-ı Ḥudā şāhid-i bezm-i esrā
45. Evvelîn dürr-i şadef-perver-i deryā-yı vücûd
Âḫirîn gevher-i gencîne-i şun‘ı Mevlā
46. Nāzenîn-i ḥarem-i rü‘yet-i Rabb-i ‘izzet
Ya‘ni maḥbûb-ı Ḥudā seyyidina mevlānā
47. Ḳurretü’l-‘ayn-ı rusûl nûr-ı dü-çeşm-i Cibrîl
Dürretü’t-tâc-ı nübüvvet şeh-i *levlāk*-i ḳıbā‘
48. Maşrıḳ-ı şubḥ-ı ezel mäh-ı cihân-tâb-ı ebed
Neyyir-i rahmet o mihr-i felek-i *ma-evḥā*⁸⁷³

⁸⁷¹ لَعْمُرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْْمَهُونَ (Melekler, Lût’a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁸⁷² Levlâke levlâke le-mâ halaktü’l-eḫlâke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibarıyla böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na‘tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

⁸⁷³ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ Böylece Allāh kuluna vahyedeceğini vahyetti. (Necm Sûresi 10. âyet)

49. Mefhâr-i ‘âlemiyân ‘âlim-i cân cân-ı cihân
Dâver-i kevn ü mekân dâr-ı penâh-ı zu‘afâ
50. Râyet-efrâz-ı nübüvvet sipeh-ârâ-yı rusûl
Mâlik-i milk-i şefâ‘at şeh-i fermân-fermâ
51. Sebeb-i ‘âlem ü âdem sened-i mevcûdât
Hüsrev-i her dü-cihân pâdişeh-i her dü-serâ
52. Gül-bin-i ravza-i Tâhâ gül-i bâğ-ı Yâsîn
Bî-hazân serv-i çemen-zâr-ı *ve mâ-erselnâ*⁸⁷⁴
53. Kûlzümi-i ‘afv ü şefâ‘at dür-i deryâ-yı kerem
Menba‘-ı rahmet ü şefkat güher-i kân-ı ‘atâ
54. Li-ma‘allâh serîr-i Aḥmed-i mürsel ki odur
Pâdişâh-ı harem-i muḥterem-i *şümme denâ*⁸⁷⁵
55. Enbiyâ vü rusûl içre aḡa yokdur şânî
Ki nübüvvetle risâletle odur müsteşnâ
56. O kirâmı güherün âdemi itmiş şerefi
Maḡzar-ı naşş-ı kerîm-i *ve leḡad kerramnâ*⁸⁷⁶
57. Şem‘i cem‘i rusûlün râh-nümâsı sübülün
Enbiyâ hep o gülün ravzasına nâşiye-sâ
58. Ka‘be-i dergehinün zâ‘iri beytü’l-ma‘mûr
Harem-i ravzasının ‘âkifi ‘arş-ı a‘lâ

[117b]

59. Mâh-ı tâbânı ‘Acem mihr-i dıraḡşân-ı ‘Arab
Cebhesi bedr-i recâ ṭal‘atidür şems-i ḡuḡâ
60. Şâ‘im-i rûze-i dîdârı dil ü cân-ı ümem
Gîsûvânı şeb-i ḡadr ü ruḡı ‘ıyd-i adḡâ

⁸⁷⁴ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

⁸⁷⁵ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى Sonra (ona) yaklaştı derken sarkıp daha da yakın oldu. (Necm Sûresi 8. âyet)

⁸⁷⁶ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık. (İsrâ Sûresi 70. âyet)

61. Gül-bin-efrûz-ı Kureyş ü gül-i bâğ-ı ‘adnân
‘Andelîb-i çemen-i Yeşrib ü serv-i Baḥḥā
62. Kārbān-ı ümeme kāfile-sālār-ı necāt
Dergeh-i ‘izzete hem reh-rev ü rāh-nümā
63. Kerd-i gird-i ḥarîmi nūr-ı siyehle tev’em
Ḥāk-i pāk-i ḳademi kuḥl-i dü-çeşm-i ḥūrā
64. Dem-i nezzāre gazāl-i nigeḥ-i şabr-güzār
Kuḥl-i *mā-zāğla*⁸⁷⁷ çeşm-i siyehi ḥoş-rübā
65. Kürsî-yi sîm ü zer-i dergeh-i māh u ḥurşîd
Rîzesinün ḥarem-i bārgēhi necm-i şehā
66. Dil-i şāfi güher-i cūd-ile kândan ecved
Dest-i pākî kerem ü luṭf-ile yemden eşḥā
67. Lücce-i cūdına nisbetle o kân-ı keremün
Kemterîn ḳatre-i pîçide degüldür deryā
68. Dem-i ‘afvunda seḥergāh-ı şefā‘at o şehün
Derekāte derecāt ola bedel ḥavfe recā
69. Bir gelür ma‘şiyet-i ḥurd u büzürg-i ümmet
Pîş ‘afvunda berāberdür anuḥ şāh u gedā
70. Rûz u şeb mihr ü mehi kâse-i deryûze idüp
Âsitānuḡda gedādur o şehün çarḡ-ı dü-tā
71. Eşḳ-i ter āh-ı seḥerdür o gül-i bî-ḥāruḡ
Dem-be-dem ravza-i ‘aşḳında olan āb u hevā
72. Gevher-i mihrine şāyeste degüldür virse
Cevher-i cānını ḥalk-ı dü-cihān müjde-bahā
73. Defter-i kevn ü mekân almıya evvel satırın
Olsa tafşîl-i şenā-yı sıfatı icmālā
74. Gökde yirde yiri yok ḳatre-i sîmāb gibi
Düşmen-i şer‘ini Ḥaḳ itmiş ezel bî-ser ü pā

⁸⁷⁷ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı. (Necm Sûresi 17. âyet)

75. Ola hemvāre idüp anda gül-āb-efşānı
Harem-i 'izzetine ebr-i sa'adet saḳḳā⁸⁷⁸
76. Şehper-i şerm ü edeble yüzini ferş iderek
Olsa çārüb-keş-i ḥāk-i deri bāl-i hümā⁸⁷⁹
77. Şebnem-ālūd-ı ğarḳ olsa gül-i rūyı olur
Sebz türāb-ruḥı-ile çemen-i şerm ü ḥayā
78. Gülşen-i rif'atine sebze-i bīgāne felek
Mihr⁸⁸⁰ bir ayçiçeği anda güneş mihr-i giyā
79. Nuṭḳı şīrīnine tūṭı gibi dil-teşne hezār
Lebine ğonca-i ter rūyine verd-i ra'nā
80. Būy-i ğīsū-yı laṭīfiyle mu'aṭṭar reyḥān
Sünbül-i şīfte āşüfte dimāğ-ı şūrā⁸⁸¹
81. Eşer-i mu'cize-i bāḥiresiyle o şehün
Oldı güyā yed-i pākündeki⁸⁸² seng-i ḥārā
82. Olmada cān-ı ümem dā'ire-i şer'ünde
Ḥaşre dek nokṭa-i pergār gibi pā-ber-cā
83. Ser-fürü-bürde olup maḥkeme-i 'adlünde
Ḥükmine virdi rızā gebr ü yehūd u tersā
84. İbn-i Sīnā gibi her kūşede biñ ḥastesi var
Yazmamış 'illet-i bīmarını ḳānūn-ı şifā
85. Āferīneş daḥı ma'dūm idi mevcūd iken ol
Āferīde heme nābūd idi ferdā ferdā
86. Dergeh-i ḳadrine ferrāş revān-ı Ādem
Harem-i 'işmetine cāriye rūḥ-ı Ḥavvā
87. Mihmān-ı ser-i ḥ'ānı keremi rūḥ-ı Ḥalīl
Enbiyā vü rusül ol ḥ'āna tıfl olsa sezā
88. 'İyd-i 'aşḳuṇda dil ü cān-ı Simā'il gibi
Ola ervāḥ-ı muḳaddes dil ü cān-ile fedā

⁸⁷⁸ Bu beyit a.g.e.'de 76. beyittir.

⁸⁷⁹ Bu beyit a.g.e.'de 75. beyittir.

⁸⁸⁰ Mihr: mäh D.

⁸⁸¹ şūrā: sūrā D.

⁸⁸² pākündeki: pākdeki D.

89. Tūr-ı şevkūñde n'ola ol ene efşah haberūñ
Kā'il-i kavlı-i hakīm-perveri olsa Mūsā

90. Enbiyāsı gibidür kavm-ı Kelīmu'llāhuñ
Didi ol fahr-i cihān ümmetüm içre 'ulemā

[118a]

91. Çeşm-i cān-ı Zekeriyā ruḥunuñ hayrānı
Hilye-pirā-yı cemāli leb-i rūh-ı Yahyā

92. Şerm-i cūd u keremiyle yire geçdi Kārūn
Cüst ü cūy-ı haremiyle göge çıkdı 'īsā

93. Maẓhar-ı redd ü qabūli olanuñ mertebesi
Birinūñ taht-ı şerādur birinūñ fevķ-ı 'alā

94. Bağrı yağı erimezdi eşer-i tābından
Nūr-ı hıfzından eger şu'le-i şem' alsa ziyā

95. Darb-ı tığ-ı kadir-endāz-ı kazā peykārı
İtdi her ḥamlede düşmenlerini rū-be-ķafā

96. İstemez seng-i fesān çarḥa tatarsa dönmez
Tir-i dil-dūzı kader tığ-ı ser-endāzı kazā

97. Sipeh-i rezmine ol Husrev-i nuşret 'ālemūñ
Oldı her ḥamle-i pür-şūrīde⁸⁸³ hengām-ı veğā

98. Siper-i sīm-i kamer miğfer-i zer mihr-i münir
Māh-ı nev tığ-ı kemer-bend-i muraşşa' cevzā

99. Dem-be-dem cūy-ı fenādan güzērān eylemege
Pıl-i şemşiri yeter münhel-i cān-ı a'dā

100. Sipeh-i ḥaşmetine 'avn-i Hudā rehber olup
O şehūñ itdigi dem 'azm-i çemen-zār-ı ğazā

101. Şulayup lāle-sitān-ı zaferi tığ-ı ğuzāt
Kūşe kūşe dökülür cedvel-i ḥūn-ı ḥuşemā

102. Şadme-i ķahrı ile Hind u 'Acemde o şehūñ
Mü'minātıyla yire geçdi revāķ-ı Kisrā

103. O şehūñ sā'il-i dergāhı kibār ile şığār
O şehūñ bende-i fermān-beri pır ü bernā

⁸⁸³ Pür-şūrīde: pür-şūrda D.

104. Hāk-i dergāhını rū-māle gelüp şerminden
Düşüre nāfesini yolda ğazālān-ı Hıfā
105. Āhuvān-ı harem-i ravza-i vālā-terine
Çemen-i cennet-i Firdevs-i berīn ola ğıdā
106. Kaşr-ı şer‘inde Ebū Bekr ü ‘Ömer ol şāhuṇ
Daḥı ‘Oşmān u ‘Alī oldılar erkān-ı binā
107. Biri sıdık ile biri ‘adl-ile bī-hemtādur
Biri ḥilm-ile biri ‘ilm-ile ferd ü yektā
108. Birisi baḥr-ı ‘atādur birisi ḳulzüm-i dād
Birisi kān-ı ḥayādur birisi genc-i seḥā
109. İki şehzāde-i pūr-cūd Ḥasan ile Ḥuseyin
Her biri olmuş iken nūr-ı dü-çeşm-i Zehrā
110. Birine kāse-i zehrāb-ı fenā şundı kader
Birini tīg-ı ḳazā itdi emīr-i şühedā
111. Oldılar cān-ile fermān-ı Ḥudāya teslīm
Her biri ḥükm-i ḳazā vü ḳadere virdi rızā
112. Rūḥ-ı pāk-i şeh-i kevneyne dūrūd ile şalāt
Āl ü evlādına aşhābına teslīm ü şenā
113. Şeb-i mi‘rāc o Ḥudāvend-i Ḥudāvendāne
Sidreden Ḥazret-i Cibrīl olup bāl-güşā
114. Müjde-i vuşlat-ile da‘vete geldi götürüp
Bir hümā-sāye Burāk esb-i hümāyūn-simā
115. Sürme-i ḳudret-ile çeşm-i siyāhı meḳhūl
Sünbüleyn perçemi hem dil-keş ü hem rūḥ-efzā
116. İntizār üzre iken maḳdemine ḥasret-ile
Oldı bir demde yiri mescid-i ḥāşş-ı Akşā
117. Enbiyā vü rusüle idüp imāmet anda
Oldı devlet-ile feres-rān-ı maḳām-ı vālā
118. Ser-be-ser ‘ālem-i imkānı⁸⁸⁴ temāşā iderek
Ḳalmadı itmedigi seyr-i cibāl ü şaḥrā
119. Çarḥ-ı mīnāya ḳadem başdı açup bāl ü perīn
O perīdür ki ola cilvegehi şīşe-serā

⁸⁸⁴ ‘ālem-i imkānı: ‘ālem-i mekānı D.

120. Şubha-dek yandı kanādīl-i nücūm-ı rahşān
Eyledi yümn-i kudūmiyle felek donanma
121. Oldı gül-gün şafaķ tās-ı felekde hāzır
Virdi yāl ü dem-i pākizesine reng-i hınā
122. Bir işāretle dü-şakķ oldı o dem kerde-i māh
O şehün kūşe-i ebrūsı idince imā

[118b]

123. Zīr-i meşķ oldı kamer levh-i zer-efşān hūrşīd
O şehün medhīni itdi ‘Uṭārid-i imlā
124. Qademün būs idicek oldı hemān rakş-künān
Zühre mergüle-i⁸⁸⁵ na’t-ile terennüm-pīrā
125. Qurş-ı hūrşīde nigāh eylemedi zerre qadar
İtdi ol dayf-ı Hudā anı Mesīhe i’tā
126. Müşterī kağı iken maḥkeme-i nüh-felege
İtdi bercīs-i kemālünden anuñ istiḥyā
127. Bīm-i şemşīr-i cihān-gīri ile Behrāmuñ
Eline ra’şe gelüp düşdi o tīg-ı ğarrā
128. Pāsbān eyledi heftüm felege Keyvānı
Burc-ı işnā aşere gezdi olup reh-peymā
129. Peyk-i Mevlā ile ol cān-ı cihān cılve-künān⁸⁸⁶
Sidreye oldı revān sür’at-ile rūḥ-āsā
130. Qaldı hem-rāhı dağı anda mişāl-i bülbul
Gül-i rüyundan olup dūr didi vā-esefā
131. Kürsī-yi ‘arşa ‘urūc itdi sürüşān-ı kirām
Didiler pāyını taķbīl idüp ehle sehlā
132. Anı da geçdi olup taḥt-ı revānı Refref
‘Ālem-i nūra ziyā virdi o hūrşīd-liķā
133. *Qābe kavseyne*⁸⁸⁷ gelüp menzil-i qurb oldı yiri
Kelimāt itdi bilā-vāsıta bī-ḥarf ü şadā

⁸⁸⁵ mergül: murğul D.

⁸⁸⁶ cılve-künān: devletinün D

⁸⁸⁷ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

134. Ne murād itdi ise virdi iki ‘ālemde
Kıldı her hācetini Hāzret-i Allāh revā
135. Māverāsından anuñ bulmadılar nām ü nişān
Oķını atdı o dem yayını yaşıdı ‘uķalā
136. Mümkināt olmuş iken pey siperi sür‘atinüñ
Burada kendüyi ğayb eyledi ‘aķl-ı ĥodrā
137. Lā-mekān mülkini tayy eyledi ol şāh-süvār
Şeş-cihāt olsa n’ola cünbişine teng-i każā
138. Yine geldi yirine bir bedene rūĥ gibi
Müjde-i rahmet-ile oldu meserret-baĥşā
139. Mihribānā mededā kehf-i emāna senedā
Ey ‘uşāt-ı ümeme müşfik-i bī-çend ü çirā
140. Seni bī-Ṭūr münācāt-ı Kelīm itdi Ḥudā
Olmadan menzil-i Mūsī daĥı Ṭūr-ı Sīnā
141. Seni Hāķ eyledi mişbāĥ-ı hidāyet-leme‘ān
İtdi gümrāhlara şer‘ini mişkāt-ı Ḥudā⁸⁸⁸
142. Mu‘cizātunla cihān bāĥını ser-sebz itdüñ
Ey vücūdı çemen-ārā-yı gülistān-ı beķā
143. Cedvel-i şer‘-i latīfün idüp icrā ĥükmin
Oldı reyyān u muṭarrā bu çemen-zār-ı fenā
144. Gülşen-i na‘t-ı şerīfünde bu şi‘r-i ter ile
Bülbül olsa yiridür cān-ı **Nazīm**-i şeydā
145. Sana imān-ile iķrār ideli arz u semā
Yirde gökde didiler ins ü melek āmennā
146. *Kābe kavseyn*⁸⁸⁹ kemān kaşlarının ĥam-zedesi
Tīr-i müjgānının āmāc-gehi *ev ednā*⁸⁹⁰
147. Ey ķad-i serv-i çemān-ı çemen-i ğaybü’l-ğayb
Sāyebān eyler-idi sāyeñi bulsa Ṭübā
148. Olmayan sāyeveş üftāde nihāl-i ķadüñe
Sāye gibi ola senden iki ‘ālemde cüdā

⁸⁸⁸ mişkāt-ı Ḥudā: mişkāt-ı belā D.

⁸⁸⁹ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

⁸⁹⁰ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

149. Kürsî-i 'arş-ı mu'allâ ola nezzâre-gehi
Tütiyâ eylese hak-i derüni nâ-binâ
150. Vâlih-i âyîne-i tal'atüñ İbn-i Mes'ûd
'Âşık-ı derd ü gamuñ cân ü dil-i Bû Derdâ
151. Dergehüñ ka'be-i ebrâr u meţâf-ı ahrâr
Kıble-i hâcet ü mihrâb-ı niyâz u 'urefâ
152. Dest-i âmâle gubâr-ı ser-i kûyuñ iksîr
Çeşm-i ikbâle türâb-ı kâdemüñ kuhl-i cilâ
153. Medhüñi Hâzret-i Hâk itmiş iken maḥlûkât
Nice ta'rîf ideler zât-ı şerîfüñ hâşâ
154. Hücet-i vaşf-ı şifâtuñda ḥaṭâ itse **Nazîm**
Keremüñden kâlem-i 'afv-ile eyle imzâ
155. Hücet-i cürmine 'afvuñ olup imzâ-yı kabûl
Şefkatüñ ola berât-ı 'amelinde tuğrâ

[119a]

156. Kilk-i 'afvuñla beyâz eyle sevâd-ı cürmin
O siyeh-nâme meded qalmıya ber-ḥaṭṭ-ı ḥaṭâ
157. Şahn-ı maḥşerde kıyâmet kopara feryâdı
Âḡa imdâd-res olmazsañ eger vâveylâ⁸⁹¹
158. Keremüñden dü-cihânda ne kadar müznib ise
Kesmez ümidini ey ḥ'âce-i dîn ü dünyâ
159. Eyleme dest-güşâ dâde-i ġayra şâhum
Eyle dervîşüñi cûd u keremüñle iğnâ
160. Hem-civâr eyle o bî-çâreyi bir bî-kesdür
Şihḥatüñde âḡa kıl cennet-i kûyuñ me'vâ
161. Harem-i kûyuñı itsin dil ü cân ile tavâf
Dem-be-dem nâle-künân yalın ayak başı kabâ
162. Eylesin gülşen-i kûyuñda sürûr ü neġamât
Bûlbûl-i midhatüñi eyleme bî-berk ü nevâ
163. Anı da kâfile-i luṭf-ile ilḥâk eyle
Nefḡa-i sûr ola ol demdeki gülbânk-i derâ

⁸⁹¹ vâveylâ: vâ-ḡayfâ D.

164. Dem-i āhırde ola mūnis-i cānı zikrūñ
Koma bî-çāreyi ol demde ġarīb ü tenhā
165. Şalavātuñla leb-i cānına ur mühr-i sūkūt
Vire kālāsına pīrāye o zībā tamġa
166. Besdūr ey hāme yiter eyleme taṭvīl-i kelām
Nice bir lāf-ı sūḡanda bu dükenmez da'vā
167. Eyle her ḡarf-i ḡaṭāya dü-hezār istiġfār
Vaḡtidūr dergeh-i Ḥaḡḡa açıla dest-i du'ā
168. Tā ki vaşf-ı şeh-i kevneyn-ile her şām ü seḡer
Baġlana maḡmil-i kālā-yı nu'ūt-ı şu'arā
169. Kāfile kāfile envā'-ı taḡiyyāt u şalāt
Ravza-i pākūñe teslīm ola her şubḡ u mesā
170. Ḥādīm-i şer-i olup fevḡ-ı 'alāda mesrūr
Ḥışm-ı cāhı ola mescūn-ı çeh-i taḡt-ı serā
171. Ser-i bî-devlet-i bed-ḡ'āhına rüzān u şebān
Ḥaşre dek ebr-i fezā yaġdura bārān-ı belā

123⁸⁹²

MüctesBahri

Mefā'ilün/Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün (Fa'lün)

1. 'Ala's-şabā-geh-i feyż-i nesīm-i ġāliye-sā
Cihānı eyledi 'anber şemīm ü rūḡ-efzā
2. Çıḡardı Ḥusrev-i gül bāġa tūġ-ı şāhīsün
Kuruldu ḡayme-i eşcār-ı sebz-reng-i fezā
3. Keşīde tiġ-ı zümüröd ġılāf-ı sūsen-i sebz
Küşāde rāyet-i gül-gūn-ı lāle-i ḡamrā
4. Sipāh-ı behmeni şāh-ı bahār itdi şikest
Şukūfeler n'ola gülşende itse donanma
5. Meşām-ı gülşeniyānı mu'aṭṭar itmek için
Daġıtdı zūlf-i nigār-ı seḡer nesīm-i şabā

⁸⁹² Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 26-35.

6. Görüp elinde gülün cām-ı nāzını lebrîz
Terâne-senc-i niyâz oldu bülbül-i şeydâ
7. Gül-i neşât açılup geldi vakti nûş-a-nûş
Yetişdi otları erbâb-ı gülşenün Hakkâ
8. Şakâyık âl-i kabâ vü semen sefid-i libâs
Bir özge rengle her bir şükûfe-i zîbâ
9. Müzeyyen itmededür nev-‘arûs-ı gül-zârı
Olup nesîm-i bahârı çemende çehre-küşâ
10. Döşendi rûy-ı zemîne bisât-ı reng-â-reng
Kumâş-ı bûkalemün giydi vâdî-yi şahrâ
11. Benefşe kec-küle ü goncalar girîbân çâk
İderse gıbta cinân ravza-i cihâna sezâ
12. Duyurdu goncayı bûy-i dehânı mest idügi
N’ola nesîm-i sabâ itse râzını ifşâ
13. Kenâr-ı cûyî dil-ârâ nesîmî cân-perver
‘Aceb mi ehl-i çemen itse kesb-i âb u hevâ
14. Kûşâde sünbül ü reyhân şükûfte lâle vü gül
Nümüne-i İrem oldu hadîka-i dünyâ
15. Kebûdi câme giyüp çözdü turrasın sünbül
Mişâl-i zülf-i mu’anber semâme-i havrâ

[119b]

16. Çemende destine zerrîn kadeh alup nergis
Tamâm-ı ‘işret-i ezhâr-ı bâğa itdi şalâ
17. Fezâ-yı bâğda her cûy-ı şâf bir mir’ât
Kabâ-yı sebz ile her serv-i tûti-i ra’nâ
18. Maķâm-ı ‘işvede her bir şükûfe ser-tâ-ser
Kıyâm-ı nâzda her bir nihâl ser-tâ-pâ
19. Nesîm-i şubh-ile yer yer temevvüc itmededür
Riyâz-ı dehr meger oldu kûlzüm-i hâzrâ

20. Zamān-ı zevk u ʔarab ‘ahd-i ŧevk u ŧādīdūr
Ki elde cām-ı ŧafā serde neŧ’e-i ŧahbā
21. ŧafā-yı ‘ayŧı koyup böyle demde maķŧūda
Revādur ehl-i ʔarab itse nāz u istiġnā
22. Ħumār-ı hecri idüp ŧüst ü ŧū ŧarāb-ı viŧāl
Vefāya oldu bedel cevri-yār müsteŧnā
23. Sipāh-ı dūŧmen-i ġam zīr-i pāy-i ŧadīdūr
Ħücüm-ı zevk-ile her ebkem ölmede ġüyā
24. Metā’-ı ‘iŧretün olsaķ n’ola ħarīdārī
Ki doldı naķd-i ümīd ile cīb-i dest-i ricā
25. Fezā-yı tīh-i ħumārı ‘ubūr içün besdür
Beyāz-ı gerden-i mīnā bize yed-i beyzā
26. Mey ü ķadeħ ŧafaķ-ı āftāba döndi yine
Meger ki ħalka-i bezm oldu ʔarħ-ı ‘ayŧ ü ŧafā
27. Pür itdi meclis-i ġülŧende ġūŧ-ı mestānı
Seħer terāne-i ħūnīn ü ķulķul-i mīnā
28. O demde tūtī-i ħāmem bu ŧi’r ile oldu
Baķınca āyīne-i cūy-ı bāġa ŧeker-ħā
29. Ħaṭ- āver oldu o māh-ı sipihr-i ħūsn ü behā
Ser-ā-ser eyledi bāġ-ı cemālī mihr-i ġiyā
30. Yaraŧdı ol ruħ-ı zībāya ol ħaṭ-ı müŧġīn
Cemālī ġülŧenün itdi benefŧe-zār-ı Ħudā
31. Ruħunġda sebze-i bīġānedūr ħaṭ-ı la’li
‘Aceb mi olmasa būy-i āŧinā mihr ü vefā
32. Ħaṭ-ı ‘izārı degül māh-ı bedr-i ruħsārı
Miyān-ı hāleden itdi tamām-ı ‘arż-ı liķā
33. ŧikenc-i zūlf-i dil-i zāra mūcib-i teŧvīr
Sevād-ı ħaṭṭı ser-i cāna bā’iŧ-i sevdā

34. Dirîğ hayf ki olmuş o Husrev-i hüsnüñ
Gulüvvi haṭ-ile mülk-i cemālî pür-gavgā
35. Düşürse pâyine şâyeste ḳadd-i şimşadı
Hirām-ı nāz ile olduḳca ḳaddi cilve-nümā
36. Bahār-ı hüsni açıldı görüp haṭ-ı sebzîñ
Benefşe nûş iderüz ‘āşîḳāne şubḥ u mesā
37. Benüm de gülşen-i ṭab‘um şükûfe-zār oldı
‘Aceb mi kām-ı dil ü cānı eylese bûyā
38. Yetişdi naḥl-i beyānumda⁸⁹³ meyve-i ma‘nî
Pür oldı şāḥ-ı ḥayālüm n’ola olursa dü-tā
39. Kenār-ı bezm-i ma‘ānide cān ṭarab-güster
Miyān-ı meclis-i ‘irfānda dil ḳadeḥ peymā
40. Elümde ḥāme ki murğ-ı hezār-ı destāndur
Ne mümkün eyleye dem-beste bīm-i ḥār-ı fenā
41. Ki bāğ-ı midḥat-ı Faḥr-i Cihānuñ olmadadur
Firāz-ı gül-bin-i na‘tuñda zemzeme-pirā
42. Yegāne şāḥ-ı dü-‘ālem ki bārgāhında
Maḳām-ı ḥidmete şāf-beste ehl-i ‘arz u semā
43. Ne şeh şehen-şeh-i yektā ki ḥāk-i dergāhuñ
Melā’ik itmededür çeşm-i cāna kuḥl-i cilā
44. Hudā yegān-i dü-‘ālem şehen-şeh-i ekrem
Şefî‘-i Küll-i Ümem pâdişāḥ-ı her dü- serā
45. Muḥîṭ-i faẓl u hüner Husrev-i cihān-dādār
Hıdīv-i pāk-güher-i dest-gır-i rûz-ı cezā
46. Hulāşa-i dü-cihān nāzenîn-i kevn ü mekân
Mu‘în-i ‘ālem ü insān delîl-i rāḥ-ı hüdā
47. Cenāb-ı Aḥmed-i Mürsel Ḥabîb-i Ḥazret-i Ḥaḳ
Fürûğ-ı nûr-ı Hudā şem‘-i leyletü’l-isrā

⁸⁹³ beyānumda: miyānumda D.

[120a]

48. Tabīb-i cān-ı ümem kim derinde kânündür
Hemîşe ‘illet-i mirzâ-yı seyyi’âte şifâ
49. Şeh-i serîr-i *le‘amrük*⁸⁹⁴ ki hilkat-i *levlāk*⁸⁹⁵
Vücūd-ı pāküñe olmuş ezelde rāst-ı kabā
50. Tırāz-ı taht-ı risālet ki oldu bā-dil ü cān
Tufeyl-i bārgēh-i şer’i pîr ile bernā
51. O şehriyârına lāyık kemîne bendesinüñ
Olursa ferş-i reh-i hîdmetünde bāl-i hü mā
52. O şeh-süvār-ı fezâ-yı zafer ki itdükce
Sipāh-ı nuşret ile ‘azm-i ‘arşa-i heycā
53. Ser-i ‘adūyı idüp rîze-seng-i vādî-i Rûm
Vücūd-ı düşmeni eyler nişān-i tîr-i belā
54. Şüküh-i şevketi dehşet-fezâ-yı çarh-ı felek
Fürûğ-ı tal’ati revnağ rübâ-yı şems-i duḥā
55. Esîr-i bend-i kemendi hıdîv-i emri kader
Fütâde silsile-i pâdişāh-ı hükmi kazā
56. Gedâ-yı dergeh-i şer’i şeh-i Skenderdür
Faḫîr-i bārgēh-i cûdi hem-ser-i Dārā
57. Sipîhr-i mekremete âftâb-ı ‘âlem-tâb
Serîr-i âtîfete Hüsrev-i cihân-ārā
58. Künûz-i şefkâte bir güher-i girân-māye
Muḫîṭ-i hikmete zibende bir dîr-i yektā

⁸⁹⁴ لَعْمُرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût’a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁸⁹⁵ Levlâke levlâke le-mâ halaktü’l-eflâke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibarıyla böyle bir kudsî hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na’ların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

59. Melek bi-zevk ü feraḥ dergehinde cār ü keş
Felek bi-şevk ü şafā ḥidmetinde pā-ber-cā
60. Nesīm-i lütfunı itse mürebbī-i külhān
İderdi terbiyeti reşk-i gülşen-i me'vā
61. Semūm-i ḳahrı vezān olsa sū-yı gül-zārā
Mişāl-i dūzāḥ olurdu şerāreler peyda
62. Dimāğ-ı 'ālemyān ḥaşre dek mu'atṭardur
O deḡlū nefḥa-i ḥulḳ-ı kerīmi ḥālet-zā
63. Ḥazā'in-i keremin eyledikce bezl-i ümem
Olur berāber o şāhuḡ yanında mīr ü gedā
64. Ne yerde ḥükmi revān olsa ol cihān-dāruḡ
Fütāde çāh-ı 'ademdür ḥükümet-i a'dā
65. Ola ḳıyāmete dek āftāba pertev-i baḥş
Fürūğ-ı neyyir-i feyzinden alsa māh ziyā
66. Bahār-ı 'ālem-i 'ömrüḡ ḥazānı olmaz idi
Eger ki bülbul-i ḥıfzı olaydı nağme-serā
67. Cihān penāh-ı şehā Ḥusrev-i melik sipehā
Eyā şefi'-i ümem pādişāh-ı mülk-i beḳā
68. Sen ol şeh-i dü serāsın ki ḥāk-i maḳdemüḡi
Görürdi'arş-ı mu'allāyı geḳse nā-beynā
69. Sen ol çerāğ-ı hüdāsın ki şem'i zātundur
Tırāz-ı bezmgeḳ-i ḳurb-ı Ḥazret-i Mevlā
70. Fürūğ-ı neyyir-i ḥüsn ü cemālün olmuş ezel
Ziyā-yı şems-i duḥā tāb-ı baḥş-ı Bedr-i Dücā
71. 'Alīl-i şerbet-i 'aşḳuḡ revān-ı hıẓr u Mesīḥ
Marīz-i derd ü ḡamuḡ cān-ı Bū'Alī Sīnā
72. Benüm o ḥaste ki dārū-yı na't pākün ile
İrişdi derd-i dil-i zār ü mübtelāma devā

73. Benüm o çeşme-i āb-ı hayāt-ı vaşfuñ kim
Zülāl-ı nuṭṭuma teşne Cerīr ile Ā'sā
74. Benüm o micmere gerdān-ı bezm-i menḳabetün
Ki benden almadadur būy-i feyzi hep şu'arā
75. Kemāl-i feyz-i nu'ūtuñla oldı eş'arum
Ne gūne meclise varsa zebān-zed-i büleḡā
76. Mişāl-i gül dutar ins ü melek şafā ile gūş
Senān-ı bülbül-i nuṭṭum her eyledikce nevā
77. 'Aceb degül kalemüm sīne-çāk ise oldı
Şarāb u şaf-ı şifātuñla mest-i bī-pervā
78. Sevād-ı nazm-ı terim midḥatünle müşg-i Hotan
Senān-ile raḳamum reşk-i 'anber-i sārā
79. Gel ey kalem ḳo bu da'vāyı eyle ḥatm-ı kelām
Yeter bu mertebe baş-ı süḥan **Nazīm**-āsā
80. Niyāza başla ḥulūş üzre ḥāke sür yüzüñi
Ḳaşıde buldı nihāyet irişdi vaḳt-i du'ā

[120b]

81. Seḫer ki eyleye tūmār-ı ḡoncaya sūsen
Midād-ı sebz ile tā na'tı Ḥazret-i inşā
82. Revān-ı pākūñe tā-ḥaşr ola şalāt u selām
Ġubār-ı ravzasına cān-ı ümmetān-ı fedā

124⁸⁹⁶

Sünbüle-i sünbül-zār-ı ḳadīm

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Ey muḫīt-i ḳudretinde mihr ü māh iki ḥabāb
Çarḫ-ı atlas sāḫa-i şun'ında çetr-i bī-tınāb

⁸⁹⁶ Yahya Nazīm D.1., Kaside, s. 98-99.

2. Şun'ını izhār idüp ezdāde virdi imtizāc
İtdiler āmīziş āb u āteş ü bād ü türāb
3. Bāğ-ı dehri tāze vü reyyān ider feyz-i nemi
Bir kef-i nāciz iken baħr-i nevālinde şehāb
4. Tünd-bād-ı 'aşq-ı 'ālem-gīrinūñ te'şīridür
Hākde bīm-i tezelzül yemde mevc-i ıztırāb
5. İktibās-ı nūr ider andan meh-i enver henüz
Olmamışken zerre-i şems-i cemāl-i āftāb
6. Muḳteżā-yı hıkmət-i bī-çend ü çünıdur müdām
Haşre dek arz u semāda bu direng ü bu şitāb
7. Māverā-yı gerdişinden⁸⁹⁷ kendü de bilmez olup
Āsiyā cūy-ı celālünde sipihr ü nüh-ķıbāb
8. Başını taşdan taşā ursa 'aceb mi dem-be-dem
'Āşık-ı dīdārı oldı kendüsinden kendi āb
9. Bir kerīm-i zū'l-minendür kim ider rüz-ı su'āl
Her siyeh-nāme ķuluñ mūy-ı sepīdinden hicāb
10. Eşķ-i ter mūy-ı sefid üzre dökülsün ey **Nazīm**
Olsa bārān şubh-dem olur du'ālar müstecāb

125⁸⁹⁸

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Faħr-i 'ālem maħrem-i rāz oldıñı şebdür bu şeb
Kā'ināt envār-ı raħmetle leb-ā-lebdür bu şeb
2. Nāme-i a'māl-i ümmet ol şefi'i maħşerūñ
Zīver-i imzā-yı 'afvıyla müzehhebdür bu şeb
3. H'ān-ı dīdāra o maħbūb-ı Hudā da'vet olup
Bezm-i ķurb esbāb-ı vuşlatla mürettebdür bu şeb

⁸⁹⁷ gerdişinden: gerdisinden D.

⁸⁹⁸ **Yahya Nazīm D.,Kaside**, s. 343. TBMM arşivindeki yazma nüshasından karşılaştırma yapılmıştır. Adres: <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/2761> Erişim Tarihi: 06.01.2018)

4. Nūr-ı teṣrīfīyle ol mihr ü sipihr-i 'izzetün
Bir hümāyün ṭālī'-i ferḥunde kevkebdür bu şeb
5. Müjdeler ey ma'fired-cüyān Ḥabīb-i Kibriyā
Meclis-i ḥāşş-ı ilāhīde muḥātabdur bu şeb
6. Müstecāb olsa revādur da'vet-i ehl-i niyāz
Kim zemīn ü āsmān pür şıyt-ı yā Rabdur bu şeb

[121a]

7. Her mübārek şu'le-i ḳandīl rāḥat-güsterī
Şevḳ-i baḥş-ı ḥāṭır-ı her teng-i meşrebdür bu şeb
8. Vesme-i ebrū-yı ḥūr-ı ey cinān olsa n'ola
Sürme-i çeşmüm ser ü şāna muḳarrebdür bu şeb
9. Ḳadrini şeb-zinde-dārān-ı tecellī fehm ider
Ṭalīb-i dīdār olan bīdāra maṭlabdur bu şeb
10. Vaḳtidür mi'rāc-ı ümīde 'urūc eyle **Nazīm**
Vāşıl-ı maḳşūd olur herkes mücerrebdür bu şeb

126⁸⁹⁹

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Mihr ü mehdür şanma bezm-i çarḥda her rüz u şeb
İki sāḳī cām-ı ber-kef devr iderler rüz u şeb
2. Mihr ü meh rüy u cebīn ü şāhid-i endişedür
'Ārızıyla zülf-i müşgīn ü mu'anber rüz u şeb
3. Mihr ü māhı pūta-i nār-ı şafaḳda ḳāl idüp
Sīm ü zer ḥarcar sipihr-i kīmyāger rüz u şeb
4. Mihr ü meh olmuş dükān-ı çarḥa iki kelle ḳand
Kim anı ḳannād-ı dehr eyler mükerrer rüz u şeb
5. Şanma mihr ü māhdur bāzīgeh-i eflākīde
Çarḥ-ı lu'bet-bāz iki sīb ile oynar rüz u şeb

⁸⁹⁹ Yahya Nazīm D.3.,Kaside, s. 35-39.

6. Mihr ü mäh-ı nev degül abdāl olup pīr-i felek
Cüst ü cūda dāğ-ı ber-ser na'lidür ber rüz u şeb
7. Mihr ü meh fānūs-lardur sīm ü zerden gūyiyā
Kim virürler nev-'arūs-ı dehre zīver rüz u şeb
8. Mihr ü meh bu hāneḳāh-ı nüh revāḳ-ı çarḫda
İki 'āşık Mevlevīlerdür dönerler rüz u şeb
9. Mihr ü meh nerrād-ı çarḫa oldı gūyā lu'betīn
İtmede şad mekr ile bāzī-i şeş der rüz u şeb
10. Mihr-i 'ālem-tāb-ile fülk-i sipihre mäh-ı nev
Biri olmuş bādbān ü biri leşker rüz u şeb
11. Mihr ü meh şanma idüp o reng-i gerdüne culūs
Hükm iderler 'āleme iki birāder rüz u şeb
12. Mihr ü meh zerrīn iki levḫ oldı kim tıfl-ı felek
İtmede ders-i cefā vü cevri ezber rüz u şeb
13. Mihr ü meh şanma şafaḳla ḡarḳ-ı ḫūn olmuş yatur
Şaḫn-ı bismilgāh-ı gerdūnda iki ser rüz u şeb
14. Mihr ü meh zanneyleme bezm-i felekde devr ider
Ehl-i derde zehr-ile bir iki sāḡar rüz u şeb
15. Mihr-i 'ālem-tāb-ı şuḳḳa mäh-ı nevdür ser-'ālem
Burc u bārū-yı sipihr üzre dönerler rüz u şeb

[121b]

16. Mihr u meh iki ṭabaḳla itmede dehre nişār
Biri kāfūr birisi hem⁹⁰⁰ müşg-i ezfer rüz u şeb
17. Mihr ü meh zanneyleme gūyā ki şāḫipsüz ḳalup
Olmada āvīze çarḫa iki efser rüz u şeb
18. Şofra-i devr-i felekde ḳurs-lardur mihr ü mäh
Kim ḡıdā eyler anı çarḫ-ı sitem-ger rüz u şeb

⁹⁰⁰ Biri kāfūr birisi hem: Birisi kāfūr biri D.

19. Taslardur mihr ü meh germ-ābe-i nüh-kubbede
Gusl ider hūn-ı şafaqla çarḥ-ı aḥzer rûz u şeb
20. Levḥ-i mihr ü mähdan kerrûbiyân şad-şevḳ-ile
Na't şāh-ı enbiyâyı ezber eyler rûz u şeb
21. Mihr ü meh gavvāş-ı baḥr-ı nilgün-i çarḥdur
İtmege ol Ḥazrete iṣār-ı gevher rûz u şeb
22. Aḥmed-i Mürsel ki mihr ü mäh-ı nev-dergāhına
Biri ser-heng birisi hem⁹⁰¹ ḥalka-i der rûz u şeb
23. Mihr-i gerdün-i nübüvvet mäh-ı burc-ı merḥamet
Mu'cizātın söyleşir 'ālem ser-ā-ser rûz u şeb
24. Mihr ü meh zannitme ol sulṭān *levlāk*⁹⁰² efserin
Āsitānında iki der-bān bekler rûz u şeb
25. Mihri bī-fer eylemiş mäh-ı nevī kılmış nazar
'Arz-ı ḥüsn itdükde ebrū-yı peyember rûz u şeb
26. Mihr ü mehden çarḥ iki meş'al fūrūzān eyleyüp
Pişegāh-ı dergehünge şu'le-güster rûz u şeb
27. Mihr ser-germ itdi mihr-i mähı kıldı dil-fiğār
Biri pür-āteş biri pür-dāğ-ı lāğar rûz u şeb
28. Mihr ü meh micmer-fūrūz u bārgāh-ı şer'idür
Kām-ı 'ālem bûy-i ḥulḳ ile mu'aṭṭar rûz u şeb
29. Olmasa mihründe⁹⁰³ kūsūf-ı mähda gāhi ḥusūf
Dirdüm ol şāha olur mir'āt-ı enver rûz u şeb
30. Müntazırdur mihr ü mehden eyleyüp her pāyesin
Müjde-i teşrîfine bu heft minber rûz u şeb

⁹⁰¹ Biri ser-heng birisi hem: Birisi ser-heng biri D.

⁹⁰² Levlāke levlāke le-mâ halaktü'l-eḫlāke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na’tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

⁹⁰³ mihründe: mihrün D.

31. Mihr-i burc-ı kudretā mäh-ı sipihr-i rahmetā
Ey ki zātındur senün eşıyāya maşdar rüz u şeb
32. Mihr ü meh pervāne-i şem'-i cemālündür senün
Dehr-i ruhsār u cebinünle münevver rüz u şeb
33. Mihr ü meh feyzā ki sensün *Rahmeten Li'l- 'Ālemīn*⁹⁰⁴
Ümmetün ihsānuña olmağda mazhar rüz u şeb
34. Mihr ü meh kadrā benüm ol zerre-i nāçiz kim
Dā'im-i ahvāl dil-i zārum mükedder rüz u şeb
35. Peyrev-i kilki fehīm oldum görüp mihr ü mehīn
Vaşf ı zātun eylerüm şad şevk ile her rüz u şeb

[122a]

36. Mihr ü meh rütbe-i Neşāfī sūhan-ver kim görüp
Bu zemīnde tarhını taḥsīn iderler rüz u şeb
37. Mihr ü meh gibi sezādur olsa pür-nūr-ı kemāl
Vaşfuñı eyler **Nazīm**-i nükte-perver rüz u şeb
38. Āsmān-ı nazma mihr ü mäh ise onlar eger
Ben hilālüm olmada kadrüm füzün-ter rüz u şeb
39. Na'tuñı yazdıķca levh-i mihr ü māha dāğ urur
Eyleyen vaşf-ı şıfātun tā be-maḥşer rüz u şeb
40. Mihr ü mäh-ı na't-ı pākün eyleyüp şad 'aciz ile
Kıl du'ā taḥrīrin ey kilki-i şenā-ger rüz u şeb
41. Mihr ü meh tā 'āleme pertev şalup revnaķ virür
Söyleye na'tın ümem kişver-be-kişver rüz u şeb
42. Pençe-i mihr ile gerdün mäh-ı nevden hışm ile
Düşmen-i dīne çeke şemşir ü ḥançer rüz u şeb
43. Mihr ü meh devr eyledikce 'ālemi Haķ ümmetin
Eyleye ā'dāya mansūr u muzaffer rüz u şeb

Āmīn

⁹⁰⁴ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

127⁹⁰⁵

Destür

Remel Bahri

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün (Fa‘lün)

1. Kişver-i nazma olup vālī-i bā-ḳayd-ı ḫayāt
Oldı ilhām-ı İlāhi baḡa ṭuḡrā-yı berāt
2. Şeh-i nazmum ḳalemümdür ‘ālem-i semt-i beyān
Ḥayl ma‘nā bes ü bîş-i ‘ālemümde neferāt
3. Eylemiş feyz-i Ḥudā kilḳ-i hüner perverümi
Büstān-ı süḫana naḥl-i ma‘ānî şemerāt
4. Āyine ḫāne-i ma‘nide ider mülhem-i ḡayb
Ṭūṭī-i nuṭḳuma ta‘līm-i edā-yı kelimāt
5. Lezzet-i nîş-ger-i kilḳ-i terüm buldı revāc
Ḳāşid olsa yeridür revnaḳ-ı bāzār-ı nebāt
6. Çāşni-i süḫanumda o ḫalāvet var kim
Reşkden ḡayret-ile ṭelḫ ola ‘ayş-ı lezzāt
7. Ṭab‘um āyine-i ruḡ şāhid-i ‘aḳliyāta
Ḳalemüm çehre-küşā-yı tutuḳ-ı naḳliyāt
8. Mekteb-i nazmuma elfāz-ı laṭifüm eṭfāl
Cins-i ma‘nî vü beyān ḫacle-i şî‘rümde benāt
9. Bir ḳalem sū-yı revān eyledi her vādide
Eyleyüp kilḳ-i terüm rāh-ı süḫanda ḫayrāt
10. Dem-be-dem itmededür āb-ı ḫayātı cārī
Lüle-i çeşme-i ḫayvān gibi bu kilḳ ü devāt
11. Cādū-yı nuṭḳuma⁹⁰⁶ meftûn-şode erbāb-ı füsûn
Sāḫir-i ṭab‘uma dūn mertebedür nar-ı necāt
12. Başlasa şive-i ihām-ile reftāra olur
Ser-fürü bürde-i pāy-ı ḳalemüm remz ü nikāt
13. Benüm ol kim der-i eyvān-ı kemālümde henüz
Fevc fevc ehl-i hüner olmada muḫtāc-ı zekāt

⁹⁰⁵ Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 39-47.

⁹⁰⁶ nuṭḳuma: naṭıḳama D.

14. Eylemiş feyz-i ezel hacle-geh-i diğkâtde
Bikr-i nazma kalemüm mâşıta tab‘um mir‘ât
15. Nokta-i hâl-i ‘izâr-ı büt-i mazmûnumdur
Şafaḥât üzre geh işâr ide ḥāmem қатарât
16. Bağ-ı ma‘nâda döner sünbül-i şebnem-dâra
Her döküldükçe midâd-ı kalemümden reşehât⁹⁰⁷

[122b]

17. Sözde miğdâr-ı daḳıka n’ola fevt eylemese
Oldı hengâm-ı süḥan tab‘-ı reşiküm mîkât
18. Ne kadar yüksek uçarsa şâf-ı murğân-ı hüner
Hüdhüd-i çâpik-i endişeme irmek heyhât
19. Âb-ı ḥayvâna ḥurûf-ı süḥanum oldu zurûf
Görinürse n’ola her satırı sevâd zulemât
20. Kalemüm vaḳt-i ḥaşâd olsa n’ola sünbüle çîn
Ḥarmen-i nâṭıkama feyz-i Ḥudâ maḥşûşât⁹⁰⁸
21. ‘Andelibân-ı süḥan itmededür cümle sükût
Bülbül-i nâṭıkam itdükce sürüd ü nağamât⁹⁰⁹
22. Çâk-i ser-nokta-i mevhûmede reftâr eyler
Görmedüm edhem-i ḥāmem gibi nâzik ḥarekât
23. Tımtırâḳ-ı süḥanüm fevc-i sipâh-ı nazmum
Ḥusrevân-ı hünere itmede ‘arz-ı dârât
24. Lehçe-i pâküme olmaz süḥan-ı ğayr-ı kıyâs
Ḳaṭredür baḥr-ı muḥîte göre Ceyḥûn u Fırât
25. Da‘vî-i şî‘rde besdür baḥa ma‘nî vü beyân
Demdür itsem iki şâhidle vücûdum işbât
26. Meclis-i Ḥusrev-i tab‘umda müheyyâ esbâb
Bezm-i Cemşîd-i ḥayâlümde müretteb âlât
27. Dem-be-dem zümre-i rindân-ı ṭarab-ḥâne-i feyz
Neşve-i bâde-i taḥḳîküm ile pür-hâlât

⁹⁰⁷ reşehât: reşahât D

⁹⁰⁸ maḥşûşât: maḥşûlât D.

⁹⁰⁹ nağamât: nağmât D.

28. Bûlbûl-i nuţķ-ı hoş elhānum iderse demidûr
Na't-ı gûyān-ı çemen sāmî'a-yı pûr-eşvât
29. Sebeb-i hîlķat o kim buldı vüçûdıyla şeref
Çār 'unşur se mevālîd ü nüh âbād-ı cihât
30. Şem'-i eyvān-ı hüdā nûr-ı Hudā kim oldu
Bezm-i kâşāne-i mi'rāca cemālî mişķāt
31. Gevher-i ķulzûm-i 'irfān ki anuñ olmuş ezel
Dûrr-i yektā-yı vüçûdı sebeb-i mevcûdât
32. H'âce-i her dü cihān şāhib-i naşş-ı Kûr'ān
Nāşih-i āyet-i İncîl ü Zebûr u Tevrât
33. Pişvā-yı keremā ķāfile-sālār-i 'atā
İftihār-ı şerefā Fahr-i Kirām-ı Sādāt
34. Raḥmet-i 'Ālemiyān ya'ni Ḥabîbî'r-Raḥman
Eylemiş İzîd ü Yezdān anı āyîne-i zât
35. Hādî-i Dîn-i Mübîn bedreķa-i rāh-ı yakîn
Şārî'-i rûy-ı zemîn ķāzî-i ehl-i ḥacât
36. Mazḥar-ı şümme denā⁹¹⁰ mā-şadaķa ev ednā⁹¹¹
Ḥusrev-i Yeşrib ü Baḥḥā vü Şefî'ü'l-'Araşāt
37. Tûde-i ḥāk-i deri eyledi ḥûn müşg-i teri
Zât-ı yektā güheri Bā'îş-i Ğufrān-ı 'uşāt
38. Naḥl-i tûbā 'ālemi ravza-i cennet ḥaremi
Bārgāh-ı keremi melce-i erbāb-ı necāt
39. 'İllet-i hîlķat-i kevneyn Resûlû's-şakāleyn
Ḥazret-i Āḥmed-i Muḥtār 'aleyhi's-şalavât
40. O şeh-i 'ālem ü âdem ki anuñ bulmuş ezel
Enbiyā 'izzet-i şānıyla 'uluvvî derecāt
41. Nāzenîn Ḥaķ o maḥbûb-ı İlāhî ki anuñ
Oldı miḥrāb-ı deri ķiblegeh-i maḥlûķāt
42. 'Arş-ı mesned o Hudāvend-i mükerrerem ki anuñ
Kişver-i cāhına olmuş dü cihān ilhākāt

43. Laḳabı gerçi anuḡ Ümmī-i Nā-ḡande Velī
Zāt-ı ‘ālā şıfatı Muşḡaf-ı Mu‘ciz-āyāt
44. Meclis-i rif‘atine mihr ile māh iki sirāc
Maḡfil-i ḡadrūḡe nūh süllem-i gerdūn mirḡāt
45. Nūr-ı iḡbāline Cibrīl-i Emīn pervāne
Mihr-i iclāline ervāḡ-ı muḡaddes zerrāt
46. Bezm-i İsrāda sirāc-ı şeb-i mi‘rāc-ı fūrūz
ḡarem-i ḡurbda mişbāḡ-ı hidāyet leme‘āt
47. ḡāk-rūb-ı ḡarem-i midḡati Şeyḡ-i Beşām
ḡādīm-i bārḡeh-i menḡabeti Pīr-i Herāt
48. Dūstān-ı ḡarem-i ravzası firdevs-i mekīn
Düşmen-i cāhı ben-i ḡāh-ı nişīn-i derekāt
49. Emri nūr efḡen-i kāşāne-i zūhd ü taḡvā
Nehī⁹¹² āteş-zen-i ḡarmen-ḡeh-i zerḡ ü tāmāt
50. Tāḡ-ı Kisrā-yı niḡūn itdi zūḡūr-ı zātı
Şadme-i ḡahrına düş olsa n’ola Lāt ü Menāt

[123a]

51. Çeh-nişīn-i ‘adem eylerdi vücūd-ı ḡaşmı
Satvetinden ki zūḡūr eyleye ḡāhi şademāt
52. Pīlten olsa da rūḡ gösterüp esb-i ḡazābı
ḡaşma ferzāna sürüp paydak o şeh eyler māt
53. Ḳudsīyān āyet-i evşāfını ḡuş itmek içün
Açılur şubḡ u mesā şems ü ḡamerden ḡurefāt
54. Oldı ser-ḡeşte o sevdā ile hep āḡūlar
Micmer-i ḡulḡı idelden beri neşr-i nefehāt
55. Vāşıl-ı bezmḡeh-i dār-ı selām-ı ḡıfzı
Ola ḡaḡḡa ki dü-‘ālemde maşūn ez-āfāt
56. ḡusrevā dād-ḡerā dāver-i ‘ālī ḡüherā
Ey ḡudāvend-i rusūl ḡayl ü nübüvvet rāyāt
57. Sensūn ol kim dil ü cān-ile olup emrūḡe rām
Eyleyen cismini ālūde-i gerd-i tā‘āt

⁹¹² Nehī: Nehbī D.

58. Bezmine sündüs ü istebrak olup ferş ola
Hâdimi hür u maķāmâtı kuşûr-ı cennât
59. Sensün ol Seyyid-i Kevneyn ki meddâhıñ olan
Feyz-i medhûñle olur şâ'ir-i memdûh-şıfât
60. Biñde bir midhâtüñi kilik-i 'utârid yazamaz
Şafahât olsa felekler ana encüm nuķatât
61. Midhât-ı zât-ı şerîfün degül ile'l-ilhâm
Ėayr-ı na'tuñ olan eş'âr ise hep tezvîrât
62. Şi'r-i Hakkâ ki nu'utuñla olur sihr-i helâl
Sûhan-ı bî-hûde-gû cümle harâm-ı Ėaletât
63. Merdüm-i dîdem ola dûde ķalem müjĖānum
Olsa ma'lûmum eger vaşfuña şâyeste luğat
64. Ėemen-i menķabetüñ bûlbûlidür cân-ı **Nazım**
İtdi murĖān-ı beyānı nağamâtı iskât
65. Ey Resûl-i Ėureşî hayli zamân olmuş idi
Vaşf-ı pāküñde senüñ itmiş idüm taķşîrât
66. Baķma nokşānuma 'özüñ dileyüp bu cürmüñ
'Ėcizāne iderüm şimdi każā-yı māfât
67. 'Ömrümi menķabetüñ hîdmetine vaķf itdüm
Hāşılı mādihüñüm külli 'aşıyy ü Ėadât
68. Güher-i vaşfuña cân-ile harîdārum ben
Ne ķadar olsa da destümde bezā'at mezcât
69. Naķd-i Ėüftārumı itdükce senāna işār
Ėîb-i endişemi pür itdi o deñlü⁹¹³ berekât
70. Ser-girān eyle beni bāde-i iķrāruñ ile
Sāķî-i bezm-i ecel şunduğı dem cām-ı memât
71. Umarum feyz-i kemāl-i keremüñ sulţānum
Gerçi yok cürmüme bir vech-ile Ėadd ü Ėāyāt
72. Kilik-i 'afvuñla beyāz itmez iseñ vay baña
İtdigüm Ėabı u Ėatā cümle sevād-ı şafahât
73. Bilmezem keffe-i mîzān ne ķeker rûz-ı Ėesāb
Seyyi'ātümle eger vezn olunursa Ėasenāt

⁹¹³ pür itdi o deñlü: ol deñlü pür itdi D.

74. Geldi hengām-ı du‘ā durma hāmūş ol hāmūş
Besdür ey hāme yeter baş-ı bisāt-ı ebyāt
75. Tā ki mülk-i sühāna mālîk olup ehl-i beyān
Ola aḥkāmı ma‘ānide devām-ile şebāt
76. Kona ol pād-şeh-i her dü-serānuş şeb ü rûz
Ḥarem-i dergehine kâfile-i teslîmât
77. Ravza-i pākünge da‘im ola îşār u nişār
Nûr-ı mişbâḥ-ı taḥiyyât-ile mişkât-ı şalât

128⁹¹⁴

Hezec Bahri

Mef‘ûlû/Mefâ‘ilû/Mefâ‘ilû/Fe‘ûlûn

1. ‘Aşķ oldı ḥazān ile bahār olmağa bā‘iş
Gāh⁹¹⁵ hicr ü gehī vuşlat-ı yār olmağa bā‘iş
2. Hep ‘aşķ-iledür ğamze-i şehbāzına yārûñ
Murğ-ı dil-i āvāre şikār olmağa bā‘iş
3. Hep ‘aşķ-iledür bülbül-i şūrīde olup zār
Gülşende gülûñ hem-demi ḥār olmağa bā‘iş
4. Hep ‘aşķ-ile âmīziş imiş çün gül ü şebnem
Lāl-i leb-i yār ile dār olmağa bā‘iş
5. Hep ‘aşķ-iledür āteş-i cāngāh-ı maḥabbet
Her demde derûn-sûz-ı çenār olmağa bā‘iş
6. Hep ‘aşķ-iledür zıddı iken hicr ü vişālûñ
Dā‘im yine hem-ķurb-ı civār olmağa bā‘iş
7. Hep ‘aşķ-iledür üştür-i eflāk dem-ā-dem
Bār-ı ğam ile zîr-i mehār olmağa bā‘iş

[123b]

8. Hep ‘aşķ-iledür sāġar-ı⁹¹⁶ ḥurşīde meh-i nev
Ḥamyāze-keşān zerd ü naẓar olmağa bā‘iş

⁹¹⁴ Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 47-52.

⁹¹⁵ Gāh: Geh D.

⁹¹⁶ sāġar-ı: sāġir-i D.

9. Hep 'aşk-iledür şems ü kamer şubh u mesāda
Gerdūne-i gerdūne-süvār olmağa bā'is
10. Hep 'aşk-iledür sāha-i vüs'at-geh-i 'ālem
Sultān u gedā başına tār olmağa bā'is
11. Hep 'aşk-iledür cism-i bālā perver-i Manşūr
Biñ cān-ile zīb-i ser-i dār olmağa bā'is
12. Hep 'aşk-iledür bādiye-i sūrda 'āşık
Āmīhte-i gerd ü ğubār olmağa bā'is
13. Hep 'aşk-iledür nāz-fürūşān nazarında
'Uşşāk-ı zelīl olmağa h'ār olmağa bā'is
14. Hep 'aşk-iledür seng-i melāmetle dil-i zār
Hātır-şiken ü şīşe-i 'ār olmağa bā'is
15. Hep 'aşk-iledür 'āşıkā ey 'aql-ı hod-ārā
Pendūñ ğam-ı hicrān gibi bār olmağa bā'is
16. Hep 'aşk-iledür na't-ı şeh-i maşırık u mağrib
Ārāyış ü her dār u diyār olmağa bā'is
17. Şāhenşeh-i evreng-i risālet ki vücūdı
Oldı yoğ iken 'ālemi var olmağa bā'is
18. Ser-kāfile-i hayl-i nübüvvet ki zuhūri
Heft-üştür-i eflāk-i kaṭar olmağa bā'is
19. Dādār-ı cihān-dār ki teşrīf-i kudūmi
Nüh-dā'ire-i çarḥa medār olmağa bā'is
20. Sultān-ı cihān-ġirine rāyāt-ı şükūhı
Burc u beden-i heft-i hişār olmağa bā'is
21. Maḥbūb-ı Hudā Aḥmed-i Muḥtār ki oldur
Ḥāk-i ḥaremi nāşiye-zār olmağa bā'is

22. Ol mazhar-ı *levlāk*⁹¹⁷ ki ruhsār u cebîni
Hürşîd ü kamer şa‘şa‘a-bār olmağa bā‘is
23. Ol Şāhib-i Mi‘rāc ki āyîne-i zātı
Hüsn-i ezeli cılve-nişār olmağa bā‘is
24. Ol Seyyid-i Kevneyn ki yārān-ı çehārı
Dîn kaşrına erkân-ı çehār olmağa bā‘is
25. Ol mûcib-i ğufrān ki anuñ dîde-i ‘afvı
‘Āşîlere mahşerde dūçār olmağa bā‘is
26. Ol gevher-i gencîne-i rahmet ki vücûdı
Bu lücce-i bî-ka‘r u kenār olmağa bā‘is
27. Āb-ı ruĥınun ħürmetidür ins ü melekke
Hep arz u semāvāt u baĥār olmağa bā‘is
28. Kaşr-ı dü-sarāya şeref-i maqdem-i pâki
Ārāyiş ile naqş u nigār olmağa bā‘is
29. Rûzân u şa‘bân şaykal-ı cûd u keremîdür
Hürşîd ü kamer āyîne-dār olmağa bā‘is
30. Deryāya şalup bâriqasın neyyir-i ‘aşkı
Gönlüm gibi bî-şabr u qarār olmağa bā‘is
31. Kuhsāra düşüp sāye-i ‘anķā per-i ħükmi
Temkîn ü sükûn-ile vaķār olmağa bā‘is
32. Cām-ı keremi bezm-i dü ‘ālemde olur nûş
Olsa ne ‘aceb keyfi dü-bār olmağa bā‘is
33. Bûy-i hoş-ı ħulķ-ile ğazālân-ı Hıtānun
Hûn-āb-ı dili müşg-i Tātār olmağa bā‘is
34. Germiyet-i mihr-iledür ol māh-ı yakînün
Hep ğonce lebān lāle ‘izār olmağa bā‘is

⁹¹⁷ Levlāke levlāke le-mâ halaktü’l-eflāke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduğı bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na‘tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

35. Feyz-i kadeh-i mey-gede-i hıfzı derü'l-Hak
Mestānesi bî-renc-i humār olmağa bā'is
36. Na'l-i süm-i yek-rānidür ol Fāris-i kurbun
Encümle felek 'aşk-ı şerār olmağa bā'is
37. Gerd-i siyeh-i haşmetidür çeşm-i 'adūya
Meydān-ı veğā tîre vü tār olmağa bā'is
38. Şîrān-ı şaf-ı satvetidür düşmen-i rübāh
Hep rüb-i reh-i şamt-ı firār olmağa bā'is
39. Emri zu'afā vāşıl-ı nūr olmağa bādî
Nehyi huşemā dāhil-i nār olmağa bā'is
40. Bîm-i ser-i şemşîr-i kazā cevheridür kim
Her demde 'adūsına figār olmağa bā'is
41. Tab-lerze-i kahr-ile düşüp hāke e'ādi
Her bir şanemi seng-i mezār olmağa bā'is

[124a]

42. Şāhib-i keremā ārüz⁹¹⁸-ı hāk-i deründür
Vaşfun da dil evkāt-ı güzār olmağa bā'is
43. Sensün o ki gîsū-yı laîfünle ruḥundur
Ey Nur-ı Hudā leyl ü nehār olmağa bā'is
44. Hün girye-i mihrünledür eşk-i ter-i 'uşşāk
Her kaṭresi hem-reng-i enār olmağa bā'is
45. Gönlümde yer itsin n'ola sensün yine şāhum
Saṇa bu gedā āyîne-dār olmağa bā'is
46. Āb-rîz-i kelāmum mihek-i menkabetün de
Manend-i zer-i nāb-ı 'ayār olmağa bā'is
47. Envār-ı 'ibāretle şenā-yı sıfatundur
Destümde kalem nādîre-kār olmağa bā'is
48. Şad-güne rumūzāt-ile feyz-i hikemündür
Tab'-ı şu'arā nükte şî'ār olmağa bā'is

⁹¹⁸ ārüz: ārzü D.

49. Vaşfuñ şerefidür ki sitâyış-ger-i zātun
Pākize- güher pāk-i tebār⁹¹⁹ olmağa bā'is
50. Na'tuñ eşeridür ki maḳālātı **Nazım**un
Maḳbül-ı şıḡār-ile kibār olmağa bā'is
51. Ey ḡāme yeter nāle vü feryād du'ā kıl
Olduñ yine bülbül gibi zār olmağa bā'is
52. Tā kim çemenistān-ı ḡaḳīḳatde ola 'aşḳ
Murḡ-ı dil-i 'uşşāḳ-ı hezār olmağa bā'is
53. Tā rüz-ı şümār ola taḫiyyāt ki oldur
Vaşf-ı ruḡı tā rüz-ı şümār olmağa bā'is

129⁹²⁰

Hezec Bahri

Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün (Fa'lün)

1. Bād-ı ma'nā ideli baḡr-i beyānı mevvāc⁹²¹
Hep suṭūr-ı süḡanumdur aḡa müşḡin emvāc
2. Fārisü'l ḡayl-i ḡayālüm ki olur feyz-künān
Peyk-i endişe rikābumda yürür bir serrāc
3. 'Ālem efrāz-ı beyānum ki müdām olmadadur
Ger dūr-i āyāt-ı kemālümde ma'āni efvāc⁹²²
4. Tār ü pūd oldı şu'a'-ı naẓarum diḡḡatüme
Olalı kārḡeh-i fikrete ṭab'um nessāc⁹²³
5. Bıkr-i fıkrüm ki olur ḡāmile-i tıfl-ı süḡan
Nev-'arūsān-ı hüner cem' olup eyler aḡa zāc
6. Lezzet-i ḡand-i nebāt süḡan-ı şirīnüm
Telḡ-kāmān-ı ḡased-kāra olur milḡ-i ücāc

⁹¹⁹ tebār: tabār D.

⁹²⁰ **Yahya Nazım D.3., Kaside**, s. 52-56.

⁹²¹ mevvāc: mevāc D.

⁹²² Bu mısra da vezin aksamaktadır.

⁹²³ nessāc: nesāc D.

7. Tab'-ı pākümdür o şehbender-i 'irfān ki alur
Dem-be-dem kâfile-i cins-i ma'ârifden bâc
8. Nat'-ı ma'nâda feres-rân-ı bütan olsam eger
Mât ola haşm-ı girân habs olursa Leclâc
9. Fevc-i murgân-ı sühan evc-i hayâlümde benüm
Tayerân itmede manend-i tezerv ü dürrâc⁹²⁴
10. Bezm-i endîşede itdükce recâ-yı güftâr
Tab'umı hüsni ü edâ⁹²⁵ evvel ider istimzâc
11. Dûde-i kilik-i sihr kâruma erbâb-ı füsûn
Merdüm-i dîde süveydâ-yı dilin eyler zâc
12. Beyt-i ma'mûre-i nazmumdur o tarh-ı nev kim
Âbnûs ola zamânı vü zemîni ola 'âc
13. Yüridi her taraf âvâre-i dellâl-ı hayâl
Buldı kâlâ-yı sühan kişver-i tab'umda revâc
14. Dem-be-dem şofra-i endîşede mihmânum iken
Tama'-i hâmemi gör kim “şikemi pür gözi ac”
15. Fikr-i bâriqde yayum çekemez diğkat-i gayr
Kavs-i Rüstemle berâber mi kemân-ı Hallâc
16. Dâd-ı Hağdur n'ola bezl-i güher-i nuṭṭ itsem
Devlet-i nazmumı zannitme benüm istidrâc
17. Dem-be-dem Husrev-i tab'um n'ola dîvân itse
Na't-ı sulṭân-ı risâletdür aḡa ḡil'at ü tâc
18. Ḥ'âce-i mekteb-i 'irfân ki luğat-ı vaşfuḡ
'Aḡl-ı küll 'âciz olur eylemede istiḡrâc
19. Seyyid-i nev'-i beşer server-i şâḡib-i minber
Rûz u şeb şems ü kamer meclisine iki sirâc
20. Dil-güşâ menḡabeti rûḡ-fezâ her şıfatı
Dârû-yı merḡameti ḡaste-i 'işyâna 'ilâc

⁹²⁴ tezerv ü dürrâc: taẓer ü dūrâc D.

⁹²⁵ ḡüsni ü edâ: ḡüsni-i âdâ D.

21. Bedr-i t̄abān-ı seḥā mihr-i dırahşān-ı ‘atā
Maḥfil efrūz-ı hūdā nūr-ı sirāc u vehhāc
22. Maẓhar-ı ḥil‘at-ı *levlāk*⁹²⁶ u *le‘amrūk*⁹²⁷ iklīl⁹²⁸
Aḥmed-i Mürsel o sulṭān-ı serīr-i mi‘rāc
23. O ḥudāvend-i rusūl ḥayl ki mülk-i ḥaşma
Kemterīn ḥamlesidür bā‘iş-i naḥb ü tārāc

[124b]

24. O cihān-dāver-i yektā ki ḳabūl itdürdi
Düşmene heybet-i şemşīr-i cihan-gīri ḥarāc
25. O şeh-i kevn ü mekān kim sipeh-i ḥaşmetinūḡ
Eyledi taṇṭanası ‘ālemi pūr-şīt ü tālāc
26. Enbiyā şofra-i eyvān-ı kemālūḡde tufeyl
Evliyā ḡ‘ān-ı nevālinde gedā-yı muḥtāc
27. Bārgāh-ı keremi ḳible-i erbāb-ı necāt
Dergeh-i muḥteremi ehl-i hūdāya münhāc
28. Zerre-i şems-i ruḡı mihre şeref⁹²⁹-baḡş olsa
Ḳa‘r-ı çāh-ı ‘adem eylerdi yerin zūlmet-i dāc
29. Şafḡa-i mehde sevād olmasa olurdu felek
Matbaḡ-ı rif‘at-ı şānuḡda varaḡ-sāz-ı kilāc
30. Ḥasret-i ravza-i pāk-ile olan ḡāk-nişīn
Zūlf-i ḡ‘ārāyı ide cāy-ı menāmında revāc
31. Levḡa-i medḡūḡı tezhībe revādur çeşmüm
Siyahın düde beyāzından ide isfīdāc
32. Der-kenār eyler-idüm şāhid-i maḡşūdum eger
Nāvek-i mihrine sīnem hedef olsaydı kāc

⁹²⁶ Levlāke levlāke le-mā halaktü’l-eḡlāke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduḡu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsî hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na’tların çoḡunda bu söze yer verilmiştir.

⁹²⁷ لَعَنُوكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût’a:) “Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)” dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁹²⁸ İklīl: eklīl D.

⁹²⁹ mihre şeref: mihr-i maşeref D.

33. Devr-i hıfzunda eger itseler ezdād ülfet
Olmaya seng-i felâhuñ ile meksūr⁹³⁰ zücâc
34. Mihr-i encüm sipehâ mâh-ı ‘âlem pâdişehâ
Ey şükûhi sebeb-i tefriķa-i haşm-ı lecâc
35. Sensün ol kim dil ü cân-ile⁹³¹ kuluñ olmayanı
Eyleye ğayret-i Haķ iki cihândan iķrâc
36. Ya Resûlu’llâh amân nefis-i zulûmumdan emân
İtdigi cevri baņa itmedi zâlîm Haccâc
37. Şüst ü şû itmez ise âb-ı şefâ’at eyvâh
Kâlbümi sū-i ‘amel eyledi hem gûne-yi sâc
38. Sâ’î-i bâdiye-i şıdķ u şafâ ile⁹³² beni
Bî-tavâf-ı haremeyn ü be enîn-i⁹³³ hüccâc
39. Bi-dem-i şoķbet-i yârân ü bi-aşķâb-ı kirâm
Bi Hüseyn ü Hasan-ı âl ü betül ü ezvâc
40. Nûş-ı dârû-yı şefa’atle ‘ilâc eyle baņa
‘İllet-i cürm ü haķâ ile ķoma ķaste mizâc
41. Geldi hengâm-ı du’â eyleme tatvîl-i kelâm
Derĝeh-i kâżî-i hâcâta **Nazîmâ** elüñ ac
42. Tâ ki müşĝîn dem-i enfâs-ı nesîm-ı ma’nâ
Dem-be-dem eyleye deryâ-yı beyânı mevvâc⁹³⁴
43. Kâbza tutdukca kemândâr-ı sihâm-ı⁹³⁵ ĝazabı
Nevk-i peykânına olsun dil-i düşmen âmâc

⁹³⁰ meksūr: maķşūr D.

⁹³¹ cân-ile: cân D.

⁹³² İle: eyleye D.

⁹³³ be enîn: bânîn D.

⁹³⁴ mevvâc: mevâc D.

⁹³⁵ sihâm: sehâm D.

1. Yetişmez ey şeh-i kevneyn ola⁹³⁷ şām u şabaḥ
Senānı yazmağa eflāk-i heft-reng elvāḥ
2. Kitāb-ı midḥatinün satr-ı evvelünde daḥı
Beyān-ı 'aciz ide ḥayretle lāl olup şerrāḥ
3. Kelīm-i Ṭūr-ı ḡam-ı firḳatünde bir ḥayrān
Mesīḥ-i bādiye-i ḥaşretünde bir seyyāḥ
4. Şināver-i yem-i 'aşkuḡ senün dil-i İlyās
Revān-ı Nūḥ-ı Nebī Fülk-i mihrüne mellāḥ
5. Riyāz-ı rif'atüne nūḥ sipihr bir dolāb
Nihāl-i himmetüne mihr ü meh iki tüffāḥ
6. Çemensitān-ı celālünde kehkeşān cedvel
Şüküfe encüm-i raḥşān dem-i Mesīḥ-riyāḥ
7. Sebīl-i cūdını cüyende çarḫı bir saḳā
Seḫāb-ı mihr ü meh ana kırābe vü aḳdāḥ
8. Livā-yı rezmüne nuşretle 'avn-i fülke vü zeyl
Miyān-ı 'azmüne fetḥ ü zafer mekirle silāḥ
9. Semend-i ḳadrine mihr-i felek şabāḥü'l-ḥayr
Şaṭabl-i şānuḡa māḥ-ı sipihr bir fellāḥ
10. Ḥarīm-i kūy-ı latifün muḳīm-i bezm-i necāt
Maḥall şer'-i şerīfün maḳām-ı fevz ü felāḥ
11. Zelīl-i seylī-i reddün hemişe ehl-i fesād
'Azīz-i silk-i ḳabülün müdāmen⁹³⁸ ehl-i şalāḥ
12. Ṭavāf-ı beyt-i Ḥudāda şaf-ı ḥamāma mişāl
Ziyāret-i ser-i kūyünā fevc fevc ervāḥ

⁹³⁶ **Yahya Nazım D.3., Kaside**, s. 56-60.

⁹³⁷ ol: -D

⁹³⁸ müdāmen: hemişe D.

13. Eger ki zıll-ı laṭīfün olup düşeydi yere
Bulurdu rütbe-i ervāḥ ‘ālem-i eşbāḥ

[125a]

14. İderse himmetün iḳbāl bir za‘īfe olur
Hücūmu tefriḳa baḥş-ı sipāḥ zıdd-ı şifāḥ

15. Figār-ı nīze-i ḳahruḡ olur mı çare-peżir
Fetīl ü merhem ana merḡdür ecel cerrāḥ

16. Mey-i ḥayāt ḥarām oldu ḥaşm-ı ümmetüḡe
Şarāb-ı ḥūḡ-ı e‘ādī ‘aceb mi olsa mübāḥ

17. İder mi fetḥ-i ṭılsım şefā‘atün ā‘dā
Meger ki eyleye nām-ı şerīfünjī miftāḥ

18. Tenvir-i⁹³⁹ ḳahrınuḡ ednā şerārı itse eşer
Havāda murḡ ola büryān u lūccede timsāḥ

19. Birisi yıldızı düşkün biri ‘alīl-i mizāc
Luḡāt-ı vaşf-ı şıfātuḡda Aḡterī vü Şaḡāḥ

20. Ne gūne eylesin evşāfını ‘uḳūl-ı beşer
Cenāb-ı Ḥazret-i Allāḥ iken seni meddāḥ

21. Kemāl-i ‘acze düşer ‘aḳl-ı cevher-i evvel
Ne deḡlü eyleye vaşf-ı şıfātuḡı izāḥ

22. Ḥayāl-i ḥāşş-ı ruḡuḡ künc-i şām-ı hicrānda
Olurdu dīde-i müştāḳa rūz-ı istiftāḥ

23. Teḳaddüm-i emelüm midḡatünḡde bī-iḳdām
Ḥuşūl-i kām-ı dilüm ḡidmetünḡde bī-ilḡāḥ

24. Senān-ile süḡanum tāc-dār-ı yā feyyāz
Sitāyişüḡle zebānumda ism-i yā fettāḥ

25. Velā-yı lāy-ı ḡamuḡ cānuma şabūḡ-ı ḡayāt
Ḥayāl virdī-i derdün müdām-ı rūḡuma rāḥ

26. Daḡı neler doḡacak bānū-yı ḡayālümnden
Ṭabī‘atüm ideli beyt-i midḡatünḡde nikāḥ

⁹³⁹ Tenvir-i: Tenūr-ı D.

27. Yüzüm sürüp der-i vālāna kâdir oldukça
Ölünce hıdmetüni eylesem şabâh u revâh
28. Bu şâm-ı firķati tayy itse cā'ilü'z-zulumât
Şabâh kūyuñı gösterse *fāliķu'l-aşbâh*⁹⁴⁰
29. Tavâf-ı dergehüñe bulsa kuşça cānum uçar
Meger hidāyet ü tevfiķ ola aña cenâh
30. Kalur küşāyiş-i nefis ü hevâda olmazsa
Hümā-yı cān u dile şefķatüñ cenâh u necâh
31. Fesād-ı nefis-i denī ķalbüm eyledi ifsād
İderse şerbet-i⁹⁴¹ 'afvuñ ide meger ıslâh
32. Kuluñ **Nazîmi** de feyzünle ber-murād eyle
Senānı eylesin evrād-ı her⁹⁴² şabâh-ı menâh
33. Harîm-i ravzaña dā'im şalât ola mişkât
Maķām-ı haşşuña her dem selām ola mişbâh

131⁹⁴³

Müctes Bahri

Mefâ'ilün/Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün (Fa'lün)

1. Riyâz-ı vaşfuña ey gül-bin-i *le'amrük*⁹⁴⁴ şâh
Kemāl-i şun' ile *levlāk*⁹⁴⁵ bir müzeyyen kâh
2. Henüz h'ân-ı nevālünde mihr ü meh iki ķurş
Hemîşe maţbah-ı cūduñda nüh-felek tabbâh
3. Esās-ı mümteni'ü'l-indirâsdur ne 'aceb
Binā-yı şer'i metinünde olmasa ser-i şâh

⁹⁴⁰ فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ O, karanlığı yarıp sabahı çıkarandır. Geceyi dinlenme zamanı, güneşi ve ayı da ince birer hesap ölçüsü kıldı. Bütün bunlar mutlak güç sahibinin, hakkıyla bilenin takdiridir (ölçüp biçmesidir). (En'âm Sûresi 96. âyet)

⁹⁴¹ şerbet-i: şerbeb-i D.

⁹⁴² her: -D.

⁹⁴³ **Yahya Nazîm D.3., Kaside**, s. 60-62.

⁹⁴⁴ لَعْمَرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût'a): "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁹⁴⁵ Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke: "*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*" Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, "*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*" İddiasındadır. Lafız itibarıyla böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'ların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

4. Direfş-i rezmüne mehce zafer hidāyet-i zeyl
Miyān-ı ‘āzmüne tevfiķ tığ u ‘avn-i dü şāh
5. Olursa dāne-i encümle çarh-ı erzānī
Fezā-yı hārmēn-i cūdunda tūde-i şāmāh
6. Rikāb-ı ‘izzetüne cebrā’il gāşiye dār
Semend-i kaşduña nuşret sitām u feth-i cenāh
7. Sipihr kişt-i gamuñsa kemīne gerdūne
Helāl hārmēn-i ‘aşkuñda kemterīn ser-i şāh
8. Revādur olsa dem-ā-dem Mesīh-i hayme-keşi
Tenvir-i⁹⁴⁶ ‘izzetüne rūh-ı kuds bir neffāh
9. Muṭī’-i şer’-i metīnün ‘azīz-i her dü cihān
‘Adū-yı dīn-i mübīnün haşış ü ebter ü māh
10. Ğarīķ-i lūcce-i luṭfun⁹⁴⁷ ‘amīmün ehl-i şalāh
Harīķ-i külhān-ı kahr-ı ‘āzīmün ehl-i bi-sāh
11. Kaṭar-ı ‘aşkuña bir sārban-ı Veys-i Karen
Sipihr-i heft-i revāk aña bir kemīne metāh
12. Süm-i semend-i sipāh-i zafer penāhuñdur
İden memālik-i ma’mūr-i haşm-ı vādī-i lāh
13. ‘Adū amān dimedikçe ṭabīb-i şavletüne
Mizāc-ı ‘illet-i tığuñdan olmadı dervāh
14. İderdi şūret ü ma’nāda zātuñı ikrār
‘Adūnuñ olmasa çeşm ü dilinde perde-i rāh

[125b]

15. Sevād-ı menķabetün kuḥl-ı nūr-ı baḥş-ı başar
Sitāyiş-i şıfatuñ dürr-i gūşvār-ı şımāh
16. Harem-serā-yı derün şāhid-i senāna maķām
Sürādīķ-ı dil-i meftūn ‘arūs-ı medhūne tāh

⁹⁴⁶ Tenvir-i: Tenūr-ı D.

⁹⁴⁷ luṭfun: lūtf-i D.

17. Sevād-ı vaşfunı itdükce hoş-nümā ṭab‘um
Suṭūr-ı muşḥafı manende-i ḥaṭṭ-ı nūsaḥ
18. İdüp qalem müjesin dūde merdüm-i çeşmüñ
Sūrūş-ı ḡayb revādur iderse istinsāḥ
19. **Nazīm** bī-kese raḥm it ki nūr-ı feyż-i ḡinā
Derūn-ı tīre vü tengin ide münir ü feraḥ
20. Kuşūr-ı ḡaybını ḡayb eyle zeyl-i ‘afvun-ile
Ne deñlü vaşf-ı şıfātunḡa olsa da küstāḥ
21. İder mi pūta-i vaşfun ‘aceb tamām ‘ayār
Kemāl-i zer-i⁹⁴⁸ meḡālī ḡalur mı nākış u bāḥ
22. Hemīşe tā ki şalāt u selām-ile şeb u rüz
Ola ḡavāfil-i teslīm sū-yı ravzaña şāḥ
23. Dil-i muḡālifünü dem-be-dem ḡümān-ı ḡazā
İde muvāfaḡat-ı sehm-i ḡahr-ile şūrāḥ

132⁹⁴⁹

Müctes Bahri

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün (Fa‘lün)

1. ‘Ali’s-seḡer ki bu ḡaşr-ı zümürödünḡ bünyād
Cenāḡ-ı rüzen-i la‘lün mihre virdi küşād
2. Felek de şevḡ-ile ḡurşid-i şofra-ḡüster olup
Cihānı ni‘met-i ḡüsn-ile eyledi dil-şād
3. Ḳudüm-ı mihr-ile nev-rüz-ı⁹⁵⁰ ḡil‘atin giydi
Cihāna cāh-ı bahārı yine mübārek bād
4. Nedür bu ḡülşen ü ḡülşen çemen çemen ülfet
Ki dā‘im olmada esbāb-ı zevḡ ü şevḡ i ziyād
5. Nedür bu ‘ālem ü ‘ālem cihān cihān şoḡbet
Ki her ḡarāb ḡöñül şimdi olmada ābād

⁹⁴⁸ zer-i: verz-i D.

⁹⁴⁹ **Yahya Nazīm D.3., Kaside**, s. 62-68.

⁹⁵⁰ nev-rüz-ı: nev-rüz D.

6. Tebārek'allāh ey devr-i 'ayş ü 'işret kim
Gönül hemîşe ferahnāk u guşşadan āzād
7. İrişdi 'ahd-i şafā müjde mey perestāna
Ki tevbe itdi cefāya zamāne-i bî-dād
8. Zamān-ı zevk-i tarabdur ki zümre-i rindān
Kadeh du'āsını eyler zamīme-yi evrād
9. Bahār-ı 'ayş ü şafādur ki feyz-i nāmiyeden
Hırām iderse çemende 'aceb degül şimsād
10. Hoşa müsā'ade-i baht kim debîr-i tarab
İde şahîfe-i zevk u neşāta tarh-ı sevād
11. Harem-serā-yı dil oldı henüz şevk-endüd
'Aceb mi olsa sitem-hāne-i felek berbād
12. Zihî dem-i feraḥ-encām devr-i nûş-a-nûş
Ki 'ayş u 'işrete meyl itdi hâtır-ı zühhād
13. Revâc bulsa n'ola ḥâcegân-ı şādî kim
Metâ'-ı şevk-i füzûn-bestedür serā-yı kesād
14. O deñlü buldı ğınā dil ki nâzdan almaz
Metâ'-ı kāmı eger itseler bu demde mezād
15. Müyesser olsa n'ola şimdi ḥâhiş-i dil-i zâr
Ki oldı vech-i ümîde küşāde bâb-ı murād
16. Ma'aṭṭar itdi ḥuşûşa dimāğ-ı cānı henüz
Şemīm-i micmer-i na't-ı şeh-i setüde nijād
17. Şehen-şeh-i dü cihân kim gedā-yı dergehidür
Hezār-ı Husrev-i Dārā vü şad hezār-ı Kubād
18. Yegāne Husrev-i zî-şân ki oldı huddāmı
Derinde fırka-i evtād u zümre-i efrād
19. Şeh-i kalem ü 'irfân peyember-i zîşân
Hulāşa-i dü cihân yeke tâz-ı şahn-ı cihād

20. Ḥabīb-i Ḥazret-i Mevlā ser-āmed-i dü serā
Delīl-i rāh-ı hüdā şāh-ı kişver-i irşād⁹⁵¹

21. Fūrūğ-ı cebhe-i Īmān Muḥammed-i ‘Arabī
Ziyā-yı nāşiye-i dīn şefī-i cürm-i ‘ibād

22. O nāzenīn-i dü ‘ālem ki Īzid-i müte‘āl
Hezār-ı ‘izzet-ile nām-ı pākūñ eyler yād

23. O şeh-süvār saf-ārā-yı leşker-i Īslām
Ki oldı tu‘me-i dendān tīgī ehl-i ‘inād

24. O faḥr-i kevn ü mekân kim biri birisiyle
O deñlü eyledi devrinde imtizāc azdād

25. Ki nere şiri olup pāsbān-ı ahū-yı Çin
‘Ukāb oldı niğeh-dār-ı āşiyān-ı çerād

[126a]

26. Zuhūr pāki şeref-baḥş-i cümle-i mevcūd
Vücūdı hestī-i eşyāya bā‘iş-i icād

27. ‘Ayār- cins-i ‘ibādāta ṭab‘idür me‘yār
Nuḳūd-ı kīse-i ṭā‘ata zātīdür neḳād

28. Kemend-i silsile-i ‘aşkuña cihān mecnūn
Cihāniyān ser-i kuhsār mihrine ferhād

29. Tereşşuḥ itse zemīne şehāb-ı luṭfi eger
Bula ḥayāt-ı ebed cümle ḥāk olan⁹⁵² ecsād

30. Göreydi şavlet-i ḳahrın hezār-ı⁹⁵³ dehşet-ile
Düşerdi lerzeye endām-ı ğamze-i cellād

31. Olurdi cismüñe bir zaḥm-ı tāze her cevher
Niğāh-ı hışmuña dūş olsa deşne-i⁹⁵⁴ fülād

32. Nesīm-i terbiyet-i feyz eyleseydi güzēr
Dönerdi ma‘den-i yāḳūta küre-i⁹⁵⁵ ḥedād

⁹⁵¹ kişver-i irşād: kişver reşād D.

⁹⁵² olan: ola D.

⁹⁵³ hezār-ı: hezār D.

⁹⁵⁴ deşne-i: daşna-i D.

⁹⁵⁵ küre-i: kürre-i D.

33. Kemāl-i merḥametün-den olaydı vāye-peẓīr
İderdi şaydını āzād ḥaşre dek şayyād
34. Henüz sāye-i ‘adlünde kimse yok giryān
Meger ide regi bīmār-ı neşter-i fesād⁹⁵⁶
35. Zamān-ı şer‘i ki peyvestedür kıyāmete dek
‘Aceb mi eylemese kimse kimseden feryād
36. Ğubār-ı kūyını kuḥl eylese cihānı degül
Görürdi ‘ālem-i lāhūtī kūr-ı māder-zād
37. Nigāh-ı merḥameti nāẓir olsa tā-be-ḥaşr
İderdi ger-k-i ğanem birbirine ‘arz u dād
38. Olurdu bāğda her lāle micmer-i ‘anber
Nevīd-i nefḥa-i⁹⁵⁷ ḥulḳ-ile gelse gülşene bād
39. Ḥekīm-i ḥıfzı eger olsa nabẓ-ı gīr-i ‘alīl
Dimāğa bir daḥı emrāz virmez idi fesād
40. Melā’ike sipehā şāh-ı ‘arş-ı bārgelhā
Eyā yegāne delīl-i ṭarīḳ-i rüşd ü sedād
41. Sen ol şeh-i dü cihānsun ki leşker-i mevcūd
İki cihānda senün olmuş emrūne münḳād
42. Sen ol şehāb-ı keremsün ki şüre perde olup⁹⁵⁸
Kemāl-i baḥşış-i feyzünle meyve-dār-ı cemād
43. Ne ḳādirüm seni ta’rīfe ben ḳuluṣ şāhum
Eger ki feyz-i ‘amīmünden olmasa imdād
44. Nigāh eyleme evẓā’-ı nā-sezāma benüm
Biraz fuẓül olup bende ey kerem-i mu’tād
45. Hüner-furūş olayum şaff-ı ceyş-i ‘irfāne
Kümeyt-i çāpik-i ṭab‘umla her çeh bād-ābād⁹⁵⁹

⁹⁵⁶ Bu mısra da vezin aksamaktadır./ fesād: feryād D.

⁹⁵⁷ nefḥa: nāḥḥa D.

⁹⁵⁸ olup: olur D.

⁹⁵⁹ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

46. Benüm o sâhîr-i efsûn tırâz-ı nâdire-gû
Benüm o şâ'ir-i mümtâz kâmil-i isti'dād
47. Benüm o zezeme-pîrâ-yı bezm-i mâ'ni kim
Nevâ-yı nazm-ı bülendümle doldı gûş-ı bilād
48. O mihr-i burc-ı kemālümde olsa erzânî
Mişâl-ı şeb-pere hep gör reşkden hasād⁹⁶⁰
49. Şeker-feşân-ı beyân oldı tûî-i nuṭkum
Revâ düşerse kesâde dükânçe-i ḳannād
50. Bu cünbiş ü harekât ile bu revişle dahı
Ne fitneler ḳopara gör bu kilik-i 'işve nihād
51. Cihāna 'arz-ı cemāl itdi şāhid-i sūḫanum
Kim oldı şöhret-i ḫübān-ı ḫalaḫ u nev-şād
52. Nigār ḫāne-i çine sözümler ider ḫande
Revādur ebkem ü lāl olsa şüret-i Bihzād
53. Bu feyz dād-ı Ḥudādur mu'allim istemezem
Sūḫanda himmet-i ṭab'um yeter baḫa üstād
54. **Nazım** vakt-i du'ādur bu jaj-ḫāyî bes
Kef-i niyāzı ḫulūş üzre eyle Ḥaḳḳa küşād
55. Hemîşe tâ ki bu ḳaşr-ı sipihr muḫkem olup
Bula müdām-ı⁹⁶¹ keşāyiş bu çetr-i sîm-evtād
56. 'Adū-yı dîn ola tâ-ḫaşr inhizām-peṣîr
Bi-dest-i Bārî-i Ḥazret ü ālihu'l-emcād
57. Bula cemî-i mir-ādāt ḫā'iz-i imkân
Bi-lütf-i İzîd-i yektâ bi-Ḥaḳḳ-ı sūre-i şād

⁹⁶⁰ şeb-pere: şeb-pāre D./ gör: kur D.

⁹⁶¹ müdām-ı: müdām D.

[126b]

1. Ey muhîṭ-i kibriyā sende dü-‘âlem ber-zebed
Sun‘ınuñ âğâz u encâmı ezelden tâ ebed
2. *Ḳul hüva'llāhu eḥad*⁹⁶³ tefsîr-i vaḥdaniyyeti
Âyet-i vaşf-ı şıfât-ı zâtı *Allāhu 'ş-şamed*⁹⁶⁴
3. Bî-bidāyet evvelidür bî-nihāyet āhiri
Bî-şerîk ü bî-naẓîr ü bî-eb ü ümm ü veled
4. Mübdî'-i kevn ü mekân kim ihtirâ-ı şun'ıdur
Eyleyen nüh kıbbe-i eflâki tarḥ-ı bî-'amed
5. Ḳudret-i zâtıyla yokdan 'âlemi var eyledi
Bânî-i şun'ı ezel bî-çend ü çün mu'temed
6. 'Âlem-i hijdeh-hezâr oldı dü ḥarf-ile bedîd
Eyleyüp izḥâr-ı kıdret ol ḥakîm-i bî-raşad
7. Ḳaṭresi kevn ü mekânı ğarḳ ider yokdur henüz
Raḥmeti deryâsına ḳa'r u kenâr u cezr ü med
8. Hızr u İskender delîl olsa bulunmazdı necât
Çekmese Ye'cüc 'işyâna eger ğufrânı⁹⁶⁵ sed
9. Neyyir-i küh-i kemâlünden nice virsin ḥaber
Zerre-i nâçîz iken noḳşân u 'acziyle ḥired
10. Binde bir olmaz edâ-yı şükri[ni]⁹⁶⁶ tâ rûz-ı ḥisâb
Her nefesde neml ü reml ü zâriyât olsa 'aded
11. Yirde gökde küyveş ser-der-ḥam-ı çevgânıdur
Hükminüñ ins ü melek cinn ü peri vü dîv ü ded

⁹⁶² **Yahya Nazîm D.1., Kaside**, s. 99-101.

⁹⁶³ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ De ki: "O, Allâh'tır, bir tektir." (İhlâs Sûresi 1. âyet)

⁹⁶⁴ اللَّهُ الصَّمَدُ "Allâh Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır; O, hiçbir şeye muhtaç değildir.)" (İhlâs Sûresi 2. âyet)

⁹⁶⁵ ğufrânı: ğufrını D.

⁹⁶⁶ şükri: şükri D.

12. Devri-i dergāhı gerçi derd ü miḥnetdür şedīd
Heybet-i ḳurb-ı vişāl ammā ki bu’dından eşed
13. Bīm-i ḳahrı heybetünden şīr-i ner rūbāhdur
Luṭf-ı ümīd-ile rūbāh-ı za’īf olur esed
14. Rūy der-ḥāk-i niyāz-ı bārgāh-ı luṭfıdur
Sākinān-ı kūh u şahrā-ile sükkān-ı beled
15. ‘Afv-i ‘iṣyāndan füzündür ol cevād-ı muṭlaḳuṅ
Ma’zeretden ğayrı yoḳdur destümüzde bir sened
16. Bī-bahā eyler ‘atā Mevlā bahāneyle virür
Bir bahāneyle bahāsız nā’il olmaḳda şaded
17. Bulamayan feyz-i ğamından o feyyāzuṅ naşīb
Ya mürīd-i mu’tekid olmuş ya pīr-i mu’tekad
18. Mihr-i feyzinden yeter bir zerre iki ‘āleme
Aḳa ṭālib zerre gibi gerçi bī-pāyān u ḥadd
19. Bī-naşīb-i dāğ-ı derdi lālesiz bir şüre-ḥāk
Bī-şafā-yı ‘aşḳ-ı pāki rūḥsız gūyā cesed
20. Āteş-i ‘aşḳı dil-i şad-çāküm itsin şu’le-zār
Lālenüṅ yaḳsın derūn-ı sīnesin nār-ı⁹⁶⁷ ḥased
21. Budur ümmīdüm ki olan dāḥil-i silk-i şumār
Gerçi evşāfı gibi vaşşāf-ı zātı lā-yu’ad
22. Umarum bu sübhā-i lü’lū-i tevḥīdüm ola
Ḥaşre dek ta’zīm-ile şubḥ u mesāda zīb-i yed
23. Yüz sürüp dergāhuṅa geldi ḳabūl it ḥācetin
Eyleme ḥırmān-ile yā Rabb **Nazīm**-i zārı red
24. Bedligin ‘afv eyle āb-ı rūy-ı nikān ḥürmeti
Vezn olunduḳda terāzū-yı cezāda nīk ü bed

⁹⁶⁷ nār-ı: dāğ-ı D.

[127a]

25. Şıhne-i nefse esîr olmuş amân şad el-amân
Dest-gîr ol 'acze düşmüşdür meded şad el-meded
26. Eyle ol dîvāneyi kayd-ı ma'âşiden hâlâş
Olmasın üftāde-i zencîr-i *hablün min mesed*⁹⁶⁸
27. Ravza-i tevhîd ü temcîdünde olsun cân u dil
Dem-be-dem gül-deste-i şıdķ-ile pür iki seped
28. Eyle kandîl-i fûrûzân nûr-ı îmânı aña
Pisteri olduğda yâ Rab künc-i târîk-i lahd
29. Kâlbini seb'ul-meşânî nûr-ı lebrîz eylesin
'Ayn-ı ihlâş it bi-hakķ-ı *ķul hüva'llāhu eķād*⁹⁶⁹

134⁹⁷⁰

Müctes Bahri

Mefâ'ilün/Fe'ilātün/Mefâ'ilün/Fe'ilün (Fa'lün)

1. Olursa levh ü kalem vaşfuña kalem kâğaz
Kifāyet itmeye ey mefhar-ı ümem kâğaz
2. Medāyihünde senün tercemân-ı ğayb-ı kalem
Sitāyüşünde senün levh bir hakem kâğaz
3. Kalem kitābet-i cūdunda dir benem hāme
Yazılsa mekremetün levh dir benem kâğaz
4. Şükûfe zār-ı şalāt u selām-izatuñdur
Dem-ā-dem olsa n'ola ğayret-i irem kâğaz
5. Nüvişte⁹⁷¹ anda taḥiyyāt-ile dūrūduñdur
Leb-i edeble n'ola olsa mülteşem kâğaz
6. Sātūr-ı menķabetün vāridātıdur şaf şaf
Senān-ı hāme 'alem şukķa-i'alem kâğaz

⁹⁶⁸ جِيدَهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ Boynunda bükülmüş hurma liflerinden bir ip olduğu hâlde sırtında odun taşıyarak karısı da (o ateşe girecektir). (Tebbet Sûresi 4-5. âyet)

⁹⁶⁹ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ De ki: "O, Allāh'tır, bir tektir." (İhlâs Sûresi 1. âyet)

⁹⁷⁰ **Yahya Nazîm D.3., Kaside**, s. 68-71.

⁹⁷¹ Nüvişte: Nevişte D.

7. Olur şenā-yı şifātuḡda yā Resūlu'llāh
Hemīşe olmağ içün mazhar-ı kerem kâğaz
8. Şehāb-ı hāme utārid debīr-i şürḡ-i şafaḡ
Sipīhr-i ḡoḡḡa vü şeb düde şubḡ-ı dem kâğaz
9. Alınca gevher-i na'tuḡ şadefveş āğūşa
Ḥurūş-ı mevc-i⁹⁷² pey-ā-peyle oldu yem kâğaz
10. Benefşedür ki ola rīḡte-i semen-zāra
Ḥaṡ-ı senān-ile olduḡca pür-raḡam⁹⁷³ kâğaz
11. Cānib-i şubḡ-ı sa'adet-fürūḡ-i na'tuḡdur
Felekde olsa n'ola gün gibi 'alem kâğaz
12. Sevādı nūr-ı siye vaşf-ı gīsūvānuḡda
Beyāzı şerḡ-i cemālūḡle mürtesem kâğaz
13. 'Azīz iden anı hep ḡilye-i cemālūḡdūr⁹⁷⁴
Dem-ā-dem olmada baş üzre muḡterem kâğaz
14. Fürūḡ-ı midḡat-ı zātuḡla berḡ urur gūyā
Muḡīṡ-i⁹⁷⁵ nūrdur ez-farḡ-ı⁹⁷⁶ tā ḡadem kâğaz
15. Degül sevād olup nevk-i hāme mīl çeker
Dü çeşm-i düşmenine sürme-i 'adem kâğaz
16. 'Adū-yı münkeri ilzāme rūḡ-baḡş olsun
Şunardı zātuḡı iḡrāra her şanem kâğaz
17. Hemīşe midḡat-ı⁹⁷⁷ zātuḡda hāme-i dü-zebān
Hemīşe vaşf-ı şifātuḡda pīş ü kem kâğaz
18. Su'āl-i menḡabetūḡde mişāl-i hāme olur
Nedīm-i Rūm u 'Arab hem-demi 'Acem kâğaz
19. Simāṡ-ı ḡ'ān-ı nu'ūtuḡda ḡamd-i ḡ'ān hāme
ḡınā-yı ni'met-i feyzūḡle muḡtenem kâğaz

⁹⁷² mevc-i: nevc-i D.

⁹⁷³ raḡam: raḡım D.

⁹⁷⁴ cemālūḡdūr: celālūḡdūr D.

⁹⁷⁵ Muḡīṡ-i: Maḡabbet-i D.

⁹⁷⁶ Ez-farḡ-ı: ez-firaḡ-ı D.

⁹⁷⁷ midḡat: midat D.

20. Likā-yı feyzün ümid-ile kilik-i ter giryān
Midād-ı medhūne ḥasretle ğarḳ-ı nem kāġaz

21. Ser-i bisāt-ı nu'utuḡda miḥmānlar iken
Gürisne-dīde ḳalem gerḳi pür-ṣikem kāġaz

22. Bulursa mihre-i mihrünle feyz-i vaṣfuḡda
Şaḥīfe-i dilüm olmaz benüm de kem kāġaz

23. Olur medāyiḡ eylesem aḥlākın⁹⁷⁸ taḥrīr
Sevād-ı nāfe-i müşg āhū-yı ḥarem kāġaz

24. İşüm ölünce beyāz-ı sevād-ı medhūndür
Ola elümde ḥuşūşā ki ḥāme hem kāġaz

[127b]

25. Virür şaḥīfe-i ḥalkār mihri vaṣfuḡda
Felekden istesem ey neyyir-i ḳadem kāġaz

26. 'Adā-yı ḥidmet idince ḳabül olur mı diyü
Ḳalemle ey şeh-i kerrūbiyān ḥaşem kāġaz

27. Elümde eyledi ḥāme hezār secde-i sehv
Şad ıztırāba düşüp oldu ḥam-be ḥam kāġaz

28. Sevādı ḥavfum odur kim sevād-ı rüyum ola
Sitāyişün de baḡa olmasın ḥakem kāġaz

29. Derūna naḳş iderüm na'tuḡı **Nazım**-i āsā
Baḡa şaḥīfe-i dil-besdür istemem kāġaz

30. Müjem ḳalem gözümün nūri tār-ı misterdür
Olur beyāzı nu'utuḡda lā-cerem kāġaz

31. Cenābuḡa ġarażum 'arż-ı ḥālidür⁹⁷⁹ şāhum
Mücelledolsa bu nazmumda mültezem kāġaz

32. Hemīşe tā ki idüp na'tuḡı ḳalem tesvīd
Anı beyāza ḳıḳardukça dem-be-dem kāġaz

33. Ola dürūd u şalātuḡda kilik-i ter sābit
İde taḥiyyāt u teslīmün aḡa zam kāġaz

⁹⁷⁸ medāyiḡ eylesem aḥlākın: medāyiḡ-i aḥlāk eylesem D.

⁹⁷⁹ ḥālidür: ḥāldür D.

1. Ey harīm-i hāşş-ı bezm-i rü'yet-i perverdigār
Vech-i Hakkā zātı hem āyīne hem āyinedār
2. Nokta-i cīm-i celāl-i 'izzeti kevn ü mekân
Halka-i devri muhîṭ-i 'âlem-i hijdeh hezâr
3. Manşib-ı kadr ü kemâli ber-mezîd ü müstedâm
Kişver-i cāh-ı celâli bî-müşîr ü müsteşâr
4. Hâk-rûb-ı bârgâhı şehper-i Kerrûbiyân
Hâdim-i dergâhı Rûhu'l-Ḳudüsdür leyl ü nehâr
5. Sâkinân-ı ravza-i 'âlem-penâhı ins ü cân
'Âkifân-i Ka'be-i dergâhı ervâh-ı kibâr
6. Dostân-ı kadr ü iḳbâli 'azîz ü ser-bülend
Düşmenân-ı 'izz ü iclâli zelîl ü h'âr u zâr
7. Rîzesinüñ âsitânı gevher-i tâc-ı mülûk
Cevher-i iksîr-ile hâk-i harîmi hem-'ayâr
8. Mihmân-ı mîzbân-ı luṭfı sultân ü gedâ
Ḥamd-h'ân-ı h'ân-ı cûdı pîr ü tıfl-ı şîr-h'âr
9. Hoş-nişîn-i şofra-i in'âmı cân-ı hāşş u 'âm
Dâne-çîn-i ḥarmen ü iḥsânı murğ u mûr u mâr
10. Ṭab'-ı feyz-âşârına bir zerre ḥurşîd-i münîr
Dest-i gevher-bârına bir kaṭre emvâc-ı biḥâr
11. Kâse-şûy-ı maṭbah-ı cûdı şeh-i fağfur u çîn
Cebhe-sây-ı bâb-ı luṭfı pâdişâh-ı kām-kâr
12. Bûstân-ı rif'ati bir bâğ-ı bî-h'âr u ḥazân
Gülsitân-ı 'izzeti bir ravza-i her-dem-bahâr
13. Nur-ı 'afv-i meclis-i râḥat-fürûz-ı ehl-i ḥuld
Berḳ-ı hışmı ḥarmen-i ârâm-sûz-ı ehl-i nâr

⁹⁸⁰ Yahya Nazîm D.1., Kaside, s. 133-141.

14. Bezm-i esrār-ı ilāhīde nedīm-i nüktedān
Mekteb-i ‘ilm-i ledünde h‘āce-i ẖikmet-şī‘ār
15. Gevher-i genc-i ‘ulūm-ı evvelūñ ü āẖirūñ
Lücce-i taḥḳīḳde yek-dāne dürr-i şāhvār
16. ‘Ālim-i ‘ilm ü ẖikem kevn ü mekân-ı ma‘rifet⁹⁸¹
Ḳulzüm-i zehḥār-ı esrār u yem-i ‘irfān-nişār

[128a]

17. Sebze-zār-ı ḥilmine şefḳat nesīm-i rūḥ-baḥş
Şāḥsār-ı raḥmine ‘afv ü şefā‘at berk ü bār
18. Bārgāh-ı ‘azmine *naşrun min Allāh*⁹⁸² sāyebān
Sāyebān-ı rezmine fetḥ u zafer naḳş ü nigār
19. Rehber-i tevfiḳ der-pīş ü hidāyet der-ḳafā
Cünd-i furşat der-yemīn ü ceşş-i nuşret der-yesār
20. Leşker-i nuşret-şī‘ārı dest-ber-i tiğ-ı sebāt
Düşmen-i nā-pāyidārı pāy-der-rāh-ı firār
21. Tīr-i tīz-i rezminüñ āmācıdur rüz-ı maşāf
Ser-be-ser olsa e‘ādi Rüstem ü İsfendiyār
22. Darb-ı kûpāl-ı ḳader rüz-ı⁹⁸³ ḳazā-peykārıdur
Kār-ı ḥaşmı zār iden hemvāre vaḳt-i kār-zār
23. Zātını iḳrār iden mışr-ı dü-‘ālemde ‘azīz
Ḳadrini inkār iden iki cihānda ḥāk-sār
24. İştıyāk-ı ‘arızıyla ḥasret-i ebrūları
Mihri ser-germ eylemiş mäh-ı nevi ḳılmış nizār
25. Ol devā bir ü iki bismi’llāh ḥaṭṭ-ı reyhanla⁹⁸⁴
Vech-i pür-envārı bir muşḥafdur āyet ber-kenār
26. ‘Aşḳ-ı ‘ālem-sūzı⁹⁸⁵ eşyāya sirāyet itmese
Her ser-i dāğunḡa göstermezdi bir aḥker enār

⁹⁸¹ ma‘rifet: maḡfired D.

⁹⁸² وَأُخْرِى تُحِبُّونَهَا تُصْرُ مِنْ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِيرٌ الْمُؤْمِنِينَ Seveceğiniz başka bir kazanç daha var: Allāh’tan bir yardım ve yakın bir fetih (Mekke’nin fethi). (Ey Muhammed!) Mü’minleri müjdele! (Saf Sûresi 13. âyet)

⁹⁸³ rüz-ı: zūr-ı D.

⁹⁸⁴ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

⁹⁸⁵ sūzı: sâzı D.

27. Berķ-ı cān-te'şīr-i derd-i 'aşķı sārī olmasa
Sūz-ı dil ızhār idüp yanmaz yaķılmazdı çenār
28. Meh-medet-ķ'ān-ı şıfātı mih-terīn ü kih-terīn⁹⁸⁶
Midhatinde pīr ü bernā bī-'inān-ı ihtiyār
29. Vaşf-ı zātıyla geçen her dem hayāt-ı cāvidān
Na't-ı pākiyle olan her bir nefes 'ömr-i dü-bār
30. Devha-i medhūnde şad gūne neğamla nāle-senc
Gülşen-i evşāfına bülbul benüm gibi hezār
31. Nāme-i şānuḡda 'unvān *rahmeten li'l- 'ālemīn*⁹⁸⁷
Pādişāh-ı 'arş-mesned Hüsrev-i refref-süvār
32. Kurretü'l-'ayn-ı rusül nūr-ı dü-çeşm-i enbiyā
Mefhar-ı 'ālem vücūdı kā'ināta iftiḡār
33. Seyyidü'l-kevineyn ḡātem-i enbiyā ḡayrū'l-beşer
Dāver-i 'ālī-güher şāhenşeh-i vālā-tebār
34. 'İllet-i ma'mūre-i kevn ü mekān kim olmada
Kaşr-ı dīn erkān-ı şer'iyle metīn ü üstüvār
35. Şehriyār-ı 'ālem-i lāhūta kim ervāḡ-ı ḡuds
Şaydgāh-ı kibriyāsında dem-ā-dem cān sipār
36. Aḡmed-i mürsel Muḡammed Muştafā maḡbūb-ı Hāḡ
Nāzenīn-i bezm-i ḡāşşü'l-ḡāş-ı ḡurb-ı kirdgār
37. Ol ḡudāvend-i ḡudāvendān ki dā'im itmede
Pādişāhlar dergehinde 'arż-ı zill-i iftiḡār
38. Ol şehūḡ ḡ'ān-ı nevālinde Süleymānlar tıfl
Anda sīmurḡa meges deḡlū olınmaz i'tibār

[128b]

39. Ol şeh-i kevn ü mekānuḡ maḡbaḡ-ı iclālīne
Bir ḡara ḡulluḡcıdur sultān-ı mülk-i zeng bār
40. Şanma encümle şafaḡ olmuş 'araḡ-rīz-i hicāb
Āsmānı āsitān-ı ḡadri itmiş şerm-sār

⁹⁸⁶ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

⁹⁸⁷ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

41. H̱ān-ı şıdk u ‘adl ü ẖilm ü ‘ilmine mihmān olup
Oldı Bū Bekr ü ‘Ömer ‘Oşman u H̱aydar çār-yār
42. Şāhbāz-ı himmeti çengāl-i istiğnāsına
Murğ-ı zerrīn-bāl-i ẖurşīdi ider almağda ‘ār
43. Şark u ğarb ola mülākī kuvvet-i temkīn ile
Sīne-i rūy-ı zemīne olsa ẖilmi pā-feşār
44. Mühmel-i kadr ü vaķārında taḥammüldeñ kalup
Çekmeye heft-üştür-i eflāk eger olsa kaķār
45. Olalar taḥte’ş-şerāda ğāv u māhī mużtarib
Olsa ger fevķa’l-‘alāda sāye-endāz-ı veķār
46. Emri nehy itse şikāk-ı beyn-i ezdādı eger
Kām-ı cāna eyleye zehrābı āb-ı hoş-ġüvār
47. Şerbet-i ümmīd ü bīm-i luṭf ü zehr-i ķahrıdur
H̱uşyārı eyleyen mestāne mesti ẖuşyār
48. Kahramānı bād-ı ẖışm u ķahrı eyler nā-tüvān
Bir meges imdād-ı luṭfıyla olur ‘anķā-şikār
49. H̱aķķ-ı cārı ḥaşre dek cārī iderlerdi eger
Devr-i adlinde olaydı şīr ü cīrān hem-civār
50. Bir za‘ife taķvīyet-baḥş olsa raḥm ü şefķati
Gelmeye seng-i felāḥatle zücāce inkisār
51. Kām-ı ḥalk-ı her dü-‘ālem dem-be-dem hoş-büydur
Nefḥa-i gül-zār-ı aḥlākı bulaldan intişār
52. Sākī-i ḥıfzı bisāt-ı ‘ömri tertīb eylese
Bir daḥı olmazdı cām-ı zindeġānīde ḥumār

53. Li-ma'allāh-gülsitān Yāsīn ü Tāhā-büstān
Ey nihāl-i bāğ-ı *levlāk*⁹⁸⁸ ü *le 'amruk*⁹⁸⁹ şāhsār
54. Sensün ol nūr-ı hidāyet pertev-i bezm-i yakīn
Cem'-i şem'ün enbiyā vü mürselin pervāne-vār
55. 'Ömrüm oldukça senün seyyāh-ı deşt-i na'tinum
Oldum o şāhrāda hālā cān ü dilden bī-ķarār
56. 'Acz-ile nokşān-ile bir zerre-i nāçiz iken
Gün gibi vaşf-ı kemālātünde buldum iştihār
57. Güne güne hulle-bāf-ı kārğāh-ı feyzdür
Bikr-i endişem ķabūl itmez cihāz-ı müste'ār
58. Keyf-i şahbā-yı hayāl-i dil-keşüm bī-derd-i ser
Bāde-i cān-bağş-ı nazm-ı āb-dārum neşve-bār
59. Bu ķaşıdem midhatünde ravza-i ihlāşdur
Levn-i ezhārunda ne reng-i hāzān ne bīm-i hār
60. Cāmi'-i vaşfuında her satır-ı beyānum çekdi şāf
Hāne-i ma'nī şarīrüm eş-şalā h'ān-ı menār

[129a]

61. Bāğbān-ı nazm olaldan tā ki cānum tendedür
Bāğ-ı na'tuında ola mīzāb-ı kīlküm ābyār
62. Dem-be-dem eyler mükerrer şekker-i evşāfuı
Tūṭi-i nuṭķum benüm bilmez ne Mısr u Kāndahār
63. Haydar-ı Kerrār-ı meydān-ı şenā-yı zātuıum
Esb-i ṭab'um düldül-i çālāk-ı hāmem zu'l-feķār
64. Maḥfil-i vaşfuında istihsān idersen yā beni
Ṭab'uma dinse revā Ḥassan-ı devr-i rūzgār

⁹⁸⁸ Levlāke levlāke le-mā halaktü'l-eflāke: "Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım." Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, "Hadis olmasa bile anlamı doğrudur." İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsî hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

⁹⁸⁹ لَعْنُكُمْ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût'a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

65. Vaşf-ı zātuñda yiter bir noktasun kılsañ⁹⁹⁰ kabûl
Şâhid-i güftâruma lâbüd ola hâlî 'izâr
66. Evc-i medhûñde alup pervâzdan oldu henüz
Murğ-ı ab'um âşiyâñgîr-i azîz-i i'tizâr
67. 'Âcizâne isterüm mabûl-i dergâhuñ ola
Lâyık-ı şânuñ degül gerçi bu nazm-ı yâdigâr
68. Zîb-i destâr-ı kabûl it luf idüp redd eyleme
Eyledüm dergâhuña bu berk-i sebzi ber-güzâr
69. Yâ nebiyya'llâh ne idemdür senâ-yı azretüñ
Ola vaşfuñda Süleymân mûrdan bî-i'tibâr
70. Bendene alt-ı kelâm itdürdi sevdâ-yı sivâ
Âdemi mutall-dimâğ eyler su'ûd itse buâr
71. Yâ Resûlu'llâh meded pest itdi adrüm bî-kesi
Gerçi dirler gevhere gerd-i yetîmi der-işâr
72. Görme erzânı Süleymân bârgâh-ı nazm iken
Çeşm-i batum çeşm-i mûr-ı nâ-tüvândan teng ü târ
73. Nûr-ı urşîd-i cemâl-i bâ-kemâlün 'aşına
Eyleme ben zerreni bî-âlî'ü nâ-batiyâr
74. Ravza-i ümmîdüm⁹⁹¹ olsun pergel-i maşûd-ile
Bâğ-ı ırmân itmesin lâle-sitânı ızırâr
75. Vaşf-ı kûyuñda yine bir nev azel ar eyleyüp
Şâhum itdüm 'arz-ı âl-i dergeh-i devlet-medâr
76. Ey nesîm-i dergehün 'ıtr-ı dimâğ-ı her diyâr
âk-i kûyuñ nefa-rîz-i nâfe-i müşg-i Tâtâr
77. Tâb-ı mihrünle dem-i âir ola cân virenün
Pertevi tâ şub-ı maşer nûr-ı andîl-i mezar
78. 'Aş-ı cân-sûzuñla bezm eyle dil-i fûlâdumı
Her dü-çeşmümden dökülsün eşk-i ter gibi şerâr

⁹⁹⁰ kılsañ: itseñ D.

⁹⁹¹ ümmîdüm: ümmîdün D.

79. Bir işâret ola kırb-ı âsitânundan diyü
Yolda kaldı halka-i der gibi çeşm-i intizâr
80. Dilde fikrün cılve-güsterdür hayâlün dîdede
‘Âşık-ı dîdârûm şâhum nihân u âşikâr
81. Şaykal-ı mihrünle eyle tâbdâr u müncelî
İtmesün gerd-i sivâ mir’ât-ı kılbümi gubâr

[129b]

82. Ya’ni bî-tenha-nişîn-i ğâr-ı ‘işyânûm henüz
Ben ğarîbe ‘afvunu yâr it bi-ħaķķ-ı yâr-ı ğâr
83. ‘Âşiyân-ı ħaşre hengâm-ı şefâ’at ben daħı
‘Afvuna ümmîd-vârûm lutfuna ümmîd-vâr
84. Ĥâzık-ı lutfun meger merhem-resân-ı rahm ola
Niş-i ‘işyân eyledi cân u dil-i zârûm figâr
85. İtdi âvâre hevâ-yı ma’şiyet cân ü dilüm
Şâhbâz-ı ‘afvuna olmazsa vâveylâ dūċâr
86. Ĥâne-ber-düş-ı hevâyum ċün ħabâb-ı câm-ı mey
Nehb-i şahbâ-yı hevesle oldı ‘aķlum târ u mâr
87. Zîver-i silki kıbûl it ğüş-ı câna kıdsîyân
Eylesin medħünde bu dürr-i **Nazîmi** ğüşvâr
88. Besdür ey ħâme yîter tatvîl-i ğüftâr eyledün
Muħtaşar eyle kelâmun oldı maṭlûb iħtişâr
89. Eyleye⁹⁹² şun’-ı nesîc-i kârgâh-ı *kün-fe-kan*⁹⁹³
Ĥil’at-ı eyyâma tâ kim şubḥ u şâmı pûd u târ
90. Rûḥına biḡ kıfîle cins-i şalât olsun revân
Tâ olınca nûh-ķaṭar-ı ċarḡ be-ġüsiste mehâr
91. Keşret-i enfâs-ı maḡlûķâtđan efzûn-ı selâm
Dem-be-dem teslîm ü iḡdâ ola tâ rûz-ı şûmâr

⁹⁹² eyleye: eyleme D.

⁹⁹³ بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi ona sadece "ol" der, o da hemen oluverir. (Bakara Sûresi 117. âyet) “Ol” der o da oluverir” anlamındaki kün feyekûn âyeti Kur’ân’da aynı anlamda 7 âyette geçmektedir. (Âl-i İmrân 47 ve 59, En’âm 73, Nahl 40, Meryem 35, Yâsin 82, Mü’min 68). Kün Allâh’ın gücünü, kudretini ifade etmektedir. Allâh bir şeyi yaratmak istediğinde bunu kün emriyle yapar. Bu âyet genelde şairlerce *kün* ve *kün feyekûn*’un mazi hali olan kün fekân şeklinde kullanılmaktadır.

92. Ümmeti oldukça gül-çin-i sürür-ı bağ-ı sūr
Düşmeni olsun figār-ı hārzār-ı hārḥār
93. Zevk-i sūr-ı intikāmıyla olup dil-şād ümem
Haşm ola her dem hezimetle melûl ü sūkvār

136⁹⁹⁴

Destür Medḥ-i Nebî

Hezec Bahri

Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün

1. Vücūd-ı enbiyā tesbîḥ-i dürr gibi ser-âmeddür
O tesbîḥe imāme gevher-i zāt-ı Muḥammeddür
2. N'ola olsa o tesbîḥe imāme ol dürr-i yektā
Ki mecmu'-ı rusûlden enbiyādan zātı müfreddür
3. Tecellî ideli nūr-ı aḥad burc-ı hüviyyetden
O nūruḡ cilvegāhı tavḡ-ı çeşm-i mīm-i Aḥmeddür
4. Kemāndār-ı maḡām-ı *Ḳābe kavseyn*⁹⁹⁵ Aḥmed-i Muḡtār
Ki tîr-i ḡaşdınuḡ ser-menzili āmac-ı maḡşaddur
5. Ḥıdīv-i taḡtgāh-ı li-ma'allāḡ seyyidü'l-kevneyn
Ḥudāvend-i *le 'amruk*⁹⁹⁶-efser ü *levlak*⁹⁹⁷-mesneddür
6. Ḥarīm-i ḡurb-ı Ḥaḡ maḡrem-serāy-ı sırr-ı sübhānî
Ki miḡrāb-ı der-i cāmî 'ibādu'llāḡa ma'beddür
7. Risālet-efseri bir ser-nübüvvet ḡil'atı der-ber
Şeh-i mülk-i beḡādur pādîşāḡ-ı taḡt-ı sermeddür
8. O yektā'ālem-ārā şeh-süvār-ı mülk-i lāḡutunḡ
Felek çevgān-ı fermānuḡda bir ḡüy-ı zeberceddür

⁹⁹⁴ **Yahya Nazîm D.1., Kaside**, s. 128-132.

⁹⁹⁵ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralıḡı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

⁹⁹⁶ لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ بِعَمَهُونَ (Melekler, Lût'a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁹⁹⁷ Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke: "Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım." Bu sözün uydurma hadis olduḡu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, "Hadis olmasa bile anlamı doğrudur." İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'tların çoḡunda bu söze yer verilmiştir.

9. Ev ednā⁹⁹⁸-yı ledün ders-i debistān-ı kemālātun
Hużūr-ı ‘izzetinde ‘aql-ı evvel tıfl-ı ebceddür
10. O kim ins ü melek-kerden be-ıavķ-ı hükmidür hālā
Zemīn ü āsmānda emri fermān-ı mü’ekkeddür

[130a]

11. O hurşid-i kemāle zerre-i nāçiz olan nākış
Kamerden tāli‘i sa‘d āftāb-ı bahtı esveddür
12. Sevād-ı a‘zam-ı ‘aşķı o maħbūb-ı ilāhīnün
Kenār-ı cūy-bār-ı dilde bünyān u Muħammeddür
13. Maķām-ı sidre vü refref kudūmiyle müşerrefdür
Muķīm-i kürsī-yi ‘arş-ı mecīddür⁹⁹⁹ ol zāt emceddür
14. Ezelden tā ebed cāhı kabūl-i ‘azl ü naşb itmez
Risāletle nübüvvet kişveri aña mü’ebbeddür
15. Reh-i cāh-ı celālünde zemīn bir tūde-i kemter
Güzergāh-ı kemālünde felek bir köhne künbeddür
16. Ğazāl-i hāveri fitrāk bend-i raḥşān iclālī
Kemend-i hükmine nesr-i felek şayd-ı muķayyeddür
17. ‘Alīl-i derdinün bīmārı cān-ı Bū Alī Sīnā
Dil-i divānegān-ı ‘aşķı Eflātūndan erşeddür
18. Rızā-cūyān-ı emri dem-be-dem maķbūl-i müsteṣnā
Fezā-pūyān-ı nehyi her kadem merdūd ü mürteddür
19. Dil-i deryā-nişārı mekremetde yemden eşhā-ter
Kef-i gencīne-baḥşı ‘āṭıfetde kāndan ecveddür
20. Tūrāb-ı ravzası iksīr-i devlet cān-ı maḥlūķa
Ğubār-ı kūyı kuḥl-ı çeşm-i ervāḥ-ı mücerreddür
21. Hüveydādur müdām ehl-i şühūda cümle a‘māya
Ki envār-ı cemāl-i Haķķa müstaḡraķ o meşheddür
22. N’ola şandūķa-i pūr-feyzi olsa maṭla‘ül-envār
Tecellī-i ilāhī nūrına mazḥar o merķaddür

⁹⁹⁸ dānā: ednā D.

⁹⁹⁹ mecīddür: mecīd D.

23. Zemīne zıllı düşmez nūrdan halk eylemiş Allāh
Riyāz-ı Yeşrib ü Baḥāda bir serv-i sehī-ḳaddūr
24. Hıyābān-ı risāletde gülistān-ı nübüvvetde
Sehī-ḳad gül-‘izār u lāle-ruḥsār u semen-ḥaddūr
25. N’ola dil-bestesi hep enbiyā vü mürselīn olsa
‘İḳāl-i ‘aql-ı Rūḥu’l-Ḳuds o gīsū-yı müca‘addūr
26. Meşām-ı cān-ı eşbāḥ dimāğ-ı rāḥat-ı ervāḥ
Semīm-i ḥüsn-i ḥulḳıyla mu‘anberdür mu‘avveddür
27. Nübüvvetle muşayḳal seyf-i meslūl-i ilāhīdür
Ne tīg-ı ḡamḡama beñzer ne şemşīr-i Muḥammeddür
28. Ḳabūl itmezse ḥükm-i da‘vetūñ çevgān-ı ḳahriyle
Ser-i düşmen mişāl-i kūy-ı seyli ḥurde-i reddūr
29. O şāḥuñ rehber-i emriyle ‘azm-i rezm iden ḡāzī
Livā-yı avn-i tevfiḳıyla manşūr ü mü’eyyeddūr
30. Ḥalel bulmaz şühūr ile sīnīn olsa gūsiste-tār
Nizām-ı şer‘-i ‘ālem-gīri kim tā ḥaşr mümteddūr
31. Ḳıyāmet ḳopsa vīrān olsa ‘ālem maḥfil-i şer‘i
Tezelzülde müberrā beyt-i ma‘mūr-ı müşeyyeddūr
32. Penāh itse n’ola cān ü dil-i mazlūm-ı ḡam-dīde
Ḥişār-ı ḥıfzı kim zūlm ü sitem Ye‘cūcına seddür

[130b]

33. N’ola ḥallinde ‘āciz olsa ‘aql-ı cevher-i evvel
Hümāyūn-nāme-i evşāfı bir metn-i mu‘aḳḳaddur
34. Cihānda vaşfi olmaz ‘aql-ile idrāk-ile maḥşūr
Ezel āḡāzdur aña ebed encām-ı serḥaddūr
35. Suṭūr-ı ḥarf evşāfında şeb düde şafaḳ la‘li
Felek levḥ-i zer-efşān nokṭa encüm māḥ nevmīddūr
36. Edā-yı vaşf-ı pākünde şeker-pāşān-ı güftārūñ
Maḳāl-i ṭa‘na dād-ı lezzet-i ḳand-i ṭayr-ı zeddūr¹⁰⁰⁰

¹⁰⁰⁰ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

37. Hudāvendā kabūl eyle **Nazīm**ün tuḥfe-i na'tuṅ
Egerçi midḥatünde nice dīvānlar mücelleddür
38. Ümīd oldur ola cāy-ı penāhı köhne 'iṣyāndan
Binā-yı vaṣf-ı zātuṅda bu bir ṭarḥ-ı müceddeddür
39. 'Aded yok cürmine 'āṣī kuluṅdur yā Resūlu'llāh
Velī'afvuṅ senüṅ luṭf-ı ilāhī gibi bī-'addür
40. Yüzin dergāhuṅa sürdükde envā'-ı taḥiyyātla
Murādı Ḥazretinden müjde-i ḥarf-i ḥoş-āmeddür
41. Kabūl eyle temennāsın gedā-yı āsitānuṅdur
Anı red eyleme ṣāhum eger nīk ü eger beddür
42. Cīvār-ı 'izzetünde her gedā kim miḥmānuṅdur
Ser-ā-pā cürm ise ḥuld-i berīn içre muḥalleddür
43. O kim ḥāk oldı rāh-ı ḥasretünde bāliṣ-i nāzı
Ser-i zānū-yı ḥūra der-sitabraḫ ferṣ-i maḫ'-addür
44. Nu'ūt-ı enbiyā vü mürselin tesbīḥ-i lü'lü'-var
Dem-ā-dem tā ki efvāh-ı ḥalāyıkda zebān-zeddür
45. Ola dergāhuṅa her demde ṣad silk-i dūrūd iḥdā
Miṣāl-i sübhā-i dürr sübhā tā kim zīb-i her yeddür

137¹⁰⁰¹

Destūr

Remel Bahri

Fe'īlātün/Fe'īlātün/Fe'īlātün/Fe'īlün

I

1. Dil ki bir ḫatre-i ḥūn-ābe-i ser-tā pādur
Şüretā ḫatre velī ḫatre-i tūfān-zādur
2. Dil ki bir zerre-i nāçīzdür ammā baḫsaṅ
'Ālem-i ma'rifete mihr-i cihān-ārādur
3. Dil ki bir noḫṭa-i mevhūme iken ḥikmet ile
Cāmi'-i cümle fūnūn-ı māde-i kübrādur

¹⁰⁰¹ Yahya Nazīm D.4., Kaside, s. 36-44.

4. Ka'be-i dil ki süveydā Ḥacerü'l-esvedîdür
Beyt-i ma'mûr-şifat-ı nazra-geh-i Mevlâdur
5. Yemm-i 'ummân-ı dilün dîde qarasn göremez¹⁰⁰²
Ka'rı girdâb-ı 'adem sâhili nâ-peydâdur
6. Gâh olur 'aşk gehî 'âşık u gâhi ma'sûk¹⁰⁰³
Geh siyeh hâne gehî Kays gehî Leylâdur
7. Gâh İskender ü geh âyîne gâhi timsâl
Gâh Cemşid gehî sâgar ü geh şahbâdur
8. Gâh sîmurğ u gehî hüdhüd ü taḥkîk-i haber
Geh Süleymân ü gehî mûr-ı za'if-âsâdur
9. Mezra'-ı nâze gehî toḥm-ı niyâz ü gâhi
Dâne-i sünbüle-i ḥarmen-i istiğnâdur
10. Nâme-i mihr-i muḥabbetde gehî mihr-i ḥitâm
Hüccet-i 'aşkı ḥaḳîkatde gehî imzâdur
11. Gâh peymâne be-kef rind-i ḳalender meşreb
Gâh peşmîne be-düş-ı vera' ü taḳvâdur
12. Geh sevâd-ı raḳam-ı şevḳ-ile mektûb-ı neşât
Gâh ḥarf-i ğam ile nâme-i pür-şekvâdur
13. Hem Mesîḥ-i süḥana nâtîka-i rûḥ-efzâ¹⁰⁰⁴
Hem kelîm-i hünere nûr-ı yed-i beyzâdur

[131a]

14. Yürüdüp hükmüni Mûsî gibi çüb-ı ḳalemün
Düşmen ü düsta hem genc hem ejderhâdur
15. Dem-i enfâs-ile 'îsâ gibi cân perver olup
Rûh-ı ma'nâ vü beyân nuṭḳı ile ḥayâdur¹⁰⁰⁵
16. Zâhiri tîre-velî bâtını ḥurşid-münîr
Zulmeti tayy iden İskender-i rûşen-zâdur

¹⁰⁰² göremez: görmez D.

¹⁰⁰³ gâhi ma'sûk: gehî timsâl D.

¹⁰⁰⁴ efzâ: fezâ D.

¹⁰⁰⁵ ḥayâdur: iḥyâdur D.

17. Noktadur dāire-i havşalasında dü-cihān
Merkezinde yine hem nokta-i pā-ber-cādur
18. Teng-ter-i sāhasını nūr-ı nigeḥ tayy idemez
‘Ālem-i dil ki nazar görmedügi dünyādur
19. Ebr-i nīsān-ı ḥaḳīkatle yem-i ‘aşḳ içre
Şadef-i sīnede perverde dūr-i¹⁰⁰⁶ yektādur
20. Dīde-i mūr kadar hücre-i teng olmuş iken
Sipeh-i ‘aşḳa yine bādiye-i pehnādur
21. Cins-i ‘irfān-ile sālār-i beyābān-ı beyān
Ḥāce-i kāfile-i deştgeḥ-i ma’nādur
22. Dil-i dīvāne Felātūnları ilzām eyler
‘Aşḳ-ile gerçi melāmet-zede vü rüsvādur
23. N’ola şüretde gedā ise şeh-i ma’nādur
Pest olur pest-ile bālā-ile hem bālādur
24. Ḥāb-ı ‘aşḳ içre dilün ḥaḳ bu ki ta’bīr olmaz
Gördiği vāḳı’a göz görmedügi rü’yādur
25. Şehr ü bāzār-ı muḥabbetde dil ü dīde-i ter
Biri ser-çeşme-i ‘aşḳ u birisi sakḳādur
26. Dem-be-dem naḳd-i muḥabbet dile sermāye yeter
Ḥāce-i kārgeḥ-i ‘aşḳ-ı cünūn kālādur
27. Bulur elbetde revāc emti’a-i cins-i cünūn
Anda mādām süveydāsı dilün damgādur
28. Noktadur şafḥa-i menşūr-ı mecāzīde velī
Levh-i tevḳī’-i ḥaḳīkatde olan tuḡrādur
29. Olalı nokta-i dil merdümek-i dīde-i cān
Şüret-i ḥāhişi peydā vü ḥafī bīnādur
30. Murğ-ı dil ‘ālem-i taḥḳīḳde pervāz eyler
Rehberi Hüdhüd-i tevḳīḳ olan ‘anḳādur

¹⁰⁰⁶ perverde dūr-i: perverdedür D.

31. Gerçi bir kaçre-i hündur dil-i âşüfte nihād
Ḥabbe-i müşg gibi dehri velī būyādur
32. Mazhar-ı bārīka-i nūr-ı siyehdür Ḥaqqā
Dil-i sevdā-zede gerçi Ḥabeşī-sīmādur
33. Vaşf-ı dilde bu¹⁰⁰⁷ düri gevher-i gūş-ı cān it
Zāde-i ṭab'-ı Neşāṭī-i sūḥan-pīrādur
34. Dil ki hem āyīne hem tūṭī-i şeker-hādur
Ġayre muḥtāc degül kendü ile gūyādur

II

1. Noktadur oldı çekide қalem-i қudretten
Ġıbṭa-i ḥāl-i ruḥ her şanem-i ra'nādur
2. Cilveger anda yine 'aks-i ruḥ-ı cānāndur
Ġayr-iden ḥāne-i dil āyīne-i¹⁰⁰⁸ tenhādur
3. Seḥer-i 'ālem-i dil şubḥ-ı ruḥ-ı dilberdür
Anda sevdā-yı ser-i zülfi şeb-i yeldādur¹⁰⁰⁹
4. Āteş-i 'aşk-ı ḥıred-sūza düşen pervāne
Gül olup nār-ı muḥabbetle yanan eczādur
5. Nev-be-nev dāğ-ı muḥabbetle çerāğān itmiş
Lāle-zārında dilūṅ var ise donanmadur
6. Nażar it şekl-i süveydā-yı dile lāle-şıfat
Dāğ-ı aşk-ile derūn sūḥte-i sevdādur
7. Lāübālī dil o abdāl-ı muḥabbetdür kim
Kār ne guşşa'-ı imrūz u ne ḥod-ferdādur
8. Menzile bādiye-i 'aşkda dil vāşıl olur
Rāh kim gerde bu yolda ḥıred-i ḥod-rādur
9. Peyk-i endişe gibi bī-ser ü pā ṭayy eyler
Evvelīn ḥaṭvede ger kūh u eger şahrādur
10. Müjde zencīr-i cünūna yine ey 'aql-ı şekīb
Ḥükmünü kaşd-ı Süleymān degül icrādur

¹⁰⁰⁷ bu: su D.

¹⁰⁰⁸ dil āyīne: āyīne-i dil D.

¹⁰⁰⁹ yeldādur: yektādur D.

11. Dil-i pür-şür ile yokdur ser-i kârı ‘aqluñ
Câm-ı lebrîz-i mey-i ‘aşkı¹⁰¹⁰ ħired-fersâdur
12. Maẓhar-ı ism-i Vedūd olsa n’ola sūhte-i dil
Yağan eczâ-yı derûnun eşer-i esmâdur
13. Doldı cem‘iyyet-i ‘aşk-ile yine burc-ı beden
Ġaraẓı mülk-i dile var ise istilâdur

[131b]

14. Bir kenâra çekil ey ‘aql u ħired şabr u şekîb
Kişver-i dil sipeh-i ‘aşk-ile pür-ğavğâdur
15. Ey ġalaţ-fehm bu ħâlâtı dile çok görme
Ki maĥal olsa da îcâdına Mevlâ ħâdur
16. Dil-şiken olma ki her pâresi bir ħançer olur
Mey bādâş-ile memlû ħadeĥ-i peymâdur¹⁰¹¹
17. Ne bilür lezzet-i derd-i dil-i bî-dermânı
Dil-i bî-derd şanur ‘aşk yenür ħelvâdur
18. ‘Aşk her dilde kıyâs itme ola cilve-nümâ
Her şadefde dūr-i yektâ n’ola olsa nâdur
19. Bezm-i ma’nâda ħadeĥ-nüş-ı beyân oldu yine
Niyeti râzını¹⁰¹² mestâne dilûñ ifşâdur
20. Ħor bakma dil-i şeydâya ki faĥr-i rusûlûñ
Na’t-ı pâki ile mecmu’a-i şevĥ-efzâdur
21. Şadr-pîrâ-yı şebistân-ı risâlet ki henüz
Enbiyâ şem‘ine pervâne-i bî-pervâdur
22. Bâġbân-ı çemenistân-ı nübüvvet ki müdâm
Ravzası bâġ-ı irem sidre ħaddi tûbâdur¹⁰¹³
23. Neyyir-i maşrıĥ-ı nuşret ki hilâl-i ‘alemi
Âsmân-ı zafere mâh-ı nev-i ġarrâdur
24. Âftâb-ı dü-cihân nūr-ı cebîn-i îmân
Midĥatinde dil ü cân şifte vü şeydâdur
25. Mesned-ârâ-yı beħâ pâdişeh-i her dü-serâ
Zâtına ħurb-ı Ħudâ cilveġeh ü me’vâdur

¹⁰¹⁰ ‘aşkı: ‘aşk D.

¹⁰¹¹ peymâdur: mînâdur D.

¹⁰¹² râzını: rûzını D.

¹⁰¹³ Bu mısradâ vezin aksamaktadır.

26. Leylî Mecnûn ğamı Şâh u Gedâda elemi
Derd-ile dirhemi hem Vâmık ile ‘Azrâdur¹⁰¹⁴

27. Enbiyâ pâdişehi hayl-i melâ’ik sipehi
Ezelî tahtgehi kürsî-i *mā-evhā*¹⁰¹⁵dur

28. Ahmed-i Mürsel o maḥbûb-ı ilâhî ki henüz
Ḳadri her vech-ile her mertebeden vâlâdur

III

1. O şehün ğâşiye-ber-düş-ı Burâkı Cibrîl
Menzili *şümme denâ*¹⁰¹⁶ mesnedi *ev-ednâ*¹⁰¹⁷dur

2. O şehün şubḥ u mesâ mükhele-i kudretten
Kuḥl-i mâzâğ ile nergisleri müştēsñâdur

3. O şehün mekteb-i ‘irfân-ı ilâhîde yine
*Men aref*¹⁰¹⁸ sırrını hemvâre dili dānâdur

4. O şehün şakḳ-ı kamer sîne-i ‘uşşâḳ gibi
Mu‘ciz-i kûşe-i ebrûsı olan imâdur

5. O şehün bâğce-i ḥilkâtinün nâmiyesi
Sebeb-i neşv ü nemâ-yı çemen-i eşyâdur

6. O şehün nuṭḳ-ı revân-perverinün muḥtâcî
Ḥalk-ı ‘âlem gerek emvât ü gerek ihyâdur

7. Ere bir fark-ı firâkı Zekeriyâ o şehün
Murg-ı Bismil-şüde müştâkı dil-i Yahyâdur

8. Li-ma‘allâh nevâ bülbül-i levlâk-riyâz
Ḡonca-i gül-bün-i *Yāsîn*¹⁰¹⁹ ü gül-i *Taha*¹⁰²⁰dur

9. ‘Āşık-ı şādık-ı dîdârı revân-ı Yûsuf
Vâlih-i nûr-ı tecellâ-yı ruḥı Mûsâdur

10. Teşne-i âb-ı ḥayâtı süḥanı Hızır nebî
Ḥaste-i dârû-yı cân-baḥş-ı leb-i ‘îsâdur

¹⁰¹⁴ hem Vâmık ile ‘Azrâdur: hem Vâmık u hem ‘Azrâdur D.

¹⁰¹⁵ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ Böylece Allâh kuluna vahyedeceğini vahyetti. (Necm Sûresi 10. âyet)

¹⁰¹⁶ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى Sonra (ona) yaklaştı derken sarkıp daha da yakın oldu. (Necm Sûresi 8. âyet)

¹⁰¹⁷ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

¹⁰¹⁸ Men arafe nefsehû fe-kad arafe rabbehû: “Kendini bilen, şüphesiz Rabbini de bilir.” Bu sözün keşif yoluyla alınmış bir hadis olduğunu bazı sofular iddia etmişlerdir. Ünlü hadis bilginleri İbn Teymiye, Nevevî, Semanî ve İbn Garas bu sözü uydurma hadisler arasında göstermişlerdir. Bunlardan özellikle Semanî, bu sözün Yahya b. Mu‘az-ı Razi’nin sözü olduğunu söylemiştir. Nevevî ise “Lafzı hadis değil ama anlamı sahihtir.” demiştir.

¹⁰¹⁹ Kur’ân-ı Kerîm’in otuz altıncı sûresidir.

¹⁰²⁰ Kur’ân-ı Kerîm’in yirminci sûresidir.

11. Çār yāri ḥarem-i şer'ine erkān-ı çehār
Ḥādim-i ins ü melek bir şeh-i bî-hemtādur
12. Mūnis-i ḥalvet-i ūnsi Enes İbn-i Mālik¹⁰²¹
Ṭālib-i derd-i dil ü cān-ı Ebū derdādur
13. Şems-i raḥşān-ı celī bāriḳa-i şubḥ-ı yaḳīn
Bedr-i tābān-ı cihān-tāb-ı şeb-i esrādur
14. Mesned-efrūz-ı şerī'at şeh-i dīn ü dünyā
Şāh-ı ūmmet-i sipeh taḥtgeh-i 'uḳbādur
15. Zerre-i 'ātīfeti mihr ü meh-i pūr-leme'ān
Kaṭre-i mekremeti heft yem-i ḥaḍrādur
16. Hem ḥudāvend-i rusūl-ḥayl ü nübüvvet-ḥaşmet
Hem şeh-i Yeşrib ü hem pādişeh-i Baḥḥādur
17. Sā'il-i bār-ı geh-i Ḥusrev yā Keyḥüsrev¹⁰²²
Ḥācib-i dergehi İskender ü yā Dārādur
18. Bānī-i luṭfı o mi'mār-ı dil-i vīrānuḡ
Ḥücre-sāz-ı emel-i pīr ü eger bernādur
19. Şadme-i ḥışmı o sultān-ı felek-eyvānuḡ
Ḥādim-i ṭāḳ u revāḳ-ı kemer-i Kisrādur
20. Nefḥa-i micmer-i ḥalkı o kerīmü'ş-şānuḡ
Dem-be-dem ḥāṭır-ı aḥbāba feraḥ-baḥşādur

[132a]

21. Dest-bürd-i sipehinden o şeh-i devrānuḡ
Düşmen endūh ile şaf-beste-i vāveylādur
22. Şuḳḳası bād-ı zaferle açılur tā kim o şeh
Rāyet-efrāḥte-i 'arşa-geh-i heycādur
23. Tiğ-ı ḥūn-rīz-i ḳazā cevher-i āteş-tābı
Āfet-i cān-ı Mecūsī vü dil-i Tersādur
24. Tünd bād-ı ḡaḫabı rūz-ı veḡā olsa vezān
Ser-nigūn-sāz-ı nihāl-i 'alem-i a'dādur
25. Üstüḡ'ān-ı ḥuşemā¹⁰²³ olsa n'ola ḥurd u şikest
Ḍarb-ı kūpālī ki ḥāṭır-şiken-i ḥārādur

¹⁰²¹ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

¹⁰²² Bu mısra da vezin aksamaktadır.

¹⁰²³ ḥuşemā: ḥuşenā D.

26. Tābi'-i emri olan sāye-nişin-i tūbā
Maẓhar-ı nehyi olan ḥabs-i ḫeh-i ğayyādur
27. Tāḫ-ı iclālünge irmezse n'ola vehm ü ḫayāl
Ki ḫired fehm idecek mertebeden a'lādur
28. Rif'at-i cāhını vaşf eyleyen erbāb-ı dile
Pāye-i çerḫ-i nühüm mer-tebe-i ednādur
29. Keyfi zevḫ-i ebedī baḫş-ı dil-i mestāndur
Sāḫi-i ḫıfzı ki bir bezme ḫadeḫ-peymādur
30. Şāh-ı ümmet-sipehā ḫuld-i berin bārgelhā
Ey ki ḫuddām-ı behişt-i ḫaremün ḫūrādur

IV

1. O şeh-i her¹⁰²⁴ dü-serā şun ki gedā ḫullaruḡa
Ḥāk-sārī-i derün mer-tebe-i 'uzmādur
2. O şehin şāh-ı¹⁰²⁵ serā-perde-i rif'atsün kim
Kemterin tāḫ-ı celālün kemer-i Cevzādur
3. Kātib-i [defter-i]¹⁰²⁶ na'tuḡ olalı kil-k-i **Nazım**
Her midād-ı siyehi dāḡ-ı dil-i rüknādur
4. Nuṭḫı evşāfuḡ ile ğıbtā-i cān-ı saḫbān
Sūḫanı medḫün ile reşk-i dil-i A'sādur
5. Kürsī-i vaşf-ı celālünde olup vaşşāfuḡ
Şi'rinün kevkeb-i rif'at-şiken-i şu'rādur
6. İdeli Hızr-şifat-nüş-ı zülāl-i vaşfuḡ
Ḥāmesi āb-ı ḫayāt-ı sūḫana mecrādur
7. Kil-k-i iḫlāş-ile levḫ-i dile tā vaḫt-ı rahil
Niyeti midḫat-i zāt u şıfatuḡ inşādur
8. Böyle taṭvīl-i kelām eylemeden maḫşūdı
Dil ü cān-ile 'ubūdiyyetini inhādur
9. Ey ṭabīb-i dil-i merzā-yı ze-lel 'afv eyle
Şefḫātün derd-i ser-i cürmüme şandal-sādur
10. Beni de muḡtenim-i şofra-i in'ām eyle
Tā ki ḫ'ān-ı keremün ümmetine yaḡmadur

¹⁰²⁴ her: -D.

¹⁰²⁵ şehin şāh-ı: şen şāh D.

¹⁰²⁶ -M: defter-i D.

11. Yüz sürüp ravzaña biñ cān ile qurbān olayum
Cān-sipārī-i derūn ‘ıyd-i hezār aḍḥādur
12. Bīm-i ‘ıṣyān-ile ‘afvuḡdan ümīdüm kesmem
İtdigüm cürm ü ḥaṭā gerçi ki lāyuhşādur
13. Cürmüme şāhid iken ‘arz u semā ğam çekmem
Revnaḡ-ı maḥkeme-i ‘afvuḡ olan da‘vādur
14. Besdür ey ḥāme yeter nazm-ı niṣām-ı kelimāt
Silk-i lūlū gibi gerçi süḥanuḡ zībādur
15. Geldi hengām-ı du‘ā buldı ḡaşıde encām
Āḥir oldı süḥan āġāz-ı du‘ā evlādur
16. Tā idüp cūş-ı füyūzāt-ı ilāhī ile dil
Kemterīn ḡaṭre-i pīçide iken deryādur
17. Lücce lücce güher-i ḥāş-ı taḥiyyāt u dūrūd
Ravzası ḥākine ol pādişehūḡ iḥdādur
18. Ola biñ ḡāfile teslim-i şalāt-ile selām
Dergeh-i pākūne kim maḡşad-ı her aḡşādur

138¹⁰²⁷

Destūr

Hafif Bahri

Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün (Fa‘lün)

1. Ol ki vird-i zebān-ı her femdür
Na‘t-i¹⁰²⁸ pāk-i ḡabīb-i ekremdür
2. O ḡudāvend-i ‘ālem ü ādem
Naşş-ı Ḳur‘ān-ile müsellemdür
3. ‘İllet-i āferīneş-i ‘ālem
Sebeb-i *mā‘u tīn*-i¹⁰²⁹ ādemdür
4. Gerçi āḡirde geldi bu bezme
Enbiyā vü rusülden aḡdemdür

¹⁰²⁷ **Yahya Nazım D.1., Kaside**, s. 122-128.

¹⁰²⁸ Na‘t-i: Ümmet-i D.

¹⁰²⁹ Kur‘ān-ı Kerīm’in doksan beşinci sûresidir.

5. N'ola zāhirde ger mu'aḥḥar ise
Ḥaberi zātınuḡ muḳaddemdür

[132b]

6. Oldı fermān-beri Süleymānlar
Enbiyā içre faşş-ı ḥātemdür
7. Neş'e-i nuṭḳıdur Kelīmu'llāh
Ḥastesi rūḥ-ı İbn-i Meryemdür
8. Ḥızır u İlyās zinde-i 'aşkı
Dil-i Eyyūbe derd-i merhemdür
9. Ḥ'ān-ı cūduḡda rūḥ-ı İbrāhīm
Mihmān-ı 'azīz ü mükremdür
10. Cān-sipārı revān-ı İsmā'il
'İydgāh-ı ğamında ḥürremdür
11. Pīş-i ḥükminde ol şeh-i rusülün
Dāmen-i enbiyā ferāhümdür
12. Cān-ı 'uşşāka kūyıdur 'Arafāt
Dergehi kıblegāh-ı 'ālemdür
13. Ḥāl-i ruḥsāresi zülāl-i lebi
Ḥacerü'l-esved ile zemzemdür
14. 'Anberin keyvān-ı ruḥsārı
Kisve-i Ka'be-i mükerrermdür
15. Çār-yār-ı 'izām ü şahb-ı kirām
Meclisünge nedim ü hem-demdür
16. Li-ma'allāh maḳām ü ḳurb-ı ḥarīm
Bezm-i ḥāşş-ı Ḥudāya maḥremdür
17. Faḥr-i 'ālem Muḥammed-i 'Arabī
Mesned-efrüz-ı 'Arş-ı A'zamdur
18. Aḥmed-i mürsel ol peyember kim
Rütbesi 'arşdan mu'azzamdur

19. Hadd-i imkāna dek o sulṭānuḡ
Cāhına her dü-kevn munzamdur
20. Aṭlas-ı çarḡa eblaḡ-ı ‘azmı
O şehüḡ zīb-baḡş-ı maḡdemdür
21. Cān-ı ‘aṭşāna ol yem-i cūduḡ
Lūle-i her benānı maḡsemdür
22. ‘İlm ü ‘irfān-ile o ‘ayn-ı ledün
Rusül ü enbiyādan ‘ālemdür
23. O şehüḡ pīşegāh-ı emrinde
Ḳadd-i bālā-yı ser-keşān ḡamdur
24. O şehüḡ bezmgāh-ı nehyinde
Cām-ı meksūr ḡaṭır-ı Cemdür
25. O şehüḡ medḡ-i zātınuḡ ḡayrı
Şi’r-i siḡr-i ḡelāl ise zemdür
26. Oldı maḡḡūmı cümle mevcūdāt
Ḥükm-i sulṭān şer’-i aḡkemdür
27. Baḡş iden mekteb-i kemālünde
‘Aḡl-ı Bū Cehl gibi mülzemdür
28. Sā’il-i kemterīn-i dergehinüḡ
Sā’il-i kemterīni Ḥātemdür
29. Hūşe-i tāki bāḡ-ı rif’atinüḡ
‘İḡd-ı pervīn sipihr-i Ṭāremdür
30. Ḳaşr-ı ‘izzet-serā-yı cāhında
Āsmān heft-pāye süllemdür
31. Çarḡ mīzān-ı cūdına keffe
Mihr ü māh u nücüm dirhemdür
32. Dil-i müşkil-ḡüşā-yı ehl-i kemāl
Nuṭḡ-ı ḡallāl-ı rāz-ı mübhemdür

33. ʾTab'-ı gencîne-i mürüvvet ü cūd
Keff-i dest-i mekārımı yemdür

34. Dostānı 'azīz ü hurrem ü şād
Düşmenānı zelīl ü sersemdür

35. Gülşen-i 'afv-i ravza-i cennet
Kahrı dāğ-ı dil-i cehennemdür

36. 'Afvınuñ seyyi'āt-ı muhtācı
Feraḥ elbetde ğamla tev'emdür

37. 'Afv ü cūdıyla seyyi'āt-ı ümem
Güiyā āftāb u şebnemdür

38. Peder ü māderinden ümmetine
Müşfik ü mihribān u erḥamdür

[133a]

39. Cismi rūḥ-ı muşavver olsa n'ola
Cümleden cān ü dil mücessemdür

40. 'Anber'in būy-i ḥüsn-i aḥlākı
ظلمة¹⁰³⁰-sāy-ı nāfe-i şemdür

41. Ḥasret-i būy-i Keyvānıyla¹⁰³¹
Sünbül-āsā benefşe derhemdür

42. Bīm-i çeşm¹⁰³² ü ümīd-i luṭfı ile
Şīr-i ner kürbe kürbe zīgamdur

43. Eşheb-i şer'inüñ rikābında
Ġāşiye-dār-ı pīr-i Edhemdür

44. Der-i dāru'ş-şifā-yı hıfzuñda
Derd-i cān-ı 'aliline emdür

45. Seyf-i meslül-i Ḥaḳ ki 'avn ü zafer
Kābza-i kudretinde ğamgamadur

¹⁰³⁰ ظلمة: Laḥlaḥa D.

¹⁰³¹ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

¹⁰³² çeşm: hışm D.

46. Şeb-i tār-ı veġāda nūr-ı siyāh
Nīze-i nuşretinde¹⁰³³ perçemdür
47. Heybet-i ahramān-ı rezmünden
Şīrlar teb-girifte-i remdür
48. Sūzını hıra-düz-i ümmetinün
Ser-i a'dāya seyf-i şārimdür
49. Müjesi çeşm-i hışm-ı savetinün
Ciger-i haşma tīr-i mübremdür
50. Pençesi nā-tüvān-ı leşkerinün
Pençe-i tāb hezār-ı neyremdür
51. Her biri leşker-i muzafferinün
Şeh-i şad ahramān u Rüstemdür
52. Darb-ı kûpāl-ı şavletiyle gelen
Dehenünden 'adûlaruñ demdür
53. Far-ı cān-ı haşud-ı bī-sûda
Nīzesi feta şeş-peri zamdur
54. Hāsid-i hānedān-ı 'izzetinün
Dem-i sūr u sūrūrı mātemdür
55. Vaşfinuñ iltizāmı lāzımdur
İns ü cāna¹⁰³⁴ şenāası elzemdür
56. Hāk-i dergāhı şevk-i dīdārı
Nūr-ı dīdem sūrūr-ı sīnemdür
57. Derdi muzmer derūn-ı sīnemde
Ġamı cān ü dilümde müdġamdur
58. Ta'umı eyleyüp leb-ā-leb feyz
Vāridāt-ı nu'utı mülhemdür
59. Gevher-i midatiyle mālāmāl
Sīne gencīne-i muassamdur

¹⁰³³ nuşretinde: neşterinde D.

¹⁰³⁴ Cāna: cānla D.

60. Cilvegāh-ı sitāyişünde henüz
Kalemüm Edhem-i mu'allemdür

61. Lüle-i vird dūrūdına hāmem
Hāsede lik mā'-i pūr-semdür

62. 'Aks-i dīdārı mūncelī eyler
Tā ki mir'āt-ı dīde pūr-nemdür

63. Dil ü cānumda vaşf-ı dīdārı
Dil ü cānum ile muşammemdür

64. İki 'ālemde lāl ü ebkem ola
O ki vaşfinda lāl ü ebkemdür

65. Umarum ey **Nazım** ola maqbūl
Hidmet-i na'ti pīş eger kemdür

66. Şalavāt u dūrūd u teslīmi
Ümmete tā ki semt-i eslemdür

67. Ola rūḥ-ı laṭīfine ihdā
Tende tā kim nefes dem-ā-demdür

139¹⁰³⁵

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Dil serā-perde-i muḥabbetdür
Dīde maḥrem-i serā-yı rü'yetdür

2. Dil ki Şahbā-yı bezm-i vaḥdet ise
Dīde ol bezme cām-ı 'işretdür

[133b]

3. Dildedür mācerā-yı lücce-i 'aşk
Seyl-i dīde aḡa işaretdür

4. Dil ki tūṭī-i Mısr-ı 'iffet ise
Dīde mīr'at-i rüy-ı 'işmetdür

¹⁰³⁵ Yahya Nazım D.2., Kaside, s. 39-45.

5. Dil süveydāya yār u mūnis ise
Dīde her demde merdūm ūlfetdūr
6. Dil derūnumda ‘aşk-ı dilber ise
Didi cismūmde dāğ-ı ḥasretdür
7. Dil eger mahzen-i zarāfet ise
Dīde gencīne-i nezāketdür
8. Dil eger gevher-i kirāmi ise
Dīde deryāçe-i kerāmetdür
9. Dil neşāt-ile germ-i ūlfet ise
Dīde pūr-zevk-i şevk u ḥāletdür
10. Dil eger gonca-i meveddet ise
Dīdede nergis-i başiretdür
11. Dil eger mürşid-i tarīkat ise
Dīde müstağrak-ı ḥaḳīkatdür
12. Dil eger cā-nişīn-i vaḥdet ise
Dīde ḥalvet güzīn-i keşretdür
13. Dil eger mazhar-ı tecellī ise
Dīde bīnā-yı nūr-ı ṭal‘atdür
14. Dil ki Ken‘ān-ı ‘aşka Yūsuf ise
Dīde Ya‘küb-ı girye-şan‘atdür
15. Dil ki ḥırmen-güzār-ı miḥnet ise
Dīde ḥançer-güzār-ı kerbetdür
16. Dil nemekrīz-i zaḥm-ı ḥasret iken
Hem yine merhem-i cerāḥatdür
17. Dīde çeşm-i āšnā-yı ṭal‘at iken
Yine müştāk-ı ḥüsn-i behcetdür
18. Dildedür vāridāt-ı feyz-i Ḥudā
Ḳulzüm-i bī-ben-i belāgatdür

19. Didedür āşinā-yı lücce-i ‘aşk
Kaṭra-i baḥr-i bī-nihāyetdür
20. Dil ki bir noḳṭadur velī ammā
Nazar itseṅ kitāb-ı ‘ibretdür
21. Didede cılve-ger ḥayāl-i cemāl
Āyīne gibi vaḳf-ı ḥayretdür
22. Dil ki dā’im güşāde tāli’dür
Kevkeb-i aḥter-i şabāḥatdür
23. Dideden eşk-i ter revān çün rīk
Münkesir şanki şīşe sâ’atdür
24. Dil n’ola itse da’va-yı ‘irfān
Aḡa Ḥaḳdan bu bir ‘ināyetdür
25. Didedür cām-ı bezm-i ‘ālem-i ‘aşk
Aḡa şahbā bana vera’ḳatdür
26. Dil ü dīde vüçüd-ı ‘āşıkda
Baḥr ü girdābdan ‘ibāretdür
27. Dil odur dīde bu dimek ya’nī
Kesb ü ‘irfān u ḳābiliyyetdür
28. Dil ü dīde vüçüdüm işbāta
İki şāhid bu nazm-ı ḥüccetdür
29. Dildür ol Bu ‘Alī ki her süḡanı
Baḡş-i esrār-ı ‘ilm ü ḥikmetdür
30. Didedür menzil-i murādı gören
Peyk-i nüzhetgeh-i selāmetdür
31. Dildür ol tercemān-ı şafḡa-i ḡayb
Süḡan-ı şerḡ-i metn-i vaḡdetdür
32. Didedür vech-i ‘aşḡa āyīne
Eşki hep cevher-i şadāḡatdür

33. Dil ki sîmurğ-ı kâf-ı ma'nîdür
Rehber-i hüdhüd-i hidâyetdür¹⁰³⁶

34. Dîde lebrîz-i eşk olursa n'ola
Şadef-i gevher-i meveddetdür¹⁰³⁷

35. Dildür ol tûṭî-i şeker-ḥā kim
Aḡa āyîne rūḥ-ı Ḥazretdür

36. Faḡr-i 'ālem ki dîde feyzi ile
Yem-i pür-gevher-i necābetdür

37. Devḡa-i dîn ki dil ḡayālî ile
Murğ-ı destān serāy-ı midḡatdür

[134a]

38. Nür-baḡşā-yı dîde kim zātı
Neyyir-i gerdiş-i risāletdür

39. Maḡşad-ı kâ'ināt kim ey dil
'Āleme zātı mahz-ı raḡmetdür

40. Şāh-ı ḡudsî sipāh kim dîde
İştıyāk-ile lücce ḡaşletdür

41. Aḡmed-i mürsel ol ki dil her ḡāh
Şevḡ-i mihr ile germ-i şoḡbetdür

42. Ol şeh-i baḡr ü berke dîde-i ter
İftirāk-ile girye ülfetdür

43. O sûtüde şıfātuḡa cān u dil
Vaşf-ı zāt u şıfātı 'ādetdür

44. Dîde müştāk-ı ceh-i pāki olup
Dem-be-dem ser-be-cīb-i ḡasretdür

45. Dil cünün-ı azmā-yı 'aşḡı olup
Ḳıyleler¹⁰³⁸ hem-rikāb-ı şöhretdür

¹⁰³⁶ Bu beyit a.g.e.'de 34. beyittir.

¹⁰³⁷ Bu beyit a.g.e.'de 33. beyittir.

¹⁰³⁸ Kıyleler: Kıyle D.

46. Dīde-i cāna¹⁰³⁹ ḥāk-i bārgēhi
Kuḥl-i zībā-keş-i sa'ādetdür
47. Bîş-i ḥükminde seyr-i dil o şehün
Ser-fürü Bürde-i iṭā'atdür
48. Şerm-i cürm-ile merdüm-i dīde
Ġarḳ-i ḥün-ābe-i ḥacāletdür
49. Dil başd i 'tirāf-ı cürm ü günāh
Dost-ı ber-dāmen-i şefā'atdür
50. Dīde-i ḳahrı olsa ḥışm-alūd
Āfet-i ehl-i şirk ü zulmetdür
51. Dil-i pāki o zāt-ı yektānuḡ
Baḫr-i bī-sāḫıl-i mürüvvetdür
52. Dīde-i ḫıfzı ol kerem-kāruḡ
Dīde-bān-ı 'uşat-ı ümmetdür
53. Dil-nüvāzā şeh-i ser-efrāza
Ey ki zātun penāh-ı ḫılḳatdür
54. Sensün ol nūr-ı dīde kim zātun
Şem'-i tābende-i nübüvvetdür
55. Sensün ol kim cerīde-i dile¹⁰⁴⁰ hep
Na't-ı pākün ezelde müşbetdür
56. Dīde dīdāruḡ iştıyāḳıyla
Gevher-efşān-ı zeyl-i firḳatdür
57. Nūr na'tuḡla dil-i **Nazīm**-āsā
Āftāb-ı sipihr-i 'izzetdür
58. Geldi vaḳt-i niyāzı ey dīde
Aḡla hālün o şāha fırşatdur
59. Tā dil ü dīde çeşm-i ādemde
Biri biriyle hem-ṭabī'atdür

¹⁰³⁹ cāna: cān ile D.

¹⁰⁴⁰ dile: dilde D.

60. Dil-ḥarāb-ı maḥabbeti olalum
Gerdiş-i çarḥa tā ki ruḥṣatdūr

61. Rūḥuḡa şad şalāt-ı nādīde
Nergis-i gūlsitān u şıḥḥatdūr

140¹⁰⁴¹

Destūr Yā Resūlu'llāh

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Firkatūḡde ol ki eşk-i dem-be-dem rīzān ider
Her kemīne kaçresin ābisten-i¹⁰⁴² tūfā ider
2. Sensiz itsem 'azm-i gül-geşt-i çemen te'sīr ider
Her giyāhuḡ çeşmüme bir nāvek-i bürrān ider
3. Bir 'aceb güldür senūḡ 'aşkın ki bŷy-i rāḥatūḡ
Māye-i dürd-i zekām-ı şad-meşām-ı cān ider
4. Pençe-i 'aşkuḡ ki bāzū güstere bir 'āşıkā
İbtidā ceyb-i ümīdūḡ dāmen-i ḥarmen ider

[134b]

5. Tūrfadur ebr-i maṭīr-i āsmān-ı feyż-i 'aşk
Şŷre-i zārdur dey ol dem kim bahāristān ider
6. Gāḥ āteş gösterir bāḡ-ı vişālūḡ çeşmüme
Geh serimde¹⁰⁴³ dāḡ-ı hicrānuḡ gül-i ḥandān ider
7. 'Aşkdur ol nāzenīn kim 'arz-ı dīdār eylese
Dīde-i ḥurşīdi de çeşmüm gibi ḥayrān ider
8. 'Aşkdur ol Ḥusrev-i 'ālem ki emr itse eger
Ḥıdmet-i dergāhuḡı Cibrīle de fermān ider
9. 'Aşk bī-pervāne ḥāletdūr ki olduḡca dūçār
Pādīşāḥ olsa gedā-yı bī-ser ü sāmān ider

¹⁰⁴¹ Yahya Nazīm D.2., Kaside, s. 46-55.

¹⁰⁴² ābisten-i: ābistānı D.

¹⁰⁴³ serimde: sermde D.

10. ‘Aşkdur ol mäh-peyker kim hilâl ebrûsını
Görse bir dem dîde-i hırşîdi hûn-efşân ider
11. ‘Aşkdur ol şâhid-i hırşîd-ıtal’at kim müdâm
Her nighde çeşm-i cân-ı ‘âşıkı giryân ider
12. ‘Aşk o âteşdür ki andan bir şerer düşse eger
Tâ kıyâmet lücce-i ‘ummânîde sūzân ider
13. Bilmezem yâ Rab ne hâletdür aņulsa nâm-ı ‘aşk
Dehşetünden on sekiz biņ ‘âlemi lertzân ider
14. Yoklasan her köşesinde künc-i şevk olmuş nihân
‘Aşk iklim-i derûnu gerçi kim vîrân ider
15. ‘Aşkdur ol cevher-i dürr-i¹⁰⁴⁴ çârsû-yı cân u dil
La’l ü yâkûtun o dem kim zîver-i dükkân ider
16. Hûn-ı çeşmümden dem-â-dem gösterir yâkûtunu
La’l-i nâbuñ aḥker-i dâğ-ı dil-i nâlân ider
17. Gâh cûy-ı hayrete mîzâb idüp müjgânını
Gâh baḥr-i ḥasrete ser-pençe-i mercân ider
18. ‘Âşıkun kûy-ı serin gerdân idüp sulṭân-ı ‘aşk
Kâmetin bâziçegâh-ı miḥnet-i çevgân ider
19. Külbe-i aḥzânı ki Ya’kûba eyler cilvegâh
Yûsufun gâhi mekânun kûşe-i zindân ider
20. Hükmi tevķî’-i maḥabbet¹⁰⁴⁵ taḥtgâh-ı ‘âleme
Bir gedâ-yı bî-ser ü sāmân iken sulṭân ider
21. ‘Akla şıgmaz hâlet-i keyfiyyet-i şahbâ-yı ‘aşk
Nûş iden cāmın Cem-i devrân-ile¹⁰⁴⁶ yeksân ider
22. Merḥabâ cām-ı maḥabbet ḥabbezâ şahbâ-yı ‘aşk
Kim melâ’ik nûş iderse na’ra-i mestân ider

¹⁰⁴⁴ dürr-i: -D.

¹⁰⁴⁵ maḥabbet: maḥbet D.

¹⁰⁴⁶ devrân-ile: devrânıya D.

23. Kimse bilmez rütbesin sultân-ı ‘aşkuñ dem-be-dem
Hıdmet-i dergâhını şâhân-ı dervîşân ider
24. ‘Āşıkun kûy-ı vücûdın seyli-i çevgân-ı ‘aşk
Āftâb-ı ‘âlem-ârâ olsa da gerdân ider
25. Kâbzâ-i şemşîre dest ursa eger sultân-ı ‘aşk
Çāk-i ser-ğurşîdi pây-i rahşına gâltân ider

[135a]

26. Rüstem-i vaqt olsa da bir demde ceyb-i ‘âşıkı
Zür-bâzû-yı maḥabbet çāk¹⁰⁴⁷ idüp dāmân ider
27. Āteş-i cân-sûz iken cây-ı semender feyz-i ‘aşk
Vādî-i gülşende bülbül gibi hoş-elhân ider
28. ‘Āşık-ı zârûñ vucûdın zerre-i nâçîz iken
Gün gibi ‘aşk u muḥabbet şöhre-i devrân ider
29. ‘Āteş-i ‘aşk u muḥabbet mihre şalsa sûz-ı tâb
Şofra-i devr-i felekde bürre-i büryân ider
30. Bâl-i ‘ankâ-yı maḥabbet sāye şalmaz herkese
Cilve-rîz olsa firâz-ı ‘arşda cevhlân ider
31. Evvel eyler sofrasında mâ-ḥazar cân u dili
Şaḥş-ı ‘aşkı ol ki bezm-i sîned mihmân ider
32. Dürr-i maḥşûdun şadef-mânend alur âğûşuna
Dürc-i dilde gevher-i ‘aşkı o kim pinhân ider
33. Vâsıl-ı ser-menzil eyler ‘aşk esb-i ṭab‘ına
Midḥatinde ol¹⁰⁴⁸ ki faḥr-i ‘âlemün meydân ider
34. Ḥusrev-i taht-ı risâlet kim ğubâr-ı dergehün
Kuḥl-i zîb-efzâ-yı çeşm-i şâhid-i ‘irfân ider
35. Mâlik-i mülk-i nübüvvet kim fûrûğ-ı sür‘ati
Āftâb-ı nûr-baḥş-i cebhe-i îmân ider

¹⁰⁴⁷ çāk: pāk D.

¹⁰⁴⁸ ol: o D.

36. Nabż-gîr-i haste-i 'ișyân ki rûz-ı râst-hîz
Şerbet-i 'ağuy-la lâbüd derdine dermân ider
37. Menba'-ı cûd u sehâ kim teşne-gân-ı lûtfuna
Her benânun lûle-i ser-çeşme-i ihsân ider
38. Şeh-süvâr-ı *Ķābe kavseyn*¹⁰⁴⁹ ol ki rahş-i 'azminün
Satlını hürşîd idüp na'lün meh-i tâbân ider
39. Şehriyâr-ı li-ma'allâh Aḥmed-i Muhtâr kim
Luţf-ı tab'ı ehl-i cürmü nâ'il-i ğufrân¹⁰⁵⁰ ider
40. Ol şeh-i yektâ ki qadrin fehm-i tıfl-ı şîr-h'âr
Cümleden vâlâ vü berter oldıgun iz'ân ider
41. Ol Hudâvend-i dü 'âlem kim nigâh-ı şefkati
Bir gedâsın 'âleme sultân-ı 'âlîşân ider
42. Ol şefî'-i rûz-ı maḥşer kim seḥergâh-i ḥesâb
Vezn-i cürme 'afv u luţfuñ keffe-i mîzân ider
43. Tab'-ı pākün genc-i gevher-rîz-i ihsân eyleyüp
Dest-i cûduñ kûlzüm-i elţâf-ı bî-pâyân ider
44. Bâ'îş-i emn ü emân eylerse dehre 'adlini
Şer'ini pîrâye-bend-i 'âlem ü insân ider
45. Kaṭre-i nâçîz-i cûdi lücce-i 'ummân idüp
Zerre-i nâçîz-i luţfı neyyir-i rahşân ider
46. Biñ¹⁰⁵¹ tebessümle nigâh itse fezâ-yı 'âleme
Dâmen-i bâğ-ı cihânı pür¹⁰⁵² gül ü reyḥân ider
47. İnse gül-zâra vezân bād-ı semûm-ı ḥaşmeti
Gülleri âteş zemîn-i gülşeni nîrân ider

[135b]

48. Mâhdan mâhîye dek lertzân olur kevn ü mekân
Ol zamân kim tab'ı qâhrdan ḥışm-ile 'üryân ider

¹⁰⁴⁹ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

¹⁰⁵⁰ ğufrân: 'irfân D.

¹⁰⁵¹ Biñ: Bir D.

¹⁰⁵² pür: bir D.

49. Kaṭre-bār itse seḥāb-ı ḥüsn-i ḥulḳ-ı pākini
Şüre-i zār dehri reşk-i ravza-i rıdvān ider
50. Ḥusrevān-ı dehre bir dem itse cārī emrini
Bārgāh-ı ‘adline İskenderī der-bān ider
51. Seyr-i bāğ u gülşeni nehy itse çeşm-i düşmene
Şāḥ u rüy-ı şekl-i tır-i ğoncayı peykān ider
52. Hızr-ı hıfzuḡ eylese sāķī mezāk-ı ‘āşıķa
Çarḥ cām-ı mevt şunsa çeşme-i ḥayvān ider
53. Şāḥ-ı refref dergehe ‘arş-āstān şāhen şāha
Ey ki rū-māl-i derüḡ rūḥ’ül-ķuds her-ān ider¹⁰⁵³
54. Sensün ol kim yā Resūlu’llāh yolunda ümmetüḡ
Tek hemān maķbūlüḡ olsun canların ķurbān ider
55. Sensün ol faḥr-i cihān kim vaşf-ı zāt-i pāküḡi
Şāirān-ı pür-hüner dīvānına ‘unvān ider
56. Midḥatüḡde nāle-senc olsa ‘aceb mi ķilk-i ter
Gülşeni yād eyledikce ‘andelīb eḡḡān ider
57. ‘Ömrüm olduķca n’ola meddāḥuḡ olsam ‘āķıbet
Feyz-i na’tuḡ tab’umı hem-rütbe-i Ḥassan ider
58. Hep bu feyz-i na’t-ı pāküḡdür ki eş’arum gören
Āferīn ḥānum olup şad-güne üstüḡḡān ider
59. Tab’ına imdād iderse feyz-i elṭāfuḡ **Nazīm**
Midḥatüḡde bir degül böyle nice dīvān ider
60. Besdür ey ḥāme yeter şimden gerü taşdı’i ķo
Ol şeh-i ‘ālem bizüm de göḡlümüz şādān ider
61. Tā ki feyz-i ‘aşķ-ı ‘uşşāķuḡ sirişk-i çeşminüḡ
Her kemīne ķaṭresin bir lücce-i ‘ummān ider
62. Şad şalāt olsun revān-ı pāküḡe şubḥ u mesā
Bendegāna tā ki luṭfuḡ İzid ü Yezdān ider

¹⁰⁵³ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

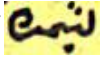
63. Şad selām olsun o şāhuṅ rūḥına leyl ü nehār
Na't-güyān tā ki vaşfin defter-i destān ider

141¹⁰⁵⁴

Destūr Yā Sulṭān-ı Risālet

Muzāri' Bahri

Mef'ülü/Fā'ilātü/Mefā'ilü/Fā'ilün

1. Ne maḥrem ü ne mūnis ü ne āşinā bilür
Rāz-ı derūnumı benüm ancak Hudā bilür
2. Tūṭi-i cān ne zā'ika-i şeker-i sürür
Mir'at-i dil ne rü'yet-i rüy-ı şafā bilür
3. Cān-ı za'if çekdügi ālām-ı miḥneti
Ancak sitem-keşide dil-i bī-nevā bilür
4. Bir 'ömrdür ki bādiye peymā-yı guşşadan¹⁰⁵⁵
Ne ibtidā bilür daḥı ne intihā bilür
5. Te'sir-i tāb-ı gamla beyābān-ı guşşada
Bād-ı semūm gelse nesim-i şabā bilür
6. Şahn-ı ümīd tengidür esb-i murādına
Vādī-yi ye's gibi tükenmez każā bilür
7. 'Azm eyleyüp i'ānet-i pāy-i niyāz ile
Hāk-i der dest-i recā bilür
8. Gül-çin-i ārzūdur o gülşende kim henüz
Dāğ-ı derūnı lāle-i bāğ-ı vefā bilür

[136a]

9. Pür olsa da kemān-ı ümīdi bu 'arşada
Sūfār-ı tırini dehen-i ejdehā bilür
10. Bir bahre düşdi zevrağ-ı iqbālî kim daḥı
Ne bād-ı şurta¹⁰⁵⁶ ne meded-i nā-Hudā bilür

¹⁰⁵⁴ Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 71-77.

¹⁰⁵⁵ guşşadan: guşşada D.

¹⁰⁵⁶ şurta: surte D.

11. Dehrün çeküp meşakkat-ile germ ü serdini
Ne mevsim-i bahār ne vaqt-i şitā bilür
12. Ol murğ-ı lāne-zār-ı sitemdür ki muttaşıl
Ne kayd-ı dāmgāh ne fikr-i rehā bilür
13. Cām-ı mey-i neşāt-ile olsun mı neşve-mend
Nüş itmeden humār-ı gamuñdur kafā bilür
14. Tıfl-ı yetīm-i kām dahı şîr-i ḥār iken
Gehvāre-i ümīdi de pîr-i dü-tā bilür
15. Ğam gibi nāzenīn ile hem-ḥābedür müdām
Āğūşa geldi bir şanem-i meh-liķā bilür
16. Mihr-i neşāt cilve-nümā olmasa n'ola
Tārīki-i kūsūf-ı ğama mübtelā bilür
17. Ne şām-ı rûze şofra-i iftār-ı vaşl-ı dost
Ne rûz-ı 'ıyd bûs-ı leb-i dil-rübā bilür
18. Müjgānı¹⁰⁵⁷ ḥūn-ı dīdeden oldukça la'l-i fām
Engüş-i bîkr-i hayrete reng-i hınā bilür
19. Yüz biñ hūner de itse bu baht-ı siyāh-ile
Ne nuṭṭ-ı āferīn ne leb-i merḥabā bilür
20. Şaḥş-ı ümīd o mertebe bīmār-ı ye's kim
Dārū-yı kāmı māye-i renc ü 'anā bilür
21. Ne Fikret-i şühūr ne endīşe-i sīnīn
Ne feyz-i mihr ü māh ne şubḥ u mesā bilür
22. Olmuş hezār miḥnet-ile kûşe-gîr-i ğam
Peygüle-i sa'ādeti künc-i belā bilür
23. Dolāb-ı çarḥ-ı eşk-ile bir demde dönderür
Çeşm-i terüm ki böyle nice mācerā bilür
24. Yā Rab ne sâzdur bu ki sâzende-i felek
Her perdede terāne-i cev̄r ü cefā bilür

¹⁰⁵⁷ Müjgānı: Müjgānını D.

25. Yâ Rab ne naķşidür bu ki Bihzâd-ı çarķ-ı dñn
Ne levķ-i kām ne şuver-i müdde‘ā bilür
26. Yâ Rab ne lüccedür bu ki dil bīm-i baş-ile
Ne sâķil-i necât bilür ne şinā bilür
27. Besdür bu şikve-sāzī-i dehr ey dil-i ĥazīn
Aķvālını senün de şeh-i enbiyā bilür
28. Şad çāk idüp güli n’ola la’l itse bñlbñli
Ol kim nevā-yı na’tı gibi bir hevā bilür
29. Ĥ‘ān-ı keremde muĥtenem-i cñdidür o kim
Sermāye-i nu‘ūtunı naķd-i ģinā bilür
30. Maķbñb-ı bārgāh-ı İlāķi ki cān u dil
Vaşfinda şarf olmasa ‘ömrñn hebā bilür
31. Sultān-ı dñn ki nīze-i elmās-ı şer‘ini
A’dā müdām¹⁰⁵⁸ çeşmine mīl-i ķazā bilür
32. Maķşñd-ı kā’ināt ki zāt-ı şerīfñi
Düşmen de maķrem-i ĥarem-i kibriyā bilür
33. Şāh-ı rusñl ki dergeh-i ‘adlñnde ķulluĥın
İskender itse rñtbe-i ‘izz ü ‘alā bilür
34. Faķr-i Cihān ki tālīb olup ĥāk-i kūyını
Ervāķ-ı ķuds çeşmine kuķl-i cilā bilür
35. Rñķ-ı müşavver Aķmed-i Mürsel ki zātını
Rāh-ı yakīne ĥalk-ı cihān reh-nümā bilür
36. Ol dāver-i kerīm ki ser-heng-i dergehi
Ne şavt-ı dñr-bāş ne āvāz-ı lā bilür
37. Ol nabż-gīr-i ĥaste-i ‘işıyān ki ehl-i cürm
Dergāh-ı ‘afv ü lñtfunı dārü’ş-şifā bilür
38. Ol Hādī-i ümem ki reh-i Ĥaķda zātını
Ser-cümle enbiyā vñ rusñl muķtedā bilür

¹⁰⁵⁸ müdām: müdān D.

39. Cān vehm-i tīg-ı mihrini gül-berg-i bāğ-ı dil
Dil dāğ-ı derd-i ‘aşkuñı cāna devā bilür
40. ‘Ālem türāb-ı dergehini kuhl-i çeşm-i cān
Dünyā ğubār-ı bārgihin kīmyā bilür
41. Āb-ı zülāl-ı reh-güzerin cilvegāh-ı feyz
Çeşm-i ğazāl-ı hāğ-ı deriñ tütüyā bilür
42. Hürşid şanma çarh-ı dü-tā kendüyi müdām
Hāk-ı deriñde kāse-i kef bir gedā bilür

[136b]

43. Vādī-i ğamda luţfuñı ol kim penāh ider
Ebr-i belā-yı sāye-i per-i hümā bilür
44. Şaḥn-ı tarabda ol kim ider yād hışmını
Bād-ı şabā-yı şarşar-ı kahr u fenā bilür
45. Būy-i buḥūr-ı hulkını şem eyleyen henüz
Ne müşg-i ter ne āhū-yı Çīn ü Hıfā bilür
46. Şems ü duḥā¹⁰⁵⁹ vücūdını ra’ş-ile zerreveş
Mihr-i sipihr kadrine nisbet sühā bilür
47. Dārü’l-īmān hıfzını ol kim penāh ider
Cīb-i hayātı dest-i ecelden cüdā bilür
48. Remz āgehā melek sipehā nām vir şehā
Ey ol ki ins ü cān saña kendin fedā bilür
49. Sensün o şeh ki emrüne teslīm idüp ümem
Dergāh-ı feyz-i baḥşuñı bāb-ı rızā bilür
50. Luţf it **Nazīm**-i bī-kese pāmāl kalmasun
Kendin egerçi şefkatüne nā-sezā bilür
51. Düşvār olan umūruñı feth it o ‘ācizün
Her hālde cenābını müşkil-ğüşā bilür

¹⁰⁵⁹ وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا Güneşe ve onun aydınlığına andolsun. (Şems Sûresi 1. âyet)

52. Şāhum gedā-yı dergehün ile o bī-dili
Kim cānını o bābda müjde-bahā bilür
53. ‘Acizdür eyle ‘özüni bī-çārenün qabūl
Ancağ bu mertebe seni medğ ü şenā bilür
54. Mümkün degül netīce murād üzre midḥatün
Şimden gerü zebān-ı temennā du‘ā bilür
55. Tā kim maḳām-ı şekvede¹⁰⁶⁰ āgāze eyleyüp
Gāhi sarīr-i¹⁰⁶¹ ḥāme bu kevne nevā bilür
56. Bulsun ḥuzūr-ı sāye-i ‘adlünde ümmetün
Kim zātuñı meded-res-i rüz-ı cezā bilür
57. Olsun hemīşe düşmen-i şer‘ün fenā¹⁰⁶²-pezīr
Tā kim cihānı ‘ālemiyān bī-beḳā bilür

142¹⁰⁶³

Destūr Yā Ḥabību’llāh

Müctes Bahri

Mefā’ilün/Fe’ilātün/Mefā’ilün/Fe’ilün

1. O bezm-i ḥāşşda kim bağrumuz kebāb iderüz
Piyāle dīde-i ḥün-ı dili şarāb iderüz
2. Hümā-yı ‘aqlı giriftār-ı dām-ı ḥasret idüp
Olup dile heves-i zülf-i nīm-tāb iderüz
3. Cibīn-i dilber-i endīşe eyleyüp dā’im
Kitāb-ı şabrumuzı vaḳf-ı māh-tāb iderüz
4. Baḳup o ḥaṭṭ-ı siyehle ‘izār-ı dil-dāra
Benefşe-zārda seyr-i kenār-ı āb iderüz
5. Hücüm-ı ğamzesi ḥün-āb-ı dīdemüz aḳıdup
Müdām-ı ḥançerine la’lden ḳırāb iderüz

¹⁰⁶⁰ şekvede: şekvāda D.

¹⁰⁶¹ şarīr: serīr D.

¹⁰⁶² fenā: -D.

¹⁰⁶³ **Yahya Nazım D.3., Kaside**, s. 77-81.

6. Hayāl-i halka-i zülfün o fitne-i dehrün
Sefîne-i dile girdâb-ı ıztırâb iderüz
7. O mest-i bâde-i nâzuñ müdâm hûn-ı dili
Bi-nâm tığına gül-güne-yi hıızâb iderüz
8. O mihr-i burc-ı melâhat ki nûr-ı hüsnünden
O mertebe dil-i şeydâyı hışşe-yâb iderüz
9. Ki feyz-i ‘aşk-ile her dâğın maḥabbetinün
Sipîhr-i sînde raḥşân bir âftâb iderüz
10. O bezm-i gehde kadeḥ-nüş bâde-i ‘aşkuz
Ki mihri sâğar-ı¹⁰⁶⁴ gerdānuḡa ḡabâb iderüz
11. O mey-küsâr-ı cünûnuz ki bezm-i ‘ayşumuza
Duḡl iderse Felâṡunı dil-ḡarâb iderüz
12. O deḡlû sûz-ı maḥabbetle pür-tef ü tâbuz
Ki baḡrı bir nigeḡ-i germ-ile serâb iderüz
13. Sirişk-i dîde ‘araḡ hûn-ı dil mey-i gül-gün
Bugüne meclisi dâ’im pür-âb u tâb iderüz
14. Gölünce dest-i temennâya sâğar-ı ümîdüñ¹⁰⁶⁵
Nigâh-ı ḡasret-ile dîde-i hûn-âb¹⁰⁶⁶ iderüz
15. Ḥarîr-i ye’si nigâh-ı ümîdden şakınup
‘Arûs-ı baḡtımızuñ rûyına niḡâb iderüz
16. Aḡup fesâne-i kām-ı cihânı bî-hûde
Fiğân ki dîde-i baḡtı esîr-i ḡâb iderüz
17. İṡâ’at itmede yüz bir murâd içün felege
Der-i le’ime varup ḡidmet irtikâb iderüz

[137a]

18. Bahâr-ı kâmda ezḡâr-ı ye’s açılsa n’ola
Ki eşki âh-ile bârân idüp seḡâb iderüz

¹⁰⁶⁴ sâğar-ı: sâğir-i D.

¹⁰⁶⁵ ümîdüñ: ümîd D.

¹⁰⁶⁶ ḡasret-ile dîde-i hûn-âb: dîde-i ḡasretle hûn-ı nâb D.

19. Ğulüvv-i ye's-ile ol deġlü rŷy gerdānuz
Ki řařş-ı kāmile űlfetden ictināb iderűz
20. Bu ıztırāb űmīd-ile nāle sene olsař
Hezār bīm ile řarřı pűr inķılāb iderűz
21. Recāyı ehl-i dili řarř-ı dűn řabűl itmez
Hemān ki řarf-i temennā ile 'azāb iderűz
22. Felek recāmuzu redd itse de su'ālűmde
Yine lisān-ı temennā ile cevāb iderűz
23. Sipihr-i dűn bize olmazsa rehber-i maķşűd
Der-i řehen-řeh-i kevneyne intisāb iderűz
24. Ğudā yegān-i dű-'ālem ki cebhe-i cānı
Reh-i maķabbetine ferř idűp tűrāb iderűz
25. Ğıdīv-i ğıttā-ı 'irfān ki rűh-ı pākűnden
řenāsin itmede 'āciz olup řicāb iderűz
26. Penāh-ı đın ki serā perde-i sitāyiřine
Suřűr-ı nařmumuzu 'anberīn řınāb¹⁰⁶⁷ iderűz
27. řefi'-i Kűll-i űmem kim kitāb-ı midřatinűn
Kemīne řarfını řad-gűne fařl u bāb iderűz
28. Ser-āmed dű-cihān kim řabűl iderse eger
Yolında řarf-ı řayāt itmege řitāb iderűz
29. şeh-i şalem-rev-i şikmet Muşammed-i 'Arabī
Ki bārgāhını cān u dile me'āb iderűz
30. O nāzenīn-i műkerrem ki nāmın itseř yād
Dűrűd-ı zātűn aņup ibtidā gűl-āb iderűz
31. O řeh-sűvār-ı sa'ādet ki rařş-ı rif'atine
Hilāl o mihri birin zeyn birin rikāb iderűz
32. Nu'űt-ı zātını pīr ű civāna vaķf itdűk
řenā-yı pākűnġi evrād řeyh u řāb iderűz

¹⁰⁶⁷ řınāb: tenāb D.

33. Dil-i za'ife idüp vaşf u midḥatüñ fermān
Gedā-yı aḥḳar iken pādişeh cenāb iderüz
34. Ḥayāl-i pertev-i mihr-i güzār idüp dilden
Derün-ı sīnemüzi kân-ı la'l-i nāb iderüz
35. Semûm-ı ḳahrını aḳsak cemende lâleleri
Mişāl-i âteş-i sūzân pür-iltihāb iderüz
36. Şemîm-i micmer-i ḥulḳ-ı kerîmin aḳduḳa
Meşâm-ı cān u dil-zârı feyz-yāb iderüz
37. Kemāl-i baḥşış-i feyz-i şehāb-ı hıfzı ile
Ḥadîḳa-i hiremi pür-gül-i şebāb iderüz
38. Cihān penāh-ı şehā ne deḡlü 'âciz isek
Yine sitāyişüñi tâ dem-i ḥisāb iderüz
39. Sen ol şeh-i dü-serāsın ki bezm-i vaşfunḡda
Şerîr-i ḥāmемüzi naḡme-i rübāb iderüz
40. Ḥudā yegāne besdür bizi ḳabûl itsen
Yazup şenālaruñı defter-i şevāb iderüz
41. Nu'ût-ı zātuñı her ḥaṭvede idüp tesbîḥ
Müdām-ı 'azm-i 'ibādetüñe şavāb iderüz
42. Olup gedā-yı der-i bârgāh-ı iclālün
Nazım-i zār gibi rif'at iktisāb iderüz
43. Biz¹⁰⁶⁸ o cevheri beyānuz ki kân-ı ma'nādan
Hemîşe gevher-i evşāfuñ intihāb iderüz
44. Sitāyişünḡde idüp nevk-i kilḳümüz sertîz
Helāk-ı düşmen içün nîze-i 'itāb iderüz
45. Söz irdi ḡāyete ey dil kef-i niyāzı¹⁰⁶⁹ açup
Du'ā-yı pādişeh-i¹⁰⁷⁰ mālîkü'r-rikāb iderüz

¹⁰⁶⁸ Biz: -D.

¹⁰⁶⁹ niyāzı: niyāz D.

¹⁰⁷⁰ pādişeh-i: pād-şāh D.

46. Hemîşe tâ ki olup bezm-i ‘aşk germ-â-germ
Sirişk-i dîde-i mey¹⁰⁷¹ bağrumuz kebâb iderüz

47. Revân-ı pākūne tâ haşr ola şalât u selâm
Şenâsını dile hemvâre kim hîṭâb iderüz

143¹⁰⁷²

Destür Yâ Şefî‘ül-Müzṇibîn

Remel Bahri

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün(Fa‘lün)

1. Olmayan ey şeh-i kevneyn gamuñla me’nūs
İki ‘âlemde ola zevk u şafâdan me’yūs
2. Leb-i cūy-ı çemen-i ye’sde naḥl-i emeli
Yed-i Mecnūn gibi lertzân olup olsun ma’kūs

[137b]

3. Düşe idbâr¹⁰⁷³ siyeh-rû ola mânend-i zuḥal
Aḥter-i baḥtî olup devr-i felekde menḥūs
4. Kişver-i rāḥat u ārāmını her şubḥ u mesâ
Vire şad-şūr ile târâça sipihr-i cāmūs
5. Geçe o katı muşibetle dü-nīm ola teni
Ḳona menşâr-ı belâ başına mânend-i ḥurūs
6. Bīm-i şimşîr-i celâlünden olup ser-geşte
Ola rüsvâ-yı cihân eyleye terk-i nāmūs
7. Devr-i şer‘ünde uşûle eger uymazsa senün
Bāng-i nākūs-ı ḥayâtı ola efsūs efsūs
8. Meger Allāh hidāyet ide imāna gelüp
Leb-i ikrār ile ḥāk-i derîni eyleye būs
9. Sensün ol māḥaşal-i kevn ü mekân kim bi’z-zāt
Gevher-i zātuñı meddāḥ-ı cenâb-ı ḳuddūs

¹⁰⁷¹ dîde-i mey: dîdeyi mey-i D.

¹⁰⁷² **Yahya Nazîm D.3., Kaside**, s. 82-84.

¹⁰⁷³ idbâr: idbâra D.

10. Devr-i şer'ünde idüp tevbe riyāya girdi
Kehkeşāndan kemer-i zühde sipihr-i sālūs
11. Bende-i dergehinün bendesi şad Keyhüsrev
Sā'il-i maṭbuḥunun şā'ili şad Keykāvus
12. Dārū-yı ḥasretinün ḥaste-dili Eflātūn
Şerbet-i firḳatinün teşne-leb-i Cālīnūs
13. Selsebīl-i keremün bādiyesi tās-ı felek
Mihr ü meh şubḥ u mesā anda zer ü sīm Kāvūs
14. Şāhid-i cūd u seḥā şuffe-i luṭfunḍa nedīm
Duḡter-i luṭf u 'aṭā ḥacle-i cūduḡda 'arūs
15. Meclis-i rif'atüñe şems ü kamer şem'i münir
Çarḡ-ı mīnā aḡa billūr mūnaḳḳaş fānūs
16. Zerre ḥurşid-i cemālünḍe senün neyyir-i çarḡ
Kaṭre¹⁰⁷⁴ deryā-yı celālünḍe yem-i oḡyānūs
17. Olsa şāyeste nihāl-i çemen-i ḳadrünḍe
Āşiyān çarḡ-ı berīn mihr ü meh iki ṭāvus
18. Redd-i ḳahrūḡla ḳala ḡākde māl-ı Ḳārūn
Şerm-i cūduḡla ḡafī genc-i zer-i Daḡyānūs
19. Ḥaşyet-i tiḡ u senān-i ḡazāb u ḡışmuḡdur
Sebeb-i āfet-i cān u dil-i tersā vü mecūs
20. Mihr ü meh iki tabl-bāz doḡuz ḳat ḡüyā
Nüh-felek pīş-i serā perde-i¹⁰⁷⁵ iclālīne kūş
21. Şāh-ı nuşret sipehā feth ü zafer bārgelhā
Ey şükūh ile iden ḡaşmı zelīl ü menḳūs
22. Oldı ey server-i dīn yūmn-i ḳudümünḡle senün
Cāy-ı ḡülbānk-i ezān nice maḡall-i nāḳūs

¹⁰⁷⁴ Kaṭre: Ḳatsa D.

¹⁰⁷⁵ perde-i: perde D.

23. Vaşf-ı zāt u şıfatuñ şifte-sāz-ı vaşşāf
Luğat-ı menķabetüñ havşala sūz-i ķāmūs
24. Ben gedāña naẓar-ı feyżüñ olursa şāhum
Eyleyem mesned-i evreng-i kemālāta culūs
25. Benüm ol nāzım-ı şehnāme-i evşāfuñ kim
Eyledüm medhūñi reşk-i reviş-i ‘ārif-i tūs
26. Olur evşāfuñı mānend-i **Nazım** itdükce
Feyż-i na’tuñla kelāmumda ma‘ānī maḥşūs
27. Budur ümīd ki zīr-i ‘ālem-i luṭfuñda
Havl-i maḥşerden ide ümmetüñi Ḥaķ maḥrūs
28. Sen olup taḥt-ı nübüvvetde şehenşāh-ı rusül
Düşmen-i cāhuñ ola çāh-ı ‘ademde maḥbūs

144¹⁰⁷⁶

Destür Şāh-ı Meded

Remel Bahri

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün(Fa‘lün)

1. Naķş-ı güftārıñā ḥāme hezārān şābāş
Oldı pür-mū ḥasedinden ser-i kilik-i nāķķāş
2. Tār ile pūdi eger olsa daḥı nūr-ı nigāh
Olmaya pāfta-i nāẓmuñ gibi şeffāf ķumāş
3. Çeşme-i āb-ı ḥayāt-ı sūḥana yol bulduñ
Hızr-ı endişe ile var ise olduñ yoldaş
4. Mūy-ı ebrū-yı bütān vaşfı dilüñ baḡlamasın
Dimesünler gözüñ üstünde senüñ vardur kaş
5. Sen yine şerbet-i güftārı dirīḡ eyleme şun
Ḥāsidi derd-i ḥased eylese de ehl-i firāş
6. Nāḥunuñ perdedür nāḥune-i levḥ-i sūḥan
Nāḥun-ı kilik-i ‘adū gibi degül şafḥa-ḥırāş

¹⁰⁷⁶ Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 84-87.

7. H̱āce-i mıřr-ı hūnersūñ saña nisbet ẖāsid
Tīře-i ẖāme be-kef düzd-i sūñan bir nebbāř
8. Kuvvet-i nuřk-ı cihān-gīrūñi inkār idemez
Ser-fūrū itse n'ola kil-k-i ẖasūd-ı řallāř
9. Bezm-i ma'nāda saña rařl-ı sūñan yek-demedür
Görmedi pīr-i ẖired sencileyin bir 'ayyāř
10. Seni bir bezm-i řafā-güstere da'vet iderüm
Naşl-ı ařvāl serencām dile ẖāzır baş

[138a]

11. Mest olup dest-i feřān řāk-i girībān eyle
Na't-ı řāhenřeh-i kevneyn ile şıl rāzuñı fāř
12. Pādiřāh-ı dü-serā kim çemen-i rif'atine
Necm-i tābında semen mihr ü meh iki ẖaşşaş
13. H̱āce-i levh ü şalem münşi-i i'cāz-ı raşam
Tab'ı deryā-yı ẖikem nuřkı dūr-i ẖikmet pāř
14. Li-ma'allāh livā H̱usrev-i dīn ü dünyā
Ola yolunda fedā baş-ile cān cān ile baş
15. Ařmed-i Mürsel o mařbūb-ı İlāhī ki ider
Düşmeni kevkebe-i mevkebi pūr-bīm ü telāř
16. O H̱udāvend-i dü-'ālem ki anuñ olmuş ezel
Nüşa-i medhūñe levlāk u *le 'amrük*¹⁰⁷⁷le ẖavāř
17. řeb-i İsrā göreli mihr-i cemālin o mehūñ
Degül encüm dökülür şeşm-i felekden daşı yaş
18. İtmede řafha-i 'ālemden o řāh-ı rusülūñ
Deřne-i řer'i vücūd řalař-ı endāzı tirāř

¹⁰⁷⁷ لَعْمُرُكْ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lūt'a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (řehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhořlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

19. Maṭbah-ı 'izzetine her dü-cihān bir mürcel
Kāse-i ümmetine 'afv-ı şefā'atdür āş
20. Haremün qadrine bir sünbüle 'aḳd-i pervān
Dās-ı sīmīn meh-i nev dāne-i encümdür mās
21. 'Iyd-i 'aşkunḳa fütāde nice Hācī Bayrām
Na't-ı mihründe piyāde nice Hācī Bektāş
22. Leşker-i nuşretine karşı duran a'dāya
Oldı şad-güne meşā'ible hezimet pādāş
23. Görinür gerd-i süm-i raḫş-ı zafer ḫaylinden
Şeb-i tārīk ecel-i düşmene düz-i pür-ḫāş
24. Nefs ü şeytāndan olurdum iki 'ālemde emīn
Dāḫil-i dā'ire-i ḫıfzı olaydum ey kāş
25. Lā-mekān bārgelhā şāh-ı melā'ik sipehā
Ey hücum ḡazabı āfet-i ḫaşm ü evbāş
26. O gün olur mı idüp dergehüne rüyumı ferş
Ola çārüb-ı müjem anda dü-çeşmüm ferrāş
27. Hışşe-mend eyle beni ma'rifetün zevḳinden
Gerçi 'irfānla olmazsa daḫı 'aḳl-ı ma'ās
28. Ḫarmen-i merḫametün sā'ilidür cān-ı **Nazīm**
Hoşa çīn eyle o bī-çāreyi şāhum dem-çās
29. Tā ki nakḳāş ezel-i şāhid-i gül-zāra ide
Sünbülü zülf-i siyeh nergisi çeşm-i cemmāş
30. Sāḳī teslīm ü dūrūd ile ḳazā şām u seḫer
Ḫaşmünün seng-i Felāḫunla ura başına taş

1. Hüsni-ezel âyine-i didârûna mahşûş
Mir'ât-ı ebed cilve-i ruhsârûna mahşûş
2. Levlak u *le'amrûk*¹⁰⁷⁹ şekeristân ü secencel
Haq-güy olan tûti-i güftârûna mahşûş
3. Hall-i kütüb-i ma'rifet-i zât-ı İlâhî
Ey mahz-ı hakem mekteb-i esrârûna mahşûş
4. Serv-i çemen-i nûrsun ey nûr-ı muğaddes
Bî-sâye hıramı kad ü refârûna mahşûş
5. Ey gül-bin-i bî-hâr-rızâ cennet-i didâr
Hemvâre senûñ gül-bin-i bî-hârûna mahşûş
6. Ey nergis-i gül-zâr-ı Hüdâ sürme-i *mā zāg*¹⁰⁸⁰
Haqqa ki yine nergis-i gül-zârûna mahşûş
7. Ey dürr-i şadef perver-i deryâ-yı haqîkat
İşâr-ı ledün nuṭṭ-ı güher-bârûna mahşûş
8. Esrâr-ı haḳâyık dil-i feyyâzuṇa mevḳûf
Taḥḳîḳ-i leb-i ma'rifet işârûna mahşûş
9. Manzûr-ı Hudâsun daḥı rûz-ı ezel olmuş
Didâr-ı Hudâ dide-i bîdârûna mahşûş
10. Sen ḥ'âce-i müstaḡnî-i kām-ı dü-cihânsun
Yaḡmâ-yı şefâ'at ser-i bâzârûna mahşûş
11. Ṭab'uñ ki senûñ ḳulzûm-i zehḥâr-ı 'itâdur
Emvâc-ı 'itâ ḳulzûm-i zehḥârûna mahşûş

¹⁰⁷⁸ Yahya Nazîm D.3., Kaside, s. 87-91.

¹⁰⁷⁹ لَعْمُرُكْ إِنَّمَا لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَغْمَهُونَ (Melekler, Lût'a): "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

¹⁰⁸⁰ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı. (Necm Sûresi 17. âyet)

12. Vaz'-ı kerem ü tavr-ı himem ey şeh-i kevneyn
Evzā'una maḥşūştur eṭvāruṇa maḥşūş
13. Kāh-ı dü-cihān yümn-i kudümünle müzeyyen
Kaşr-ı dü-serā zāt-ı kerem-kāruṇa maḥşūş

[138b]

14. Cennet seni ikrār iden ahyāruṇa mev'ūd
Dūzaḥ seni inkār iden eşrāruṇa¹⁰⁸¹ maḥşūş
15. Nuşret harekāt-i 'alem-i fetḥüne merhūn
Tevfīk ü zafer leşker-i ebrāruṇa maḥşūş
16. Ğaddāre-i ğadr ile düşe ḥāna bu ḥālet
Tā-ḥaşre deġin düşmen-i ġaddāruṇa maḥşūş
17. Sermest-i felek mühmel-i 'aşkuṇla şeb ü rüz
Bu rakş-ı dem-ā-dem şütür ü bāruṇa maḥşūş
18. Hemvāre ider şüret ü ma'nā-yı der-āġuş
Bu feyz-i dil-i āyine girdāruṇa maḥşūş
19. Kevneyn senün dā'ire-i hükmüne nokta
Ḥaḳḳa bu reviş gerdiş-i pergāruṇa maḥşūş
20. Kāşāne-i [dīn]¹⁰⁸² şer'-i metīnünle müşeyyed
Oldı o binā Ḥaḳ bu ki mi'māruṇa maḥşūş
21. Yārān-ı çehāruṇ olup erkān-ı şerī'at
Bu tarḥ-ı metīn zāt-ı cihāndāruṇa maḥşūş
22. Peykān- ı ciger düz-i sihām-ı ġazabuṇdan
Zaḥm-ı ebedī ḥaşm-ı dil-efġāruṇa maḥşūş
23. Ser-geşte iden zerre şifāt mihr-i sipihri
Bir şa'sa'adur rüy-ı pür envāruṇa maḥşūş
24. Māh-ı felegi zer dü-nizār eyleyen el'ān
Bir bāriḳadur cebhe-i envāruṇa maḥşūş

¹⁰⁸¹ eşrārına: esrārına D.

¹⁰⁸² -M: dīn D.

25. Bir nefha ile itmege bŷyā dŷ-cihānı
Gŷlŷen-geh-i hŷlkunđaki ezhāruņa maḥŷŷŷ
26. Merzā-yı zeled çāresi ey ḥāzık-ı ğufrān
Tedbīr-i ŷefā‘at ile tīmāruņa maḥŷŷŷ
27. Ahvāl-i ‘uŷāt-ı ŷümeme vaḳt-i mecāzāt
ŷefkatle teraḥḥum dil-i ğam-hŷ‘āruņa maḥŷŷŷ
28. Ğayb olma mı ‘aybı ŷümemŷŷ rŷz-ı mŷkāfāt
Dāmān-ı ŷefā‘at gibi settāruņa maḥŷŷŷ
29. ‘Afv eyle nu‘ŷtuņda olan seh-v-i kuŷŷrum
Zirā hezeyān oldu bu bīmāruna maḥŷŷŷ
30. Selb-i dŷ-cihān meclis-i ‘aŷkuņda **Nazīme**
Biņ ŷevk-ile bir¹⁰⁸³ sāğar-ı serŷārına maḥŷŷŷ
31. Maḥŷŷŷ senŷŷ mādiḥŷŷŷüm ‘ömrŷm olunca
ŷāhum umaram luṭfuņı ben zāruņa maḥŷŷŷ
32. Tā kim ola taḥḳık u beyān-ile nu‘ŷtuņ
Bir mādiḥ-i ḥoŷ ṭab‘u ḥoŷ āŷāruņa maḥŷŷŷ
33. Olsun saņa teslīm ŷ taḥiyyāt-ı dem-ā-dem
Nefrīn ola ḥaŷm u dŷjm ŷ hŷ‘āruņa maḥŷŷŷ

146¹⁰⁸⁴

Destŷr Yā Seyyid-i Veled-i Ādem

Remel Bahri

Fā‘ilātŷn/Fā‘ilātŷn/Fā‘ilātŷn/Fā‘ilŷn

1. Bāğ-ı cennetden ser-i kŷy-ı viŷālŷndŷr ğaraż
Naḥl-i Ṭŷbādan ḳad-i ḳudret nihālŷndŷr ğaraż
2. *Kābe ḳavseyŷn*¹⁰⁸⁵ ebruvānuņ ŷubḥ-ı *ev-ednā*¹⁰⁸⁶ ruḥuņ
Leyletŷ‘l-mi‘rācdan mŷŷğīn kŷlālŷndŷr ğaraż

¹⁰⁸³ bir: bu D.

¹⁰⁸⁴ **Yahya Nazīm D.3., Kaside**, s. 91-94.

¹⁰⁸⁵ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sŷresi 9. āyet)

¹⁰⁸⁶ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sŷresi 9. āyet)

3. Hür-ı ‘ayn-ı hulduden sükkân-ı kûyundur murād
‘Ayn-ı kevşerden fem-i hikmet zülâlündür ğaraż
4. ‘Arşdan rif‘at sarâyun asitânun çarğdan
Mihirden rüyun meh-i nevden hilâlündür ğaraż
5. Kisve vü seng-i siyâh-ı Ka‘beden ey Nür-ı Hâk
‘Ârızunda ol iki gîsü vü hâlündür ğaraż
6. Tîb-i cân-ı¹⁰⁸⁷ baħş dem-i ‘îsâ vü Meryemden senün
Ravza-i pâkündeki bād-ı şimâlündür ğaraż
7. Nür-ı kandîl-i fîrûzân u revâk-ı ‘arşiden¹⁰⁸⁸
Mihir-i ‘âlem-tâb hüsn-i lâ-yezâl¹⁰⁸⁹ündür ğaraż
8. Kuhl-i mâ zâğâ ‘l-başar¹⁰⁹⁰dan ey gül-i levlak¹⁰⁹¹-ı bâğ
Nergis-i çeşm-i haķîkat iktihâlündür ğaraż
9. Hilkat-i kevneyn ile icād-ı mevcûdâtıdan
Tumturâk-ı haşmet-i câh u celâlündür ğaraż
10. Beyt-i ma‘mûr u maķâm-ı dil-güşâ-yı nûrdan
Dergeh-i bî-şebh ü kûy-ı bî-mişâlündür ğaraż
11. Kudsîyân-ı muhteremden hâdimân-ı meclisün
Arş-ı Hâkdan maħfil-i kurb‘üs-saħâlündür¹⁰⁹² ğaraż
12. Hâk-i pâyun tûtiyâya dîde-i Ya‘kûbdan
Hüsn-i Yûsufdan cemâl-i bâ-kemâlündür ğaraż
13. Gevher-i kândan dîr-i yektâ-yı yemden hâşılı
Dürc-i yâķûtuında derc olmuş la‘lündür ğaraż¹⁰⁹³
14. Her seher her şeb tûlû‘-ı âftâb u mâhdan
Baħt-ı sa‘d u tâli‘-i ferhunde fâlundur ğaraż

¹⁰⁸⁷ cân-ı: cām-ı D.

¹⁰⁸⁸ fîrûzân u revâk-ı ‘arşiden: fîrûzân revâk-ı ‘arşdan D.

¹⁰⁸⁹ Fe-izâ ahbebtühü küntü sem‘ahû ve basarahû ve lisânehû: “...onu (kulumu) seversem kulağı, gözü ve dili olurum.” Bu alıntının yapıldığı kudsî hadis, hadis bilginleri tarafından aynı anlam ve değişik ibarelerle; “lâ-yezâlü abdî...; mâzâle abdî...; mâ yezâlü abdî...” rivâyet edilmiştir. Başlığımız, bu uzunca hadisin son kısmıdır. Tamamı anlam olarak şöyledir: “Kulum, nafîle (fârz ve vacibin dışında kalan) ibadetlerle bana yaklaşmayı sürdürürse onu severim; sevince de işiten kulağı, gören gözü, konuşan dili, tutan eli, yürüyen ayağı olurum...”

¹⁰⁹⁰ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı. (Necm Sûresi 17. âyet)

¹⁰⁹¹ Levlâke levlâke le-mâ halaktü‘l-eflâke: “Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.” Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.” İddiasındadır. Lafız itibarıyla böyle bir kudsî hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na‘tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

¹⁰⁹² kurb‘üs saħâlündür: kurb itişâlündür D.

¹⁰⁹³ Bu mısrada vezin aksamaktadır.

15. Meclis-i āhirde teşrîf itdün ammā bezmine
‘Aql-ı evvel gelse de şaff-ı na‘ālündür ğaraż

[139a]

16. Kaşr-ı çār-erkân-ı gül-zâr-ı behişt-i heşt-den
Cilvegâh-ı dostân bî-zevâlündür ğaraż
17. Şeş-cihât u heft-nîrân-i şerâr efrûzdan
Câygâh-ı düşmen-i pür-infi‘âlündür ğaraż
18. H‘âhiş-i zıll-ı hümâdan ey hümâ-yı lâ-mekân
Rûz-ı ferdâ ilticâ-yı zîr-i bâlündür ğaraż
19. Nağme-i murgân cennetden nevâ-yı midhatün
Gönce senden verd-i bâğ-ı i‘tidâlündür ğaraż
20. Bezm-i şâm-ı ‘ıyd ile imsâk-ı rûz rûzedan
Sofra-i cûdunda iftâr-ı nevâlündür ğaraż
21. Âyet-i va‘d u va‘id-i nâşih u mensûhdan
Ümmetânunla ‘adû-yı pür-zelâlündür ğaraż
22. Şubh-ı mahşer zıllı memdûd oldığı râyâtınun
Sâyesinde ümmet-i ‘işyân me’âlündür ğaraż
23. ‘Âlem-i kevnün bülend ü pestini tayy itmedün
‘Azm-i kûyun seyr-i şahrâ vü cibâlündür ğaraż
24. Dide-i ‘uşşâk-ı şeydâ zâr u hayrân olmadan
Rû’yet-i âyîne-i hüsn ü cemâlündür ğaraż
25. Pençe-i şîre düşüp ‘âciz olan rübâhdan
Ceng-i kahrunda ‘adû-yı bî-mecâlündür ğaraż
26. Şaykal-ı şemşîr-i ‘âlemgîr şer‘ünden senün
Çâkî-i kalb-i hasûd-ı pür-melâlündür ğaraż
27. Ser-nigün üftâde çâh-ı düzağ-ı pür-sûzdan
Şadme-i kahrulla haşm-ı bed-fa‘âlündür ğaraż
28. Mâsivâdan reft virüp taht-ı halvetgâh-ı dil
Mağdem-i teşrîf-i sultân-ı hayâlündür ğaraż
29. Sünnetün icrâsı Hâk üzre ne mümkündür velî
Emrüne ancak senün bir imtişâlündür ğaraż
30. Ârzû-yı dem-be-demden ravzaña leyl ü nehâr
Bendegeh-i hâkdür key rûymâlündür ğaraż

31. Dürr-i nazmum mazhar-ı silk-i kabûlün olması
Bir cevâb-ı lutf ile redd-i su'âlündür ğaraż
32. Şad-selâm olsun saña ey nûr-ı rahmet kim baña
Medh-i pâk-i zât-ı memdûhu'l-ħişâlündür ğaraż
33. Der-kenâr u kaydiden vaşf-ı şıfâtun ey **Nazım**
Bir mehîl ile o şâha 'arz-ı hâlündür ğaraż

147¹⁰⁹⁴

Destür Yâ Muhammedü'l-'Arabî

Remel Bahri

Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/Fe'îlün(Fa'lün)

1. Haşre dek vaşf-ı şıfâtunda olursa ifrât
Olmaz ey Fahr-i Cihân midhatün elbetde muhât
2. Evvelün setri ne Hağğa ki kifâyet itmez
Şafha-i defter-i medhünde nücûm olsa nukât
3. N'ola levlâk u le'amrûkle ser-efrâz olsañ
Hil'at-ı 'izzetüne kudret-i Hağdur hayât
4. Bânî-i şun'-ı metîn itmiş esâs-ı medhün
Nice ol hüsn-i Hüseyin olmaya bî-teng-i melât
5. Şerbet-i mekremetün teşnesi rûh-ı 'îsâ
Dârû-yı 'âtıfetün hastesi cân-ı Sokrât
6. Neyyir-i kudretüne zerre hezâr Eflâtun
Lücce-i hikmetüne katre hezârân Bukrât
7. Yûsuf-ı hüsnüne meftûn-şode cân-ı Ya'kûb
Saña 'aşık dil-i İshâk u revân-ı işbât
8. Sofra-i haşmetüne hulq-ı dü-'âlem mihmân
Meclis-i 'izzetüne her dü-cihân iki simât
9. Sevğ-i aklum celâlünde senün olmadadur
Çarh iki çarh idüp mihr ü mehi bir harât
10. Rây-ı ebrûña meh-i nevden idüp meşğ-i felek
Kadd-i ham-geştesi dâl oldu olunca hattât
11. Dü-cihân ey dür-i yektâ-yı muhîl-i kudret
Gevher-i kadrüne nisbet iki ednâ kayrât

¹⁰⁹⁴ Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 94-97.

12. Mihr ü mehdür iki zer felege melâ'ik-zırâm¹⁰⁹⁵
Sâha-i rif'atüne çarh-ı felek bir füstât
13. Ârzü-yı ser-i kūyuñla olan pester-i hāk
Aña hep sündüs ü istebrak ola ferş-i bisât
14. Ümmete rāh-nümā zāt-ı şerīfün olıcak
Çekdürür mi kerem-i Hāzret-i Hāk bīm-i sırāt
15. Ümmete eyledigün lutf u 'ināyetdür hep
Atlas-ı çarh ne şider ne gedādur saqlāt
16. Reh-rev-i 'aşkuñ olup şayf u şitāda bilmez
Dil-i ser-geşte-i 'uşşāk-ı hāzīrān u şubāt

[139b]

17. Bāğ-ı vaşfunđa dem-ā-dem kalemüm olmadadur
Düşmene cedvel-i ğam dostā mīzāb-ı neşāt
18. Hāme düz kadd-i bālā-yı nu'utuñ olalı
Hāmemi rişte-i nazm eyledi mānend-i hayāt
19. Derd ü 'aşkuñla senün cān-ı hāzīnümde şeğaf¹⁰⁹⁶
Süz-ı mihrünle dil-i zār u sefilümde habāt
20. 'Aql u rüşd ile seni medh ide hāşā ki **Nazīm**
Oldı gerçi sühanı reşk ü reşid ü tavāt
21. Devlet anuñ biri maqbüle geçerse sözünün
Gerçi çok söyleyen adam olur elbet habāt
22. Bakma nokşānuma halı-ı kelimāt eyler isem
Vaşf-ı zātuñda yine kādīr ola bir hallāt
23. Sā'ati gelmedi yüz sürmege hāk-i dergeh
Gelüp ammā ki zuhūr itmede bir bir eşrāt¹⁰⁹⁷
24. Dil-i şeydā-yı zebūn itdi ğalū-yı 'işyān
Beden-i hastede mānend-i hücūm-ı ahlāt
25. Dāhil-i silk-i şefā'at idecek ümmetün
Keremün den beni de eyleme tarh u işkāt

¹⁰⁹⁵ Bu mısra da vezin aksamaktadır./ zırām: iltudām D.

¹⁰⁹⁶ şeğaf: şügūf D.

¹⁰⁹⁷ eşrāt: işarāt D.

26. Hâşıl it hâcetümi vaqt-i şefâ'atde meded
Harmen üzre keremün bî-şütür eyler hânât
27. Rûh-ı pür-nûruña hemvâre şalât-ile selâm
Nev-be-nev tâ ki güzergâh ola bu köhne ribât

148¹⁰⁹⁸

Destür Yâ Resûl-i Ekrem

Müctes Bahri

Mefâ'ilün/Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün (Fa'lün)

1. Sen ey şeh-i dü-cihân eyle tek gedâdan hazz
Gedâ hemîşe ider şâha ilticâdan hazz
2. Olunca zâtuñı meddâh-ı Hâzret-i Allâh
'Aceb mi eyler iseñ medhden şenâdan hazz
3. Tenümde dil n'ola vaşfuñla şavk-yâb olsa
Gelür ğarîb olana yâver âşinâdan hazz
4. Müdâm-ı derd ü ğamuñ aña nûş-ı dârûdur
'Alîl-i 'aşkuñ olan eylemez devâdan hazz
5. Vücûduñ olsa n'ola pîşvâ-yı¹⁰⁹⁹ mevcûdât
İder kavâfil-i kem-geşte reh-nümâdan hazz
6. 'Uşât-ı ümmete dermân-ı 'afv senden olur
Tabîb olan ider elbetde mübtelâdan hazz
7. Olunca 'âşıkâ renc-i maḥabbetün kânûn
Sezâdur eylemese Bû 'Alî Şifâdan hazz
8. Tabîbi Hızr u Mesîḥ olsa istemez dermân
O dilde kim ola derdünle ibtilâdan hazz
9. Meşâkıl âyîne-der şâha bu¹¹⁰⁰ maḥabbet ki
O dil ki olmaya anda men ile mâdan hazz
10. O dil ki ḥalvet-i ḥâşş-ı 'arûs-ı mihründür
Kalur mı zerre kadar anda mäsivâdan hazz
11. Tamâm-ı zıll-ı zelîl-i maḥabbetünde olan
Revâdur eylemese sāye-i hümâdan hazz

¹⁰⁹⁸ Yahya Nazîm D.3., Kaside, s. 97-100.

¹⁰⁹⁹ pîşvâ-yı: peb-şevâ D.

¹¹⁰⁰ Bu: -D.

12. Ğamuñ senün n'ola ārām-ı cānum olsa benüm
Kim eylemez meger ol yār-ı dil-rübādan Һaz̤z
13. Z̤elīl-i 'aşkuñ olan maẖhar-ı sa'ādetdür
İder mi 'izzet-i dünyā-yı bī-vefādan Һaz̤z
14. Ğamuñla ülfet iden şād-ı kāmdu itmez
Nihāyeti ğam u endūh olan şafādan Һaz̤z
15. Vücūdı dānesini ħarmen-i ğamuñda bulan
Bulur mı diĳkat olunsa bu āsiyādan Һaz̤z
16. Cihān-ı 'aşkuña seyyāh olan ider mi senün
Fezā-yı 'arzla kuhsārına semādan Һaz̤z
17. Olur meşakkat-i 'aşkuñda rāhatum efzūn
Hemīşe 'āşık ider cevrden cefādan Һaz̤z
18. Huşul-i maṭlūb içün zīr-i minnetinde olan
İder mi kendi gibi 'ācize recādan Һaz̤z
19. Ğınā-yı ṭab'-ı kerīmün olup tesellī-baḥş
Ğanīler itdi ḳabādan gedā 'abādan Һaz̤z
20. Olunca maẖhar-ı redd ü ḳabūlün eylediler
'Adū ḫarīrden aḥbāb¹¹⁰¹ bu ribādan¹¹⁰² Һaz̤z
21. Yaḳarsa ħarmen-i cismün 'aceb mi nār-ı ḳazā
Olur 'adūña işābet iden ḳazādan Һaz̤z
22. Yağar sihām-ı ḳaderden belā belā üzre
Ne deñlü itmese de düşmenün belādan Һaz̤z
23. **Nazīmi** bülbul-i gül-zār-ı kūyuñ eyle meded
Ki ğülsitānda olur murğ-ı ḫoş-nevādan Һaz̤z

[140a]

24. Hezār-ı gülşen-i na'tuñda bir hezār keder
Revādur itsen o murğ-nağım-ı serādan Һaz̤z
25. Olursa meclis-i vaşfunḍa izn-i pākün ile
Biraz da naḳl ideyüm naḳl-ı mācerādan Һaz̤z

¹¹⁰¹ aḥbāb: aḥibbā D.

¹¹⁰² ribādan: rü'yādan D.

26. Dilün televvün¹¹⁰³ ile hāl ü kālī dīger-gün
Henüz itmedi dīvāne bir kabādan hazz
27. Hevā-yı nefis-ile evkātı geçdi bî-hüde
Hemîşe nefse uyup itmede hevādan hazz
28. Kimi görürse ider ittiḥād-ı şîşe-sıfat
Ne keşf-i rāzdan eyler ne ihtifādan hazz
29. Siyeh-derün u siyeh-kārdur siyeh-nāme
Velī şalāt u selāmuñ ider edādan hazz
30. Gedā-yı ḥāk-i derüñdür şefā'at it şāhum¹¹⁰⁴
Kerīm lābūd ider sâ'ile 'itādan hazz
31. Hülûş-ı nāmla vaşf-ı şerîfüñi itsin
O dil ki eylese her gāh merḥabādan hazz
32. Hemîşe şāh idüp gedāsını hoş-dil¹¹⁰⁵
Hemîşe tā ide şāha gedā vü 'ādan hazz
33. Ümîd odur idesün vaşf-ı zātuñ itdükce
Benüm gibi nice dervîş-i bî-riyādan hazz

149¹¹⁰⁶

Destür Yā Sulṭān-ı Nübüvvet

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Tā ki şaldı mümkünāta neyyir-i zātuñ şu'ā'
Sāyeñi mişlün¹¹⁰⁷ gibi ref' itdi nūr-ı imtinā'
2. Māh-bedr olmazdı andan dem-be-dem nur iktibās
Berķ-ı ḥüsnüñden senüñ mihr olmasa feyz iltimā'
3. Āsitānadur gehī cāh ü celālün olmasa
Kürsî-i nüh āsmān itmezdi kesb-i irtifā'
4. Şerbet-i cūduñ gıdāsı bir fuķā'iydür felek
Mihr-i rahşān māh-ı tābāndur aña iki fuķā'

¹¹⁰³ televvün: talün D.

¹¹⁰⁴ şāhum: şāhuñ D.

¹¹⁰⁵ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

¹¹⁰⁶ **Yahya Nazım D.3., Kaside**, s. 100-103.

¹¹⁰⁷ mişlün: mestün D.

5. Mensüb-ı kadr ü kemālün mest-dām u bî-ḥalel
Kişver-i cāh u celālün ber-devām u bî-terāʿ
6. Selsebîl-i büstân-ı vaşfuḡa māʿil ḡalup
Cûy-bâr-ı ḡülsitân-ı medḡūḡe ʿāşık tebāʿ
7. Mezraʿ-ı iḡsānuḡa arz u semā bir berk-i sebz
Ḥarmen-i enʿāmuḡa kevneyn-i ednā iki şāʿ
8. Sûz u tâb-ı heybetün âteş-i zen Lât ü Menât
Dest-bürd-i saṭvetün ḡāk-i efken ü dü-sevā¹¹⁰⁸
9. Eylemezdi yümni-i¹¹⁰⁹ teşrîf-i ḡudümün olmasa
Şunʿ-ı miʿmâr-ı ezel kevn ü mekânı iḡtirāʿ
10. ʿAḡl-ı evvel rütbe-i zātuḡda ser-gerdân olur
Hiç mümkün mi meger Nûr-ı Ḥudāya iṭtilāʿ
11. Çarḡ olup şevḡ-i¹¹¹⁰ cemālün şemsine¹¹¹¹ bir mevlevî
Her seḡer çāk-i girîbân eyleyüp eyler semāʿ
12. Şemʿ-i zātuḡ olmasa nûr âfākın miḡrâb-ı dîn
Eylemezdi çün şaf-ı ḡandîl-i ümmet ictimāʿ
13. Mevkib-i nuşret şiʿāruḡ şeh-süvārân-ı şeciʿ
Leşker-i düşmen şikāruḡ şeh levendân-ı şecāʿ
14. Eyledi aʿdāy şemşîr-i cihân-gîrün senün
Tîḡ-ı minnet bir dehen bir dest-i miftāḡ-ı ḡalāʿ
15. Olsa daʿî adl ü dāduḡ devr-i ḡıfzuḡda eger
Eyleye ʿarz-ı maḡabbet küsfedane nûh-sebāʿ
16. Olsa cûduḡla nʼola bâzārımız peygāmberi
Yâ Resûluʾllāh metāʿ-ı luṭfuḡa yokdur zirāʿ
17. Ey ṭabîb-i cān maʿāşî derd-i sır virdi dile
Şandal-ı ʿavfuḡ meger kim eyleye defʿ-i şadāʿ

¹¹⁰⁸ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

¹¹⁰⁹ yümni-i: yemîn D.

¹¹¹⁰ şevḡ-i: şems-i D.

¹¹¹¹ şemsine: şevḡine D.

18. Ey şefâ'at kânı 'avf itseñ n'ola 'işıyānumuz
Şubh-ı rüşenden şeb-i târîk bulmaz inkıta'
19. Ey şehensâh-ı rusûl vey pâdişâh-ı enbiyâ
Bârgâh-ı şer'ûñ olmuş dergeh 'âlem-i metâ'
20. Hükûm senden hükümüne bizden hemîşe imtişâl
Emr senden emrüne¹¹¹² bizden dem-â-dem ittibâ'
21. Ber-murâd eyle dü-'âlemde **Nazîm**-i bî-kesi
Bir gedâ-yı dergehündür şâhum itsin intifâ'
22. Midhatün-de bildi 'âlem saña 'âşık olduğum
Zâhir oldı gül-i ser-i câveze'l-işneyn şâ'
23. Kâmrân eyle ser-i bâzâr-ı feyzün-de beni
Gerçi çokdur naqd-i cân ber-kef harîdâr-ı metâ'
24. Behcet-i bâkî bula hüsni-i kabûlünle meger
Şâhid-i nazmum degüldür çehre-dâr-ı ıstınâ'

[140b]

25. Güne güne eyledikce vaşf-ı zât-ı pâkünü
Eylesin yerde beşer gökde melâ'ik istimâ'
26. Haşre dek gülbânk-i teslîm ü derdünle¹¹¹³ senün
Pür-nevâ-yı na'tuñ olsun her bilâd ü her bekâ'

150¹¹¹⁴

Destûr Yâ Hayr-i Halku'llâh

Remel Bahri

Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün(Fa'lün)

1. Ey çemen-zâr-ı haqîkatde cemâli gül-i bâğ
Tütiyâ nergis-i Hakk beynüne kuhl-i mâ zâğ
2. 'Aql-ı küll hil'at-ı evşâfuña zer-düz olamaz
Sözün olsa müjesi rişte-i inzârı yapâğ

¹¹¹² emrüne: hükümüne D.

¹¹¹³ derdünle: dürüduñla D.

¹¹¹⁴ **Yahya Nazîm D.3., Kaside**, s. 103-106.

3. Tūğ-ı *levlāk*¹¹¹⁵ u *le‘amrūk*¹¹¹⁶le ki mi‘rāc itdün
Kābe kavseynde¹¹¹⁷ şāhum yeridür kırsañ otāğ
4. Eylemiş hikmet-i Hāq ey dūr-i yektā-yı vücūd
Şübḥ-i zātuñda senün māder-i eyyāmı satāğ
5. Mevkib-i himmetüne rüy-ı zemīn teng fezā
Erdüvi rif‘atüne çarḥ-ı felek köhne çerāğ
6. Eşḥāb-ı kadrüne şāyeste rıķāb olsa ḥelāl
Āftāb-ile meh-i bedr-i sitām ile çenāğ
7. Vehm-i iķbālüne tevfiķ-i İlāhī perçem
Tiğ-ı iclālüne āyīne zafer nuşret-i zāğ
8. Dostān na‘t-ı vücūdun ile bā-berk-i nevā
Düşmenān ğāret-i қahrun ile bī-nān ü sibāğ
9. Müsesel ḥāriş-i ‘aşķunla gülün sīnesi çāk
Dem-be-dem sūziş-i mihrünle dil-i lālede dāğ
10. Neyyir-i¹¹¹⁸ zātuñı iķrār idenün tā-be-ḥaşr
Şubḥ-ı şādık gibi alnı açık olur yüzi āğ
11. Nefḥa-i ḥulķ-ı kerīmün ki ide neşr-i şemīm¹¹¹⁹
Olur eşğüfte reyāḥīn çemen-i zār-ı dimāğ
12. Devr ‘adlünde ‘ayān emn ü imān fitne nihān
Mülk-i hıfzuñda feraḥ cārī vü endüh yasāğ
13. Darb-ı kūpāl sipāhun daḥı yād itdükce
İtmede ḥūñ-ı ciger düşmen-i dīn istifrāğ

¹¹¹⁵ Levlāke levlāke le-mā halaktü’l-eflāke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduğı bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na‘tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

¹¹¹⁶ لَعْمُرُكْ إِيْهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَغْمَهُونَ (Melekler, Lût’a): “Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)” dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

¹¹¹⁷ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

¹¹¹⁸ Neyyir-i: Nir-i D.

¹¹¹⁹ şemīm: şemīn D.

14. Her biri leşkerinün bir şaf-ı a'dāya yeter
Şāhbāza nice tākāt getüre zāğ u kelāğ¹¹²⁰
15. Şavlet-i haşm-ı mu'ādil mi olur şatvetüğe
Unudur cünbişi taqlid-i tezerv¹¹²¹ eylese zāğ
16. Dūzaḥīdūr seni efkār iden eşrār-ı belī
Kūlhānuḡ lāzimesi lābūd olur hīzem¹¹²² otāğ
17. Derisin düşmeninün şoysun ecel kaşşābı
Cūy-ı merğ üzre każā vü kader olsun debbāğ
18. Bu gedā bendeğe ey iki cihān sulṭānı
Kurb-ı dergāhuḡı eylerseḡ eger cāy-ı ferāğ
19. Umaram kālīb-ı taḥkīke bu taqlidini dil
Yūmn-i vaşf-ı şıfatuḡla ide āḡır ifrāğ
20. Ḥidmet-i na't-ı şerīfūḡ ıderem bā-dil ü cān
Ten-i ḡākīde ola tā ki dil ü cānum sāğ
21. Minnet itmey çemenistān-ı cānāna yetişür
Dīde-i cāna ḡayāl-i ḡaremūḡ bağla dāğ
22. Dolılar nūş ideyüm bezm-i ḡamuḡda olsun
Dürdi-i derd ki cān u dil u şūrīde ayağ
23. Mey-i ḡaflet katı mest itdi **Nazım**ı umaram
Kadeḡ-i 'aşkuḡ ola 'ākıbetü'l-emr-i tenāğ
24. Reh-nümā olmaz ise müş'il-i feyz-i keremūḡ
Nice bulsun seni cān u dil kim kerde sürāğ¹¹²³
25. Dīdede dilde senūḡ ḡasret-i kūyuḡdur hep
“Dīdeden kimdür ırak olsa olur dilden¹¹²⁴ ırak

¹¹²⁰ kelāğ: gülāğ D.

¹¹²¹ tezerv: tazarru' D.

¹¹²² hīzem: ḡayzem D.

¹¹²³ Bu mısra da vezin aksamaktadır./ sürāğ: serāğ D.

¹¹²⁴ gözden: dilden D.

26. ‘Özr bilmezse¹¹²⁵ n’ola ta’tiyân-ı derdün
Var imiş dâğ-ı dile mezheb-i ‘aşkunda mesâğ
27. Bezm-i ‘aşkunda dil ü cān-ile pervâne gibi
Yanayum bendegī ey nūr-ı Hudā ile çerâğ
28. Seni vaşf itmeyenün¹¹²⁶ sihr-i helāl olsa dahı
Hürmet itmem sözine cümlesi beyhûde delâğ
29. Ravzaña kışıd-ı ihlâş ide her şām u şehir¹¹²⁷
Şalavâtıyla taḥiyyât u selâmuñ iblâğ
30. Bend-i zencir-i muşibetde olup zâr u zebûn
Düşmen-i dînün ayağında elinde ola bâğ

151¹¹²⁸

Destür Yâ Mefḥar-ı Ümmet
Muzâri’ Bahri
Mef’ûlü/Fâ’ilâtü/Mefâ’ilü/Fâ’ilün

1. Olmuş vücûduñ ey meh-i gerdün-ı *men’aref*¹¹²⁹
Mıhr-i nübüvvetün şürefâ ḥabbezâ şeref
2. Nisân-ı şun’la yem-i ḥılkatde zâtını
Haḳ itmiş âḥirîn güher-i evvelün şadef

[141a]

3. Şāhenşeh-i¹¹³⁰ kalem-rev-i ‘irfān şeh-i rusûl
Sultān-ı enbiyā vü kalem-rân-ı lâtaḥef
4. Ḥayrân-ı kârgāh-ı kemālün fuḥûl-ı dîn
Der-bân-ı âsitân-ı ‘ulûmuñ şeh-i necef

¹¹²⁵ bilmezse: yolumuzsa D.

¹¹²⁶ itmeyenün: itmenin D.

¹¹²⁷ şām u şehir: şubḥ-ı mesâ D.

¹¹²⁸ **Yahya Nazîm D.3., Kaside**, s. 106-109.

¹¹²⁹ Men arafe nefsehû fe-kad arafe rabbehû: “*Kendini bilen, şüphesiz Rabbini de bilir.*” Bu sözün keşif yoluyla alınmış bir hadis olduğunu bazı sofular iddia etmişlerdir. Ünlü hadis bilginleri İbn Teymiye, Nevevî, Semanî ve İbn Garas bu sözü uydurma hadisler arasında göstermişlerdir. Bunlardan özellikle Semanî, bu sözün Yahya b. Mu’az-ı Razi’nin sözü olduğunu söylemiştir. Nevevî ise “*Lafzı hadis değil ama anlamı sahihtir.*” demiştir.

¹¹³⁰ Şāhenşeh-i: Şāhen-i D.

5. Münkād-ı hükmün evvel ü āhirde kā'ināt
Fermānuḡa maṭī'-i ḫilāfdür¹¹³¹ eger selef¹¹³²
6. Medḥūş-ı bezm-i menḡabetün ḡuşyār-ı cām
Mest-i müdām ma'rifetün 'ārif-i neseḡ
7. 'Azmuḡ deminde biḡ canı beyt-i köşķ-i ḡüdā¹¹³³
Rezmün deminde ins ü melā'ik keşide şaf
8. Şimşir-i tiz-i ḡaşduḡa senün feşān zafer
Peykān-ı tır-i ḡahruḡa cān-ı 'adū hedef
9. Pür-süz-ı nīm-nā'ire-i nehyün ehl-i sāz
Pür-teḡ ü tāb-ı āteş-i reddün vücūd-ı def
10. Şevķ-i fūrū-ı rüy u cebinünle rüz u şeb
Ḥurşid ü māḡ olmada lebriz-i tāb telef
11. Ey mürşid-i ḡüdā cilā-ı derdün eylemiş
Pir ü civāna şavma'a-i 'aşķı ma'tukeḡ
12. Mihr ü meh iki beyzesi nażar şabāḡ u şām
Şahrā-yı rif'atünde senün ḡarḡ-ı ber-keşif
13. İkrār iden sa'id seni itmeyen şakī¹¹³⁴
Olmaz ḡaleḡ çü nā-ḡaleḡ u nā-ḡaleḡ ḡaleḡ
14. Zir-i mehār-ı 'aşķuḡ olup üştür-i felek
Ḥurşid ü meh degül şaḡılur pāre pāre keḡ
15. Erḡāme ḡükm-i da'vetünı eylesen revān
Aşlābdan¹¹³⁵ nübüvvetün ikrār ider nuṡuf¹¹³⁶
16. Baḡmaz kemāl-i devlete noķşān-ı 'izzete
Eyler gedā-yı kūyuḡ o sevdāyı ber-ṡaraf

¹¹³¹ maṭī'dür ḡilāḡ: maṭī'-i ḡilāfdür D.

¹¹³² seleḡ: şaleḡ D.

¹¹³³ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

¹¹³⁴ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

¹¹³⁵ Aşlābdan: Aşlā beden D.

¹¹³⁶ Nuṡuf: natuf D.

17. Mihr-i münîr tâb-ı kemâl ile pür-zevâl
Rûy-ı kamerde leke-i noğşân-ile kelef
18. Kâlbümde meyl-i kûyûn ile dâğ-ı iştiyâk
Cânumda güft ü gûyûn ile şûriş ü şegâf
19. Tûmâr-ı cürm-i h'âce-i 'afvun iderse feth
Zam oluna her ne deñlü gelür kisreden eñaf
20. İtme metâ'-ı derdini benden dağı dirîğ
'Âlem egerçi t̃alibidür nağd-i cân-be-kef
21. Olsun muhabbetünle gönül mihr ile bilür
Yansun koma sivâ-yı derûnum mişâl-i haf
22. Redditme cevher-i vaşf-ı zâtuñda nazmımı¹¹³⁷
Olsun güher kabûlün ile pâre-i hazef
23. İkbâl-i dehredür hevesüm lâ-bekâ iken
'Ömr-i 'azîzüm olmada yok yerlere telef
24. 'Âlem-i taraf taraf çekilür âsitânuna
Eyle bu lâ-mekâna dağı dergehün kenef¹¹³⁸
25. İtdürme ser-fürû felege kâ-m-ı dehr için
Hayvân-ı mişâl olmayayum nâzır-ı ulûf
26. Şehr-i celâlünî nice vaşf eylesin **Nazîm**
Bu kârgâh-ı dehr aña dükkânçe-i hıref¹¹³⁹
27. Olsun revân pâküñe teslim şubh u şâm
Envâ'-ı Muhammedün ile şad kârvân-ı Tahîf¹¹⁴⁰
28. Hemvâre dostânun olup şad u kâmrân
Olsun naşîb-i düşmenine nâle vü esef

¹¹³⁷ cevher-i vaşf-ı: vaşf-ı cevher-i D./ nazmımı: Nazîmî D.

¹¹³⁸ kenef: künef D.

¹¹³⁹ hıref: harf D.

¹¹⁴⁰ Bu mısradâ vezin aksamaktadır.

Destür Yâ Kân-ı Mu‘cizât
Seri’ Bahri
Müfte ‘ilün/Fā ‘ilātü/Müfte ‘ilün/Fā

1. Kısmet-i rızık eylemiş ezelde dahı Hâk
*Naḥnü ḳasemṇā*¹¹⁴² yeter tesellî-i muṭlak
2. Rızık için itme niyâz denî vü le’îme
 Âb-ı ruḥuṇ yok yere dökülmesün aḥmak
3. Güşe-nişîn ol yüri edānî-i ‘aşruṇ
 Âdem iseṇ eyleme ḳapularını dök
4. Va‘de-i ferdāsına şalarsa eger kim
 Fāḳadan eyler seni tamām şalıncaḳ
5. ‘Aḳl-ile ferzîn iken ḳoyup seni açmaz
 Faḳr-ile şāh-māt ider sürer saṇa beydaḳ
6. Minnet idersen eger ricāline it kim
 Himmeti itsin seni merāma muvaffaḳ
7. Himmet-i şāḥib-naḳar ki ḥāki zer eyler
 İstemez iksîrine nuḥās-ile zeybek

[141b]

8. Sende el var iken ele āyiş inanma
 Güş dutup ‘ibretü’l-naşîḥatüme baḳ
9. Çarḥ-ı felek ḥarcınuṇ ḥisābun idince
 Her ser-i meh gösterür hilāl aṇa barmak
10. Naḳşına olma firîb bu zāl-i sipihrüṇ
 Reng geçer ‘āḳıbet o cādū-yı ezrak

¹¹⁴¹ Yahya Nazîm D.3., *Kaside*, s. 109-113.

¹¹⁴² أَهْمُ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعيَشتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرِيًّا : Rabbinin rahmetini onlar mı bölüşdürüyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için, (çeşitli alanlarda) kimini kimine, derece derece üstün kıldık. Rabbinin rahmeti, onların biriktirdikleri (dünyalık) şeylerden daha hayırlıdır. (Zuhur sûresi 32. âyet). Kasemna sözünün bir anlamı da “ant içtik”tir. Ancak edebi metinlerde bu sözle daha çok rızık konusu işlenmiştir.

11. Bār-ı vücūd eyleme perend¹¹⁴³ u Һarīri
‘Āleme ‘ūryān gelen gider yine çıplağ
12. Mihrine itme nigāh ne nāzir-i māh ol
‘Ārife virmez felek şu içmege bardağ
13. Def gibi uyma uşūlüne Һazer¹¹⁴⁴ devrūñ¹¹⁴⁵
Қadrūñi raққāş-ı Һarğ ider senūñ alçağ
14. Şöhrete meyl eyleme şaқın olur āfet
Na‘t-ı şeh-i enbiyā yeter saға revnağ
15. Dāvar-ı kevn ü mekān ki ‘arż u semāda
Hükümüñe ins ü melek mutī‘-i muṭavvağ
16. Һusrev-i ‘arş āsitān ki cāhına itmiş
Kevn ü mekān-ile Һağ dü-‘ālemi mülҺağ
17. Rehber-i ehl-i Һarīğ feżā rev-i¹¹⁴⁶ taḥķīğ
Peyk-i Һağ aға refīğ birağ aға eblağ
18. Neyyir-i¹¹⁴⁷ şubḥ-ı hüdā meh-i şeb i İsrā
Nūrdan itmiş Һudā vücūdını müştāğ
19. Nām-ı şerīfi anuğ Muḥammed ü Aḥmed
Nuṭğ-ı laṭīfi anuğ muşaddığ u aşdağ
20. Eylese yezel-i hüküm o muḥbir-i şādığ
Dehr-i dutar na‘ra-i pey-ā-peyi şıddığ
21. Zāt-ı mükerrem¹¹⁴⁸-güsteri hemişe mükerrem¹¹⁴⁹
Қavl-i ḥakem-perveri hemişe muşaddağ
22. Һilķat-i levlāk anuğ vücūduna lāyığ
Tāc-ı le ‘amrük anuğ cenābına elyāğ

¹¹⁴³ perend: pūrend D.

¹¹⁴⁴ uşūlüne Һazer: Һazer uşūlüne D.

¹¹⁴⁵ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

¹¹⁴⁶ feżā rev-i: feżār u D.

¹¹⁴⁷ Neyyir-i: Nīr-i D.

¹¹⁴⁸ mükerrem: kerem D.

¹¹⁴⁹ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

23. Zāhir ü Bāṭın odur vüçüh ile aḳdem
Evvel ü āḫir odur vüçüh ile esbak
24. Husrev-i fermān revā gedāsı o şāhuṅ
Rütbe-i ‘izz ü ‘alā o şāha ḳul olmak
25. İns ü perī vü melek yetīm-i ḫaḳīḳat
Cümle nebī vü rusül ṭufeylī muḫaḳḳaḳ
26. Münkessir-i ‘izzeti hezār muḳarnes
Münhedüm-i rif‘atı hezār-ı ḫūrna‘ḳ
27. Olmuş o deḡlü vaşi‘ riyāz-ı celāli
Kim aḡa bir şuffedür bu ḳaşr-ı muṭabbak
28. Olmuş o ḳadr-i¹¹⁵⁰ refi‘ revāḳ-ı kemāli
Kim aḡa āvīzedür sipihr-i mu‘allaḳ
29. Ebrū-yı i‘cāz¹¹⁵¹ ile işāret idince
Ḳurş-ı mehi eyledi benān-ı iki şaḳ¹¹⁵²
30. Kevn ü mekān olmaya muḫīṭ āb-ile dolsa¹¹⁵³
Ḳal‘a-i iclālinüḡ kenārına ḡendeḳ
31. Rezm-i demüḡde olur o server-i dīnüḡ
Şuḳḳa hidāyet zafer sipāhına sancak
32. Şadme-i ḡūr ḡaşmeti memālik-i a‘dā
Söndi bütü düşmenüḡ şikest olup el-ḡaḳ
33. Bār ki ḡafzı tek muḳīmi olanlar¹¹⁵⁴
Yazıla yevmü’s-su‘al cebīnine mu‘taḳ
34. ‘Arş berīn-i dergehe serüş-ı sipehā
Ey dem-i rüz-ı nedem ‘uşātına eşfaḳ
35. Sensün o memdūḡ-ı Ḥaḳ ki olsa yaşatmaz
Şofra-i evşāfuḡa adīm-i zemīn-raḳ

¹¹⁵⁰ Olmuş o ḳadr-i: Ol ḳadar olmuş D.

¹¹⁵¹ i‘cāz: i‘rāz D.

¹¹⁵² Şaḳ: şāḳ D.

¹¹⁵³ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

¹¹⁵⁴ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

36. Ebrū-yı yek mevcinün işāreti besdür
‘Afvuñ ile cürmümüz muḥīṭ ile zevrak
37. Mest-i mey-i medḥüñe senün dü-cihānda
Olmaya vaşfuñ gibi raḥīḳ-ı mürdek
38. Maḥmūd-ı tek ‘ācizi ḥarīri vü Ḥassan
Menḳabetün ḳāşırı lebīd ü Ferezdaḳ
39. ‘Aḳl-ile olmaḳ muḥāl şenā-yı şıfātun
Kimseye keşf olmadı o nüşa-i muḡlaḳ
40. Ḥüsn-i ḳabūl ola ümīd o ki maẓhar
Yoḡsa bu nazmuñ **Nazīm** olursa da ancaḳ
41. Başla du‘āya yeter bu teng-i feẓāda
Edhem-i kilḳ-i siyeh iyi oynadı
42. Tā ki dem-ā-dem ala naşībini herkes
Tā ki vire rızḳımız hemīşe bizüm Ḥaḳ
43. Rūḥına teslīm ola şalāt u taḥiyyāt
Şubḥ u mesā dem-be-dem ḳıyāmete dek çek

[142a]

44. Dest-i ḳazā vü ḳader vüçüd ‘adūya
Cüp-ı muşibet ile müdām ola maṭrak

153¹¹⁵⁵

Destür Yā Seyyidü’l-Mürselin

Remel Bahri

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

1. Ḥızr-ı endīşe olup vādī-i ma‘nāda¹¹⁵⁶ refīḳ
‘Azm-i rāḥ eyledüm Allāhu veliyyü’t-tevfīḳ
2. Benüm ol baḫr-ı ma‘ānī güher-i feyz-i şadef
Ki ser-ā-ser ola her ḳaṭresi bir baḫr-i ‘amīḳ

¹¹⁵⁵ **Yahya Nazīm D.2., Kaside**, s. 53-55. (Bu kaside a.g.e.’de 64. beyitten itibaren başlamaktadır.)

¹¹⁵⁶ ma‘nāda: mezāda D.

3. Benüm ol Bū 'Alī-i dehr ki saṭr-i sūḥanum
Olmada rāz-ı ma'ānī ile cāy-ı tedkīk
4. Ben o āteş-dem-i nazmum ki olur ḥussādun
Hırmen-i nāṭıkası berķ-ı ḥayālümle ḥarīk
5. Kesr-i şān-ı sūḥanumdur bilür erbāb-ı füsūn
Şi'rümi sehven eger sihr-ile itsem tatbīk
6. Mesned-ārā-yı beyānumla dūr-i ma'nāyı
Eyledüm ḥande zenān-rüy-ı ḥasūde tağlīk
7. Āsiyāb-ı sūḥanı kendüme ben döndüricek
Eyledüm hırmen-i endişede şad fikr-i daķīk
8. Çeşm-i 'işred-gede-i ma'rifetüm kim şi'rüm
Olmada bezm-i kemāl ehline şahbā-yı raḥīk
9. Bāzū-yı Rüstem-i tab'umla benüm pençe dutan
Kahramān olsa hünerde gören eyler taḥmīk
10. N'ola taķṭır-i gül-āb-ı sūḥan itsem itmiş
Hikmet-i Hāk kalemüm lüle vü ṭab'um inbīk
11. Sūḥana pāküme beñzer mi benüm şi'r-i ḥasūd
Bir midür kıymet-i yāķūt-ile miķdār-i 'aķīk
12. Hāk bilür nazm-ı feraḥ-baḥşuma nisbetle benüm
Ḥaşm-ı dūnuḡ kelimātu hezeyānu terzīk
13. Dest-i pehnā-yı beyānı ser-i ḥaşma itdüm
Reh-i āmed-şüd-i endişe gibi teng ü refīk
14. Merḥabā peyk-i şitābān-ı ma'ānī ki müdām
Ḥāṭırum müjde-i şad-feyz ile eyler teşvīk
15. Zer-i ḥāliş gibi maķbül 'ayār-ı sūḥanum
Rāst-mi'yārı hüner olmada bu ṭab'-ı reşīk
16. Ğayra muḥtāc degül rāh-ı sūḥanda besdür
Ṭab'uma na't-ı şehensāh-ı Resül yār-ı sadīk

17. Eylerem defter-i endişemi itdükce yekûn
Raķam-ı menķabet-i zāt-ı şerîfün tefrîķ
18. Faķr-i ‘âlem ki anuķ medķin iderdüm şeb u rûz
Sühānum midķatine olsa sezā-vār u haķîķ
19. Hādî-i din ki hemān tâbi’-i fermāni degül
Şer’ini cân-ile düşmen daķı eyler taşdıķ
20. Gül-bin-i efrûz-ı çemen-zār-ı nübüvvet kim anuķ¹¹⁵⁷
Buldı zātiyle şeref bâķce-i şer’-i veşîķ
21. Meķķar-ı kevn ü meķān pâdişeh-i her dü-cihān
Merķamet-güster-i devrān-ı ģudāvend-i şefîķ
22. Şadr-ı pîrāy-ı serā-perde-i *Ķābe kavseyn*¹¹⁵⁸
Aķmed-i mürsel o şāhenşeh-i mülk-i taķķîķ
23. O ģudāvend-i dü-‘âlem ki derinķde olmuş
Şıdķ-ile ‘abd-i kemer-beste cenāb-ı şıddıķ¹¹⁵⁹
24. O şehenşāh-ı rusül ģayl ki çün tûbā-ģuld
Cilve-i ķaddi ile buldı şeref beyt-i ‘atîķ
25. Ruķ-ı ķudsü ģarem-i cāh-ı celālünķde muķîm
‘Aķl-ı kül mevce-i deryā-yı kemālünķde ģarîķ
26. Şofra-i ķadrine zerrîn-i legençe ģurşîd
Olsa şāyeste meh-i nev aķa sîmîn-ibrîķ
27. Ħānümān-ı zu’afā sāye-i ‘adlünķde emîn
Düdmān-ı ģuşemā āteş-i ķahrında ģarîķ
28. Kehķeşān şanma ģörüp ģerden-i ģerdünü ezel
Tavķ-ı ‘aşķı o şeh-i ‘âlemün itmiş tatvîķ
29. Şad olurdu ģuşemā yollarına olma ģer
Ħānķāh-ı keremi şahre-i¹¹⁶⁰ ehl-i tarîķ

¹¹⁵⁷ Bu mısrada vezin aksamaktadır.

¹¹⁵⁸ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

¹¹⁵⁹ Bu beyit a.g.e.’de sonraki kasidenin 1. beyitidir.

¹¹⁶⁰ şahre-i: şöhret-i D.

30. Sâkin-i bâğce-i hıfzuña endîşe-i mevt
Hağ bu itmek gibidür emr-i muhâle ta'lik
31. Şâh-ı kudsi sipehâ 'arş mekân pâdişâha
Ey hudâvend-i hağâ-püş u 'ağâ-bağş u şefik
32. Sensün ol Husrev-i yektâ ki olup emrüñe râm
Var mıdur bendeligün eylemeyen hiç fârik
33. Rüşen it pertev-i mihrünle **Nazım**-i zârûñ
Koma kâşâne-i cân u dilini beter u zik

[142b]

34. Şefkat it hâline zulmet-gede-i 'işyânda
Kalmasun 'âciz ü dermânda vü nâ-çar u sefik
35. Yeter ey hâme du'â eyle idüp hatm-i kelâm
Âhîr-i tarh-ı sühanda budur elbetde tarik
36. Tâ ki erbâb-ı dile deştgeh-i ma'nâda
Hızr-ı ilhâm ola feyz-i ilâh ile refik
37. Ola rûh-ı şeh-i kevneyne şalat-ile selâm
Eyleye bedreka-i ümmetini Hağ tevfik

154¹¹⁶¹

Destür Yâ Şefi'ül-Müznibîn

Hezec Bahri

Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün

1. Vücûduñla şeref buldı senün ey mazhar-ı levlâk
Kabâ-yı *Kâbe kavseyn*¹¹⁶² ü serir-i kişver-i levlâk
2. Şeh-i mülk-i nübüvvetsün senün zât-ı şerifündür
Şehenşâh-ı risâlet-taht u şâhib efser-i levlâk
3. Hidiv-i nâm-dâr Mekke-i¹¹⁶³ şâh-ı şâhibü'l-mi'râc
Hudâvend-i Medîne Husrev-i nâm âver-i levlâk

¹¹⁶¹ **Yahya Nazım D.2., Kaside**, s. 57-59.

¹¹⁶² فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

¹¹⁶³ mekke-i: emgeh-i D.

4. Hıyābān-ı nübüvvetde sehī serv-i *le ‘amrük*¹¹⁶⁴berk¹¹⁶⁵
Gülistān-ı risāletde hıramān ‘ar‘ar-ı levlāk
5. Senüñ çün oldı bezm-i kibriyāda ey ḥabīb-i Ḥaḳ
Şarāb-ı vahdet-i zāt-ile memlū sāgar-ı levlāk
6. Senüñ cephende lāmi‘ berḳ-ı envār-ı tecellāy
Senüñ rüyunda ṭālī‘ feyz-i nūr-ı ezher-i levlāk
7. Nigāristān-ı ḥilḳatde yed-i ḳudretle taşvīrūñ
Seni¹¹⁶⁶ rūḥ-ı muşavver eylemiş şüret-ger-i levlāk
8. Sa‘ādetle o dem kim seyr-i iḳlīm-i vücūd itdūñ
Mübārek-bad tarḥ oldı senüñçün çāder-i levlāk
9. Ziyāfethāne-i ma‘būdu teşrīf eyleyüp zātūñ
Firūzān oldı vaşfuñ micmerinde ‘anber-i levlāk
10. Cemālūñ maşrıḳ-ı şubḥ-ı hüdā nūr-ı Ḥudāsun sen
Cebīnūñ maṭla‘ül-envār-ı mihr-i enver-i levlāk
11. Vücūdūñ fülk-i baḥr-ı lā-yezālīdür ki şalmış fer
Livā-yı li-ma‘Allāh ile anda lenger-i levlāk
12. Firūzān behcetūñle mäh-ı bedr leyletü’l-isrā
Diraḥşān ṭal‘atūñle mihr-i pertev güster-i levlāk
13. Derūñuñ baḥr-i bī-ka‘r-ı ledün deryā-yı ‘irfāndur
Vücūdūñ genc-i pür-esrār-ı kân-ı gevher-i levlāk
14. Tulū‘ı bedr-i zātūñ kā’ināta eyledi tebşīr
Pür itdi kevni ser-tā-ser fūrūḡ-ı aḥter-i levlāk
15. Mukaḥḥal kühl-i *māzāḡu’l-başarla*¹¹⁶⁷ çeşm-i ḥaḳ bīnūñ
Münevver ṭal‘atūñ mir‘at-i rü’yet cevher-i levlāk

¹¹⁶⁴ لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût’a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

¹¹⁶⁵ berk: -D.

¹¹⁶⁶ Seni: Senüñ D.

¹¹⁶⁷ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı. (Necm Sûresi 17. âyet)

16. Müzeyyen levh-i maḥfūz u ḳalem vaşf-ı cemīlünle
Müzeḥheb medḥ-i pākünle ser-ā-ser defter-i levlāk
17. Münevver şem‘-i zātuḡla dem-ā-dem cāmi‘-i ‘irfān
Müşerref maḳdem-i ḳadrünle dā‘im minber-i levlāk
18. Müsaḥḥar eyledün āfākı hep mihr-i nübüvvetle
Benān-ı şānuḡa şāyestedür engüşter-i levlāk

[143a]

19. Olurlar sāye-i luṭfunḡa āsūde Süleymānlar
‘Aceb mi açsaḡ evc-i lā-mekānda şehper-i levlāk
20. ‘Adūnuḡ sīnesi şad-pāre bāḡrı çāk çāk oldı
Olaldan ḳabza-i vaşfunḡa tıḡ u ḡaṇçer-i levlāk
21. Taḡiyyāt ü selām olsun saḡa tā kim **Nazīm**-āsā
İde herkes nu‘ūt-ı zātuḡı pür-zīver-i levlāk

SONUÇ

Eski Türk Edebiyatına kaynaklık eden eserler arasında yer alan mecmualar, şiirler için önemli bir kaynaktır ve içerisinde antoloji özelliği gösteren seçme şiirlere yer vermesi bakımından da önemli bir görev üstlenmektedir. Divan şiiri geleneği içinde asırlardan beri birçok şair gün yüzüne çıkmışken mecmualar vesilesiyle şairlerin o zamana kadar ortaya çıkmayıp tozlu raflarda kalan şiirleri de bulunabilmektedir. İşte bu mecmualar, geleneğin ruhunu ortaya koymada önemli bir merci görevindedir. Bu kapsamda yapılan çalışmalar, sonra yapılması gereken diğer araştırmalara hiç şüphesiz önemli katkılar sağlayacaktır.

İncelenen bu mecmua kapsamında, çalışmaya başlarken; giriş kısmında çalışmanın amacı, önemi, yöntemi ve konusuna değinerek mecmua hakkında genel-geçer bilgi verilmiştir. Daha sonra mevcut çalışmamız olan Süleymânîye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi'nde 170 numara ile kayıtlı olan Mecmu'âtü'l- Eş'âr hakkında ve mecmuanın kuruluş aşaması, imlasında izlenen yöntem hakkında bilgi verilmiştir. Hazırlanan bu mecmua, 217 sayfadan oluşmakta ve bu çalışmaya konu olan kısım ise 72-142 sayfa aralığını içermektedir. Kayıtlı olan bu mecmuada 14. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar birçok seçme şairlerin şiirleri yer almaktadır.

Herhangi bir kronolojik sıra gözetilmeyen mecmuada toplam 36 şair bulunmaktadır. Aynı şairlerin farklı şiirleriyle beraber toplam 154 şiiri içermektedir.

Mecmuada yer alan toplam 36 şairden 23 tanesinin hayatlarına çeşitli kaynaklardan ulaşılmış ve bu şairlerin yaşam öyküleri ile eserleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

Mecmuadaki şiirlerde belli bir nazım biçimine bağlı kalınmamış ancak gazel ağırlıklı nazım şekli kullanılmıştır. Toplam 92 gazel, 40 kaside, 7 muhammes, 6 müseddes, 4 murabba, 2 tercî-i bend, 2 nefes, 1 tahmis nazım biçimi kullanılmıştır.

Mecmuada yer alan şairlerin şiirlerinde kullanılan nazım şekilleri ve sayılarını alfabetik şekilde şairleri de içeren bir tablo hazırlanmıştır. Daha sonra *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi* kuralları dikkate alınarak şiirlerin varak numarası, şiirlerin matla ve mahlas beyitleri/bendleri/dörtlüğü, nazım şekilleri, vezin bilgileri, şairlerin isimleri bir tablo halinde hazırlanmıştır. İncelenen mecmuanın aruz kalıpları, bahirlerine göre tasnif edilmiş ve hangi kalıbın hangi şiirlerde yer aldığı belirtilmiş; hece ölçüleri, hece sayısına göre sıralanmıştır.

Yapılan bu çalışma kapsamında şiiirlerin çoğunu Alevî-Bektâşî geleneğine ait şiiirler oluşturmaktadır. Şiiirlerde Allah aşkı, peygamber sevgisi, Hz. Ali sevgisi, Ehl-i Beyt'ten olan Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin sevgisi, On İki İmamı ihtiva eden konular işlenmektedir. Mecmuada hece ölçüsü ile yazılmış iki şiiir bulunmakta; bu şiiirlerde de Alevî-Bektâşî geleneğini yansıtan ve bu inancın önemli temsilcilerinin anlatıldığı nefesler yer almaktadır.

Alevî şairler arasında yedi ulu ozandan biri olan Seyyid Nesîmî önemli bir yeri tutar. Nesîmî Arapça-Farsça geleneği dışında Türkçenin sözcüsü olmuş ve düşüncelerini tüm insanlığa yaymak için Anadolu'nun birçok yerini dolaşmıştır. Bu neticeyle geniş bir halk kitlesini etrafında toplamış ve idam edildikten sonra da takipçileri tarafından düşünceleri yayılmış ve sevenleri her çağda gittikçe artmıştır. Şiiirlerinde farklı mahlaslar kullanan ve isim konusunda karışıklık atfedilen şairin özellikle Alevî ve Bektâşî toplumu üzerinde etkili olduğu; bilinmektedir.

Mecmuanın incelenirken bazı şiiirlerde bulunan kelime/mısra müstensih tarafından değiştirildiği gözlemlenmiştir. Bu kısımları kendi ilmine ve bilgisine göre dizmiş ancak kafiye ve redif kısımları olduğu gibi kalmış ve değiştirmemiştir. Yazılan bu farklar dipnot ile sayfanın alt/dipnot kısmında belirtilmiştir.

Mecmuada yer alan şiiirlerin her biri sırasıyla kontrol edilmiş ve divan veya eş değer akademik çalışmalarda karşılaşılan şiiirler, mecmuada yer alan şiiirler ile mukayese edilmiş ve bunlar arasındaki farklar da dipnot ile ortaya konulmuştur.

Metinlerde yer alan Arapça ve Farsça iktibas, âyet ve hadisler Latin harfleri ile transkribe edilerek verilmiştir. Divan şiiirinde âyet ve hadisler şiiirin merkezi konumundadır. Bu âyetlerin Arapça orijinal şekilleri dipnotla gösterilmiştir. Âyetin devamında ise meali verilmiş ve sonra hangi âyetin kaçınıcı sûresi olduğu belirtilmiştir.

Eski Türk Edebiyatı geleneği içinde mecmualar, günümüz araştırmacıları için önemli bir merkez konumundadır. Tezkirelerde ismi geçmeyen pek çok şairi ve şaire ait şiiirleri ortaya çıkarmada çok önemli bir alan ihtiva eder. Mecmualardan yola çıkarak bir kısım şairlerin divanları da bu yolla oluştulmaktadır. Bu yüzden mecmualar, şairlerin şiiirlerinin gün yüzüne çıkarılmasıyla edebiyat tarihinin inkişâfı için büyük katkılar sunmaktadır. Yapılan bu çalışma ile arzu edilen; geleneğin içerisinde harmanlanıp da adı duyulmamış olan şairleri merkeze alarak gün yüzüne çıkarmak ve ilim âlemine tanıtmak; adı duyulmasına rağmen divanı veya diğer eserlerinde olmayan şairlerin şiiirlerinin de gün

yüzüne çıkarılıp sonradan yapılması gereken araştırmalara bir nebze de olsa katkıda bulunulmasıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- ALBAYRAK, Nurettin (2013), “Kul Nesîmî”, **DİA**, c. 26, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- ALTUNTAŞ, H.İsmail Hakkı (2009), **Niyâzî-i Mısırî Divan-ı İlahiyat ve Açıklaması**, c. 1, Gözde Matbaacılık, İstanbul
- ALTUNTAŞ, H.İsmail Hakkı (2009), **Niyâzî-i Mısırî Divan-ı İlahiyat ve Açıklaması**, c. 3, Gözde Matbaacılık, İstanbul
- ARSLAN, Mehmet (2004), **Antepli Aynî Divanı**, Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- ASLANOĞLU, İbrahim (1992), **Şah İsmail Hatâyî Divan-Dehname-Nasihatname ve Anadolu Hatâyîleri**, Der Yayınları, İstanbul.
- AŞKAR, Mustafa (2007), “Niyâzî-i Mısırî”, **DİA**, c. 33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- AYAN, Hüseyin (2014), **Nesîmî Hayatı-Edebi Kişiliği-Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni**, TDK Yayınları, Ankara.
- AYVERDİ, İlhan (2005), **Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul.
- BAYRI, M.Hâlid (1959), **Âşık Vîrânî Divanı**, İstanbul Maarif Kitaphanesi ve Matbaası, İstanbul.
- BİLGİN, A. Azmi (2007), “Nesîmî” **DİA**, c. 33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, TANYERİ, M.Ali (1981), **Hayretî Divan-Tenkidli Basım**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2006), **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- ERGUN, Sadeddin Nüzhet (1956), **Şah İsmail Safevî Divanı Edebi Hayatı ve Nefesleri**, İstanbul Maarif Kitaphanesi, İstanbul.

ERTAN, Ali (1941), **Yesâri Baba**, Sinop Muharrem Matbaası, Sinop.

HALICI, Feyzi (1982), **Âşık Şem'i Hayatı ve Şiirleri**, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 531, Ankara.

KALKIŞIM, Muhsin (2013), **Şeyh Gâlib Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara.

KESİK, Beyhan, ŞENÖDEYİCİ, Özer (2015), **Aruz Teori ve Uygulama**, Kesit Yayınları, İstanbul.

ÖZMEN, İsmail (1998), **Alevî-Bektâşi Şiirleri Antolojisi**, c.1, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

ÖZMEN, İsmail (1998), **Alevî-Bektâşi Şiirleri Antolojisi**, c.2, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

ÖZMEN, İsmail (1998), **Alevî-Bektâşi Şiirleri Antolojisi**, c.3, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

ÖZMEN, İsmail (1998), **Alevî-Bektâşi Şiirleri Antolojisi**, c.4, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

ÖZMEN, İsmail (1998), **Alevî-Bektâşi Şiirleri Antolojisi**, c.5, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

ÖZTELLİ, Cahit (1969), **On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî**, Türk Etnografya, Folklor ve Turizm Derneği Yayını:3, Ankara.

SAMİ, Şemsettin (2007), **Kamus-i Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul.

SARAÇ, M. A. Yekta (2007), **Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye**, 3F Yayınevi, İstanbul.

ŞİMŞEK, Halil İbrahim (2006), “Necârzâde Rızâ Efendi”, **DİA**, c. 32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

TATCI, Mustafa (1998), “Hâyreti”, **DİA**, c. 17, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

ULUDAĞ, Süleyman (2012), **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, Kabalcı Yayınları, İstanbul.

UZUN, Mustafa (2003), “Mecmua”, **DİA**, c. 28, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

UZUN, Mustafa (2006), “Nahîfî ”, **DİA**, c. 32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

ÜNVER, İsmail (2003), “Leyla Hanım”, **DİA**, c. 27, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

VAKTİDOLU, Adil Ali Atalay (1998), **Vîrânî Divanı ve Risalesi (Buyruğu)**, Can Yayınları, İstanbul.

YILMAZ, Mehmet (2013), **Kültürümüzde Âyet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)**, Kesit Yayınları, İstanbul.

Sürelî Yayınlar

AKKUŞ, Yasemin (2010), **Benderli Cesârî’nin Divanı ve Divançesi (İnceleme-Tenkitli Metin)**, DT, İstanbul.

ATİK, Hikmet (2003), **Nakşî Ali Akkirmânî Divanı (İnceleme-Metin)**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, DT, Ankara.

AYPAY, A. İrfan (1992), **Nahîfî Süleyman Efendi Divanı (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanı’nın Tenkitli Metni)**, DT, Konya.

BAYRAM, Sibel (2006), **Azbî Baba Hayatı-Eserleri-Sanatı ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, DT, Edirne.

ÇAĞLI İŞLEK, Aynur (1991), **Yahya Nazîm Divanı 2 (Transkripsiyonlu Metin)**, YLT, Kayseri.

ÇETİNER, Mehmet (2010), **Molla Murad ve Türkçe Divanı (İnceleme-Metin)**, YLT, Kırıkkale.

EROL, Mehmet (2002), **Azbî Baba Divanı (İnceleme-Metin)**, DT, Çanakkale.

GÜMÜŞ, Nevin (1992), **Yahya Nazîm Divanı 1 (İnceleme-Metin)**, YLT, Kayseri.

GÜNEŞ, Deva (2011), **Misâlî Divanı (İnceleme-Metin)**, Deva Güneş, YLT, Kütahya, 2011.

KÖKSAL, M. Fatih, (2009), **Seyyid Nesîmî'nin Yayınlanmamış Şiirleri**, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 2009-50, s. 77-135

KURBAN, Ahmet (1992), **Yahya Nazîm Divanı 4 (İnceleme-Metin)**, YLT, Kayseri.

ÖZDEMİR, Mehmet, (1999), **Neccarzâde Rızâ Divanının Edisyon Kritiği**, YLT, Afyon.

SEZER, Müslîh (2009), **Cesârî Divanı**, YLT, Van.

ŞİMŞEK, Mehmet (2007), **Yahya Nazîm Divanı 3 (İnceleme-Metin)**, YLT, Kayseri.

ÜNAL, Bihter (2006), **Vîrânî Dede-Fakr-nâme (İnceleme-Metin-Dizin)**, YLT, Kütahya.

YILMAZ, Güner, (2016), **Leylâ Hanım Divanının Gramatikal İndeksi**, YLT, Aydın.

Diğer Yayınlar

ARSLAN, Mehmet, “Aynî, Antepli”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,
<https://islamansiklopedisi.org.tr/ayni-ayintabli> 27.03.2014 (Erişim Tarihi:16.03.2019)

ATİK, Hikmet, “Nakşî, Ali”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6770> 23.01.2015
(Erişim Tarihi 19.03.2019)

GÜMÜŞ, Nevin, “Nazîm”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5123>
22.11.2014 (Erişim Tarihi 20.03.2019)

KABAK, Tugay “Yesârî” **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1213>

21.12.2013 (Erişim Tarihi 20.03.2019)

USLUER, Fatih, “Şeyh Galib”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=26328.08.2013>

(ErişimTarihi 19.03.2019)

USLUER, Fatih, “Şeyh Galib”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, “Vîrânî”

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=473>

09.09.2013

(Erişim Tarihi 20.03.2019)

Yahya Nazîm, Divan-ı Belagat Unvan-ı Nazîm s. 436-437

<https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/2367> (Erişim Tarihi: 30.11.2017)

Kubbealtı Lugatı

<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf> (Erişim Tarihi: 24.03.2018)

EKLER

تقدیر بحکم نازنی فی آن
مکرم طریقه غنی شایسته
علی بن احمد بعد از آنکه
کوشش مستغنی در شریک بانه

نسخه ساری جردن به اولاد
نظر بطریق اولی کردن مکان

خونی غنی و صند مقدس ایشا
لله المخلوقه و الهه بشا
سلسله کل ای ساقه احمد
بهرین بزرگ اولاد و همین را بزرگ

صهر اولاد اقلیمین طریقی مالک مسئله
ای امیری صهر اولاد دوری ایا بزرگ
ای فقه اشک سارده عا رقه ما و طریقه
سبیه دنی آریک ایام طریقه بزرگ
ای درنه ایا و بیابان بزرگ
کدر که بیگانه بچه کلان
در ششم کون کلان در بزرگ
شعلی بجا بزرگ اولاد فقه بجا بزرگ

کرمین و فکل صورتی بزرگ طایفه کرمی
آری یا او کون کرمی بی بجا بزرگ
در قی شش و بران ایام اولاد بزرگ
عقده مفار اولاد معمر اولاد بزرگ
هشده نشتن ساعت کلان و بزرگ
او شوقه او بای کلان اولاد بزرگ
بدرجه بر دزدیم او بزرگ
صغری غنی درین صند صفا بزرگ
طایفه نازنه شکر یا بزرگ نا اید
کرمین غنی آشنده بی صفا بزرگ

نسخه ای صند سیمانه ملکین و دردی
هشده اولاد بایک آصف صند و بزرگ

عقده کلان کلان زینده افغان کلان
تعمکلان انوار بیه پروانه کلان
وار لعل و دردم اشک و صلا کلان
بهر غلبه سودا بزرگ میده کلان

کدر لعل ملک بخای دو تنم حوت و طریقه
بر غریب عالم سیرانه کلان
سرمه بزرگ باغن عقده ایچ بزرگ
با قیوت خانه کلان فقه کلان
صغری صفا کلان کلان کلان
آنک ایچ عالم انسا کلان
اولاد باری اولاد بزرگ کلان
صفا اولاد دنی اولاد و بزرگ کلان

نسخه ای ماکرم حسن صوری وی طریقه
صفا لعل لعل لعل لعل
دور صلا لعل لعل لعل لعل
بهر بزرگ عالم لعل لعل لعل لعل
ای بیا خلق صغری و لعل لعل لعل
لعل لعل لعل لعل لعل لعل
کلان لعل لعل لعل لعل لعل
ای لعل لعل لعل لعل لعل لعل
قله من در صوره لعل لعل لعل لعل
لعل لعل لعل لعل لعل لعل
لعل لعل لعل لعل لعل لعل
لعل لعل لعل لعل لعل لعل
لعل لعل لعل لعل لعل لعل
لعل لعل لعل لعل لعل لعل
لعل لعل لعل لعل لعل لعل

صورتی عینک صورت آینه اولی صفت
شهر سیدین خلقه مشقه اولی صفت
ای لیلک شانه منزل آیتین جین انعام
جامه بیه یاتیه لیلک با خالین ماه آفریه
مالیک صه اولی ای دیر صالک تا ابد
عاشق وین بر بر جوی

تعلول و لیک نظری خلقه آینه
سلطه ما بر ما عینا بلد قوما و کبریا
صاف اولی در آکین باقی دین عاشق
نیزه چه طوین کدر آینه اهل خیمه
بر صفت بر جوی صاف در ای و جوی
کدر بید و صفت بلبل اولی کشته صیه
سه نیت در خلقه صلیح اولی استرید کهر
نیزه بر جوی صاف در روز شمع کار کهر
سور صفت اماره نفس آینه ای جالی
جانی دل اولی بی لیلک جانانده امیه
کهر بجه اصحابی بی لیلک قنایین اولی
صیه فی آینه شری امیه اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی

صبر بلک ای سالک اولی استقامت
حقیقه اوزره بلک بی لیلک صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی

شهر کیم عود بجا نیت اولی صفت اولی
کهر بیه خلد اولی اولی صفت بار اولی
و بر سبک عافیه بر جوی صفت بار اولی
کهر بیه اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
نظای ای صفت بار اولی صفت بار اولی
دوش خلقه اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
مقا رطلی صفت بار اولی صفت بار اولی
اکر در ای صفت بار اولی صفت بار اولی

صفا و طیفی وین صفت بار اولی
خبر بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
شریعه الهیه کهر صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی

صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی صفت بار اولی

قنای کیم در صفت قنای جاودانه است
قنای صفت قنای قنای قنای قنای

قنای صفت قنای قنای قنای قنای
قنای صفت قنای قنای قنای قنای
قنای صفت قنای قنای قنای قنای
قنای صفت قنای قنای قنای قنای
قنای صفت قنای قنای قنای قنای
قنای صفت قنای قنای قنای قنای
قنای صفت قنای قنای قنای قنای
قنای صفت قنای قنای قنای قنای

صبا صفت بار اولی صفت بار اولی
جوانی صفت بار اولی صفت بار اولی
نه کهر صفت بار اولی صفت بار اولی
جوانی صفت بار اولی صفت بار اولی
نه کهر صفت بار اولی صفت بار اولی
جوانی صفت بار اولی صفت بار اولی
نه کهر صفت بار اولی صفت بار اولی
جوانی صفت بار اولی صفت بار اولی

ای صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی
ای صفت بار اولی صفت بار اولی

قلی امان کهر صفت بار اولی
آفریه اولی صفت بار اولی
قنای صفت بار اولی صفت بار اولی
منزل بلک صفت بار اولی
بای صفت بار اولی صفت بار اولی
دوش صفت بار اولی صفت بار اولی
جوانی صفت بار اولی صفت بار اولی
لش بلک صفت بار اولی صفت بار اولی

بای صفت بار اولی صفت بار اولی
عاشق اولی صفت بار اولی
کاغذ صفت بار اولی صفت بار اولی
جوانی صفت بار اولی صفت بار اولی
کهر صفت بار اولی صفت بار اولی
کهر صفت بار اولی صفت بار اولی
کهر صفت بار اولی صفت بار اولی
کهر صفت بار اولی صفت بار اولی

صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی
صفت بار اولی صفت بار اولی

[illegible][illegible][illegible][illegible]

۷۹
 داغی راغی صبه اوله اوله اوله اوله
 آتش پر سوزی لک لک سوزانه اوله
 فای ز صبه کور سوز اوله بیغ غم و بیغ
 آرزوی نوری دیدار بیکه کبریا اوله

۸۰
 با بزم پر از اوله اوله اوله اوله
 کلشن نعلی با بزم ناله اوله
 با شیشه نیر و او مرده فافلیک بزم اوله
 آسنا کاک و ارک حاکیم بکانه اوله

۸۱
 بر آتش و بیغ آتش نکاهن رطفاک
 شرم و عجب بزم بزم بزم بزم اوله

۸۲
 ای کل کل مریش فشفیه آسنا اوله اوله
 محرم اسیری بزم کبریا اوله اوله
 مرغزار کیش و کور و صبه اوله اوله
 تران ایدو کوی کلان دیکان اوله اوله

۸۳
 صبه صبه صبه صبه صبه صبه صبه
 بیغ و صبه صبه صبه صبه صبه صبه
 جو و صبه صبه صبه صبه صبه صبه
 جلف آسنا بزم بزم بزم بزم

۸۴
 بزم اوله ای صبه صبه صبه صبه
 فشفیه فشفیه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه

۸۵
 ای کل کل کامل ای صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه

۸۶
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه

۸۷
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه

۸۸
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه

۸۹
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه

۹۰
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه
 فشفیه صبه صبه صبه صبه صبه

۸۰
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۱
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۲
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۳
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۴
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۵
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۶
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۷
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۸
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۹
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل

۹۰
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل
 بزم کل کل کل کل کل کل کل کل

۹۵
صورتی هستی همان جمله زیاده از آن
صورتی قریب از اولادش سر تا پا سینه
بی علامت هست از جهت ظاهر و بی نظیر
و هفتاد و نه تا سینه اولی بی هفتاد و نه
فرد نه صفت کور و چشما قوت اولی
او نه از این سینه تیره فاشه از دست
بگشاید ظاهر کور و بی نور است بصورتی
کور و کور آری ز کور بی فایده است
از کور اولی بی نور صفت کور
با سینه یا سینه شش کتانی یا سینه
فردی از آن سینه بی نور و کور و بی نور
صورتی کور و کور آری ز کور بی فایده است
و کور و کور اولی سینه صفت کور
بی نور و کور و کور و کور و کور و کور

۱۶
 الهی کور اولن کلسنه الهی شای فطرت
 دره کلسنه اچکوزن کای وکت فارشته
 عورت **سینه** غنچه فطرتی معده واقف دور
 نم کل کس که اولن مطلع اسار شای

یا عورتی که فتنه یافته بن ناریه
 کوی که اولن فتنه دیر ای و فاداریه
 اولن که کس که نازده شکر اولن بصورت
 و دین دیداریه
 فتنه ای ایلک فتنه کور شای معده
 طفل بر اقل ای کس فتنه
 کس که کس که کس که فتنه ای کس که فتنه
 فتنه ای کس که فتنه ای کس که فتنه

[illegible]

اخبرني بغير له خانه
 خدك باي خانه
 فديده خانه
 لقمه خانه

عاجز بنی با قریب فیض القدر به اقصاه
انسان فیض - انصاف به ایمان جانم علی
عقود کاظم علی معصوم الرضا ای شرفه
- و حسن محسن و جلاسه ایمان جانم علی

مقدمه کاتب
روزگار خوش و بد است و جزایه اهل خانه علی
شاه فیض انصاری علیه السلام
بروزی صاحب لطفه اهل خانه علی
بر کنالهم خیر حاجت بخش فلک و قمر
لطیف بر خود صاحب عظمه اهل خانه علی

فصلنامه علمی و پژوهشی
فصلنامه علمی و پژوهشی

فصل في كتاب الفقه
الحمد لله الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لاه
الحمد لله الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لاه

انجمن خیرات خاندان زبور کاشف
مجلس خیرات خاندان زبور کاشف
مجلس خیرات خاندان زبور کاشف
مجلس خیرات خاندان زبور کاشف
مجلس خیرات خاندان زبور کاشف

[illegible]

اول آنکه در سینه ظاهر شود با دل
فهم و دانسته سینه آگاهی سینه با علم
آگاهی منزل که بیان ظهور عقلان سینه
نیز که سینه فقه فقه سینه
عبد فاضل شاه
سینه فاضل شاه

قلمی از بار کلامی که در او سرور علی
 بنده باطن بل جبرئیل است و در او سرور علی
 نه او قلم نه قلم نه او سرور علی
 و در او قلم نه قلم نه او سرور علی
 ماس از بار کلامی که در او سرور علی
 بنده باطن بل جبرئیل است و در او سرور علی
 کلامی که در او سرور علی
 و در او قلم نه قلم نه او سرور علی

شاه نظام محمد شاه کبیر کونیز و صفی ابد
صوفی باب قطره زولالی فوض کوشه رنه علی

۱۵ شهریور ۱۲۸۵
 شنبه ۱۵ شهریور ۱۲۸۵
 روز شنبه ۱۵ شهریور ۱۲۸۵
 روز شنبه ۱۵ شهریور ۱۲۸۵
 روز شنبه ۱۵ شهریور ۱۲۸۵

[illegible]

۱- لفظی و فنی معانی
۲- بیرونی و درونی معانی
۳- کلی و جزئی معانی
۴- عام و خاص معانی

[illegible]

ای کانی بعد از اظہار کرم منہم خا
وی متع فی سرفہ اصابہ با عا
لہم بعد و سربہ جہی بی کرا
لہم متع کرا سربہ کرا

۱- که در این کتاب
 ۲- که در این کتاب
 ۳- که در این کتاب
 ۴- که در این کتاب
 ۵- که در این کتاب
 ۶- که در این کتاب
 ۷- که در این کتاب
 ۸- که در این کتاب
 ۹- که در این کتاب
 ۱۰- که در این کتاب

وہی سیکل - وہی روٹی - وہی تھکان
وہی رستہ بدلتا رہتا جا رہا ہے
برصغیر کیلئے اس پرچم جو ہے
ساتھ بہتے وعدے بندھے

اقبال عالم و

در هر دو عالم و در هر دو عالم
بر هر دو عالم و در هر دو عالم
سازگار است و در هر دو عالم
فراخ عالم و در هر دو عالم
مهر و در هر دو عالم
دل و در هر دو عالم
سازگار است و در هر دو عالم

آنکه شکایت میفرماید که

اوله
آل حقیقی مقلد
بقیه همه ضعیف
اوله
آل حقیقی مقلد
بقیه همه ضعیف

رضه و یا من با قدر فتنه و فتنه
با نفع آید و حال که کسان با علم
رضه و یا من با قدر فتنه و فتنه
با نفع آید و حال که کسان با علم

[illegible]

آنکے قصیدوں میں جو کچھ ہے وہ اس کے لیے ہے

۱- کتب معتبره
 ۲- کتب معتبره
 ۳- کتب معتبره
 ۴- کتب معتبره
 ۵- کتب معتبره
 ۶- کتب معتبره
 ۷- کتب معتبره
 ۸- کتب معتبره
 ۹- کتب معتبره
 ۱۰- کتب معتبره

بر دروازه او را در آنکه مدد بخواهد و در آن
که قصد نکند از اول به در و در
و این سخن از آنکه قبلاً در کتاب
در آیه و آنکه در آن

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

عالم بنیاد را بدو آید چنانچه
قوس بی کفر بنده شش دیوان
عالم ده قمار ابدی آید عالم
سراسر قمار ابدی بنیاد عالم
عالمی به ملک ابدی آید
قوس عالمی به ملک ابدی آید

[illegible][illegible]

همه فغان دایره آلوده سکا بان خلد صامت
بفرستد قلمی که گشته بزرگ آرم
از نای بنگار دروغ، گناه را بگوید قبل
که ناله فرود آید و قدس خدای فضل الهی

[illegible]

[illegible]

و مسکود آری در بعضا به به
و این سه چیز و در کتب تاریخی به
مورث آن که در کتب لغت و فقهی و ادبی
محققان کلام این سه معنی آمده است
فایده کونیه کثافت اسرار که در
فایده کونیه معنی کبریا که در
فایده کونیه معنی کبریا که در
فایده کونیه معنی کبریا که در

تجارت فیل و صاقله و ملاهت
شیرین قیل و صیقله و ملاهت
چوراج سه سوزی رشت و ملاهت
معدن فاندس و قورق و ملاهت

[illegible]

كبريا به بلك حصاره مدقن باشت راه
 شمس اوج قاهر آفرینش انسا به اولی
 در وقت خلق عالم ملک صمد معده آنک را بدو
 و خست عباد او بجست شاه نظر اولی
 ایجا به حال او البت **قصه**
 کلمه عزیمت امر فلان بر خانه اولی

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

در روزی که عاقلان را باطلان را
فکره بفرمانده بود که بفرمایند
چرا که این حقیقه است که
که نفس است که عاقلان را باطلان را

سنه قوتيد و صفه انچه صعد كرده بود
 قدونك مدح انكس كاه قياصه يا رسول الله
 بايچم ائمه و صباي ديم سنده عجايب ائمه
 نه بوزم و ارميه ائمه جايه يا رسول الله
 انچه در اخله سوره ديوانه و ارسوده جمن عفايه
 بقصه كول ايتوده هفت صايه يا رسول الله
 مبارك روضه با كلكه قولدر كوشن در نايمه
 و ظهورن عتبه اسنر اجايريه يا رسول الله
 بن يروي عالم ايام جبر ملامه مشهور
 كرم قبل مجرم ايله شفا هست يا رسول الله
 اقدم جنت اعدونه اعمد كعبه كه باي
 من اولس و اقصي زيارت يا رسول الله
 اكر در سنگ شمع در ريمه اكله جوارن
 بكاسنج در دهر ايتراك سعادت يا رسول الله

م دستور

اي كولكل كج غيبريدن جانان سينه ارا
 دشمن طوط مرشدن بر هاني سينه ارا
 عمارت با انا ايساك اسراء الان عظيم ظهور
 كسبه دن بوقدر قدر الصافي سينه ارا
 بدني فاش بر بدني فاش كول اوده ايك بر جوشن
 لهرنه وار اوده وار سلطان سينه ارا
 دوسه مجرم ايساك نفاه سنه ايلم
 وارلب در دهر اكر درماني سينه ارا

اي جلا با آجر كولدر فلادنه اويانه غافل مياش
 لاقتا ائمه عاكس سلطان سينه ارا

م دستور

او قبحه و صفت صحنه كه طاف طاف
 جز به هفت اسد ايله و درك سا باي
 نقطه سمن فلادنا تلاك طاف به في
 سنه در جوشن و فاشن در اول ذوقالي
 شمس اكي شاهن و لوسيه اسد و الله عاين
 مدد اكي پيري طر يقه شمع بكتاش و لي

منع صعد سنا فاضله هفت بنه سبه
 اهل اناسا كنه تنين اوله آينه كنه
 وارينه سكه نبي كنه كرامه كنه
 تخافري ليل نزار شاهن و لوسيه كنه
 غمجه الله راهك در بوزم اولس
 نيمه بر وام فو كنه كوتار هضم
 كرم مظهر كين ذلقه بر در هضم
 عشقك با و شمع ايله اقله دار اولس

ايضا

فاخي صير اوله قائل و عتريه سبه
 طاف سقير ضرا تا ايله صير سبه
 مظهره فاني اوله بارن پير سبه
 قطنيه منر بلنه جا كج اكبر سبه
 عتقه هسته دايك فاضله رضاهم ايجونه
 ايله بيمار مدد شاه كرمه هفت ايجونه
 عماريه با فخر جعفر و لوصف ايجونه
 كاطر شاهره فاضله تقيا فاضله ايجونه
 ايضا

لهر نفق بكتاشن با جنة اهره كنه
 صيردين مدين ليل طافور نور صير
 ايلام جايه ذوقا هلكه شمع كنه
 اولس هفتم و نيمه له دمن فاكستر
 شمس ايشا هفتم و نيمه اسد و الله عاين
 مدد اكي پيري طر يقه هفتم بكتاش و لي

م دستور

يا رسول كين يا سنده قطاني اريسته
 يا محمد صفاي شاه جلاي اريسته
 لاقتا شامك نازل ذوالفقار دستك
 يا علي آل كنه شيرن زيارت اريسته
 نعد و شمع و طاف ساك يا صير فاضله رضا
 يا صير كرمه دين امان اريسته
 يا علي ذبه ايلام كافي و فاف بار س
 يا محمد يا قمر يا فاضله فاني اريسته

محتف علمه صفت صفر صافني باك
 الامان يا موكه كاطم جنان اريسته
 يا علي موكه رضا شاه خراسان مدد
 مرهمه قبل يا محمد شمع جاني اريسته

يا علي نفق سنا كنه كولدر ائمه سمين
 اغمقنه قاطم كني تاني قطاني اريسته
 جاني دلونه و لوسيه به مكر نيك مكر
 الامان يا موكه صافنه زمان اريسته
 جازم موكه با كنه صير صير اوله سلام
 قاطم لهر با طم مكني فاضله اريسته
 يا رجاء الفيت ق قلم موكه اوله امان
 سمين دن او كنه كنه بوقدر كاني اريسته

يا هفتم بكتاش و لي عجل اهره سمين
 قيقه سلطان موكه كني تاني اريسته

م دستور

صفت اكي آدمي زاد وارده و نيا به ميل ائمه
 اوزك قدر او كنه صفت عفايه ميل ائمه
 كولدر بر عمارت مكر سنا ايلام نيليم
 وارده بر فارغ فاشا كنه مدين فاضله ميل ائمه

محبه آل اوله و ايلام و ايلام هفت با ف
 محبه آل قبل آل و فاضله ميل ائمه
 ايلام اهل شيرانه سرفعه اوله به عالم
 و ايلام جاني اوله صير مدين ايلام ميل ائمه

بلايم طمع اسفند لهر قبل ظاهر با طم
 ايلام كين بد اند بدينه صفت موكه ميل ائمه
 سعاده اهلن بولدره ايلام به دار و نيا
 غمزه شاه قير اوله فاضله ميل ائمه

و براني در و بلك سوره قبول ايله صير اوله
 بگوئي يا ربنه قومه صفت موكه ايلام ميل ائمه

م دستور

سبه نيم ظاهر با طم اوله امان مدد موكه پير هفتم بكتاش
 لهر فاضله موكه پير ايلام بر اوله سهرين بكتاش
 فاضله سهرين موكه ائمه ائمه ائمه ائمه
 شاه فاضله فاضله ائمه ائمه ائمه ائمه
 سمن موكه كانه بولدره پير هفتم بكتاش
 لهر بولدره فاضله ائمه ائمه ائمه ائمه

۱۱۵
ضمیمه سوره کزرم صلا کیم بولام خانه
اصغر زین کزرم عالم ایچیه بره
لغنه انه اول بدید ایچیه لری بیغی
کل کور ایچیه صغیر بقصره مردان
صغیر قایل کور کیم صغیر بابا بولور
هر کور بر کور کیم زین بولور اول بولور
بر سبیل عالم لندیر خلا لقا عرفا بولور
کور ملک استرک آف کور صغیر رضاع

۱. بیاض فضا: جایی که ملائکه
 ۲. مایه سینه: آنکه رطوبت در
 ۳. غشاء مخاطیه: غشاء مخاطیه
 ۴. غشاء مخاطیه: غشاء مخاطیه
 ۵. غشاء مخاطیه: غشاء مخاطیه
 ۶. غشاء مخاطیه: غشاء مخاطیه
 ۷. غشاء مخاطیه: غشاء مخاطیه
 ۸. غشاء مخاطیه: غشاء مخاطیه
 ۹. غشاء مخاطیه: غشاء مخاطیه
 ۱۰. غشاء مخاطیه: غشاء مخاطیه

۱۱۶
والله اعلم بالصواب والليل شر من النهار
يا غيبيس روضه ملك صيب كبريا
ليل لولاك لانه لى معاته لانه
نفس فرقه طوفان كويا صيب كبريا
صعود وعلو وعلو وعلو
وردة جاد راكانه روضه صيب كبريا
جاء يا - يا صفا دره صيب كبريا
ابروا اقبالك ماه فلك صيب كبريا
بره تبا نه فلك صيب كبريا
يوسف اهل لك صيب كبريا
بره تبا نه فلك صيب كبريا
يوسف اهل لك صيب كبريا

منه سرگرم معاصیر بکوه شید نظیر
ایله شغفته مکر فر صیبه کبریا
از پی بفرورده اوضاع کثافت
باقه نقطه نظیر با صیبه کبریا

سرب کرم طوطی حامله فیض قدر
بنی اوله بچو گردان شسته
بنی اوله بیل کلاز با نکر سر
بنی اوله ماشطه روی تکر با نکر
اولی بر کله هر طوطی با نکر

دوغه کوروه طبعه سیر فنا
لام حال نجات خنده دوا
کین شاه قهرمن روز از کبریا
لال از پی بفرورده صیبه کبریا
صیبه کبریا کبریا کبریا کبریا

[illegible][illegible]

[illegible][illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible]

ÖZGEÇMİŞ

Fatih ATAĞ, 23.06.1984 tarihinde İstanbul ilinin Şişli ilçesinde dünyaya gelmiştir. İlk olarak, bulunduğu bölgenin okulu olan Süleyman Şah İlköğretim Okulu, ardından Kâğıthane ilçesinde bulunan Kâğıthane İmam-Hatip Ortaokulunda okumuş ve sonrasında Seyrantepe Dr. Sadık Ahmet Lisesini kazanmıştır. Lise eğitiminden sonra Sakarya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne girmeye hak kazanmıştır. Üniversiteden 2013 yılında mezun olmuş ve aynı üniversitede lisansüstü eğitimine başlamıştır. Bu üniversitede Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nın Klasik Türk Edebiyatı Bilim Dalında faaliyet göstermiştir.

